din România

- Filiala Arad -

EXPERTUL CONTABIL MEDIATOR ÎNTRE PRINCIPIILE CONTABILE ŞI REGLEMENTĂRILE FISCALE

Simpozion „CIUCE PAVEL"

ediţia a IX -a

Moneasa, 30 Septembrie - 2 Octombrie 2011

EDITURA MIRTON

Scanned with OKEN Scanner

CORPUL EXPERȚILOR CONTABILI ȘI CONTABILILOR AUTORIZAȚI DIN ROMÂNIA

- Filiala Arad -

„EXPERTUL CONTABIL, MEDIATOR ÎNTRE PRINCIPIILE CONTABILE ŞI REGLEMENTĂRILE FISCALE”

Simpozion
„CIUCE PAVEL”
Ediția a IX-a

Scanned with OKEN Scanner

Coordonatori:
prof.univ.dr. Mateş Dorel
prof.univ.dr.Cernusca Lucian
lector.univ.drd. Horga Petru
ec. Micle Nicolae

CECCAR
Filiala Arad

© Toate drepturile rezervate autorilor

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Expertul contabil : mediator între principiile contabile şi reglementările fiscale / coord.: prof. univ. dr. Mateş Dorel, prof. univ. dr. Cernuşca Lucian, lector univ. drd. Horga Petru, ec. Micle Nicolae. - Timişoara : Mirton, 2011
Bibliogr.
ISBN 978-973-52-1091-5
I. Mateş, Dorel (coord.)
II. Cernuşca, Lucian (coord.)
III. Horga, Petru (coord.)
IV. Micle, Nicolae (coord.)
657
657.6.007.62(498)

Scanned with OKEN Scanner

Corpul Experţilor Contabili
şi Contabililor Autorizaţi
din România

- Filiala Arad -

„EXPERTUL CONTABIL MEDIATOR ÎNTRE PRINCIPIILE CONTABILE ŞI REGLEMENTĂRILE FISCALE”

Simpozion
„CIUCE PAVEL”
Ediţia a IX - a

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS:

Cuvânt înainte 9

Aslău Titus, Almaşi Robert, **UNELE OBSERVAŢII ASUPRA POZIŢIEI CONTROLULUI INTERN ÎN DISPUTA DINTRE PRINCIPIILE CONTABILE ŞI REGULILE FISCALE** 11

Bobar Andrei, **ABORDĂRI PRIVIND CLASIFICAREA SISTEMELOR CONTABILE** 17

Botez Daniel, **90 DE ANI DE LA ÎNFIINŢAREA PROFESIEI CONTABILE REGLEMENTATE ÎN ROMÂNI** 23

Breban Ludovica, Bochis Leonica, Susa Valerian Pavel, Buda Laviniu Florin, **EXPERTUL CONTABIL ŞI DEZVOLTAREA IMM-URILOR** 31

Buftea Marius Ovidiu, **ROLUL DE MEDIATOR AL EXPERTULUI ÎN EXPERTIZA PENALĂ** 37

Bunget Ovidiu-Constantin, Alin-Constantin, Dumitrescu Delia Deliu, **AUDITUL FINANCIAR ŞI RAPORTAREA FRAUDELOR** 41

Bunea Stefan, Săcărin Marian, Minu Mihaela, **STUDIU PRIVIND PERCEPŢIA PROFESIONIŞTILOR CONTABILI DIN ROMÂNIA CU PRIVIRE LA RAPORTAREA FINANCIARĂ A ÎNTREPRINDERILOR MICI ŞI MIJLOCII** 65

Burza Cristian Mirel Bujor, **ÎMPLETIREA PRINCIPIILOR CONTABILE CU REGLEMENTĂRILE FISCALE LA O AGENŢIE DE TURISM** 73

Coană Florin –Ion, Coană Rodica - Viorica, **IMPORTANŢA INTREPRINDERILOR MICI ŞI MIJLOCII ÎN RELUAREA CREŞTERII ECONOMICE** 79

Costi Boby, **UTILIZAREA PRAGULUI DE SEMNIFICAŢIE ÎN ACTIVITATEA PROFESIONIŞTILOR CONTABILI** 85

Cristea Horia, Nicolescu Cristina, Boţoc Claudiu, **STATUL ŞI EVAZIUNEA FISCALĂ** 95

Cuceu Ionuţ Constantin, Nistor E. Ioan, **UNELE ASPECTE PRIVIND ARMONIZAREA TAXEI PE VALOAREA ADĂUGATĂ ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ** 117

Scanned with OKEN Scanner

Cucoşel Constantin, **PROFESIA CONTABILĂ ŞI SERVICIILE FISCALE OFERITE DE EXPERŢII CONTABILI** 123

David Delia, Mateş Dorel, Ondreiov Andreia, **PARTICULARITĂŢI PRIVIND ORGANIZAREA CONTABILITĂŢII ÎN CADRUL UNITĂŢILOR DE ALIMENTAŢIE PUBLICĂ** 129

Doba Ştefan, **CONSIDERENTE PRIVIND RECUNOAŞTEREA DIFERENŢEI DE CURS VALUTAR** 139

Doba Ştefan, Baba Dorel, **CONSIDERENTE PRIVIND CONSTITUIREA FONDULUI DE RISC AFERENT PIEŢEI DE CAPITAL LA SIF** 145

Feier Daniela, Tilea Doina Maria, Mornea Maria, **PREZENTAREA NOILOR SITUAŢII FINANCIARE - O ABORDARE INTERNAŢIONALĂ** 151

Fodor Iudit, Miclea Sebastian – Florin, **MĂSURI LEGISLATIVE DE COMBATERE A EVAZIUNII FISCALE PROMOVATE ÎN ROMÂNIA, ÎN CONTEXTUL CRIZEI ECONOMICO – FINANCIARE** 157

Gabris Delia-Ramona, **TABLOUL DE BORD SI BALANCED SCORCARD-INSTRUMENTE DE BAZĂ ÎN PILOTAREA AFACERILOR** 167

Gondec Pavel, **CONSIDERAŢII PRIVIND GESTIUNEA ŞI CONTABILITATEA CREANŢELOR BUGETARE** 175

Gyuricza Sebastian Iuliu, **DISPOZIŢII LEGALE PENTRU CONTROLUL FISCAL AL OPERAŢIUNILOR DIN CADRUL GRUPURILOR** 189

Gyuricza Sebastian Iuliu, **IMPUNEREA PE BAZA DE IMPOZITARE CONSOLIDATĂ ÎN VIZIUNEA COMISIEI EUROPENE** 195

Haş Petru, Nicula Crăiţa, **TAXAREA VENITURILOR OBIŢINUTE DIN RELAŢII ECONOMICE INTERNAŢIONALE** 213

Horga Petru, **CAZURI PARTICULARE PRIVIND APLICAREA PRINCIPIULUI PREVALENŢEI ECONOMICULUI ASUPRA JURIDICULUI ÎN PROCESUL DE RECUNOAŞTERE A VENITURILOR. ÎNVĂŢĂMINTE DIN EXPERIENŢA ENGLEZĂ.** 219

Lascu Ronela Manuela, Puscas Adriana,Nemţoi Gabriela **STRATEGII ALE COMPANIILOR MULTINAŢIONALE PRIVIND PREŢURILE DE TRANSFER** 227

Lesconi-Frumuşanu Mihaela, Gabriş Delia, **ROLUL CONTABILITĂŢII ŞI A SPECIALISTULUI CONTABIL ÎN IMPLEMENTAREA CU SUCCES A PROIECTELOR FINANŢATE DIN FONDURI STRUCTURALE** 243

Scanned with OKEN Scanner

Man Aureliana, Elek Ladislau, **ASPECTE TEOERTICE PRIVIND TAXA PE VALOARE ADĂUGATĂ ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ** 249

Manațe Daniel, **UTILIZAREA INFORMAȚIILOR DE PIATĂ ÎN REEVALUAREA CONSTRUCTIILOR** 257

Mates Dorel, Hlaciuc Elena, Bostan Ionel, Grosu Veronica, Socoliuc Marian, **ÎNREGISTRAREA, COSTUL, EVALUAREA, SI GESTIUNEA STOCURILOR ÎN CONTABILITATEA ENTITATILOR** 263

Mateș Dorel, Motrea Dumitru-Macedon, **TRATAMENTUL CONTABIL ȘI FISCAL AL OPERAȚIUNILOR DE LICHIDARE ÎN CADRUL PROCEDURII DE FALIMENT - STUDIU DE CAZ** 273

Motrea Dumitru-Macedon, Răzman Ioan, **CONSIDERAȚII PRIVIND TRATAMENTUL CONTABIL ȘI FISCAL AL TRANZACȚIILOR ÎNCHEIATE ÎNTRE PERSOANE AFILIATE** 287

Păşcoi Claudia, Micle Nicolae, **COSTUL CAPITALULUI ȘI BILANȚUL ECONOMIC ÎN ESTIMAREA VALORII ÎNTREPRINDERII** 295

Popa Nelu, **CONSIDERAȚII PRIVIND ACTELE EMISE DE CĂTRE ORGANELE ABILITATE ALE MINISTERULUI FINANȚELOR PUBLICE PE PROBLEMATICA INSPECȚIEI FISCALE** 303

Serb Doina Mona, **MEDIATOR, EXPERT CONTABIL, EXPERTIZA CONTABILA** 311

Szabo Ioan Alexandru, **CONSIDERATII PRIVIND CUANTIFICAREA DIMENSIUNII SECTORULUI PUBLIC** 317

Tilea Doina Maria, Feier Daniela, **APRECIERI PRIVIND ABSORBȚIA FONDURILOR STRUCTURALE ÎN ECONOMIA ROMÂNIEI** 325

Scanned with OKEN Scanner

Cuvânt înainte

Cea de a-IX-a ediție a Simpozionului „Pavel Ciuce" de la Moneasa, intrată deja în circuitul național al manifestărilor profesional științifice ale Corpului are în acest an o triplă semnificație:

- constituie un forum de dezbateri pe un domeniu atât de important pentru viața întreprinderilor – cu deosebire cele mici și mijlocii – care este „coabitarea" dintre contabilitate și fiscalitate;
- are loc în cadrul „Săptămânii Europene a IMM-urilor", astfel că Simpozionul de la Moneasa este mediatizat și la nivel european;
- are loc imediat după evenimentele trăite de întreaga profesie contabilă din România, „Ziua Națională a Contabilului Român" și „Aniversarea a 90 de ani de la înființarea CECCAR" dorind parcă să marcheze nivelul ridicat al capacității profesional-științifice a Corpului în ansamblu și a filialei CECCAR Arad în mod particular.

Relația contabilitate privată – fiscalitate poate fi abordată din multe puncte de vedere. Nu trebuie însă neglijat faptul că reglementările actuale încurajează „sacrificarea" imaginii fidele a raportărilor financiare în scopuri fiscale, golind contabilitatea de rolul său de instrument de protejare a interesului public. Decidenții de la toate nivelurile, precum și politicile publice, oridecâte ori au ocazia să se pronunțe cu privire la contabilitate și la profesia contabilă, în general, trebuie să aibă în vedere conceptul de interes public, uneori greu de sesizat pentru un domeniu atât de specific.

La nivel individual lansarea într-o afacere neglijând rolul contabilității și al contabilului este ca și cum te-ai încumeta să conduci o mașină pe un drum public neglijând drumul. Interesul public, într-o accepțiune generală, reprezintă beneficiul comun pe care îl au toți cetățenii din serviciile furnizate de profesia contabilă; toate nivelurile societății sunt afectate direct sau indirect de activitățile și responsabilitățile profesiei contabile; toți membrii societății sunt fie consumatori fie furnizori în economia globală, indiferent de mărimea entității, a grupului sau a colectivității.

Pentru ca experții contabili să-și poată îndeplini rolul de furnizori de încredere și furnizori de securitate financiară a afacerilor, ei trebuie să rezolve o dilemă: mai puține reguli = dezvoltare; mai multe reguli = securitate financiară; în rezolvarea acestei dileme trebuie avut în vedere interesele de dezvoltare ale întreprinderilor și interesele utilizatorilor situațiilor financiare și în nici un caz nu trebuie sacrificată fidelitatea raportărilor financiare.

Nivelul de pregătire al profesioniștilor contabili, dezvoltarea profesională continuă și implicit dezvoltarea raționamentului profesional al acestora sunt factori

Scanned with OKEN Scanner

hotărâtori în rezolvarea ecuației contabilitate-fiscalitate. Să nu uităm că cea mai revoluționară (și curajoasă) prevedere din reglementările contabile în vigoare, o constituie prevederea că în costuri trebuie înregistrată amortizarea determinată în funcție de durata economică de viață a bunurilor amortizabile evitându-se folosirea unor termeni precum „durata normală" sau „durata legală", termeni specifici Codului Fiscal; nu sunt convins că sunt prea mulți contabili care au spus, măcar la apariția acestei reglementări: stop, de acum voi lucra cu două programe de amortizare, unul pentru situațiile financiare și unul pentru declarația fiscală.

În numele Consiliului Superior al CECCAR felicit structurile alese și executive, precum și membrii filialei CECCAR Arad pentru contribuția adusă la dezvoltarea profesiei contabile din România, pentru preocupările consecvente în organizarea și desfășurarea la un nivel tot mai ridicat a acestei manifestări profesionale, științifice și sociale.

Președinte C.E.C.C.A.R
Prof. univ. dr. Marin Toma

Scanned with OKEN Scanner

UNELE OBSERVAȚII ASUPRA POZIȚIEI CONTROLULUI INTERN ÎN DISPUTA DINTRE PRINCIPIILE CONTABILE ŞI REGULILE FISCALE

Prof. univ. dr. Aslău Titus
Lect. univ. drd. Almasi Robert

Abstract:
O serie de aspecte, de altfel cunoscute, cu privire la controlul intern, dispozitivul acestuia, obiectivele şi componentele pe care le are, revin în discuție cu prilejul dezbaterilor profesionale asupra unor teme de mare interes şi actualitate economică şi financiară. În această idee conceptul de control intern se consideră, mai ales din punctul de vedere al componentei sale contabile, că se află într-o poziție din care contribuie în măsură semnificativă la clarificările, uneori atât de necesare practicii financiar-contabile, impuse de frecventele contradicții dintre reglementările contabile şi cele fiscale. În perioadele de criză economică şi financiară unele contradicții se pot accentua, pot apărea altele noi iar aplicarea regulilor cu caracter contabil şi fiscal devine dificilă dacă nu chiar imposibilă. Din această perspectivă controlul intern, în deosebi cel de structură contabilă, trebuie să îşi asume responsabilități în concordanță cu aşteptările care vizează asigurarea unei bune gestiuni contabile şi fiscale.

Cuvinte cheie: *control intern, principii contabile, reglementări fiscale, riscuri*

Instabilitatea economică din ultimul timp şi măsurile inițiate în plan financiar şi fiscal pentru depăşirea dificultăților generate de criză, repune în discuție prezența activă a dispozitivului de control intern, mai cu seamă pentru identificarea amenințărilor imediate, evaluarea consecințelor acestora, precum şi în scopul sugerării soluțiilor menite să asigure diminuarea stării negative şi revenirea la una de echilibru. Criza globală actuală este de dimensiuni neobişnuite şi a indus disfuncționalități în cele mai diverse domenii, a accentuat dispute, controverse, contradicții deja existente sau a creat altele noi, fie între principii şi reguli, fie între comportamente şi atitudini. În aceste condiții, o reconsiderare a modului în care este privit dispozitivul de control intern trebuie să constituie o preocupare actuală, de mare importanță pentru conducerile organizațiilor economice. Acest lucru contribuie, fără îndoială, la reducerea riscului de apariție a inacceptabilului.

Aşteptările cu privire la creşterea credibilității informațiilor contabile şi financiare vizează inclusiv ameliorarea auditului financiar care include

Scanned with OKEN Scanner

printre obiectivele sale şi evaluarea sistemului de control intern. Analiza de față, fără pretenția de a fi exhaustivă, își propune unele observații asupra câtorva aspecte care nu sunt suficient de bine cunoscute și/sau înțelese la nivelul întreprinderilor românești.

Informația financiară, în complexitatea ei, așa cum este produsă și prezentată de contabilitate, nu poate fi detașată de consistența elementelor fiscale care se află în structura sa. Punctele de inflexiune din zona contabilitate-fiscalitate sunt guvernate, după cum este bine cunoscut, de principii și reglementări. Din acest punct de vedere, modificările care privesc regulile fiscale, ar trebui să se afle într-un permanent echilibru cu principiile, astfel încât interpretările voluntare să nu pună în pericol nici pe cel care le aplică și nici pe cel investit cu autoritatea inspecției.

Observăm că în ultimele două decenii unul dintre cele mai importante, poate chiar cel mai important set de reglementări care vizează direct economia, Codul fiscal, a fost rescris frecvent din diverse motive. Anumite prevederi de ordin fiscal au rămas în urma realităților economice, alteori s-a simțit nevoia încurajării inițiativelor private, iar de cele mai multe ori au existat interese voalate, cu mare miză politică. Acestea din urmă, au aruncat aproape de fiecare dată, din nefericire, o lumină nefavorabilă asupra eventualelor declarații de bune intenții cu privire la modificarea normelor fiscale. Oricum, desele schimbări ale regulilor și procedurilor fiscale deși au fost motivate mereu de nevoia introducerii ori clarificării unor principii, s-au dovedit a fi în bună parte de conjunctură iar ulterior, într-un scurt interval de timp, au suferit modificări ori au fost înlăturate deși nu și-au atins scopul. Unele dintre amendamentele făcute pe parcurs la normele fiscale nu au fost și nu sunt nici în prezent suficient de clare. Impactul fiscal, deși semnificativ pentru toți contribuabilii, dar mai cu seamă pentru activitatea întreprinderilor, nu a avut efectele scontate în plan fiscal-bugetar și nu s-au înregistrat rezultate pozitive în această direcție.

După declanșarea crizei volatilitatea regulilor fiscale s-a accentuat, presiunea fiscală a generat constrângeri noi asupra contribuabililor, iar consecințele economice și financiare au fost dintre cele mai nedorite.

Prin comparație, referențialul contabil este mai stabil, clar iar principiile și setul reglementărilor în materie aplicabile oferă posibilitatea unui comportament contabil adecvat. De asemenea, răspunsul și capacitatea de adaptare la standardele internaționale și normele europene sunt mult mai evidente.

Contextul și observațiile critice prezentate anterior creează premisele readucerii în discuție a rolului controlului intern contabil și financiar în

Scanned with OKEN Scanner

procesul de mediere dintre principiile contabile şi reglementările fiscale care, în ultima perioadă de timp, s-au schimbat cu o frecvență ce a surprins mai toate analizele şi predicțiile din acest domeniu.

Pentru a răspunde acestei probleme avem în vedere câteva aspecte ce privesc dispozitivul de control intern ca factor important chemat să contribuie la diminuarea impactului nedorit al noilor reguli fiscale asupra celor contabile. În această idee reamintim că sistemul de control intern al unei organizații economice trebuie să îndeplinească, printre altele, câteva cerințe:

- ✓ să fie bine proiectat, implementat şi exercitat;
- ✓ să îşi stabilească şi să delimiteze corect obiectivele pe care şi le propune, în funcție de riscurile operaționale, contabile sau administrativa;
- ✓ să identifice precis şi să evalueze corespunzător riscurile comune, de ordin general şi riscurile specifice întreprinderii;
- ✓ înțelegerea deficiențelor controlului intern semnalate prin procedurile de audit intern sau extern şi comunicate guvernanței şi conducerii întreprinderii;
- ✓ asumarea de către guvernanță şi conducere a acțiunilor de urmat şi de luat pentru realizarea obiectivelor de control intern asupra informațiilor financiare, inclusiv cele vizând înlăturarea neajunsurilor constatate şi comunicate de auditori conform ISA 265;

Potrivit pct. 6 din ISA 265 aplicabil din 15 decembrie 2009, deficiența controlului intern există atunci când acesta „*este proiectat, implementat sau operat astfel încât nu poate preveni sau detecta şi corecta denaturările situațiilor financiare la momentul oportun*" sau când „*lipseşte un control necesar pentru a preveni sau detecta şi corecta denaturările din situațiile financiare la momentul oportun*".

Din motivele arătate mai sus contabilitatea şi deopotrivă contribuabilul se află de multe ori în fața unor presiuni şi dileme trebuind, evident, să găsească soluția legală şi din punct de vedere fiscal. Acest lucru se realizează fără a se face nicio concesie la calitatea „scrierilor" contabile (Maders şi Masselin, 2009) care sunt obligate să respecte mai multe criterii în scopul asigurării acestei calități:

- ➢ nimic nu trebuie uitat;
- ➢ înregistrările trebuie să corespundă evenimentelor reale;
- ➢ aceeaşi operație se preia o singură dată;
- ➢ datele trebuie să privească întreprinderea;

Scanned with OKEN Scanner

- înregistrările se fac conform cadrului recunoscut şi aplicabil;
- evenimentele de gestiune se traduc de către contabilitate prin conturile corespondente;
- operaţiunile trebuie înregistrate în exerciţiul corespunzător.

Ele presupun, de fapt, exhaustivitate, realitate, unicitate, evaluare şi contabilizare.

Comparând cele câteva cerinţe şi exigenţe contabile cu obiectivele controlului intern contabil reiese că acest dispozitiv, prin evaluările pe care le face şi celelalte mijloace de care dispune este în măsură să intervină eficient pentru prevenirea unor situaţii care ar conduce la nerespectarea legii. Prin aceasta se asigură dezvoltarea unui comportament adecvat al factorilor cărora le-au fost stabilite responsabilităţi în urmărirea respectării conduitei fiscale la nivel de întreprindere. Astfel se pot evita unele capcane ale contabilităţii creative determinate de tentaţia reflectării sau interpretării normelor fiscale în favoarea entităţii, atunci când prevederea respectivă este ambiguă ori eliptică. Nu este mai puţin adevărat că intervenţia se poate manifesta şi în sens invers, controlul intern având o prezenţă activă atunci când datorită excesului de autoritate, reglementări formulate confuz şi neclar sunt aplicate în defavoarea întreprinderii. De cele multe ori aspectele care fac obiectul acestor dispute se tranşează de instanţele de judecată.

Pentru evitarea riscurilor de natură reglementară (juridice, fiscale, contabile) legate de neaplicarea dispoziţiilor legale, ori de aplicarea eronată a acestora, Reglementările contabile româneşti conforme cu Directiva a IV-a a CEE precizează, conceptual, care sunt punctele asupra cărora *controlul intern contabil şi financiar* trebuie să îşi îndrepte atenţia. Astfel, este stipulată expres necesitatea asigurării *conformităţii informaţiilor contabile şi financiare publicate, cu regulile aplicabile acestora* şi, de asemenea, cerinţa de aplicare a *instrucţiunilor elaborate de conducere în legătură cu aceste informaţii* (pct. 315 din Reglementările contabile aprobate prin Ordinul MFP nr. 3055/2009).

Respectând procedurile de supraveghere şi control, demersul controlului intern, prin natura obiectivelor sale contabile şi financiare, acoperă şi latura care priveşte conduita şi conformarea fiscală a întreprinderii. Cu acest prilej se pot găsi soluţii pentru aplicarea şi reflectarea corectă în contabilitate a regulilor fiscale, cu evidenţierea consecinţelor acestora. Acest lucru conduce, în final, la punerea de acord a dispoziţiilor interne ale managementului cu cadrul legal, general ori specific, inclusiv în situaţiile în care se impune medierea contabilitate – fiscalitate.

Scanned with OKEN Scanner

Ca urmare, considerăm că prezența profesionalismului expertului contabil în etapele de consiliere, clarificare şi mediere este necesară oricărui tip de întreprindere pentru depăşirea dificultăților de acest fel.

Subiectul adus în discuție este mult mai complex decât observațiile de mai sus şi, de aceea, nu îl considerăm închis. În plus credem că ceea ce s-a subliniat din punct de vedere teoretic poate fi dublat şi susținut cu o bogată cazuistică şi exemple din practica fiscală şi contabilă.

Bibliografie:

1. **TITUS, ASLĂU,** 2001, *Controlul de gestiune dincolo de aparențe*, Ed. Economică, Bucureşti
2. **HENRI - PIERRE MADERS, JEAN-LUC MASSELIN, 2009,** *Controle interne des risques*, Eyrolles, Editions d'Organisation, deuxieme tirage, Paris ;
3. *** Legea contabilității nr. 82/1991, republicată, cu modificările şi completările ulterioare ;
4. *** Reglementări contabile conforme cu directivele europene aprobate prin Ordinul MFP nr. 3055/2009.

Scanned with OKEN Scanner

ABORDĂRI PRIVIND CLASIFICAREA SISTEMELOR CONTABILE

Ec. Bobar Andrei

Abstract:
Different accounting patterns of behavior can be identified which are the outcomes of many years of development influenced by factors such as cultural values, legal systems, political orientations, and economic development. The challenge now is to adapt what has served well in the past to the new global imperatives of transparency and credibility of accounting in order to facilitate efficient flows of capital to the world's financial markets. To do this requires recognition that tradition and culture shape accounting thought in a country and that change is more likely achieved when it is truly informed by an understanding of that country's heritage.

Cuvinte cheie: *sistem contabil, raportare financiară, standard contabil, valori contabile, modele de dezvoltare*

Cercetările din literatura de specialitate pentru clasificarea internațională a sistemelor contabile, au luat două forme principale. În modelul *deductiv* sau rațional sunt identificați factori relevanți de mediu, şi, prin corelarea acestora la practicile contabile naționale sunt propuse grupări internaționale sau modele de dezvoltare. În modelul *inductiv* sau empiric sunt analizate practici contabile individuale, apoi sunt identificate grupări sau modele de dezvoltare şi, în final sunt propuse explicații în legătura cu o multitudine de factori economici, sociali, politici şi culturali.

Modelul deductiv

Analiza mediului realizată de Gerhard Mueller în cartea lui International Accounting (1967) reprezintă pionieratul în clasificarea sistemelor contabile prin modelul deductiv. Mueller a identificat 4 modele distincte în dezvoltarea contabilității.

- Abordarea macroeconomică, prin care contabilitatea este influențată de politicile contabile naționale, iar acestea vor direcționa scopurile unităților economice. Din acest grup fac parte țări ca Suedia, Franța şi Germania.
- Abordarea microeconomică, conform căreia contabilitatea este considerată o ramură a ştiințelor economice şi a gestiunii afacerilor, scopul final fiind menținerea capitalului fizic investit în întreprindere. Cel mai ilustrativ în acest sens este modelul olandez.

Scanned with OKEN Scanner

• Abordarea contabilității ca disciplină independentă, care pune accentul pe practică şi pragmatism. Această abordare se întâlneşte în țările anglo-saxone, îndeosebi în Statele Unite şi Marea Britanie.

• Abordarea de tip „contabilitate uniformă", conform căreia contabilitatea este considerată un mijloc eficient de administrare şi control, atât de către managerii întreprinderii cât şi de către autoritățile statului. Ea este întâlnită în Franța, Germania, Elveția şi Suedia.

Cu toate că Mueller a perceput toate aceste abordări evaluate rațional ca având o legătura strânsă cu factori economici sau de business, el a recunoscut o gamă mai largă de influențe, cum ar fi sistemul legal, sistemul politic şi climatul social ca fiind relevant pentru dezvoltarea contabilă, însă fără a oferi o specificație clară în acest sens. Mueller nu a dat o recunoaştere explicită a factorilor culturali, care au fost probabili subsumați în cadrul de factorilor de mediu identificați.

O nouă contribuție a lui Mueller la cercetarea privind clasificarea internațională a sistemelor contabile a fost plasarea mediilor de afaceri în diferite categorii, pe care apoi le-a asociat cu diferite sisteme de contabilitate. Utilizând evaluări ale dezvoltării economice, complexitatea afacerilor, climatul politic şi social, sistemul juridic, Mueller a identificat 10 grupări de țări.

Analiza de mediu a lui Mueller a fost adaptată şi extinsă de Nobes (1983), care şi-a bazat clasificarea ipotetică pe abordarea evoluționistă la identificarea şi măsurarea practicii în țările dezvoltate occidentale. Nobes a adoptat un sistem ierarhic de clasificare pentru a da mai multă subtilitate la discriminarea efectuată în evaluarea diferențelor dintre țări. Însă, le fel ca şi Mueller, el nu a făcut nici o mențiune specifică a factorilor culturali. Nobes a făcut o distincție de bază între sistemul macroeconomic şi sistemul microeconomic, şi mai apoi o dezagregare între orientarea guvern – sistem fiscal – sistem legal şi orientarea guvern – economie. Apoi el a emis ipoteza de a dezagrega influențele britanice şi americane asupra orientării practicii de business şi orientării guvern – sistem fiscal – sistem legal. Discriminarea permisă de această analiză este echilibrată de problema alocării pe categorii a țărilor, de exemplu în familii bazate pe sistem fiscal si familii bazate pe sistem legal, când ambele factori sunt influenți, ca şi în Franța comparativ cu Germania. Japonia este şi ea greu de plasat într-o anumită categorie ținând cont de influența europeană privind sistemul fiscal şi în acelaşi timp influența Statelor Unite ale Americii privind tranzacțiile cu titluri de valori.

Clasificarea lui Nobes se bazează pe studiul a nouă factori care pot să influențeze practicile de măsurare, şi anume:

Scanned with OKEN Scanner

1. tipul de utilizatori ai conturilor publicate de societățile cotate;
2. gradul în care legislația contabilă prescrie în detaliu practicile contabile, în detrimentul logicii profesionale;
3. importanța regulilor fiscale în măsurarea / evaluarea contabilă;
4. gradul de conservatorism / prudență în evaluarea clădirilor, stocurilor, debitorilor;
5. gradul de rigoare în aplicarea costurilor istorice în conturile anuale;
6. susceptibilitatea ajustărilor, pe baza costului de înlocuire în conturile principale sau suplimentare;
7. practicile de consolidare;
8. abilitatea de a fi „generos" în practicile de constituire de provizioane;
9. gradul de uniformitate în aplicarea regulilor contabile la nivelul societăților.

Modelul inductiv

În contrast cu studiile făcute de Mueller şi Nobes, abordarea inductivă în identificarea sistemelor contabile începe cu analiza individuală a practicilor contabile. Poate cea mai mare contribuție de acest tip a fost a lui Nair and Frank (1980). Studiul efectuat de către aceşti autori realizează o separare a practicilor de măsurare / evaluare, de practicile de publicare a informațiilor contabile.

Pe baza datelor din anul 1973 autorii au identificat patru grupe de sisteme contabile referitoare la practicile contabile de măsurare / evaluare (sistemul contabil al Commonwealth-ului; sistemul contabil latino-american; sistemul contabil din Europa continentală şi sistemul contabil al Statelor Unite), iar pe baza datelor din 1975, prin analiza practicilor de publicare a informațiilor realizează o clasificare în cinci grupe:

1. Sistemul Commonwealth: Australia, Bahamas, Fiji, Iran, Irlanda, Jamaica, Malaiezia, Noua Zeelandă, Nicaragua, Olanda, Rhodesia, Regatul Unit, Republica Africa de Sud, Singapore, Trinidad.
2. Sistemul latino-american + sudul Europei: Argentina, Bolivia, Brazilia, Columbia, Etiopia, Grecia, India, Italia, Pakistan, Panama, Paraguay, Peru, Spania, Uruguay.
3. Sistemul nord si central european: Belgia, Danemarca, Franța, Germania, Norvegia, Suedia, Elveția, Zair.
4. Sistemul Statelor Unite ale Americii: Statele Unite ale Americii, Bermude, Canada, Filipine, Japonia, Mexic, Venezuela.
5. Chile

Scanned with OKEN Scanner

Influențele culturale asupra sistemelor contabile

În contabilitate, importanța culturii și a rădăcinilor sale istorice a început sa fie recunoscută prima data de Harrison și McKinnon (1986), care au propus un cadru metodologic în care au încorporat cultura în analiza schimbărilor în regulile de raportare financiară corporativă la nivel de țară. Utilizarea acestui cadru pentru a evalua impactul culturii asupra formei și funcționării sistemelor contabile a fost demonstrată prin analiza sistemului contabil din Japonia. Cultura este considerată un element esențial în acest cadru metodologic, pentru înțelegerea cum sistemele sociale și alte sisteme se schimbă datorită influenței culturii, normelor, valorilor și comportamentului de grup.

În continuarea acestei abordări este propunerea lui Gray (1988), care se bazează pe acțiunea factorilor culturali asupra sistemelor sociale, în general, și a celor contabile, în special. Clasificarea are la bază studiul lui Hofstede, referitor la valorile culturale și influențele acestora asupra practicilor de conducere și cointeresării salariaților din 50 de țări. Cercetările sale iau în studiu patru criterii, pe care le denumește dimensiuni ale culturii naționale:

1. individualismul opozabil colectivismului;
2. distanță ierarhică mare sau mică;
3. control puternic sau slab asupra incertitudinii;
4. masculinitatea opozabilă feminității.

Pornind de la aceste valori sociale definite de Hofstede, Gray identifică patru valori contabile care pot să contribuie la clasificarea sistemelor contabile internaționale:

1. influența profesiei, opozabilă controlului legal;
2. uniformitatea, opozabilă flexibilității;
3. conservatorismul, opozabil optimismului;
4. discreția, opozabilă transparenței.

Din analiza lui Gray, a rezultat că valorile sociale influențează valorile contabile, care la rândul lor își pun amprenta asupra sistemelor contabile, astfel:

- valorile culturale individualism / colectivism, influențează valorile contabile profesionalism / controlul lega și uniformitate / flexibilitate, care apoi își pun amprenta asupra sistemelor contabile caracterizate prin practicile de autoritate și impunere;
- valoarea culturală distanță ierarhică mare sau mică influențează valorile contabile conservatorism / optimism, care își pun am-

Scanned with OKEN Scanner

prenta asupra practicilor contabile privind evaluarea activelor şi măsurarea profiturilor;

- valorile contabile controlul incertitudinii şi masculinitate / feminitate influenţează valorile contabile discreţie / transparenţă, care îşi pun amprenta asupra sistemelor contabile prin practicile de comunicare a informaţiilor.

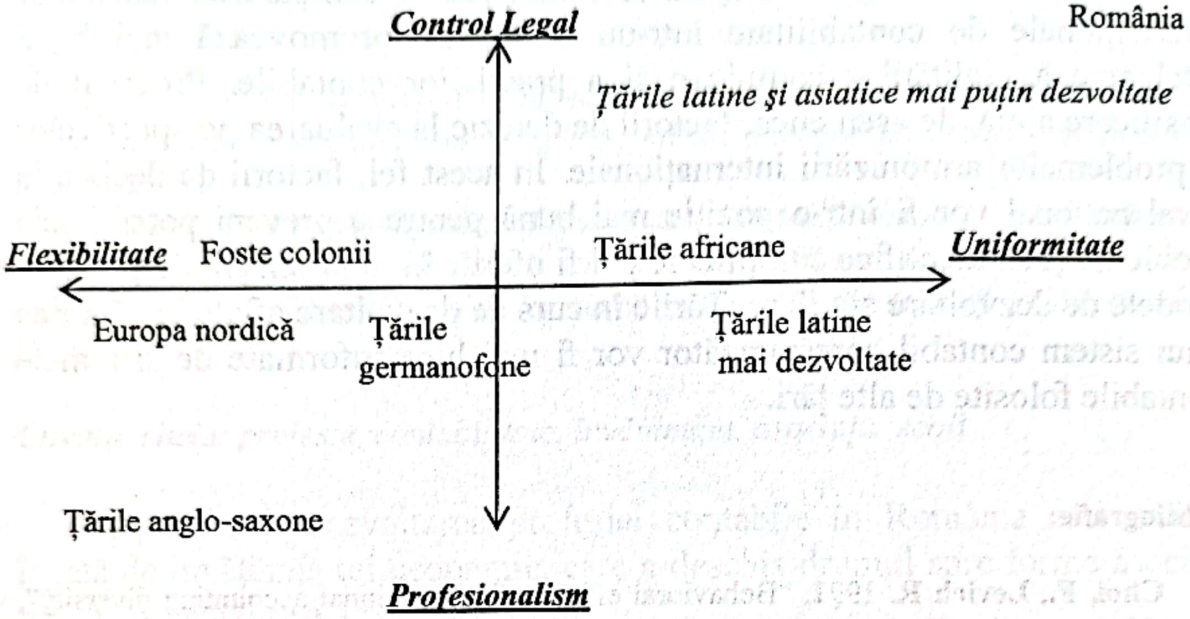

Figura nr. 1. ***Clasificarea sistemelor contabile după autoritate şi impunere***
(*Sursa:* Feleagă N., Opere citate, p. 40)

Având la bază conceptele din figura de mai sus se pot trage următoarele concluzii:

- ţările anglo-saxone sunt caracterizate printr-un înalt profesionalism, dar şi printr-o mare flexibilitate, iar ţările din Europa nordică prin profesionalism şi flexibilitate moderate;
- ţările germanofile se caracterizează prin profesionalism şi uniformitate, iar ţările latine mai dezvoltate printr-o mare uniformitate şi apoi prin profesionalism;
- ţările asiatice (foste colonii) se caracterizează prin controlul legal asupra practicilor contabile şi prin flexibilitate;
- ţările asiatice mai puţin dezvoltate şi ţările africane au preponderent controlul legal asupra practicilor contabile şi mai puţin caracteristica de uniformitate;
- ţările latine mai puţin dezvoltate, Orientul Apropiat şi Japonia (grup în care prof. Feleagă N., introduce şi România), se caracterizează

Scanned with OKEN Scanner

atât printr-un control legal riguros asupra practicilor contabile, cât şi printr-o uniformitate accentuată a acestor practici;
- diferența cea mai mare există între țările anglo-saxone şi țările latine mai puțin dezvoltate (grup din care face parte şi România).

Concluzii

Procesul de clasificare ajută la descrierea şi compararea sistemelor internaționale de contabilitate într-un mod care promovează mai buna înțelegere a realităților complexe şi a practicilor contabile. Procesul de clasificare ajută, de asemenea, factorii de decizie la evaluarea perspectivelor şi problemelor armonizării internaționale. În acest fel, factorii de decizie la nivel național vor fi într-o poziție mai bună pentru a preveni potențialele probleme şi să identifice soluții care pot fi oferite în mod fezabil de țările cu modele de dezvoltare similare. Țările în curs de dezvoltare aflate în căutarea unui sistem contabil corespunzător vor fi mai bine informate de sistemele contabile folosite de alte țări.

Bibliografie:

1. **Choi, F., Levich R.** 1991. "Behavioral effects of international accounting diversity". Ed. Accounting Horizons
2. **Doupnik, T. S., Salter S. B.** 1993. "An Empirical Test of a Judgmental International Classification of Financial Reporting Practices." Journal of International Business Studies
3. **Feleagă N.**, 1999. "Sisteme contabile comparate", Ed. Economică.
4. **Gray, S. J.** 1989. "International Accounting Research: The Global Challenge." International Journal of Accounting 23
5. **Gray, S. J.** 1988. "Towards a Theory of Cultural Influence on the Development of Accounting Systems Internationally." Abacus Journal
6. **Harrison, G. L., McKinnon J. L.** 1986 "Culture and Accounting Change: A New Perspective on Corporate Reporting Regulation and Accounting Policy Formulation." Ed. Accounting, Organisations and Society
7. **Hofstede G.**, 1987. „Relativité culturelle des pratiques et théories de l'organisation", Revue française de gestion
8. **Mueller Gerhard G** 1967. „International Accounting" New York: Macmillan.
9. **Nair, R. D., Werner G. Frank** 1980. "The Impact of Disclosure and Measurement Practices on International Accounting Classifications." Accounting Review (Iulie)
10. **Nobes, C. W.** 1983. "A Judgmental International Classification of Financial Reporting Practices." Journal of Business Finance and Accounting
11. **Nobes, C. W., Parker R. H.** 2001 "Comparative International Accounting. 6th ed. Englewood Cliffs
12. **Sale J. Timothy** – 2006 "Advances in International Accounting Vol. 19", Ed. Elsevier Jai

Scanned with OKEN Scanner

90 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA PROFESIEI CONTABILE REGLEMENTATE ÎN ROMÂNIA

Conf. univ. dr. Daniel Botez

Abstract:
The emergence and development of accounting profession in Romania is closely related to economic education, which paved the way for its associative forms of organization.
A decisive rol in the development of laws related to trade schools and chambers of commerce had great scholar CA Rosetti, who in 1860 was appointed Minister of cults and Public Education, and for three years held the title of Prime guild of Merchants.

Cuvinte cheie: *profesie, contabilitate, învățământ, asociații, scoli.*

Apariția și dezvoltarea profesiei contabile în România este strâns legată de învățământul economic, care a deschis drumul spre forme asociative de organizare a acesteia.

Organizarea și dezvoltarea învățământului comercial în România, în ansamblul întregului învățământ, așa cum a fost conceput de Alexandru Ioan Cuza, reprezintă un moment fără de care nu putem imagina istoria înființării breslei contabililor. Marele domnitor afirma, încă de la 1859, că ar fi dorit ca întregul sistem de învățământ să fie cât mai apropiat trebuințelor țării și că importante și utile sunt literele, științele, dreptul și medicina. La 1864 a fost votată „Legea asupra instrucțiunii a Principateloru Unite Române" care la art. 214 prevede: „Se voru institui scole de comerciu în orașele Bucureșci, Iași, Galați, Brăila, Ploiești, Craiova și Turnu Severin."

Un rol determinant în apariția legilor referitoare la școlile de comerț și la camerele de comerț l-a avut marele cărturar C. A. Rosetti, care în 1860 a fost numit Ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice, și care a deținut timp de trei ani titlul de Prim Staroste al Negustorilor.

Prima școală, înființată la 26 octombrie 1864, a fost cea de la Galați, urmată în același an de școala de la București. În primii ani durata studiilor era de patru ani (prin lege, în 1879, durata cursurilor s-a majorat la cinci ani) și se studiau, printre alte discipline comune, dreptul comercial și maritim, aritmetica, calculul mintal și contabilitatea, geografia comercială, corespon-

Scanned with OKEN Scanner

denţa comercială, economia politică şi dreptul administrativ, manipulaţiuni aplicate la studiul marfelor şi la descoperirea falsificărilor.

Orientarea învăţământului contabil romanesc a fost dirijată spre cele mai bune concepţii occidentale, în special cele existente în Franţa. Primul director al şcolii Superioare de Comerţ din Galaţi a fost un francez, Louis Toussaint, care a publicat în 1865 cursul pe care l-a predat în limba franceză intitulat "Expunere prescurtată de operaţii comerciale şi de contabilitate". Mulţi dintre cei care s-au folosit de această lucrare, ca primi elevi şi absolvenţi ai acestor şcoli, au ajuns mai târziu profesori şi creatori de doctrină contabilă.

Când la 1864, Guvernul face apel către tineretul român, să-şi îndrepte privirile spre şcoala superioară românească, Theodor Ştefănescu, fiu de comerciant, împreună cu alţi 4 camarazi ai săi, părăseşte Liceul Sf. Sava şi se înscrie cel dintâi elev al Şcolii de Comerţ din Capitală, aflată în acea vreme sub direcţiunea lui Louis Toussaint, sub îndemnul fondatorului ei, dr. Nicolae Kreţulescu, Ministru al Instrucţiunii.

La 1867, Şcoala Comercială din Capitală promovează primii săi absolvenţi, având printre ei pe Theodor Ştefănescu, împreună cu colegii săi.

Profesiunea de contabil înregistrează primul pas în anul 1868, când i se oferă lui Theodor Ştefănescu suplinirea catedrei de contabilitate şi cursul mărfurilor şi când acesta o refuză cu demnitate, cerând punerea catedrei la concurs. La 1870, Theodor Ştefănescu se prezintă la concurs cu alţi doi candidaţi, unul cu diplomă de la şcoala din Lipsca, altul de la şcoala din Paris. Rezultatul a fost că Theodor Ştefănescu a atras elogiile juriului în fruntea căruia se afla Al. Vericeanu, profesor de economie politică la Universitatea din Bucureşti.

Nevoile de credit resimţite în perioada imediat următoare Războiului de Independenţă au grăbit guvernul Brătianu să propună,iar Parlamentul să adopte în 1880, legea privind înfiinţarea Băncii Naţionale. Primul director al Băncii Naţionale a fost numit Theodor Ştefănescu.

Pe absolvenţii şcolilor comerciale îi întâlnim muncind în unităţi financiare, comerciale, bănci, societăţi industriale. Statutul lor profesional era destul de precar, deoarece, pe de o parte, se accentua criza economică, iar pe de alta, se întetea lupta şi concurenţa cu specialiştii care veneau din afara graniţelor ţării, o dată cu pătrunderea capitalului străin într-o serie de domenii de activitate. Cu alte cuvinte, tarele perioadei respective loveau dur şi în situaţia absolvenţilor şcolilor comerciale. Pentru a face faţă acestei situaţii şi pentru a contracara cronicizarea ei, luând exemplul „inginerilor, medicilor, advocaţilor, meseriaşilor", absolvenţii şcolilor comerciale hotărăsc să se

Scanned with OKEN Scanner

unească într-un „corp al absolvenților școalelor de comerț, al contabililor". Ca urmare, în 1888, se semna actul de constituire a primei grupări a absolvenților școlilor comerciale.

Prima manifestare mai puternică a comercialiștilor a avut loc la 22 aprilie 1901, când absolvenții care înființaseră „Asociația Absolvenților Școalelor de Comerț din Țară și Străinătate", au sărbătorit împlinirea a 30 de ani de activitate profesorală a lui Theodor Ștefănescu, și retragerea acestuia la pensie. În lista participanților la această manifestare întâlnim tineri care își vor lega numele de legiferarea profesiunii contabile și vor deveni înaintașii noștri: Grigore Trancu Iași, N. Butculescu, C. Neamțu, Gr. Alexandrescu.

Ideea reglementării dreptului de a face expertize contabile apăruse încă din 1874, în manualul de contabilitate al profesorului Theodor Ștefănescu. Această idee a prins contur și cu ocazia întâlnirii din 1901 și s-a concretizat într-un memoriu adresat Președintelui Camerei de Comerț și Industrie București de către Asociația Absolvenților Școlilor de Comerț prin care se cerea reglementarea exercițiului dreptului de expertiză, astfel încât expertizele contabile să fie efectuate numai de persoanele care sunt cetățeni români, care să posede diplomă de capacitate a unei școli de comerț și să aibă o practică în afaceri de cel puțin trei ani.

Camera de Comerț nu a găsit de cuviință să facă nici un demers pentru realizarea deziderateloor comercialiștilor.

La primul Congres al absolvenților școlilor comerciale, care a avut loc în toamna anului 1906, figurează ca un prim punct din program „necesitatea legiferării profesiunii de contabil", dar lupta se ducea pentru stăvilirea erorii care se făcea prin acordarea lucrărilor de expertiză contabilă persoanelor cu totul străine de această profesiune. Și celelalte probleme discutate vizau măsuri foarte importante: înființarea unui Corp al contabililor, înființarea unei reviste proprii, îmbunătățirea învățământului contabil, înființarea unei Academii Comerciale, introducerea practicii în învățământul comercial, pătrunderea absolvenților școlilor comerciale în comerț și industrie, apărarea drepturilor tuturor contabililor, inclusiv dreptul la o salarizare pe măsura pregătirii și activității depuse, dreptul la asociere pentru sprijin reciproc, etc.

În 1907, un grup de absolvenți ai școlilor de comerț pun bazele „Uniunei Absolvenților Școalelor Superioare de Comerț" sub președenția lui I. H. Rasidescu, prin fuziunea celor două asociații existente: „Asociația Absolvenților Școalelor Comerciale Superioare" și „Cercul Absolvenților Școalelor Superioare Comerciale:" În 1908, profitând de alegerea în Parlament a mai multor colegi, Uniunea redactează un proiect de organizare

Scanned with OKEN Scanner

al unui Corp al Contabililor în care se prevedea: „a statua asupra tot ce priveşte interesele profesionale ale carierei de contabil în general". Acest proiect trebuia să treacă prin Parlament cu ajutorul ministrului de comerț de atunci, dar guvernul a căzut înainte ca proiectul să fie depus.

La 1 ianuarie 1908 a apărut primul număr din Revista Generală de Comerț şi Contabilitate ca urmare a dezideratului exprimat în Congresul din 1906. Această revistă a fost înființată de un Comitet în frunte cu N. Butculescu şi I. St. Rasidescu.

Absolvenții şcolilor superioare de comerț au avut de luptat pentru a impune câteva dintre valențele activității de contabil, confruntându-se cu mentalități, cu diferite conjuncturi economice, după cum au trebuit să speculeze puținele oportunități existente.

Iată cum definea, în 1908, în primul număr al Revistei Generale de Comerț şi Contabilitate, Nicolae Butculescu, rolul absolvenților şcolilor de comerț:

„Dacă am clasifica în trei epoce diferite pe absolvenții şcoalelor de comerț, de la înființarea acestor şcoale şi până astăzi, credem că nu ne înşelăm făcând următoarele constatări:

În epoca întâia, care a durat până pe la 1881, şcoalele comerciale erau frecventate în număr aproape egal de către elevii străini şi români. Cei dintâi, după absolvire, nefiind primiți în slujbele publice s-au alipit pe lângă negustori, şi după câțiva ani de privațiuni, luptând fără preget în magazine, au devenit ei înşişi comercianți, putându-se bucura de o viață independentă, la adăpost de orice fel de fluctuațiuni şi având negoțul lor drept izvor de mulțumire şi de bun trai.

Cei de-al doilea, românii, lipsiți în genere de mijloace materiale pentru a deveni comercianți, dar înzestrați cu oarecari cunoştințe speciale, au găsit repede întrebuințare în administrațiile publice. Aci, cei chemați să administreze averile Statului, nefiind în destul de bine pregătiți pentru aceasta, îşi alăturau – ca auxiliari – pe absolvenții şcoalelor de comerț. Excepție de la această regulă au făcut, întrucâtva, absolvenții şcoalei din Galați, cari, fiind în mai aproape contact cu negustorii şi mai depărtați de centrul de distribuire a slujbelor, şi-au putut crea ei înşişi situațiuni independente.

Epoca a doua a început o dată cu înființarea Băncii Naționale şi organizarea sucursalelor şi agențiilor ei din provincie, şi putem zice că a durat până la izbucnirea celei mai cumplite crize prin care a trecut țara noastră, de la 1899-1900. În acest period, absolvenții străini ai şcoalelor noastre de comerț au continuat, ca şi în prima epocă, a forma pe negustorii pieşelor româneşti, iar românii au găsit un debuşeu principal în întrebuin-

Scanned with OKEN Scanner

țarea lor ca funcționari ai Băncii Naționale, unde se știe de toată lumea cât de bine sunt apreciate serviciile lor și unde doi directori sunt însăși absolvenți ai școalelor de comerț. Absolvenții de care ne ocupăm au evoluat dar către slujbe în mai de aproape atingere cu comerțul și nu rareori s-au văzut funcționari ai Băncei Naționale părăsind această înaltă instituție pentru a se pune în fruntea altor întreprinderi comerciale și financiare din țară. În special ei au fost întrebuințați ca conducători sau ca auxiliari principali în numeroase bănci cu capitaluri românești create în București și în provincie după impulsiunea dată mai ales de către Banca de Scont din București. În aceste din urmă instituțiuni, ca și în Banca Națională, elementul nostru a lucrat cu mult succes căci cei de sus pricepeau pe cei de jos, precum aceștia pricepeau pe cei de sus, așa încât s-a stabilit, în folosul instituțiunii respective, o înțelegere perfectă între șefi și subalterni.

În comerț însă, absolvenții români ai școalelor de comerț au pătruns și în această epocă puțini, deoarece comercianții nu începuseră în că să aprecieze binefacerile ținerii registrelor și ale ordinii în afaceri. Industria, ale cărei baze s-au pus în țară tocmai în acea perioadă, nici ea nu a atras pe absolvenții școalelor de comerț, deoarece oamenii tehnici și capitaliștii, în mare parte străini, conducători ai stabilimentelor industriale, nu avusese încă prilejul să cunoască pe absolvenții școalelor de comerț și să-i prețuiască după cum meritau.

În epoca a treia, care începe de la 1900 și ține până astăzi, absolvenții școalelor de comerț evoluează și mai mult către comerț, bănci și industrie. Criza intensă prin care a trecut țara la începutul acestui period, provocând nesiguranța funcționarilor publici, prin reducerea numărului de slujbe și a lefurilor, au îndepărtat pe absolvenții de care ne ocupăm de la ele, dirijându-i către afaceri. Aci ei au pătruns mulțumindu-se deocamdată cu situațiuni mai mici, în nădejdea unei soarte mai bune, grație muncii continue și sârguitoare ce desfășură. Nu mai puțin au contribuit la această îndrumare și actuala organizare a scoalelor noastre de comerț, cum și noul corp profesoral, care prepară mai bine și pe căi practice pe elevii lor pentru cariera spinoasă dar mulțumitoare a afacerilor."

Către sfârșitul anului 1914 s-a înființat în București „Corpul Absolvenților Școlilor Superioare de Comerț", care a devenit prin lege în 1916, persoană juridică. Dar războiul a impus stagnarea oricărei activități până în 1918.

În 1918 se constituie „Asociația Titraților în Științele Comerciale" și Cercul de „Studii Comerciale". La ședința din 5 mai 1919 a Cercului, Petru Drăgănescu Brateș a prezentat conferința cu tema „Chestiunea Experților

Scanned with OKEN Scanner

Contabili în România", prin care conferențiarul dădea noțiunii de „expert contabil" un înțeles mult mai larg decât acela de expertiză contabilă judiciară. În urma acestei conferințe, s-a hotărât întocmirea unui proiect pentru reglementarea profesiei de expert contabil, de către prof. dr. Vasile M. Ioachim şi dr. Petru Drăgănescu-Brateş. Acest proiect a fost completat cu prevederi referitoare la profesiunea contabilă în general, la îndemnul lui N. Butculescu de a ține cont de proiectul din 1908. Acest proiect a fost supus dezbaterii membrilor Cercului de studii comerciale. De asemenea, proiectul a fost transmis în întrega țară pentru a fi discutat de toți contabilii, dar s-au primit puține propuneri şi observații.

La lucrările şi consfătuirile care au avut loc pentru redactarea proiectului au luat parte, între alții: Ulpiu Hodoş, Chr. Panteli, G. Alesseanu, M. I. Mihăilescu, I. C. Negrescu, Otto Herbst, I. Enăchescu, M. Gr. Popescu, N. Arghir, Aurel Marinescu, Gh. Leonte, s.a.

În iulie 1920 proiectul a fost înmânat personal ministrului muncii, care era Grigore Trancu-Iaşi, cu rugămintea de a fi însuşit pe seama domniei sale. Nu putem să trecem peste acest moment fără a menționa că Grigore Trancu -Iaşi, care a fost un fervent militant pentru înființarea Corpului, s-a născut la Tîrgu-Frumos, a fost un absolvent de marcă al Şcolii Comerciale Superioare din Iaşi, profesor de contabilitate la Şcoala Superioară din Galați şi profesor la Academia de Înalte Studii Comerciale şi Industriale din Bucureşti.

Proiectul a fost dat spre referire directorului general al muncii, care a făcut un raport defavorabil, motivând că printr-o asemenea lege s-ar îngrădi libertatea muncii. În această situație, Grigore Trancu Iaşi a considerat că proiectul trebuie depus din inițiativă parlamentară şi nu pe calea guvernului. Cu sprijinul prof. I.N. Anghelescu, fost Rector al Academiei de Înalte Studii Comerciale şi Industriale din Bucureşti s-a obținut numărul de semnături necesare depunerii proiectului.

Întrucât discutarea proiectului în Parlament întârzia, s-au organizat o serie de întruniri în întreaga țară, s-au trimis telegrame, s-au organizat festivități, eforturi care au determinat ca la balul din februarie 1921 dat de către „Corpul Absolvenților", un deputat, Virgil Slăvescu să-şi asume sarcina aducerii în discuție a proiectului.

Proiectul a intrat în dezbaterea comisiei muncii din Cameră, care avea printre membri pe vestitul economist Virgil Madgearu, în prezența lui N. Butculescu, T. A. Teodoru, V. M. Ioachim şi P. Drăgănescu, aceştia fiind invitați. Preşedintele Comisiei, D. R. Ioanițescu, a insistat ca proiectul să fie depus cât mai repede.

Scanned with OKEN Scanner

Şi la prezentarea proiectului în Comisia Muncii au fost discuţii, principalii oponenţi fiind parlamentarii avocaţi care vedeau în proiect o restrângere a libertăţii muncii lor. În urma acestor discuţii şi a altora, proiectul a fost aprobat cu unele modificări şi renunţându-se la reglementarea profesiei de "contabil" în general. Altă modificare se referă la organizarea Corpului pe lângă tribunale şi nu pe lângă camerele de comerţ, cum era prevăzut.

Legea pentru organizarea "Corpului de Contabili Autorizaţi şi Experţi Contabili din România" a fost votată de Camera deputaţilor la 18 iunie 1921, de Senat la 1 iulie 1921, promulgată şi semnată de Regele Ferdinand la 13 iulie 1921 şi publicată în Monitorul Oficial din 15 iulie 1921. Aceasta prevedea, printre altele:

„- Art. II. - Profesiunea de contabil autorizat la Stat şi în întreprinderi comerciale, industriale, financiare cu un capital mai mare de 500.000 lei care întrebuinţează credit şi profesiunea de expert contabil în faţa autorităţilor judiciare, administrative, financiare, etc. nu va fi exercitată decât de persoanele făcând parte din acest Corp.

Prin contabil autorizat se înţelege persoana care înregistrează operaţiunile comerciale după principiile contabilităţii.

Contabilii din întreprinderile mai mici şi ţiitorii de registre nu sunt obligaţi a face parte din acest Corp.

Art. V. – Din comitetul de censori la societăţile pe acţiuni cu un capital vărsat de cel puţin cinci milioane lei, ce se vor fonda de la promulgarea acestei legi, cel puţin unul din censori va fi contabil autorizat sau expert contabil cu îndeplinirea condiţiunilor prevăzute de codul de comerţ.

Întreprinderile comerciale, industriale, financiare, nu vor putea primi viza de încheiere a registrelor din partea tribunalelor decât atunci când registrele sunt semnate de un contabil autorizat."

Legea a prevăzut şi condiţiile de studii necesare pentru persoanele care doreau înscrierea în Corp (a avea titlul unei academii de înalte studii comerciale din ţară sau străinătate sau titlul unei şcoli superioare de comerţ sau unei şcoli de comerţ – curs seral superior). Cu toate acestea s-a ţinut cont de situaţia existentă la acea dată cu numeroşi contabili formaţi numai prin practică, menţionând că în timp de doi ani se pot înscrie şi acei care nu posedă titlu de învăţământ comercial, dacă timp de cinci ani au îndeplinit funcţia de contabil în mod mulţumitor. Pentru gradul de "expert contabil" nu s-a prevăzut nici o dispoziţie tranzitorie.

Pentru aplicarea legii, s-a elaborat un Regulament, publicat în Monitorul Oficial nr. 613 din 22 octombrie 1921, care a detaliat prevederile legii şi a stabilit modul de organizare şi de administrare a Corpului.

Scanned with OKEN Scanner

Este interesant de menționat că în Regulamentul din 1921, Consiliul superior al Corpului era compus atât din membri de drept, cât şi din membri eligibili. La secția II, art. 37, Regulamentul prevedea: „ Consiliul superior al corpului se compune din:

a) Preşedintele Camerei de comerț din Bucureşti sau un delegat al său care va trebui să fie membru al acestei camere;

b) Rectorul Academiei de Înalte Studii Comerciale din Bucureşti sau un delegat al său din corpul didactic al acestei instituțiuni, precum şi profesorul de contabilitate respectiv;

c) Un director de la Banca Națională a României

d) Directorul şcoalei de comerț din Bucureşti sau un delegat al său, dintre profesorii titulari ai şcoalei;

e) Preşedintele Corpului Absolvenților Şcolilor Superioare de Comerț, secția Bucureşti, sau un delegat al său din consiliul secțiunei. Este vorba de Corpul recunoscut ca persoană juridică prin legea din 1916

Delegațiile de la punctele a, b, c, d şi e vor fi comunicate în scris biroului consiliului superior cu o zi înainte de ziua şedinței.

f) Preşedintele secției Ilfov al corpului de contabili autorizați şi 3 membrii aleşi de consiliul acestei secțiuni

g) câte un reprezentant al grupărilor de secțiuni din următoarele regiuni: Muntenia (fără județul Ilfov), Oltenia, Moldova, Transilvania, Dobrogea, Banat, Bucovina şi Basarabia. Aceşti reprezentanți sunt aleşi pe câte 2 ani de comitetele secțiunilor din fiecare din cele 8 regiuni."

Unele poziții prevăzute pentru membrii de drept nu se mai justifică astăzi, dar maniera în care înaintaşii au înțeles să asigure reprezentarea unor interese, ar putea să ne pună pe gânduri şi să ne orienteze activitatea curentă.

Bibliografie

1. Balcu F., *Doctrina şi deontologia profesiei contabile – Note de curs,* Editura Europlus, Galați, 2010;
2. Toma M., Potdevin J., *Elemente de doctrină şi deontologie a profesiei contabile,* Editura CECCAR, 2008.

Scanned with OKEN Scanner

EXPERTUL CONTABIL ŞI DEZVOLTAREA IMM-URILOR

Ph. D. BREBAN Ludovica,
Ph. D. student BOCHIŞ Leonica,
Ec. SUSA Valerian Pavel,
Ec. BUDA Laviniu Florin

Abstract:
We think that professionalism in the financial and accounting field is only achieved when:

1. *acting enthusiastically at completing with all the requirements of the profession, in accordance with the principle never leave for tomorrow what you can do today;*
2. *you are prepared to take on the most difficult of tasks, even those which other professionals avoid or refuse;*
3. *you put in more effort than other professionals or you put in more effort than is required of you;*
4. *you appreciate the people you work with for their right worth, sharing in with them the joy and rewards of success;*
5. *you know how to use your time efficiently, as it is the only resource that cannot regenerate and which, once lost, cannot be recovered;*
6. *you must know that each working day has only 480 minutes, and each minute goes by quickly and forever;*
7. *you must make two lists: one for PRIORITIES – which contains the activities which must be resolved and another for WISHES – which contains all the other things which you would like to take care of, if you had the necessary time.*

If you manage to follow all these rules, you with surely acquire the statute of professional accountant, you will follow strictly the Code of Ethics!

Cuvinte cheie: *expert contabil, confidențialitatea informațiilor, integritate, credibilitate, profesionalism,*

Atunci când ne gândim la muncă, unul din modurile în care o putem defini este următorul: munca este efortul depus pentru obținerea unui rezultat anume. Într-o companie unde lucrează mai multe persoane, ai impresia că sunt angrenați în două tipuri de activități: muncă pentru a produce şi muncă de supervizare. Din această ultimă categorie face parte şi expertul contabil responsabil pentru urmărirea mediului economic şi a celui de

Scanned with OKEN Scanner

afaceri şi pentru formularea unor strategii care să menţină compania viabilă şi profitabilă.

În centrul tuturor acestor aspecte, un element esenţial pentru eficienţa lor este capacitatea expertului contabil de a conduce, de a comunica şi de a învăţa, pentru a asigura servicii de înaltă calitate în interesul public şi al companiei în care îşi desfăşoară activitatea, expertul contabil trebuie să se conformeze prevederilor Programului Naţional de Dezvoltare Profesională Continuă elaborate de către CECCAR.

Exercitarea profesiei de expert contabil are la bază norme profesionale şi reguli de conduită etică proprii, elaborate şi aprobate de către CECCAR – organism profesional de utilitate publică autonomă. Normele profesionale şi regulile de conduită etică, care stau la baza exercitării profesiei contabile, sunt convergente cu cele utilizate de către asociaţiile profesionale de profil la nivel internaţional, expertul contabil având obligaţia de a le respecta.

Indiferent de statutul pe care îl deţine (liber profesionist sau angajat) expertul contabil este persoana care a dobândit această calitate şi are următoarele competenţe profesionale:

a. ţinerea sau supravegherea contabilităţii şi întocmirea bilanţului contabil:
   - acordarea asistenţei privind organizarea şi ţinerea contabilităţii, inclusiv în cazul sistemelor informatice,
   - elaborarea şi punerea în aplicare a procedeelor contabile, a planului de conturi adaptat unităţii, a contabilităţii de gestiune, a tabloului de bord, a controlului de gestiune şi controlul prin buget, în baza şi respectarea normelor generale.

b. efectuarea de analize economico-financiare.
   - analiza structurilor financiare,
   - analiza gestiunii financiare şi a rentabilităţii capitalului investit,
   - tehnici de analiză şi de gestiune a fondului de rulment,
   - sistem de leasing, factoring etc.,
   - determinarea situaţiilor financiare şi de gestiune prin rapoarte procentuale,
   - elaborarea de tablouri de finanţare şi planuri de trezorerie,
   - elaborarea de tablouri de utilizări şi resurse,
   - asistenţă în prevenirea şi înlăturarea dificultăţilor unităţii.

c. efectuarea de audit financiar contabil, ca:
   - diagnostic financiar,
   - creşterea, rentabilitatea, echilibrul şi riscurile financiare,

Scanned with OKEN Scanner

- audit intern, organizarea sau controlul regularității și sincerității sistemului,
- studii, asistență pentru realizarea de investiții financiare,
- audit și certificarea bilanțului contabil.

d. efectuarea de evaluări patrimoniale:
- evaluări de bunuri și active patrimoniale,
- evaluări de întreprinderi și de valori mobiliare pentru vânzări, succesiuni, partaje, donații sau la cererea celor interesați,
- evaluări de elemente intangibile.

e. efectuarea de expertize contabile:
- amiabile (la cerere),
- contabil-judiciare,
- arbitraje în cauze civile,
- expertize de gestiune.

f. efectuarea de lucrări cu caracter financiar-contabil:
- întocmirea de situații periodice,
- consolidarea conturilor și bilanțului,
- întocmirea de planuri de finanțare pe termen mediu și lung.

g. executarea de lucrări cu caracter fiscal, ca:
- studii și consultații pe probleme de ordin fiscal,
- participarea la întocmirea și depunerea declarațiilor fiscale,
- asistență în probleme de TVA și impozite,
- fiscalitate imobiliară,
- asistență în aplicarea tarifului vamal,
- asistarea contribuabilului cu ocazia verificărilor.

h. efectuarea de lucrări de organizare administrativă și informatică:
- organigrame, structuri, definiri de funcții,
- legături între servicii, circulația documentelor și informațiilor,
- analiza și organizarea fluxului informațional,
- formarea profesională continuă,
- contribuții la protecția patrimoniului unității,
- mecanizarea și automatizarea prelucrării informațiilor, alegerea echipamentelor și a softurilor necesare.

Exercitarea profesiei de expert contabil presupune asumarea răspunderii de a acționa în interes public, nu numai de a satisface nevoile unui client sau ale unui angajat. Acționând în interes public (clienți, finanțatori etc.), expertul contabil, ca membru al unui organism profesional, trebuie să onoreze încrederea care i s-a acordat, respectând anumite norme de conduită, în mod deosebit conștiința profesională și independența.

Scanned with OKEN Scanner

Se ştie că profesia contabilă presupune obiective precise, care au la bază calităţile unui profesionist contabil: ştiinţă, competenţă şi conştiinţă; independenţă de spirit şi dezinteres material; moralitate, probitate şi demnitate. De asemenea, pentru realizarea acestor obiective, un expert contabil trebuie să dea dovadă de:

- credibilitate – asigurarea calităţii informaţiilor şi a sistemului informaţional,
- profesionalism – identificarea şi formarea profesională în domeniul contabil,
- calitatea serviciilor – prestarea la standardul cel mai ridicat de performanţă a serviciilor,
- încredere – încredinţarea utilizatorilor de servicii contabile că, pentru prestarea acestor servicii, există un cadru al eticii profesionale. Una dintre obligaţiile profesionistului contabil-expert contabil este abţinerea de a dezvălui informaţii confidenţiale în afara unităţii angajatoare, cu excepţia cazului în care a fost autorizat sau când există o obligaţie legală sau profesională să publice acele informaţii.

Respectarea confidenţialităţii în mediul social, în relaţiile cu un potenţial client sau angajator şi în cadrul entităţii angajatoare, de către expertul contabil, reprezintă unul din principiile eticii profesionale, având obligaţia de confidenţialitate continuă şi după încetarea relaţiei dintre profesionistul contabil şi client sau angajator.

Etica îl obligă pe profesionistul contabil să dea dovadă de onestitate şi probitate în exercitarea misiunii sale. Etica profesională va garanta entităţii nu numai un serviciu profesional, dar şi implicarea unei persoane care acţionează în baza unor principii morale ridicate.

Managerii au nevoie şi de informaţii contabile, dar, mai important decât acestea, au nevoie să ştie cum să le folosească pentru a fi performanţi în rolul lor de planificare, control şi luare de decizii. Pe de altă parte, profesioniştii contabili trebuie să fie sensibili la nevoia de performanţă a managerilor, ceea ce presupune şi o delimitare între lideri şi manageri. Pentru profesionistul contabil este important managerul profesionist care se foloseşte de produsul muncii profesionistului contabil.

Având în vedere necesitatea unei conduceri eficiente a entităţii economice, nu numai din punct de vedere economic, dar şi etic, managerii acestor entităţi, împreună cu profesioniştii contabili angajaţi, trebuie să asigure o fundamentare ştiinţifică a deciziilor, iar acest lucru nu se poate face decât într-o nouă optică, pornind de la următoarele elemente:

Scanned with OKEN Scanner

- fondul sau sistemul de informații,
- suporturile materiale ale informațiilor,
- mijloacele de prelucrare a datelor,
- metodele de prelucrare a datelor,
- circuitele informaționale,
- costul obținerii acestor informații.

Pentru asigurarea utilizării eficiente a activității oamenilor de concepție economică, managerii entităților economice pot lua în considerare următoarele reguli:

- menținerea unui contact permanent între manager și profesioniștii contabili,
- recunoașterea și încurajarea celor mai creativi profesioniști contabili în contextul unei contabilități creative, dar prin respectarea eticii profesionale,
- evaluarea și punerea în practică a ideilor noi, însoțite de motivație,
- menținerea încrederii în sine a persoanelor creative,
- toleranță fără eșecuri,
- asigurarea condițiilor de muncă de care au nevoie profesioniștii contabili,
- trecerea cu vederea a unor comportamente nonconformiste,
- recompensarea în funcție de rezultatele obținute și efectele acestora.

Formarea unor profesioniști la nivelul exigențelor europene în domeniul financiar-contabil constituie un deziderat esențial pentru Corp în sine, cât și pentru profesioniștii contabili.

Dar pentru a deveni cu adevărat manager trebuie să fii un bun profesionist, iar pentru a fi profesionist considerăm că este necesară preocuparea permanentă pentru îmbunătățirea cunoștințelor în domeniul economic și sporirea experienței profesionale, menținerea unui contact cu un număr cât mai mare de specialiști care lucrează în acest domeniu și, nu în ultimul rând, înfrângerea temerilor legate de greșeli și eșecuri.

Concluzii

În concluzie, considerăm că profesionalismul în activitatea financiar contabilă se manifestă numai dacă:

1. acționezi cu entuziasm pentru îndeplinirea tuturor obligațiilor funcției sau cerințelor profesiei, după principiul "ce poți face azi nu lăsa pe mâine",

Scanned with OKEN Scanner

2. eşti pregătit să preiei sarcinile cele mai grele, chiar pe acelea pe care alții le evită ori le refuză,
3. faci eforturi mai mari decât alții sau decât ți se cere,
4. apreciezi corect oamenii cu care lucrezi împărțind cu ei bucuria succesului şi recompensele,
5. să ştii să îți foloseşti eficient timpul, singura resursă care nu se mai poate regenera şi care, odată pierdută, nu mai poate fi recuperată,
6. trebuie să ştim că fiecare zi de lucru are numai 480 de minute, iar fiecare minut se scurge repede şi pentru totdeauna,
7. să întocmeşti două liste: una denumită PRIORITĂȚI – care cuprinde activitățile ce se impun a fi rezolvate şi alta denumită DORINȚE – care să includă toate celelalte lucruri pe care ai dori să le rezolvi, dacă ai avea timp.

Dacă reuşeşti să respecți aceste reguli, cu siguranță vei obține statutul de profesionist contabil, implicit vei respecta cu strictețe Codul Etic!

Bibliografie

1. IFRS pentru IMM-uri, Editura CECCAR (2009),
2. Revista „TFC - Taxe, Finanțe, Contabilitate" (nr.1 februarie 2010), Wolters Kluver Romania,
3. Codul Etic Național al profesioniştilor contabili, Editura CECCAR (2011),
4. Standardul profesional nr. 35, Editura CECCAR (2011),
5. Drumuri prin memoria profesiei contabile, autor Marin Toma, Editura CECCAR (2011).

Scanned with OKEN Scanner

ROLUL DE MEDIATOR AL EXPERTULUI IN EXPERTIZA PENALA

Ec. Buftea Marius Ovidiu

Abstract:
The paper discus the position of the charted acounter in the work related to the penal field of economics, trying to determine ways of mediation for such strong conflicts as they that appears between parts in such cases.

Cuvinte cheie: *Mijloc de proba, Document justificativ*

Cadrul de reglementare al domeniului expertizei contabile penale

În vederea aflării adevărului, organele de cercetare penală cât şi instanţele sunt obligate să lămurească sub toate aspectele cauza, pe bază de probe. Proba serveşte la constatarea existentei sau inexistentei unei infracţiuni, pentru o soluţionare justa a cauzei.

Pe lângă probe, se mai pot administra şi mijloace de probă prin care se constată elemente de fapt ce pot servi ca probă. În această categorie este cuprinsă şi expertiză (art. 64, Cpp).

Până la soluţionarea unei cauze învinuitul sau inculpatul beneficiază de prezumţia de nevinovăţie, aspect care trebuie avut în vedere de expertul desemnat pentru întocmirea unei expertize.

Expertiza contabilă penală este reglementată în sensul profesional, prin standardul 35, ce defineşte expertiza ca fiind un mijloc de probă, având caracter ştiinţific. Aceasta se efectuează de către expert numai prin numirea de către organul de urmărire penală sau de către instanţa de judecată.

Fiecare dintre părţile implicate în cauză are dreptul să ceară un expert recomandat care să participe la efectuarea expertizei.

Organul de urmărire penală sau instanţa de judecată, când dispune efectuarea unei expertize fixează un termen la care sunt chemate părţile precum şi expertul, dacă acesta a fost desemnat. La termenul fixat se aduce la cunoştinţa părţilor şi expertului obiectul expertizei şi întrebările la care expertul trebuie să răspundă şi li se pune în vedere că au dreptul să facă observaţii cu privire la aceste întrebări şi că pot cere modificarea sau completarea lor.

Scanned with OKEN Scanner

Părților li se mai aduce la cunoștință că au dreptul să ceară numirea și a câte unui expert recomandat de fiecare dintre ele pentru a participa la efectuarea expertizei.

După examinarea obiecțiilor și cererilor făcute de părți și expert, organul de urmărire penală sau instanța de judecată pune în vedere expertului termenul în care va fi efectuată expertiza, încunoștințându-l totodată dacă la efectuarea acesteia urmează să participe părțile.

Expertul are dreptul să ia cunoștință de materialul dosarului necesar pentru efectuarea expertizei cu încuviințarea organului de urmărire. Expertul poate cere lămuriri organului de urmărire penală sau instanței cu privire la anumite fapte ori împrejurări din cauză.

Părțile, cu încuviințarea și în condițiile stabilite de organul de urmărire penală sau instanța de judecată, pot da explicațiile necesare. După efectuarea expertizei, expertul întocmește un raport scris.

Raportul de expertiză se depune la organul de urmărire penală sau instanța de judecată. Acesta conține concluzii care trebuie să fie fundamentate numai pe documente care atestă evenimente și tranzacții ce fac sau trebuie să facă obiectul recunoașterilor, evaluărilor, clasificărilor și prezentărilor contabile.

Raportul de expertiză este direct influențat de respectarea legislației și reglementărilor în domeniu pentru fundamentarea concluziilor cu privire la obiectivele stabilite.

În vederea întocmirii unui raport de expertiză contabil fundamentat se utilizează numai documente justificative și evidențieri contabile. Astfel, documentele care stau la baza înregistrărilor în contabilitate pot dobândi calitatea de document justificativ numai în condițiile în care furnizează toate informațiile prevăzute de normele legale în vigoare.

Astfel, un document justificativ trebuie să cuprindă următoarele elemente principale:

- Denumirea documentului
- Denumirea/numele și prenumele, și după caz, sediul/adresa persoanei juridice/fizice care întocmește documentul
- Numărul documentului și data întocmirii acestuia
- Menționarea părților care participă la efectuarea operațiunii economico-financiare (când este cazul)
- Conținutul operațiunii economico financiare și, atunci când este necesar, temeiul legal al efectuării acesteia
- Datele cantitative și valorice aferente operațiunii economico-financiare efectuate, după caz

Scanned with OKEN Scanner

- Numele şi prenumele, precum şi semnăturile persoanelor care răspund de efectuarea operațiunii economico-financiare, ale persoanelor cu atribuții de control financiar preventiv şi ale persoanelor în drept să aprobe operațiunile respective, după caz
- Alte elemente menite să asigure consemnarea completă a operațiunilor efectuate

Documentele justificative provenite din tranzacții ori operațiuni de cumpărare a unor bunuri de la persoane fizice, pe baza de borderouri de achiziții, pot fi înregistrate în contabilitate numai în cazul în care se face dovada intrării în gestiune a bunurilor respective.

În cazul în care documentele se referă la cheltuieli de prestări de servicii efectuate de persoane fizice impuse pe bază de norme de venit, pentru a fi înregistrate în contabilitate, acestea trebuie să aibă la bază contracte sau convenții civile încheiate în acest scop şi documentul prin care se face dovada plății, respectiv dispoziția de plată/încasare.

În cazul operațiunilor contabile pentru care nu se întocmesc documente justificative, înregistrările în contabilitate se fac pe bază de note de contabilitate care au la bază note justificative sau note de calcul, după caz.

Documentele justificative devin material documentar care trebuie nominalizat în raportul de expertiză şi trebuie să fie strict adecvate necesităților de documentare a obiectivelor expertizei.

Concluzii

Expertul contabil trebuie să efectueze expertiza pentru care a fost solicitat şi pe care a acceptat-o, astfel:

- Cu conştiinciozitate, adică, cu corectitudine, scrupulozitate în îndeplinirea misiunii
- Cu devotament, adică cu abnegație, cu gândul la realizarea misiunii încredințate
- Cu corectitudine, adică structurând o gândire ce respectă legile logicii, lucrarea să fie lipsită de greşeli
- Cu imparțialitate, adică just, obiectiv şi nepărtinitor
- Răspunzând tuturor şi oricărora dintre obiectivele dispuse

Astfel, cu respectarea principiilor mai sus enumerate, expertul va fi un mediator între părțile implicate şi organul de urmărire penală sau instanța de judecată, ajută la stabilirea adevărului în limitele definite de obiectivele dispuse.

Scanned with OKEN Scanner

Bibliografie:

1. Standardul profesional Nr. 35 „Expertizele contabile" Ed a 4-a revizuită, Editura CECCAR Bucureşti, 2011
2. OMFP nr. 3512 / 2008
3. Codul de Procedură Penală
4. Mic Dicționar Enciclopedic, Editura Enciclopedică Română, Bucureşti, 1972

Scanned with OKEN Scanner

AUDITUL FINANCIAR ŞI RAPORTAREA FRAUDELOR

Conf. Univ. Dr. Ovidiu-Constantin Bunget,
Lect. Univ. Dr. Alin-Constantin Dumitrescu,
Drd. Delia Deliu

Abstract.
În ultimele decenii, lumea afacerilor a fost zguduită de numeroase scandaluri financiare, printre care cunoscutele cazuri Enron, WorldCom şi Xerox din Statele Unite, dar şi cazurile de raportare financiară frauduloasă înregistrate în Europa precum Vivendi, Parmalat sau Rozal Ahold. Privită de opinia publică ca fiind principalul responsabil al marilor crize economice şi dezechilibre financiare (South Sea Bubble 1717-1720, Charles Ponzi şi U.S. Postal Service 1920, Samuell Insull – Kreuger & Troll 1920-1929, Watergate 1970, Enron – WorldCom – Arthur Andersen 2002 şi Bernard Madoff – Lehman Brothers 2008), frauda financiară a suscitat şi continuă să suscite interesul teoreticienilor şi practicienilor în vederea identificării principalilor factori care pot conduce la prevenirea, respectiv depistarea acesteia.
Dincolo de moralitatea faptei, în prezent frauda a devenit o preocupare continuă tocmai datorită impactului asupra stabilității globale economice şi a efectelor asupra investitorilor. Termenul de „fraudă" se referă la o acțiune cu caracter intenționat, întreprinsă de una sau mai multe persoane din rândul conducerii, al celor însărcinați cu guvernanța, al salariaților sau terților, acțiune care implică utilizarea înşelăciunii în scopul obținerii unui avantaj injust sau ilegal.
Frauda reduce încrederea în situațiile financiare şi influențează continuarea activității. În acest context al fraudei, responsabilitatea auditorului este să întreprindă eforturi rezonabile pentru a detecta factorii de risc ai fraudei şi astfel eventualele fraude din situațiile financiare.
În perioade economice dificile, cum este cea pe care o traversăm, riscul de fraudă creşte. În egală măsură, se înregistrează un potențial risc crescut de raportare frauduloasă. În acest context, auditorul financiar va trebui să planifice şi să realizeze misiunile de audit mult mai atent, cu o mai mare minuțiozitate si rigoare.

Cuvinte cheie: *denaturări intenționate, raportare financiară frauduloasă, triunghiul fraudei, probe de audit*

Clasificare JEL: M10, M40, M42

Scanned with OKEN Scanner

1. Metodologia şi obiectivele cercetării

Scopul acestui articol îl constituie în principal îmbogățirea informației de specialitate referitoare la tematica riscului de fraudă pentru activitatea practicienilor auditori financiari din Europa.

Obiectivul principal al prezentului studiu își găseşte corespondentul în prezentarea unor recomandări pentru identificarea fraudei, în paralel cu definirea cadrului general teoretic al acestui concept. Acest lucru a presupus şi a fost realizat prin documentarea științifică, respectiv prin analiza literaturii de specialitate privind aplicarea de tehnici în detectarea fraudei în situațiile financiare, din domeniile contabile specifice, ceea ce a permis poziționarea rezultatelor cercetării în contextul economic actual.

Lucrarea se înscrie în categoria cercetării empirice aplicate, destinată consolidării cunoştințelor practice din domeniul auditului financiar, în vederea perfecționării instrumentarului specific profesiei.

Instrumentarul metodologico-ştiințific utilizat în realizarea lucrării este, aşadar, bazat pe: revizuire, analiză sistematică a literaturii şi interpretare (raționamente de tip deductiv şi inductiv), aparținând în speță metodelor calitative de cercetare.

2. Conceptul de fraudă

Încă din etapa de planificare a auditului, auditorul trebuie să evalueze riscul apariției unor **erori** sau **fraude** care pot genera un *impact semnificativ asupra situațiilor financiare*.

Astfel, pe baza evaluării riscului de audit, auditorul trebuie să elaboreze programe de proceduri de audit cu ajutorul cărora să identifice toate erorile şi fraudele semnificative ce denaturează informațiile din situațiile financiare. De obicei, în cazul în care auditorul suspectează existența unei fraude sau erori cu impact semnificativ, el recurge la extinderea ariei de aplicabilitate a procedurilor de audit, până când ajunge la convingerea că neregula respectivă a fost fie corectată, fie reflectată corespunzător în situațiile financiare auditate.

Auditul situațiilor financiare are, aşadar, menirea de a reduce riscul ca situațiile financiare ale companiei să conțină *denaturări semnificative* la un nivel acceptabil de scăzut. Astfel conform Standardelor Internaționale de Audit, sunt prevăzute o serie de recomandări cu privire la *responsabilitatea auditorului* pentru detectarea denaturărilor semnificative datorate fraudei, *limitările inerente* ale unui angajament de audit în contextul fraudei, cu

Scanned with OKEN Scanner

privire la *scepticismul profesional* şi *riscul* ca denaturările semnificative datorate erorilor şi fraudelor *să nu poată fi identificate* de către auditori în urma procesului de audit.

Factorul distinctiv dintre *fraudă* şi *eroare* este dat de acţiunea fundamentală care are ca rezultat denaturarea din situaţiile financiare, şi anume dacă această acţiune este *intenţionată* sau *neintenţionată*.

Eroarea este o denaturare *neintenţionată* apărută în situaţiile financiare, ce poate reprezenta omiterea unei sume sau a unei prezentări, şi poate avea drept cauză o estimare contabilă incorectă apărută din neatenţie sau din interpretarea greşită a informaţiilor, o eroare în colectarea sau procesarea datelor pe baza cărora s-au întocmit situaţiile financiare, aplicarea incorectă a politicilor contabile cu privire la recunoaşterea, evaluarea, clasificarea, prezentarea sau descrierea informaţiilor contabile.

Frauda, pe de cealaltă parte, este o acţiune cu caracter *intenţionat* întreprinsă de una sau mai multe persoane din rândul managementului, al celor însărcinaţi cu guvernanţa, al salariaţilor sau terţilor, care implică utilizarea *înşelăciunii* în scopul obţinerii unui *avantaj injust sau ilegal*. Frauda financiară, aşadar, este reprezentată de acel act ilegal care urmăreşte denaturarea realităţilor economice într-o manieră deliberată, însuşirea abuzivă de active monetare sau falsificarea unor documente cu scopul de a obţine anumite beneficii necuvenite.

Auditorul nu are sarcina de a stabili dacă a fost sau nu produsă o fraudă sau o acţiune ilegală, ci dacă din cauza unei astfel de acţiuni situaţiile financiare au suferit denaturări semnificative astfel încât acestea *să nu mai reflecte realitatea economică a poziţiei companiei respective*.

Frauda poate fi *fraudă managerială,* atunci când implică membri ai managementului ori din structura însărcinată cu guvernanţa, sau *fraudă cu asocierea angajaţilor*, atunci când implică numai angajaţii entităţii. Astfel, ISA 240 (International Standard on Auditing 240) recunoaşte două modalităţi de denaturări intenţionate: una se referă la raportarea financiară frauduloasă, cealaltă la denaturarea activelor.

a. Raportarea financiară frauduloasă presupune prezentări eronate sau omisiuni intenţionate ale unor sume sau informaţii din situaţiile financiare, în scopul înşelării utilizatorilor. Raportarea financiară frauduloasă poate implica:

- *Fapte de înşelăciune*, cum ar fi manipularea, falsificarea sau modificarea înregistrărilor contabile sau a documentelor justificative pe baza cărora sunt întocmite situaţiile financiare.

Scanned with OKEN Scanner

- *Interpretarea eronată* sau *omiterea intenționată* a evenimentelor, tranzacțiilor sau altor informații semnificative în situațiile financiare.
- *Aplicarea greșită în mod intenționat a politicilor contabile* aferente evaluării, recunoașterii, clasificării, prezentării sau descrierii de informații.

b. *Delapidarea (deturnarea) activelor* este frauda ce presupune furtul activelor unei entități. Aceasta poate fi realizată printr-o varietate de modalități (incluzând chitanțe frauduloase, furt de active fizice sau necorporale, ori determinarea unei entități să efectueze o plată pentru bunuri și servicii nerecepționate). Delapidarea este adesea însoțită de înregistrări sau documente false ori care induc in eroare, cu scopul de a tăinui lipsa activelor.

Frauda presupune, deci, *motivația* de a săvârși o fraudă și *oportunitatea* evidentă de a proceda întocmai.

Spre deosebire de eroare, așadar, frauda este *intenționată* și presupune, de regulă, *tăinuirea deliberată a faptelor*. Deși auditorul poate fi capabil să identifice potențiale oportunități de săvârșire a fraudelor, este dificil, dacă nu chiar imposibil, ca auditorul să determine intenția, în special în probleme care implică raționamentul conducerii, cum ar fi estimările contabile și aplicarea corespunzătoare a principiilor contabile.

3. Erori semnificative în situațiile financiare

După cum am menționat mai sus, "*eroarea* este o denaturare *neintenționată* apărută în situațiile financiare, inclusiv omiterea unei sume sau a unei prezentări, cum ar fi:

- greșeala apărută în *colectarea sau procesarea datelor pe baza cărora se întocmesc situațiile financiare*;
- o estimare contabilă incorectă apărută din *trecerea cu vederea sau interpretarea greșită a faptelor*;
- o *greșeală în aplicarea politicilor contabile referitoare la evaluare, recunoaștere, clasificare, prezentare sau descriere de informații.*"

Conform prevederilor actuale ale Standardelor Internaționale de Raportare Financiară, corectarea erorilor constatate în contabilitate se efectuează pe seama rezultatului reportat. De asemenea, în cadrul IAS 8 erorile sunt definite astfel: *Erorile perioadei anterioare* reprezintă omisiuni și prezentări eronate cuprinse în situațiile financiare ale entității pentru una

Scanned with OKEN Scanner

sau mai multe perioade anterioare rezultând din neutilizarea sau utilizarea greşită a informațiilor fiabile care:

a) erau disponibile la momentul în care s-a aprobat publicarea situațiilor financiare pentru acele perioade; şi
b) ar fi putut fi obținute şi luate în considerare, în mod rezonabil, la întocmirea şi prezentarea acelor situații financiare.

Astfel de erori includ *efectele erorilor matematice, greşeli în aplicarea politicilor contabile, neglijarea* sau *interpretarea greşită a faptelor sau fraudelor*.

Erorile pot apărea în legătură cu *recunoaşterea, evaluarea, prezentarea sau descrierea elementelor situațiilor financiare*. Situațiile financiare nu sunt conforme cu IFRS-urile în cazul în care conțin fie erori semnificative, fie erori nesemnificative făcute în mod intenționat pentru a obține o anumită prezentare a poziției financiare, a performanței financiare sau a fluxurilor de trezorerie ale unei entități.

4. Tipuri de fraudă

Frauda, indiferent dacă este vorba despre *raportare financiară frauduloasă* sau *deturnare de active*, implică stimulente sau presiuni pentru a comite o fraudă, o oportunitate percepută de a proceda astfel şi unele motivații care stau la baza acțiunii, cum ar fi:

- Stimulentele sau presiunile de a comite o raportare financiară frauduloasă pot exista atunci când conducerea se află sub presiunea, venită din interiorul sau din exteriorul entității, de a atinge o țintă estimată (şi poate nerealistă) cu privire la câştiguri sau un rezultat financiar – în special în cazul în care consecințele pentru conducere dacă nu atinge obiectivele financiare pot fi semnificative. În mod similar, persoanele pot avea un stimulent pentru deturnarea activelor, spre exemplu, din cauză că trăiesc la un standard mult deasupra mijloacelor lor.
- Oportunitate percepută pentru comiterea unei fraude poate exista atunci când o persoană crede că pot fi ocolite controalele interne, deoarece persoana respectivă se află într-o poziție în care beneficiază de încredere sau are cunoştințe despre unele puncte slabe specifice în controlul intern.
- Persoanele pot fi capabile să aibă rațiunea comiterii unui act de fraudă. Unele persoane posedă o atitudine, un caracter sau un set de valori care le permite să comită un act lipsit de onestitate în cunoştință de cauză şi în mod intenționat. Totuşi, şi persoanele care altfel sunt oneste pot comite o fraudă într-un mediu care impune o presiune suficientă asupra lor.

Scanned with OKEN Scanner

Fraudele financiare pot fi grupate în 4 categorii, respectiv:

- *Sistemele de raportare financiară frauduloase;*
- *Spolierea activelor;*
- *Venituri şi bunuri obţinute prin fraudă;*
- *Cheltuieli şi datorii aferente unor scopuri improprii.*

Sistemele de raportare financiară frauduloasă implică unele „inovaţii" pentru a distorsiona adevărata performanţă a companiei, cu scopul de a prezenta anumite rezultate.

În cele 4 mari categorii de *fraude economice* regăsim:

- *Recunoaşterea incorectă a veniturilor*, ori *înainte de livrarea completă*;
- *Modificarea termenilor contractuali*, ori *contracte cu livrări multiple*;
- *Produse facturate şi nelivrate*;
- *Înregistrarea tranzacţiilor ce apar între companii, dar care, în final, nu reprezintă nici un beneficiu economic pentru vreuna dintre ele*;
- *Supraestimarea activelor/subestimarea debitelor* (*cazul Wordcom* – cheltuielile au fost trecute drept active în balanţa pentru a mări în mod artificial veniturile);
- *Metode legate de inventar* – mărirea artificială a stocului din punct de vedere cantitativ; mărirea artificială a valorii stocului (de exemplu, prin modificarea metodei de descărcare de gestiune); capitalizarea (incorectă) a unor cheltuieli legate de stocuri;
- *Metode care implică creanţele companiei* – declararea unor creanţe fictive, mărirea artificială a acestora;
- *Capitalizarea incorectă cheltuielilor*;
- *Costurile cu dobânzile*;
- *Costurile cu reclama şi publicitatea*;
- *Scheme amortizări*;
- *Supraestimarea provizioanelor pentru cheltuieli*;
- *Spolierea activelor* – în acest caz frauda este comisă împotriva companiei;
- *Furtul de numerar*;
- *Plăţi frauduloase.*

a. Raportarea financiară frauduloasă implică denaturări intenţionate, inclusiv omiterea de sume sau de prezentări în situaţiile financiare care să îi inducă în eroare pe utilizatorii acestora. Aceasta poate fi provocată de eforturile conducerii de a gestiona câştigurile astfel încât să îi înşele pe

Scanned with OKEN Scanner

utilizatorii situațiilor financiare influențând percepțiile acestora în legătură cu performanța și profitabilitatea entității. Astfel de câștiguri pot fi începute de conducere cu acțiuni mărunte sau cu ajustări neadecvate ale prezumțiilor și modificări ale raționamentelor făcute de conducere. Presiunile și stimulentele pot face ca aceste acțiuni să crească în întindere și să aibă ca rezultat raportarea financiară frauduloasă. O astfel de situație ar putea apărea atunci când, din cauza presiunilor de a atinge obiectivele fixate de piață, sau din dorința de a maximiza compensația pe baza performanței, conducerea adoptă în mod intenționat poziții care conduc la raportări financiare frauduloase prin denaturarea în mod semnificativ a situațiilor financiare. În unele entități conducerea poate fi motivată să reducă câștigurile cu o sumă semnificativă pentru a reduce impozitele sau să umfle câștigurile pentru a obține finanțare de la bănci.

Raportarea financiară frauduloasă poate fi atinsă prin:

- Manipularea, falsificarea (inclusiv contrafacerea) sau modificarea informațiilor contabile sau a documentației de susținere din care sunt întocmite situațiile financiare.

- Reprezentarea eronată sau omiterea intenționată din situațiile financiare a evenimentelor, tranzacțiilor sau a altor evenimente semnificative.

Raportarea financiară frauduloasă adesea implică *ocolirea controalelor de către conducere*, controale care altfel par să funcționeze eficient. Frauda poate fi comisă de conducere prin ocolirea controalelor folosind tehnici precum:

→ Înregistrarea de intrări fictive în jurnale, în special în apropiere de sfârșitul unei perioade contabile, pentru a manipula rezultatele exploatării sau pentru a atinge alte obiective;

→ Ajustarea în mod inadecvat a prezumțiilor și modificarea raționamentelor folosite pentru estimarea soldurilor conturilor.

→ Omiterea, avansarea sau întârzierea recunoașterii în situațiile financiare a evenimentelor și tranzacțiilor care au apărut pe parcursul perioadei de raportare.

→ Ascunderea sau neprezentarea unor fapte care ar putea afecta sumele înregistrate în situațiile financiare.

→ Angajarea în tranzacții complexe care sunt structurate astfel încât să denatureze poziția financiară sau performanța financiară a entității.

→ Alterarea înregistrărilor și termenilor referitori la tranzacții semnificative și neobișnuite.

Scanned with OKEN Scanner

b. Deturnarea de active implică furtul activelor unei entități și este deseori comisă de angajați în valori relativ mici și nesemnificative. Totuși, poate implica și conducerea, care este mai în măsură să mascheze sau să ascundă deturnările astfel încât să fie greu de detectat.

Deturnarea de active poate avea loc în mai multe moduri, inclusiv prin:

- → *Delapidarea încasărilor* (de exemplu, colectarea eronată a creanțelor sau deturnarea încasărilor aferente conturilor de datorii foarte vechi (prescrise), către conturile bancare personale).
- → *Furtul activelor corporale sau a proprietății intelectuale* (de exemplu, furtul din stocuri pentru uz personal sau pentru vânzare, furtul activelor coase din uz, pentru revânzare, înțelegerea secretă cu un competitor și dezvăluirea unor informații de natură tehnică în schimbul plății).
- → Determinarea *unei entități la plata unor bunuri și servicii pe care nu le-a primit* (de exemplu, plăți către vânzători fictivi, comisioane secrete/mita plătite de vânzători către agenții de achiziții ai entității în schimbul umflării prețurilor, plăți către angajați fictivi).
- → *Utilizarea activelor unei entități pentru uzul personal* (de exemplu, utilizarea activelor entității ca garanție pentru un împrumut personal sau un împrumut pentru o parte afiliată).

Deturnarea de active este deseori însoțită de *înregistrări sau documente false sau înșelătoare* pentru a ascunde faptul că activele au dispărut sau că au fost puse gaj fără obținerea unei autorizări corespunzătoare.

Datorită limitărilor inerente ale unui audit, există un risc ce nu ar putea fi evitat ca unele denaturări semnificative ale situațiilor financiare să nu fie detectate, chiar în condițiile în care auditul este planificat și efectuat în mod corespunzător, în conformitate cu ISA. Efectele potențiale ale limitărilor inerente sunt importante în special în cazul denaturărilor rezultate ca urmare a fraudei.

5. Responsabilitățile în ceea ce privește frauda

Responsabilitatea primară pentru *prevenirea și detectarea* fraudei revine atât *persoanelor însărcinate cu guvernanța entității*, cât și *conducerii*. Este important ca managementul companiei, sub supravegherea persoanelor însărcinate cu guvernanța, să pună accentul atât pe prevenirea,

Scanned with OKEN Scanner

cât şi pe combaterea fraudei, care ar putea convinge indivizii să nu comită fraude, datorită probabilității de a fi descoperiți și pedepsiți. Acest lucru presupune un angajament pentru crearea unei culturi caracterizate de onestitate şi comportament etic, care poate fi consolidată de o supraveghere activă din partea persoanelor însărcinate cu guvernanța. Supravegherea de către persoanele însărcinate cu guvernanța include analizarea posibilităților de evitare a controalelor sau de influențare necorespunzătoare a procesului de raportare financiară, precum eforturi din partea conducerii de a manipula veniturile pentru a influența percepția analiştilor asupra performanței şi profitabilității entității.

Responsabilitatea *auditorului* de a avea în vedere fraudele şi erorile într-un angajament de audit presupune respectarea regulilor, îndrumărilor şi recomandărilor prevăzute de Standardele Internaționale de Audit. Acestea se pot referi la menținerea atitudinii de ***scepticism profesional***, luând în considerare faptul că o denaturare semnificativă ar putea exista chiar dacă experiența anterioară a auditorului în ceea ce privește entitatea şi integritatea managementului sau a celor responsabili cu guvernanța ar arăta contrariul, la *efectuarea de proceduri* pentru obținerea de informații care să fie folosite pentru a identifica riscul unor denaturări semnificative datorate fraudei.

Pentru *identificarea şi evaluarea riscurilor unor denaturări semnificative* datorate fraudelor, auditorul *evaluează proiectarea controlului intern* aferent al entității, inclusiv *activitățile relevante de control* şi se determină *respectarea* acestora. Pentru abordarea riscurilor unor denaturări la nivelul situațiilor financiare se ia în considerare şi supravegherea personalului, se verifică *respectarea politicilor contabile* folosite de entitate şi se include un element de neprevăzut în selectarea naturii, elementului şi întinderii procedurilor de audit care urmează a fi efectuate.

De asemenea, auditorul are responsabilitatea de *a proiecta şi efectua proceduri de audit pentru a răspunde riscurilor* existenței unor *oportunități* pentru manageri *de a evita controlul intern*, de a lua în considerare dacă o denaturare identificată poate fi o fraudă, de a obține de la management în scris declarații cu privire la fraudă, de a comunica cu managementul şi cei însărcinați cu guvernanța, cu autoritățile de reglementare sau de implementare a controlului, precum şi de a determina dacă acesta poate continua efectuarea auditului în cazul în care, ca urmare a unei denaturări care rezultă din fraudă sau suspiciune de fraudă, acesta întâmpină probleme neobişnuite.

Un audit este menit să furnizeze o certificare rezonabilă cu privire la faptul că situațiile financiare, la nivel global, nu conțin denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori. Desfăşurarea unui audit poate

Scanned with OKEN Scanner

reprezenta, în sine, un mod de prevenire a acestor denaturări, dar nu este o garantare a lipsei acestora, auditorul nefiind considerat responsabil pentru prevenirea fraudelor sau erorilor.

6. Interesul auditorului în ceea ce privește prevenirea și detectarea fraudei

Nevoia de transparență și etică în afaceri, de reducere a asimetriei (biais) informaționale, dar și principiile guvernanței corporatiste determină apariția și formarea continuă a unor specialiști care să prevină și să combată fraudele financiare. Pentru a răspunde noilor provocări, în Statele Unite ale Americii chiar s-a dezvoltat o nouă profesie, *auditorul de fraudă (Certified Fraud Examiner)*, al cărui rol principal este acela de prevenire și detectare a fraudelor financiare, cu scopul reducerii incidenței numărului actelor financiare ilegale. În cadrul misiunii sale, auditorul de fraudă dispune de o metodologie de lucru proprie (standarde, metode, instrumente și principii), astfel încât la final să poată emite o opinie cu privire la existența sau nu a fraudei, a riscului asociat, dar și a pagubelor pe care aceasta le poare determina.

În planificarea activității de audit, auditorul trebuie să recurgă la chestionarea conducerii, pentru a stabili dacă *denaturările semnificative se datorează fraudelor sau erorilor*. Auditorul este interesat atât de evaluările efectuate de către conducere asupra riscului de apariție a fraudei și de sistemele existente de prevenire și detectare a acesteia, cât și de sistemele contabile și de control intern stabilite pentru prevenirea și detectarea erorilor. Aspectele care pot fi discutate ca parte a acestor chestionări includ:

- dacă există anumite localizări ale filialelor, segmente de afaceri, tipuri de tranzacții, solduri ale conturilor sau categorii ale situațiilor financiare pentru care posibilitatea de apariție a erorilor să fie mai mare, sau pentru care pot să existe factori de apariție a riscurilor de fraudă, precum și modul în care aceste probleme sunt abordate de către conducere;
- activitatea funcției de audit intern a unei entități și dacă auditul intern a identificat fraude sau orice carențe semnificative la nivelul sistemului de control intern;
- modul în care conducerea comunică angajaților punctele sale de vedere cu privire la practicile de afaceri responsabile și comportamentul etic, de exemplu prin intermediul politicilor de etică sau al codurilor de conduită.

Scanned with OKEN Scanner

7. Triunghiul fraudei

Din punct de vedere teoretic, există 3 factori importanți asociați cu săvârşirea fraudei: oportunitatea, motivația şi autojustificarea – cunoscuți şi ca triunghiul fraudei."

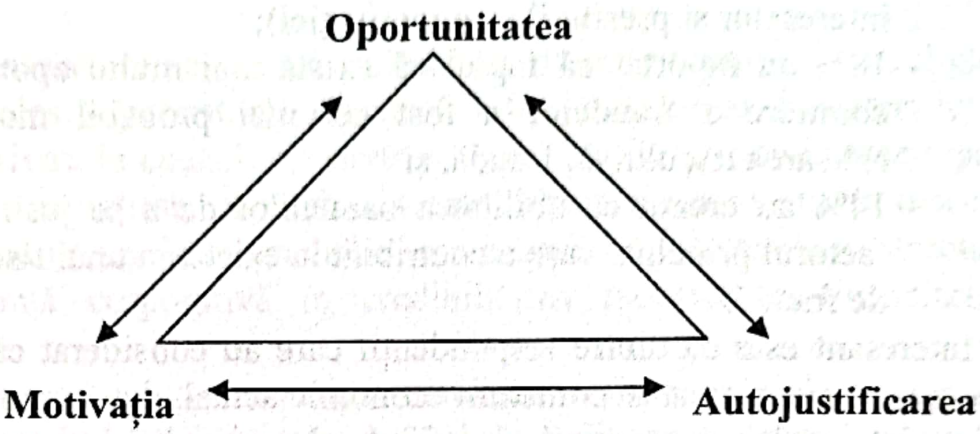

Fig. nr. 1. **Triunghiul fraudei**

Oportunitatea – în general apare datorită deficiențelor în controalele interne şi creează o atmosferă în care delapidatorii au convingerea că vor avea succes şi nu vor fi descoperiți. Prin urmare, societățile îşi concentrează eforturile de prevenire în primul rând asupra acestui aspect al triunghiului fraudei, impunând anumite tipuri de controale şi punând în aplicare politici eficiente de management al riscului de fraudă. Încrederea, deşi constituie un element important al activității într-o societate, este deseori elementul care facilitează frauda.

Motivația – apare adesea datorită presiunilor financiare ce rezultă dintr-un stil de viață excesiv, sau din diferența între salariu şi responsabilități sau ca urmare a presiunii de a atinge anumite obiective financiare, sau din complexele de superioritate ale făptaşului sau pur şi simplu din lăcomie.

Autojustificarea – reprezintă dialogul intern al infractorului prin care îşi justifică propriile acțiuni. Autorul fraudei se convinge pe sine însuşi/însăşi că angajatorul îi datorează această remunerație.

Primii paşi importanți pentru stabilirea şi punerea în aplicare a unui sistem eficient şi durabil de management al riscului constau în cunoaşterea factorilor menționați mai sus, înțelegerea motivației delapidatorilor şi recunoaşterea amenințării uriaşe cu care se confruntă fiecare societate.

Scanned with OKEN Scanner

Studiul PricewaterhouseCoopers – *The Global Economic Crime Survey. Economic Crime in a downturn. November 2009* a cercetat mai profund impactul acestor trei factori şi a descoperit că din rândul respondenților care consideră că există un risc mai ridicat de fraudă în contextul economic actual:

- 68% au atribuit un risc mai ridicat de fraudă datorită creşterii intereselor şi presiunilor (a motivației);
- 18% au raportat că faptul că există mai multe oportunități de comitere a fraudelor a fost cel mai probabil motiv pentru ridicarea riscului de fraudă; şi
- 14% au crezut că abilitatea oamenilor de a se justifica a fost factorul principal care a contribuit la existența unui risc mai mare de fraudă.

Interesant este că dintre respondenții care au considerat că există un risc de fraudă mai ridicat în contextul economic actual, două treimi au simțit creşterea intereselor şi presiunilor ca fiind cele mai edificatoare cauze. Cel mai adesea raportat factor care contribuie la creşterea presiunilor şi intereselor a fost acela că „obiectivele financiare au fost mai dificil de atins", acoperind atât obiectivele personale, cât şi cele ale organizației ca întreg.

În mod clar, în contextul unei crize economice, obiectivele financiare sunt mai dificil de îndeplinit, şi de multe ori sunt prea ambițioase. Organizațiile vor fi astfel sfătuite să îşi fixeze obiectivele realist, precum şi să fie pregătite să îşi ajusteze obiectivele în mod descrescător atunci când se confruntă cu semnalmentele unei situații de criză. Studiul a subliniat faptul că nici o organizație sau industrie nu este imună fraudei şi a reieşit că situația economică actuală conduce la o competiție serioasă, chiar nimicitoare de multe ori. Indivizii se simt presați să atingă obiectivele atunci când există perioade dificile, sau atunci când pare imposibil să atingă acele obiective. Mai mult, poziția deținută de un individ poate fi amenințată de reduceri ale venitului sau de riscul concedierii. În consecință, tentația de a „umfla" veniturile, sau/şi de a „omite" cheltuieli este cel mai probabil să depăşească valorile etice.

Studiul relevă că un factor cheie care are ca rezultat creşterea presiunilor de a comite fraude este siguranța locului de muncă. Dintre respondenții care au considerat că creşterea intereselor şi presiunilor conduce la un risc de fraudă mai ridicat, 37% au raportat faptul că „Oamenilor le este frică să îşi piardă locurile de muncă". Mai mult, atunci când numărul de angajați este diminuat, cei care rămân în organizație se simt tot mai presați pentru că simt că locul lor de muncă este amenințat. Reducerea personalului şi

Scanned with OKEN Scanner

măsurile adiționale de reducere a costurilor pot fi inevitabile în contextul unei crize, dar managementul ar trebui să aprecieze dacă aceste acțiuni pot în schimb să compromită abilitatea organizației de a lupta împotriva criminalității economice.

8. Recesiunea şi frauda. Auditul de fraudă – un nou panaceu

Declanşarea crizei financiare, urmată de extinderea ei la nivel global, dar – mai ales – persistența efectelor sale, au antrenat dezbateri tot mai ample cu privire la cauzele generatoare şi politicile optime necesare pentru depăşirea dificultăților. Inevitabil, aceste dezbateri au readus în discuție – fapt devenit deja un fenomen ciclic – rolul auditului extern şi al structurilor de guvernanță corporativă în credibilitatea raportărilor financiare ale companiilor.

Criza economico-financiară mondială a ridicat, aşadar, o serie de *întrebări* în cadrul profesiei contabile şi de audit, care necesită o rezolvare rapidă. Una din aceste probleme constă în faptul că auditorii au confirmat că situațiile financiare cuprind *denaturări semnificative cauzate de management*, iar ca rezultat utilizatorii interesați ai situațiilor financiare îşi iau deciziile pe baza unor informații neadecvate.

Această problemă nu a fost constatată abia acum, cazuri individuale fiind observate în practica mondială de-a lungul anilor, dar numai în urma recesiunii economice consecințele economice devin clare (prăbuşiri ale băncilor şi ale unor mari entități publice private sau de stat).

Rezultatele investigațiilor referitoare la „infracțiunile" financiare desfăşurate în Europa indică faptul că în timpul crizei numărul de fraude în cazul raportării financiare şi a activelor nu a crescut, dar *structura lor s-a modificat*. Astfel, putem evidenția trei niveluri de fraudă:

1. fraude comise de angajați;
2. fraude comise de manageri cu putere de operare – contabilii şefi, directorii financiari şi adjuncții lor;
3. fraude comise de către managerii de top şi de toți cei însărcinați cu guvernanța (părțile interesate, directorii generali).

Scanned with OKEN Scanner

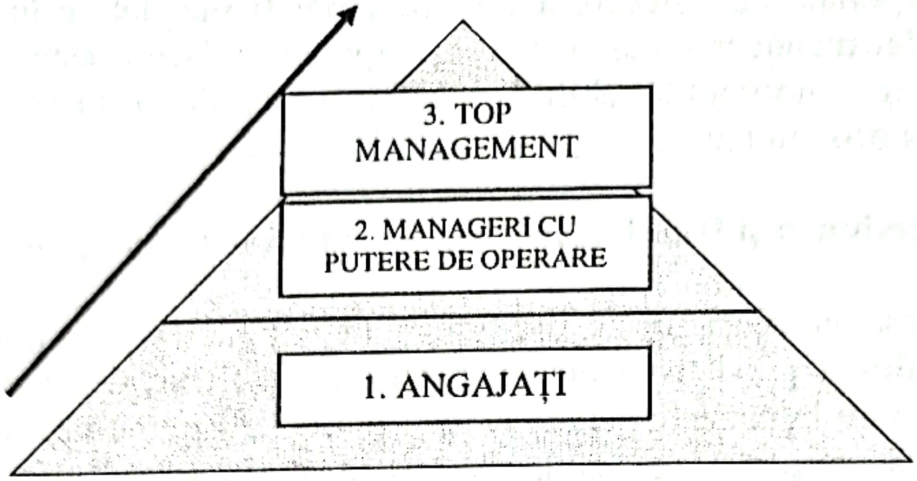

Figura nr. 2. **Nivelurile de fraudă din cadrul unei entități economice**

Luând în considerare că există un risc de fraudă din partea angajaților, un auditor s-ar fi aşteptat să fie sprijinit de părțile interesate şi de managementul superior al entităților. Dar nu se întâmplă aşa. În prezent, numărul „infracțiunilor" de prim nivel a fost redus ca urmare a creşterii fraudelor de gradul 3, iar gradul lor de periculozitate a devenit semnificativ mai mare.

În prezent frauda a devenit, în mod evident, o preocupare continuă tocmai datorită impactului asupra stabilității globale economice şi a efectelor asupra investitorilor. În perioade economice dificile, cum este cea pe care o traversăm, riscul de fraudă creşte. În egală măsură, se înregistrează un potențial risc crescut de raportare frauduloasă. În acest context, auditorul financiar va trebui să planifice şi să realizeze misiunile de audit mult mai atent.

10. Cazuri cunoscute de fraudă

a) *Parmalat*

Parmalat era cea mai mare companie alimentară italiană, şi a IV a ca dimensiune din Europa, controlând 50% din piața italiană de lapte şi produse de lapte.

Dintr-o dată s-a descoperit că lipseau lichidități în valoare de 4 miliarde EURO, ca şi 8 miliarde EURO în titluri de valoare, deci banii investitorilor se evaporaseră. Falimentul *Parmalat* a reprezentat 1,5% din Produsul National Brut Italian – fiind mai mare decât falimentele *WorldCom* şi *Enron* la un loc (raportate la PNB al Statelor Unite).

Scanned with OKEN Scanner

Imaginea de mare companie agro-industrială cu 34.000 angajați ascunde o imensă schemă financiară speculativă cu scopul de a atrage banii investitorilor şi de a-i redirecționa printr-o rețea de 260 de companii offshore, unde banii dispar. S-a constatat că o entitate offshore din insulele Cayman, numită *Bonlat*, a investit 6,9 miliarde USD în titluri derivate cu un grad ridicat de risc financiar. În acest fel, prin astfel de scheme, au dispărut cel puțin 8 miliarde de EURO.

De-a lungul anilor *Parmalat* a devenit o unealtă a băncilor care au inventat, construit şi condus această schemă speculativă. Dintre aceste bănci se menționează următoarele: Bank of America, Citicorp, J.P.Morgan, Banco Santander, ABN, Capitalia (Roma), S. Paolo-IMI (Torino), Intesa-BCI (Milano), Unicredito (Geneva-Milano), Monte dei Paschi (Siena).

Totul a început in 1997, când *Parmalat* a hotărît să devină un global player şi a început o campanie de achiziții internaționale, în special în Nordul şi Sudul continentului american, toate acestea fiind finanțate prin împrumuturi. Astfel, *Parmalat* a devenit în curând a III-a companie ca mărime în ceea ce priveşte producția de fursecuri din Statele Unite. Dar aceste achiziții, în loc să aducă profituri, au început, începând cu 2001, să aducă pierderi. Deoarece pierdea bani din operațiuni, compania a încercat să recupereze acționând pe piața derivatelor şi a altor întreprinderi speculative.

Fondatorul *Parmalat,* Calisto Tanzi a angajat compania în câteva acțiuni neobişnuite, cum ar fi agenția de turism Parmatour şi achiziția clubului de fotbal Parma. Au fost pompate sume importante de bani în aceste două organizații, care de la început au înregistrat numai pierderi. S-a constatat la Parmatour, acum închisă, o pierdere de cel puțin 2 miliarde EURO, o sumă deosebit de ridicată pentru o agenție de turism.

Pierderile clubului de fotbal nu sunt încă cunoscute. Mai mult, au fost făcute unele afirmații asupra unor legături cu cartelul medelin - achiziții supraestimate de jucători columbieni de fotbal. În timp ce acumula pierderi, în paralel cu creşterea datoriilor bancare, *Parmalat* a început să-şi construiască o rețea de companii offshore cu sediul în cutii poştale, cu scopul de a ascunde pierderile, prezentându-le drept active sau lichidități, în timp ce compania începea să emită obligațiuni pentru a face rost de bani. Garanția acestor obligațiuni era reprezentată de pretinsa lichiditate a companiilor offshore. Toate aceste titluri de valoare au fost plasate de către bănci, în special de către Bank of America, Citicorp şi J.P.Morgan. Aceste bănci, ca şi partenerii lor europeni şi italieni au acordat ratinguri bune titlurilor emise de către *Parmalat*, când ştiau că, de fapt, nu valorau nimic. În timp ce Bank of America a participat ca partener în cadrul unor achiziții făcute de

Scanned with OKEN Scanner

Parmalat, Citicorp se pare că a construit sistemul de contabilitate ce a permis şi acoperit frauda. Ceea ce este frapant este nu numai dimensiunea acestor fraude, ci insolența autorilor. De exemplu, una din companiile offshore cu sediul în căsuțe poştale, folosită pentru a drena lichiditățile provenite din vânzarea de titluri a fost botezată *Buconero*, ceea ce înseamna Gaură neagră.

Compania de avocatură numită Robbins, deținută de Zini în New York a jucat în această poveste un rol important. Prin intermediul lui Zini companii deținute de *Parmalat* au fost vândute către cetățeni americani, de origine italiană, după care au fost din nou achiziționate de *Parmalat*. Toată această operațiune a fost un fals: banii pentru prima vânzare proveneau tot de la alte entități deținute de Parmalat, şi aveau rolul de a crea lichidități în rapoartele financiare. Datorită acestor poziții de lichidități ridicate *Parmalat* a putut să continue să emită obligațiuni. Fostul CEO, Tani a declarat procurorilor din Parma că tot acest sistem a fost în totalitate ideea băncilor.

Criza *Parmalat* a izbucnit pe 8 decembrie 2003, când compania nu a putut plăti obligațiuni scadente în valoare de 150 milioane EURO. Managementul companiei a învinuit unul dintre clienți, un fond speculativ numit *Epicurum*, care nu-şi achitase obligațiile. S-a presupus că *Parmalat* obținuse venituri substanțiale dintr-un contract cu derivate încheiat cu *Epicurum*. Dar curând s-a descoperit că acest *Epicurum* era deținut de companii ale căror adrese coincideau cu adresele unor offshore deținute de *Parmalat*, cu alte cuvinte *Epicurum* aparținea tot lui *Parmalat*.

În data de 9 decembrie, pe măsura înmulțirii zvonurilor privind incapacitatea de plată a *Parmalat*, agenția Standard&Poor's a degradat definitiv obligațiunile *Parmalat*, şi în următoarele zile acțiunile *Parmalat* au scăzut la Bursă cu 40%. Pe 12 decembrie conducerea *Parmalat* a găsit într-un fel suma necesară pentru plata obligațiunilor, dar pe 19 decembrie Bank of America a anunțat că suma de 3,9 miliarde USD, presupusă a fi în conturile *Parmalat*, de fapt nu există. Dintr-o dată, falimentul a fost evident şi acțiunile au mai scăzut cu 66%.

Pe 22 Decembrie 2003, guvernul italian a promulgat de urgență o lege permitând proceduri rapide de faliment în cazul *Parmalat*, pentru a-şi proteja industria.

În Italia existau cam 100.000 deținători de obligațiuni *Parmalat*, majoritatea familii care au fost consiliate de către bănci să cumpere aceste hârtii de valoare care nu mai înseamnă practic nimic. În acelaşi an, în Italia, s-au mai înregistrat două falimente care au lovit investitorii italieni, în total însumând 13,2 milioane EURO. Firul roşu al acestei catastrofe duce din

Scanned with OKEN Scanner

păcate la bănci. Băncile italiene au atras clienții lor către investiții cu grad mare de risc, care, în majoritatea cazurilor, nu știau că banii lor sunt investiți sau în cel mai bun caz știau că sunt în investiții sigure.

b) *Enron*

Analiza contabilității a arătat că *Enron* își majora veniturile, tratând venitul rezultat din vânzările intragrup ca și parte componentă a cifrei sale de afaceri. *Enron* și-a mărit artificial profiturile raportate înregistrând imediat chiar veniturile aferente unor contracte ce urmau să se deruleze pe 10 ani. Și-a transferat debitele între entități partenere care, de fapt, îi aparțineau, deși auditorii au definit aceste tranzacții drept extra bilanțiere, și a folosit aceste entități pentru a-și manipula conturile la sfârșitul fiecărui trimestru și a folosit derivate și alte tranzacții financiare complexe în același scop.

Grupul a practicat și o strategie destul de agresivă de evitare a plății taxelor. Pentru perioada 1996 – 2000 grupul trebuia să plătească taxe în valoare totală de 1,79 miliarde USD, pentru care a obținut o reducere totală de 381 milioane USD. Singurul an în care *Enron* și-a plătit în totalitate impozitele a fost 1997 – pentru care a plătit taxe în valoare de 17 milioane USD. Raportul ulterior al comitetului special de investigație a dezvăluit o parte din aceste strategii. *Enron* a acționat însă mai agresiv și mai amplu în planul promovării unei imagini a companiei drept o entitate dinamică, cu nivel redus al datoriilor, venituri mari și profituri mai substanțiale decât cele reale. Astfel, persoanele din conducerea superioară și de la vânzări au efectuat presiuni atât asupra personalului mediu de conducere cât și asupra auditorului extern, *Arthur Andersen*.

O altă modalitate de aranjare a conturilor trimestriale s-a constatat că la sfârșitul fiecărei perioade de raportare compania înregistra tranzacții cu parteneri chiar în ultima săptămână a trimestrului, iar la începutul următorului trimestru aceste tranzacții erau anulate. Astfel, partenerul lui *Enron*, *LJM2 Coinvestment*, înregistra în octombrie 2000 - 24 investiții, de la fondarea sa în 1999. Jumătate dintre aceste investiții au fost făcute în ultima lună a trimestrului și 9 în ultima săptămână a exercițiului financiar. Investigația ulterioară a arătat că multe din aceste tranzacții au fost reluate/anulate și faptul că *LJM2 Coinvestment* a făcut profit pe fiecare tranzacție. Deci, se ridică întrebarea asupra legitimității acestor vânzări. Astfel de tranzacții, derulate și cu alte entități care aveau conexiuni cu *Enron*, i-au ajutat să-și reducă pe termen scurt nivelul datoriilor, dar au și creat standarde de prețuri, ce au fost ulterior folosite pentru a aloca valori semnificative activelor.

Scanned with OKEN Scanner

Enron a intrat în tranzacții cu instrumente derivate cu aceste entități pentru a proteja activele volatile la momentul raportărilor trimestriale şi pentru a-şi mări artificial valoarea activelor deținute. De asemenea, aceste instrumente derivate au fost folosite pentru a ascunde pierderile datorate stocurilor, pentru a-i ascunde datoriile imense provocate de finanțarea unor noi afaceri neprofitabile, inclusiv cele de distribuție pentru clienții noi şi pentru a mări valoarea noilor activități nu prea solide, inclusiv asociațiile sale în domeniul de fibră optică. Pentru unele din aceste active, cum ar fi acțiunile tranzacționate pe piață, nu exista prea mare flexibilitate pentru determinarea valorii juste a acelui activ,aceasta fiind cea stabilită de piață la prețul cotat şi pierderea sau câştigul vor fi incluse în venitul net. Dar, pentru anumite active, cum ar fi contractele pe termen lung din domeniul energiei pentru care nu exista tranzacții transparente, *Enron* a fost cel care a trebuit să stabilească valoarea justă.

Enron a susținut că a avut un rol deosebit în crearea unora dintre aceste piețe şi chiar a pretins că a inițiat anumite tratamente contabile pentru astfel de active.

Printr-un contract încheiat între *Enron* şi *Quaker Oats*, *Enron* a fost de acord să furnizeze către fabricile *Quaker* energie în funcție de necesitățile acesteia, de la gaz natural şi electricitate până la mâna de lucru pentru întreținerea cazanelor şi a conductelor şi a pieselor de schimb şi a garantat către *Quaker* că acesta îşi va reduce astfel nota la energie cu 4,4 milioane USD. Pentru acest contract ce se întindea pe 10 ani *Enron* a estimat un profit de 36,8 milioane USD şi a înregistrat în contabilitate 23,4 milioane USD, încă, înainte de a efectua vreo operație cu *Quaker*. Conform regulilor contabile acest tratament este permis în cazul bunurilor, cum ar fi gazul natural şi electricitatea. Dar regulile sunt mai stricte în privința serviciilor, pentru care practic nu există previziuni de piață. Profiturile provenite din aceste contracte se presupune că sunt înregistrate ca venituri în avans, transformându-se în fiecare an într-o fracțiune de venituri realizate. Deoarece majoritatea profiturilor aşteptate în contractul cu *Quaker* erau provenite din servicii şi nu din bunuri, *Enron* a folosit o metodă discutabilă de contabilizare, denumită „alocarea veniturilor". Efectul real al acestui tratament complex a fost de a redefini drept bunuri unele dintre sumele plătite de Quaker pentru servicii şi în acest fel de a crea profituri de contabilizat. Conform acestui sistem, contabilii de la *Enron* au creat o nouă categorie de „venituri alocate". Acestea nu se bazau pe ceea ce *Quaker* plătise pentru energie sau servicii, ci pe cifrele pe care *Enron* pretindea că reflectau valoarea de piață a bunurilor şi serviciilor. Reevaluarea a relevat

Scanned with OKEN Scanner

diferențe semnificative față de valoarea raportată a acestui contract. *Enron* ar fi câștigat numai un adaos redus din furnizarea de gaz și energie către *Quaker*, pe baza cifrelor inițiale care au fost utilizate în calcularea contractului. Dacă se lua în calcul și discountul anual acordat lui *Quaker, Enron* ar fi ieșit în pierdere. Cu toate acestea, alocarea veniturilor a permis companiei să pretindă că a înregistrat un profit mare aferent acestui contract.

Conform declarațiilor foștilor angajați ai lui *Enron*, compania a înregistrat profituri de 85 milioane USD cam din 12 afaceri, inclusiv *Quaker*, care ar fi trebuit înregistrate ca venituri în avans.

Enron obișnuia să subestimeze prețurile bunurilor în ultimii ani ai derulării unui contract potrivit celui mai scăzut cost al lui *Enron*. Acest lucru a fost dificil de contestat de auditori deoarece nimeni nu poate spune cu siguranță care va fi prețul gazelor naturale în următorii ani. De asemenea, alte tipuri de prețuri cotate de *Enron*, cum ar fi distribuția de electricitate, aparțineau unor piețe cu lichiditate redusă, pe care, practic, domina *Enron*, deci putea stabili ce preț vroia. Sume și mai mari, și mai dubios înregistrate, erau cele provenite din serviciile estimate a fi prestate în cadrul contractului cu *Quaker*. *Enron* a prezis că va putea presta servicii pentru 15 fabrici având o marjă de 50%. Tot foștii angajați au declarat că *Enron* putea să-și mărească marjele la servicii pentru că, de fapt, nimeni nu putea să le prezică cu acuratețe. *Enron* a înregistrat profituri de 250 milioane USD din previzionarea rezultatelor unor astfel de proiecte, în ultimii 3 ani, cu toate că unele dintre aceste proiecte nu au fost terminate.

Falimentul s-a declarat în decembrie 2001 și fostul CFO, împreună cu alții, a fost găsit vinovat de spălare de bani.

c) *WorldCom*

Frauda de aproape 4 miliarde USD a zguduit bursele din întreaga lume, devalorizând dolarul și amenințând economiile dependente de moneda americană. *WorldCom* avea probleme financiare încă de la începutul anului 2002 și anunțase un plan de restructurare: reducerea operațiunilor internaționale și concedierea a 17.000 de angajați, 20% din personal, pentru economii de 0,9 miliarde USD pe an. În mai, co-fondatorul Bernie Ebbers, cel care a construit compania prin mai mult de 75 de achiziții, a demisionat din funcția de director executiv, tot din cauza unor probleme financiare. Pe 25 iunie 2002, directorul financiar este concediat ca urmare a descoperirii unor înregistrări contabile incorecte de circa 3,8 miliarde USD.

Scanned with OKEN Scanner

Cheltuielile au fost înregistrate drept investiții, micşorându-se astfel cheltuielile operative şi mărind artificial profitul net şi cash flow-ul. Datorită acestor practici contabile incorecte profitul a fost mărit artificial cu 3,8 miliarde USD. Potrivit dezvăluirilor, şeful Departamentului de contabilitate a înregistrat premeditat cheltuielile operaționale pentru ultimele 5 trimestre drept investiții de capital, fapt ce a determinat o creştere a lichidităților şi a ratei profitului. Descoperirile au obligat *WorldCom* să înregistreze ceea ce ar fi fost profit drept pierdere în aceste 5 trimestre, profitul aferent acestor perioade - 1,4 miliarde USD, respectiv 130 de milioane USD pentru primele 3 luni din 2002 - devenind prin urmare o pierdere cumulată de aproximativ 2,5 miliarde USD. Lucru care dă lovitura de grație companiei ce avea deja datorii de 30 de miliarde USD, aducând-o în pragul falimentului.

SEC ia măsuri pentru evitarea distrugerii documentelor, şi pentru înghețarea activelor, iar pe 26 iunie Justice Department începe investigația, la doar o zi după ce au fost descoperite metodele contabile neortodoxe ce au determinat creşterea artificială a profitului cu 3,8 miliarde USD. De fapt SEC se exprimase şi înainte într-un comunicat, că neregulile contabile comise de compania de telecomunicații sunt de „o dimensiune fără precedent", ceea ce de fapt era adevărat, acest scandal întrecându-l pe cel provocat de *Enron* în 2001.

WorldCom a fost auditată de Arthur Andersen până la finele primului trimestru 2002, când a fost înlocuită de *KPMG*. Andersen a mai auditat *Enron* care a fost investigată contabil de autoritatea de reglementări din SUA. După aflarea veştii, acțiunile *WorldCom* s-au prăbuşit la 3,5 miliarde USD, față de maximul istoric de 200 miliarde USD. Problemele contabile au complicat demersurile companiei pentru atragerea unei finanțări de 3 miliarde USD, fapt ce i-a putea provocat printre altele, falimentul.

Târâtă în acest scandal a fost şi *Bank of America*, ce a fost acuzată că a vândut obligațiuni în valoare de miliarde de dolari ale companiei *Worldcom*, ascunzând investitorilor situația financiară reală a acesteia.

11. Profilul delapidatorului

„Potrivit unui studiu elaborat de *PriceWaterhouseCoopers*, infractorul tipic, autorul celor mai grave infracțiuni, este de sex masculin, în *89%* dintre cazuri, şi are circa 39 de ani. Spre deosebire de sondajul anterior, din *2005*, în care majoritatea fraudatorilor din cazuri declarate din România erau absolvenți de facultate sau aveau studii postuniversitare, fraudatorii din cazurile declarate în prezentul sondaj nu par să aibă aceleaşi niveluri de educatie, *52,6%* nu aveau studii mai avansate decât liceul.

Scanned with OKEN Scanner

Pe de altă parte, majoritatea autorilor, *83,3%* celor mai grave infracțiuni lucrau în compania respectivă de peste 3 ani - *33%* din ei lucrau de 6 sau mai mulți ani.

Mai îngrijorător este faptul că jumătate *48,3%* din numărul infractorilor făceau parte din conducerea de vârf a companiilor prejudiciate, iar *24%* din aceştia lucrau în nivelul mediu de conducere. Totuşi cifrele corespunzătoare României sunt incomparabil mai mari față de cele corespunzătoare mediei europene *38%*, respectiv *17%* şi mediei globale, *20%* pentru cele 2 categorii de management."

În opinia specialiştilor de la *PriceWaterhouseCoopers*, implicarea managerilor în fraude este extrem de gravă, pentru că acest tip de fraude produc companiei cele mai mari pierderi financiare.

„Un alt studiu realizat de *KPMG* şi publicat *2007*, a urmărit alcătuirea unui portret al autorilor de fraude, examinând caracteristicile făptaşilor implicați în cazuri reale de fraudă, şi circumstanțele în care frauda a fost comisă.

Bazat pe situații reale de fraudă, studiul prezintă un amplu profil al delapidatorilor, condițiile în care frauda este săvârşită şi acțiunile întreprinse în consecință.

Studiul s-a bazat pe un număr de 360 cazuri reale care au fost recent investigate de departamentele *KPMG* pentru clienții din Europa, Orientul Mijlociu şi Africa."

În esență, caracteristicile cheie care reies din cazurile investigate sunt următoarele:

- *85%* din făptaşii descoperiți în timpul investigației erau bărbați;
- Autorul tipic al fraudelor investigate are vârsta cuprinsă între 36 şi 55 de ani:
- Infractorul va continua să comită acte de fraude până este prins – *91%* din făptaşii investigați au acționat în mod repetat – pe o perioadă de câțiva ani. În *89%* din cazuri, infractorii au săvârşit frauda împotriva propriului lor angajator. În aceste situații:
- Făptaşii par a se fi bucurat de încrederea angajatorului şi colegilor; mai mult de *50%* dintre infractori lucrau în compania respectivă de mai mult de 6 ani;
- Făptaşii deținеau o poziție care le permitea să evită controalele sau să se abată de la procedurile standard – în *86%* din cazuri autorul fraudei făcea parte din echipa de management şi în două treimi din cazuri din echipa de senior management;

Scanned with OKEN Scanner

- Majoritatea delapidatorilor în cazurile investigate lucrau în departamentul financiar;

- În *20%* din cazuri, angajatul infractor avea un complice în exterior.

Portretul delapidatorului conform studiului elaborat de KPMG în 2007	*Portretul delapidatorului conform studiului elaborat de KPMG în 2011*
Bărbat cu vârstă între 36 – 55 ani	Bărbat cu vârstă între 35 – 45 de ani
85% din fraudatori au fost bărbați	87% din fraudatori au fost bărbați
11% sunt fraudatori la nivelul membrilor Consiliilor de Administrație	18% sunt fraudatori la nivelul membrilor Consiliilor de Administrație
49% din fraudatori sunt din cadrul directorilor executivi	35% din fraudatori sunt din cadrul directorilor executivi
14% din fraudatori sunt din rândul angajaților care nu au funcții de conducere	18% din fraudatori sunt din rândul angajaților care nu au funcții de conducere
Directorii generali implicați în activități frauduloase sunt în procent de 11%	Directorii generali implicați în activități frauduloase sunt în procent de 26%
32% din fraudatorii investigați au colaborat cu terțe părți	61% din fraudatorii investigați au colaborat cu terțe părți

Tot încrederea a jucat un rol principal şi în cazul societăților în care făptaşii nu făceau parte din salariații companiei. Cazurile reflectă că autorii fraudelor erau în principal furnizori, clienți şi sub-contractori – partenerii de afaceri ai societății fraudate.

Lăcomia şi oportunitatea au fost adesea factorii motivanți.

La prima vedere, un infractor obişnuit nu este foarte diferit de o persoană obişnuită.

„Drept urmare, este deseori extrem de dificil să se descopere actele de fraudă. Dar, la o analiză mai atentă, trebuie luate în considerație următoarele aspecte:

- Infractorii sunt de obicei persoane care se bucură de încredere în organizație.
- Rezultatele studiului indică faptul că mai mult de *50%* din autorii fraudelor aveau o vechime mai mare de 6 ani în societate. Sunt bine cunoscuți în cadrul organizației şi ocupă probabil o poziție de conducere – din nou, studiul demonstrează această situație, având în vedere că în cazurile examinate două treimi din principalii făptaşi la nivel intern erau membri în top management – persoane care aveau acces la informații confidențiale şi posibilitatea să aducă cele mai mari prejudicii organizației.

Scanned with OKEN Scanner

În urma unui sondaj efectuat, cei de la Ernst&Young au concluzionat că, la nivel global, 16% dintre repondenți s-au confruntat în ultimii doi ani cu cel puțin un caz de fraudă, față de 13% de la începutul anului 2008. În Europa de Vest, această proporție s-a mărit, în perioada de referință, de la 10% la 21%. Europa Occidentală a atins astfel nivelul Americii Latine (21%), cu mult peste Orientul Mijlociu (18%), Europa Centrală şi de Est (14%) sau America de Nord (9%). Această tendință de creştere este rezultatul unui efect paradoxal. Pe de o parte întreprinderile au pus la punct instrumente eficiente de detectare a infracțiunilor ca urmare a înăspririi legislației de resort din numeroase țări. Pe de altă parte însă, subliniază experții de la Ernst&Young, „operațiunile de fuziuni şi achiziții, precum şi restructurările de personal au slăbit anumite dispozitive de control intern, în special în cazul investițiilor în zonele emergente cu risc ridicat".

Specialiştii de la Ernst&Young afirmă că „situațiile de criză sunt propice unor comportamente anormale, indivizii sunt supuşi unor presiuni sporite pentru obținerea de rezultate mai bune, pe de altă parte, perioadele de criză sunt însoțite de perioade de reorganizare a întreprinderilor, ceea ce creează o dezordine temporară".

De aceeaşi părere este şi compania de consultanță şi audit KPMG, potrivit căreia „atunci când o piață intră într-o fază de stagnare sau de regres economic, condițiile psihologice de comitere a fraudelor sunt mult mai mari"

Concluzii

Observăm că riscul de fraudă creează o „presiune" profesională extraordinară, iar responsabilitatea auditorilor financiari s-a accentuat mai ales în contextul economic defavorabil al crizei economico-financiare.

În multe situații, complexitatea contextelor de fraudă a crescut, iar miza fraudelor a devenit extrem de ridicată. În acest context, auditorul financiar este obligat să îşi crească gradul de scepticism profesional, dublat de o înțelegere mai profundă a mecanismelor mediului de control. De asemenea, în opinia noastră, în activitatea practică este necesară dezvoltarea unor proceduri analitice de audit care să abordeze entitatea auditată la nivelul bazelor de date informatice.

Cu toate că, prin formare profesională, auditorii financiari nu au întotdeauna experiența necesară pentru abordarea cazurilor complexe de fraudă, considerăm că printr-o bună informare asupra riscurilor specifice de

Scanned with OKEN Scanner

fraudă pot creşte în mod semnificativ şansele de identificare a acestor situații.

Bibliografie:

1. Arens, Alvin; Loebbecke, James, Audit: o abordare integrată, Editura ARC, Chişinău, 2003, traducere Rodica Levițchi – Auditing: an integrated approach, 8th Editions, Published by Pearson Edition, Inc., publishing as Prentice Hall
2. Bunget, Ovidiu-Constantin, Audit financiar, Editura Mirton, Timişoara, 2010
3. Dumitrescu, Alin-Constantin, Detectarea fraudelor şi erorilor în cadrul procesului de audit financiar, Editura Mirton, Timişoara, 2011
4. Ghiță, Marcel; Pereş, Ion; Bunget, Ovidiu-Constantin ş.a., Guvernanța corporativă şi auditul intern, Editura Mirton, Timişoara, 2009
5. Camera Auditorilor Financiari din România, Audit financiar 2006. Standarde – Codul etic, Ed. Irecson, Bucureşti, 2007

Scanned with OKEN Scanner

STUDIU PRIVIND PERCEPȚIA PROFESIONIȘTILOR CONTABILI DIN ROMÂNIA CU PRIVIRE LA RAPORTAREA FINANCIARĂ A ÎNTREPRINDERILOR MICI ŞI MIJLOCII

Lector univ. dr. Bunea Stefan
Prof. univ. dr. Săcărin Marian
Conf. univ. dr. Minu Mihaela

Abstract:
Through our study, we attempt mainly, to identify the attitude of professional accountants in our country about the financial reporting of the small and medium-sized enterprises. Do they want a simplified financial reporting system for the small and medium-sized enterprises? Should this financial reporting system be designed starting from the European directives or should the IFRS for SMEs prepared by the IASB be applied as such? Should this financial reporting system be based on detailed rules or on principles and professional reasoning? What should be the criteria for the identification of small and medium-sized enterprises? Which is, the professional accountants' view, the main user of the financial statements prepared by the small and medium-sized enterprises?

Cuvinte cheie: *simplificare, raportare financiară, întreprinderi mici şi mijlocii, profesionişti contabili, IFRS pentru întreprinderile mici şi mijlocii*

Introducere

Elaborarea unui standard pentru întreprinderile mici şi mijlocii nu este o idee nouă, raportarea financiară simplificată fiind în atenția mai multor organisme naționale de normalizare de foarte mulți ani.

Atunci când este invocată necesitatea unei raportări financiare diferențiale se au în vedere, printre altele: importanța economică şi socială, numărul şi diversitatea utilizatorilor situațiilor financiare, nevoile informaționale ale acestora şi raportul cost/beneficiu.

În cazul entităților mici şi mijlocii, utilizatorii principali sunt proprietarii (care, de cele mai multe ori sunt şi administratori), băncile şi creditorii comerciali. Diferite studii au evidențiat faptul că, din perspectiva utilității informației pentru luarea deciziei, cu cât grupul utilizatorilor este mai mare şi diversificat, cu atât este mai probabil ca entitățile să beneficieze în urma publicării unor informații mai detaliate în situațiile financiare, cea

Scanned with OKEN Scanner

ce nu este cazul pentru întreprinderile mici şi mijlocii (Canadian Institute of Chartered Accountants, 1999).

De asemenea, nu trebuie avute în vedere numai beneficiile, ci şi costurile pe care le implică raportarea financiară, dintre care menționăm:

- costurile cu producerea, printarea şi publicarea informației financiare;
- costurile cu auditarea;
- potențialele costuri generate divulgarea informației unui concurent;
- costurile de conformitate cu cerințele legale;

Multe dintre aceste costuri sunt fixe sau nu variază proporțional cu mărimea, dar în schimb sunt mult mai semnificative pentru întreprinderile mici şi mijlocii.

Dacă se acceptă ideea raportării simplificate trebuie să se decidă ce criterii sunt folosite pentru stabilirea diferitelor categorii de entități raportoare. Printre cele mai des folosite criterii sunt cele calitative (responsabilitatea publică, separarea dintre management şi proprietate etc.) sau cele cantitative (numărul de salariați, cifra de afaceri, total active). Însă, în practică, alte criterii, singure sau în combinație, mai pot să fie utilizate: forma juridică a afacerii, ramura de activitate, listarea la bursă, responsabilitatea proprietarilor etc. În plus, este nevoie să se decidă şi ce ar trebui să fie simplificat: contabilitatea şi/sau auditul şi/sau forma de publicare.

În practică, simplificările privind divulgarea informației sunt mai uşor acceptate decât diferențierea regulilor de recunoaştere şi măsurare, deoarece acesta din urmă are impact asupra rezultatului reportat, reduce comparabilitatea între întreprinderi şi poate creşte riscul de interpretare eronată de către utilizatorii situațiilor financiare.

Recenzia literaturii de specialitate

În țara noastră, au fost publicate mai multe studii care au vizat diferite aspecte ale raportării financiare pentru întreprinderile mici şi mijlocii.

Astfel, au fost analizate beneficiile posibile ale unui standard internațional de raportare financiară pentru întreprinderile din țara noastră (Păunescu, 2006).

De asemenea, au fost analizate dificultățile pe care le-ar implica aplicarea unui standard internațional de raportare financiară pentru întreprinderile mici şi mijlocii în țara noastră (Gîrbină & Bunea, 2007).

Scanned with OKEN Scanner

Lungu et. al. (2007) au efectuat o recenzie a literaturii de specialitate cu privire la impactul posibil al standard internațional de raportare financiară elaborat de IASB asupra practicienilor și organizațiilor profesionale.

Argumentele pro sau contra pentru un standard internațional de raportare financiară pentru întreprinderile mici și mijlocii au fost, de asemenea, analizate (Tiron & Mutiu, 2008). De asemenea, autorii consideră că reglementarea contabilității la nivelul întreprinderilor mici și mijlocii este o problemă națională sau regională, în cazul Uniunii Europene.

Avantajele și dificultățile aplicării standardelor internaționale de către întreprinderile mici și mijlocii din România au fost, de asemenea, abordate (Feleagă et al., 2008).

Farcane & Popa (2008) au analizat rolul și obiectivele IASB în elaborarea unui standard pentru întreprinderile mici și mijlocii, dar și motivele și dezavantajele unui asemenea standard.

Albu & Albu (2010), în cadrul unui studiu exploratoriu, analizează contextul unei posibile implementări a standardului internațional de raportare financiară pentru întreprinderile mici și mijlocii în țara noastră.

Marian Săcărin (2010) a urmărit să identifice atitudinea celor care au trimis scrisori de comentariu (comment letters) la proiectul de expunere (exposure draft) față de inițiativa IASB de elaborare a IFRS-ului pentru IMM-uri.

Deaconu et al. (2009), au testat și oportunitatea adoptării în țara noastră a standardului elaborat de IASB pentru întreprinderile mici și mijlocii.

Metodologia de cercetare

Pentru a atinge obiectivul pe care ni l-am propus, am elaborat un chestionar alcătuit din 11 întrebări, dintre care 8 închise și 3 deschise. Chestionarul a fost trimis pe adresele de email ale unui număr de 550 de membrii ai Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România (CECCAR), aleși aleator din Tabloul CECCAR. Am primit 198 de răspunsuri, dar 8 dintre acestea au fost anulate, ca urmare a faptului că au fost incomplete (în consecință, rata de răspuns a fost de 36%). Răspunsurile au fost colectate în perioada 1-15 martie 2011.

Răspunsurile au fost prelucrate statistic cu o eroare de eșantionare de ±7% la un nivel de încredere de 95% și o populație totală de 40.000 de experți contabili. Metoda de eșantionare este aleatorie simplă. Nivelul de încredere exprimă probabilitatea ca valoarea reală a unui indicator să fie în

Scanned with OKEN Scanner

intervalul de încredere. Cel mai utilizat nivel de încredere este valoarea de 95%. Ea determină intervalul dintre valoarea cea mai mare şi valoarea cea mai mică şi elimină procentajul de 2,5% al valorilor extreme în ambele direcţii.

Cu alte cuvinte, intervalul de încredere include 95% dintre valorile posibile ale populaţiei situate la mijlocul distribuţiei.

Eşantionul, alcătuit din 190 de repondenţi, are următoarea structură pe sexe: 72,1% femei şi 27,9% bărbaţi. Reprezentarea pe sexe corespunde structurii profesiei contabile din România, unde 7 din zece persoane care au calitatea de expert contabil sunt femei.

Dintre bărbaţi, cei mai mulţi repondenţi au vârsta cuprinsă între 30 şi 40 de ani (39,6%) şi peste 50 de ani (34%). S-au înregistrat puţine răspunsuri ale populaţiei masculine cu vârsta cuprinsă între 20 şi 30 de ani (5,7%).

Cea mai mare parte a repondenţilor de sex feminin are vârsta cuprinsă între 30 şi 50 de ani (61,3%). Grupa de vârstă 20-30 ani este mai bine reprezentată în eşantion (21,2%) decât grupa femeilor cu vârsta de peste 50 de ani (17,5%).

Din totalul celor cuprinşi în eşantion, 37,4% au experienţă profesională de până la 10 ani, 37,4% între 10 şi 20 de ani şi restul de 25% peste 20 de ani.

Opiniile au fost exprimate preponderant de bărbaţi cu experienţă de 10-20 ani (50,9% din totalul populaţiei masculine) şi de cei cu experienţă de peste 20 de ani (28,3%). Opiniile exprimate de femei aparţin celor cu experienţă profesională de până la 10 ani (43,8% din totalul populaţiei feminine) şi celor cu experienţă între 10 şi 20 de ani (32,1% din totalul populaţiei feminine).

Rezultatele cercetării

Prezentăm în cele ce urmează, o sinteză a analizei efectuate pe baza răspunsurilor la câteva întrebări din chestionar.

Q4: În opinia dumneavoastră, care sunt caracteristicile care trebuie avute în vedere la încadrarea unei întreprinderi în categoria întreprinderilor mici şi mijlocii?

În urma prelucrării statistice a răspunsurilor primite, am constatat că cea mai mare parte a repondenţilor (87,4%) consideră mai potrivite criteriile cantitative în detrimentul celor calitative prevăzute de standardul IFRS pentru IMM (12,6%).

Scanned with OKEN Scanner

În ceea ce privește referința la criteriile cantitative, opiniile sunt împărțite între preferința pentru criteriile prevăzute de OMFP 3055/2009 (46,3%) și cea pentru criteriile stabilite de Comisia Europeană (41,1%). Femeile preferă mai degrabă criteriile din reglementarea națională (52,6% dintre repondenții femei), iar bărbații pe cele stabilite de Comisia Europeană (49,1% dintre repondenții bărbați).

Preferința pentru criteriile cantitative se încadrează în tendința existentă la nivelul Uniunii Europene, unde majoritatea țărilor membre au introdus în legislația națională criterii cantitative pentru identificarea întreprinderilor mici și mijlocii.

Q6: Vă rugăm să apreciați pe o scară de la 1 la 5 nivelul de simplificare pe care îl oferă OMFP 3055/2009 întreprinderilor mici și mijlocii.

Analizând răspunsurile am putut constata că 52,6% dintre cei chestionați consideră că nivelul de simplificare oferit de reglementarea națională nu este rezonabil ci slab și foarte slab.

Dintre aceștia, cei mai mulți au vârsta cuprinsă între 20 și 30 de ani (59,5% din cei din această grupă) și respectiv între 40 și 50 de ani (59,1% din cei din această grupă). Reglementarea este considerată potrivită pentru IMM-uri mai degrabă de specialiștii cu o experiență de 10-20 de ani (54,9%).

Din răspunsurile primite, rezultă necesitatea unei simplificări a raportării financiare pentru întreprinderile mici și mijlocii. Aceasta se poate realiza prin modificarea OMFP 3055/2009 sau prin aplicarea ca atare a IFRS-ului pentru întreprinderile mici și mijlocii.

Prin întrebarea numărul 7 (Q7) am încercat să identificăm care este, în opinia profesioniștilor contabili din țara noastră, cea mai bună soluție de normalizare a contabilității întreprinderilor mici și mijlocii.

Q7:Din punctul dumneavoastră de vedere, care considerați că este cea mai bună soluție de normalizare a contabilității întreprinderilor mici și mijlocii din România?

Soluția agreată de cei mai mulți dintre profesioniștii contabili este a modificării OMFP 3055/2009 prin introducerea mai multor simplificări pentru IMM-uri (43,2% dintre repondenți au optat pentru această soluție).

Scanned with OKEN Scanner

Se detaşează grupul celor cu vârsta cuprinsă între 30 şi 40 de ani (54,2%) şi cu o experienţă profesională de 10-20 de ani (50,7%).

În schimb, foarte puţini sunt cei care consideră că aplicarea IFRS pentru IMM este o soluţie potrivită de normalizare în România.

Totuşi, alte două soluţii de normalizare au fost considerate potrivite de o parte dintre repondenţi. Un grup este reprezentat de cei care au optat pentru elaborarea de reglementări conforme directivelor europene, diferite în funcţie de mărimea întreprinderilor (20,5%) iar un altul consideră că soluţia cea mai bună ar fi aceea de elaborare a unui standard naţional de contabilitate convergent cu standardul IFRS pentru IMM însoţit de un plan de conturi şi de un ghid de aplicare (20%).

Q8: Consideraţi că pentru IMM, tratamentul contabil ar trebui să ţină cont, în primul rând, de prevederile codului fiscal?

Răspunsul dat de cea mai mare parte a repondenţilor a fost afirmativ (65,8%). În medie, 7 din 10 repondenţi, indiferent de vârstă, sex şi experienţă profesională au răspuns afirmativ.

O asemenea rată de răspuns confirmă, încă, existenţa unui grad ridicat de conectare a regulilor contabile la cele fiscale. La nivelul întreprinderilor mici şi mijlocii, gradul de conectare este mult mai puternic decât cel care ar putea fi stabilit citind reglementarea naţională. Deşi OMFP 3055/2009 oferă posibilitatea unei deconectări rezonabile, contabilii întreprinderilor mici şi mijlocii preferă să menţină pe cât posibil politicile contabile coerente regulilor fiscale.

Cauzele sunt multiple: evitarea unor lucrări suplimentare ocazionate de reconcilierea rezultatului contabil cu cel fiscal, dificultatea de a convinge administratorii şi proprietarii micilor afaceri să suporte costuri mai mari aferente ajustării programelor informatice pentru asigurarea aplicării unor reguli contabile adecvate afacerii dar diferite de regulile fiscale, nivelul de educaţie al contabililor micilor afaceri în ceea ce priveşte importanţa raportării financiare, slaba impunere a conformităţii cu reglementarea contabilă la entităţile nesupuse obligaţiei de audit etc.

Q9: Care este, în opinia dumneavoastră, principalul utilizator de informaţie contabilă în cazul unei IMM din România?

Pe baza răspunsurilor exprimate se conturează următoarea ierarhie a utilizatorilor informaţiilor contabile asigurate de IMM-uri: autoritatea fis-

Scanned with OKEN Scanner

cală (42,6%), conducerea întreprinderii (22,1%) şi finanțatorii întreprinderii (17,9%).

Q10: Considerați că reglementările contabile aplicabile întreprinderilor mici şi mijlocii ar trebui să se bazeze pe reguli detaliate?

În urma prelucrării datelor se constată că 7 din 10 repondenți consideră că reglementarea contabilă pentru IMM trebuie să se bazeze pe reguli detaliate.

Tradițional, contabilii români, şi mai ales cei de la nivelul întreprinderilor mici şi mijlocii, sunt dependenți de reguli detaliate, de o reglementare care să ofere prin planul de conturi reprezentarea tranzacțiilor şi evenimentelor. Recurgerea la cadrul conceptual şi la dezvoltarea de raționamente profesionale bazate pe acesta este foarte slab prezentă.

Cei mai mulți dintre cei care au considerat că tratamentul contabil al IMM-urilor trebuie să țină cont, în primul rând, de prevederile Codului Fiscal au identificat ca utilizator privilegiat autoritatea fiscală (37,6%).

Analizând răspunsurile am putut constata că 52,6% dintre cei chestionați consideră că nivelul de simplificare oferit de reglementarea națională nu este rezonabil ci slab şi foarte slab. Dintre aceştia, cei mai mulți au vârsta cuprinsă între 20 şi 30 de ani (59,5% din cei din această grupă) şi respectiv între 40 şi 50 de ani (59,1% din cei din această grupă). Reglementarea este considerată potrivită pentru IMM-uri mai degrabă de specialiştii cu o experiență de 10-20 de ani (54,9%).

44,4% dintre cei care au susținut că forma actuală a reglementării naționale nu este adecvată nevoilor IMM-urilor au opinat că soluția cea mai bună de normalizare este cea a modificării acestei reglementări prin introducerea de reguli simplificate pentru IMM-uri. Cei care s-au exprimat astfel sunt preponderent repondenți cu vârsta între 30-40 ani (59,3%) şi respectiv peste 50 de ani (46,7%). 49% dintre femei şi 34,8% dintre bărbați au susținut soluția modificării reglementării existente.

Dintre cei care nu consideră reglementarea actuală adecvată, 23,6% au optat pentru soluția de elaborare a unui standard național de contabilitate convergent ci IFRS pentru IMM. Susținătorii acestei soluții sunt, în general, tineri (42,9% dintre cei din această categorie de vârstă) şi cei cu vârsta cuprinsă între 40 şi 50 de ani (37,5%).

Dintre cei care au susținut că reglementarea actuală este adecvată nevoilor IMM-urilor, 59,1% au considerat că criteriile cantitative prezente în reglementare sunt cele mai potrivite. 78 dintre cei 190 de repondenți au

Scanned with OKEN Scanner

considerat că criteriile cantitative stabilite la nivelul UE sunt mai adecvate pentru IMM-uri. Dintre aceştia, 37,2% susţin soluţia introducerii de simplificări în reglementarea actuală, 34,6% susţin elaborarea unei reglementări separate pentru IMM conforme Directivelor europene şi 16,7% elaborarea unui standard convergent cu IFRS pentru IMM.

Bibliografie

1. ALBU C.N., ALBU NADIA, 2010, The context of the possible IFRS for SMES implementation in România. An exploratory study, Accounting and Management Information Systems, nº 1, 45-70
2. Canadian Institute of Chartered Accountants (2001) "Differential Reporting, Backgroung Information and Basis for Conclusions, Exposure Draft, *disponibil la adresa http://www.ica.bc.ca/pdf/BasisforConclusions.pdf*
3. DEACONU ADELA, POP I., BUIGA A., FULOP M., 2009, Conceptual and Technical Study Regarding Future Accounting Regulation for SMES in Europe, Theoretical and Applied Economics, vol. I (January), 19-32
4. IASB (2009), International Financial Reporting Standard for Small and Medium–sized Entities, disponibil la http://eifrs.iasb.org/eifrs/sme/en/IFRSforSMEs2009.pdf
5. FARCANE, Nicoleta, Popa A., 2008, Recent evolutions regarding IFRS for SMES, Accounting and Management Information Systems, Supplement, 324-333
6. FELEAGĂ LILIANA, FELEAGĂ N., VASILE CRISTINA, 2008, The Stakes in applying the International Financial Reporting Standards (IFRS) within the small and medium entreprises, Accounting and Management Information Systems, nº. 26, 43-54
7. GÎRBINĂ MARIA MĂDĂLINA, BUNEA ST., 2007, Les pieges de l'internationalisation de la comptabilite des PMES. Enseignements de la reforme comptable roumaine, The Journal of the Faculty of Economics, Economic Science Series, Vol. II, 366-370
8. LUNGU CAMELIA, CARAIANI CHIRAŢA, DASCĂLU CORNELIA, 2007, New Directions of Financial reporting within Global Accounting Standards for small and medium-sized entities, disponibil la http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1013520
9. PĂUNESCU MIRELA, 2006, Good news for Romanian companies: IFRS for Small and Medium – sized Entreprises (SMES)!, Accounting and Management Information Systems, Supplement 2006, 648-656.
10. SĂCĂRIN M., 2010, Standardul International de Raportare Financiară pentru întreprinderile mici şi mijlocii: susţinere şi percepţii, Contabilitate, Expertiză şi Auditul Afacerilor, nr. 10, pag. 36-41
11. TIRON ADRIANA., MUŢIU ALEXANDRA, 2008, Pro and contra opinions regarding a SME accounting, Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica, vol. I, 71-82

Scanned with OKEN Scanner

ÎMPLETIREA PRINCIPIILOR CONTABILE CU REGLEMENTĂRILE FISCALE LA O AGENȚIE DE TURISM

Ec. Cristian Mirel Bujor Burza

Abstract:
Present article present the fiscal regime of a Travel Agency in Romania and the merge whit the accounting standards...

Cuvinte cheie: *Agenție de turism,,Impozitare, Regim special TVA*

Introducere

În conformitate cu Codul Fiscal avut în vigoare în acest moment, agențiile de turism dispun de un regim special privind fiscalitatea.

Prin agenție de turism se înțelege orice persoană care în nume propriu sau în calitate de agent, intermediază, oferă informații sau se angajează să furnizeze persoanelor care călătoresc individual sau în grup, servicii de călătorie, care includ cazarea la hotel, case de oaspeți, cămine, locuințe de vacanță şi alte spații folosite pentru cazare, transportul aerian, terestru sau maritim, excursii organizate şi alte servicii turistice; Agențiile de turism includ şi touroperatorii.

Utilizarea unui astfel de regim implică furnizarea de către agenția de turism a unui serviciu unic care în principal constă în impozitarea marjei profitului. Prin marja de profit se înțelege diferența între suma totală care va fi plătită de călător, fără taxă, şi costurile agenției de turism, inclusiv taxa, aferente livrărilor de bunuri şi prestărilor de servicii în beneficiul direct al călătorului, în cazul în care aceste livrări şi prestări sunt realizate de alte persoane impozabile.

Din punct de vedere legal, regimul special aplicabil agențiilor de turism este reglementat de art. 152^1 din Codul fiscal valabil începând cu anul 2011.

Coroborând acest text de lege, concluzionez că agențiile de turism au posibilitatea de a aplica doua regimuri distincte de TVA:

A. Regim de prestare a unui serviciu unic
B. Regim normal de TVA

Scanned with OKEN Scanner

A. Regim de prestare a unui serviciu unic

Aplicând regimul de TVA aferent serviciului unic, agenția de turism va întocmi o factură care va cuprinde costul serviciilor achiziționate de ea şi revândute călătorului, în valoarea facturii fiind inclus şi TVA. Pe factura clientului la rubrica TVA se va trece mențiunea *„ TVA inclusă"*.

În acest caz, dacă beneficiarul serviciului unic este o persoană juridică impozabilă, în sensul că factura a fost întocmită pe numele acesteia (chiar daca beneficiarul efectiv este o persoană fizică reprezentantă a persoanei juridice care a efectuat o deplasare în scopul afacerii), aplicarea acestui regim va genera o TVA nedeductibilă pentru societate.

Această concluzie se bazează pe interpretarea coroborată a art. 146 alin (1) si a art.155 alin (5) din Codul fiscal. Potrivit celor doua texte de lege, beneficiarul poate să deducă taxa aferentă serviciilor prestate doar dacă deține o factură care cuprinde elementele minimale obligatorii, iar unul dintre acestea este cuantumul TVA aferent serviciului prestat.

Practic, acest regim de TVA este similar unei prestări de servicii realizată de o persoană neînregistrată în scopuri de TVA şi care transmite beneficiarului o factură fără TVA. Deoarece legiuitorul a avut în vedere situația în care serviciul unic este prestat unei persoane fizice (călător), se pune problema poziționării achiziției în decontul de TVA atunci când beneficiarul este o persoană impozabilă.

Din punctul meu de vedere, astfel de cazuri se cuprind în decont la *„Achiziții de bunuri şi servicii scutite de taxă sau neimpozabile"*. Având în vedere faptul că operațiunea nu generează consecințe fiscale în contabilitatea agenției de turism care nu are dreptul de deducere sau rambursare a taxei, dar şi explicațiile aferente din formularul 300, care precizează că la această poziție se înscriu achizițiile neimpozabile sau cele supuse unui regim special de taxă. (În fapt, acest rând are doar rubrica pentru bază, nu şi pentru taxă).

Aşadar, din interpretarea prevederii legale anterior menționate rezultă, că aplicarea regimului particular al agențiilor de turism se face ținând cont de natura operațiunilor desfăşurate, şi nu de calitatea de comerciant activând într-un anumit domeniu al persoanelor.

Prin urmare, agenția de turism nu are dreptul la deducerea sau rambursarea taxei facturate de persoanele impozabile pentru livrările de bunuri şi prestările de servicii în beneficiul direct al călătorului, întrucât nu are dreptul de a înscrie taxa în mod distinct în facturi sau în alte documente legale care se transmit călătorului, fiind obligate să facă mențiunea *„TVA*

Scanned with OKEN Scanner

inclusa". În consecință, va rezulta pentru agenția de turism o taxă pe valoare adăugată de plată.

B. Regim normal de TVA

Agenția de turism poate, de asemenea, opta și pentru aplicarea regimului normal de taxă, cu următoarele excepții, pentru care este obligatoriu taxarea în regim special:

- Când călătorul este o persoană fizică
- În situația în care serviciile de călătorie cuprind și componente pentru care locul operațiunii se consideră ca fiind în afara României.

Atunci când agenția de turism efectuează atât operațiuni supuse regimului normal de taxare, cât și operațiuni supuse regimului special de scutire, aceasta trebuie să păstreze evidențe contabile separate pentru fiecare tip de operațiune în parte.

Așa cum am precizat, agenția de turism poate aplica concomitent atât regimul special de taxă, cât și un regim normal. În acest sens, art.152^1 alin 7, precizează că agențiile de turism pot opta pentru aplicarea regimului normal de taxare, caz în care vor factura distinct fiecare componentă a serviciului unic. Desigur, în acest caz, agenția de turism va avea o taxă de administrat, însa aceasta va fi deductibilă pentru beneficiar.

În opinia mea, aplicarea unui regim normal de taxare transformă agenția de turism în cumpărător-revânzător, caz în care regimul fiscal TVA va fi similar celui aplicabil intermediarului.

În acest sens, art. 129 alin. 2 din Codul fiscal dispune că persoana impozabilă care acționează în nume propriu, dar în contul altei persoane, ca intermediar într-o prestare de servicii este considerată cumpărător – revânzător, fiind tratată ca și cum aceasta achiziționează și revinde serviciile respective în nume propriu.

Comisionarul fiind considerat din punctul de vedere al TVA cumpărător și revânzător al bunurilor, indiferent dacă acționează în contul furnizorului sau al beneficiarului comitent, va proceda astfel:

- primește de la vânzător o factură sau orice alt document ce servește drept factură emisă pe numele său, și
- emite o factură sau orice alt document ce servește drept factură cumpărătorului.

Art. 152^1 din Codul fiscal precizează că nu pot aplica regimul special de taxare agențiile de turism care achiziționează serviciile direct în numele

Scanned with OKEN Scanner

clientului (factura este pe numele acestuia), urmând ca ulterior agenția să-și recupereze costul printr-o factură de decontare (agenția de turism acționând în calitate de mandatar).

În cazul în care mandatarul intermediază prestări de servicii, furnizorul sau prestatorul efectuează livrarea de bunuri sau prestarea de servicii direct către beneficiar, procedura va fi următoarea:

- furnizorul sau prestatorul va emite factura direct pe numele beneficiarului;
- mandatarul (intermediarul) efectuează o prestare de servicii, pentru care întocmește factură de comision care reprezintă contravaloarea serviciului de intermediere prestat către mandant, respectiv către beneficiar, sau, după caz, către furnizor sau prestator.

Dacă mandatarul emite o factură în numele său către cumpărător sau primește o factură pe numele său, pentru livrarea de bunuri intermediată, atunci acesta revine iar la regimul de cumpărare-revânzare a bunului sau a serviciului.

Art. 137 alin. 3 lit. e, Codul fiscal exclude din baza de impozitare sumele achitate de furnizor sau prestator în numele și în contul clientului și care apoi se decontează acestuia, precum și sumele încasate în numele și în contul altei persoane.

Chiar dacă aceste dispoziții legale au în vedere situațiile în care furnizorul sau prestatorul achită anumite sume în contul clientului, acestea fiind în fapt facturate direct beneficiarului (ex. cheltuieli de transport), regula este aplicabilă și mandatarului care intervine într-o prestare de servicii achitând facturi emise pe numele beneficiarului.

Emiterea facturii de decontare este opțională, în funcție de cele convenite de părți în vederea recuperării sumelor achitate. În situația în care părțile convin să-și deconteze sumele achitate pe baza facturii de decontare, taxa nu va fi menționată distinct, fiind inclusă în totalul sumei de recuperat. Factura de decontare se transmite clientului însoțită de factura achitată în numele clientului și emisă pe numele acestuia din urmă.

Mandatarul nu are dreptul să-și exercite dreptul de deducere pentru sumele achitate în numele clientului, nu colectează taxa pe baza facturii de decontare și nu înregistrează aceste sume în conturile de cheltuieli, respectiv de venituri.

Beneficiarul are dreptul să-și deducă taxa pe baza facturii care a fost emisă pe numele său, factura de decontare fiind doar un document care se anexează facturii achitate.

Scanned with OKEN Scanner

Deoarece aplicarea unui regim de taxare transformă agenția de turism într-un intermediar (cumpărător/revânzător dacă acționează în calitate de comisionar) locul prestării serviciului de intermediere va fi locul operațiunii intermediate, conform art. 133 din Codul fiscal.

Din punctul de vedere al beneficiarului, dacă agenția de turism este persoană juridică română, facturarea va fi cu TVA, în decont operațiunea fiind înregistrată la achiziții de bunuri şi servicii cu TVA.

În cazul în care agenția de turism este locată într-un alt stat membru comunitar, aplicând regula de la art. 133 putem avea două situații distincte:

- operațiune neimpozabilă în România (locul prestării nu este în România), astfel că în decont se va raporta în mod similar cazului anterior (prestarea serviciului unic);
- locul prestării este în România, caz în care în baza art. 150 din Codul fiscal beneficiarul este obligat la plata TVA prin taxare inversă cu raportarea corespunzătoare a operațiunii în decontul de TVA.

Monografia agenției de turism

Operațiunile contabile pentru o agenție de turism sunt:

1. Operațiuni privind transportul (aerian, naval, terestru)

- Transportul pe linii externe

Pe factura clientului se înscrie la TVA: "Scutit cu drept de deducere"

Înregistrarea facturii clientului:

(Clienți)	*411*	*= 704*	*(Venituri din servicii executate)*

Încasare factură:

(Casa / Banca)	*531/ 512*	*= 411 (Clienti)*

Înregistrare cheltuieli cu transportul

(Alte chelt. cu serv executate la terți)	*628*	*= 401 (Furnizori)*

- Transportul pe linii interne

Pe factura clientului se înscrie la TVA: "TVA inclusă"

Înregistrarea facturii clientului:

(Clienți)	*411*	*=*	*%*
			704 (Venituri din servicii executate)
			4427 (TVA colectată)

Scanned with OKEN Scanner

Încasare factură:

(Casa / Banca) 531 / 512 = 411 (Clienți)

Înregistrare cheltuieli cu transportul

% = 401(Furnizori)		
(Alte chelt. cu serv executate la terți) 628	*(TVA deductibila)*	*4426*

Menționez că în cheltuielile de transport poate fi inclusă și taxa de aeroport pe liniile interne care este scutita de TVA.

2. Înregistrarea serviciilor turistice:

Înregistrare factura furnizor

462 / 473	=	*401*

Emiterea facturii către client:

411 = % *704 – valoare comisionului* *4427 – valoare TVA calculată la comision (valoare 704)* *462/473 – valoarea veniturilor care aparțin furnizorului de pachete turistice*

Dacă la momentul întocmirii facturii clientului nu se poate calcula comisionul se face înregistrarea:

411 = 462.analitic sau 473.analitic

Și ulterior, la momentul înregistrării facturii de la furnizor pentru pachetul de servicii turistice facturat clientului:

462.analitic sau 473.analitic = 401

Ulterior se determină comisionul ca fiind echivalent cu soldurile conturilor *462 sau 473.*

Bibliografie

1. **ADRIAN NICA, COSMIN SERBĂNESCU,** 2009, Fiscalitate: de la lege la practică, Editura: CH Beck
2. **ADRIANA FLORINA POPA, NICU POPA,** 2008, Impozitele și taxele reglementate de Codul Fiscal. Exemple practice. Studii de caz, Editura: Contaplus
3. **N. GRIGORIE LACRITA,** 2007, Fiscalitate. Controverse și soluții
4. **CODUL FISCAL 2011**

Scanned with OKEN Scanner

IMPORTANȚA INTREPRINDERILOR MICI ŞI MIJLOCII ÎN RELUAREA CREŞTERII ECONOMICE

Dr. ec. Florin –Ion Coană – expert contabil
Dr. ec. Rodica - Viorica Coană – expert contabil

Abstract:
In Romania, as well as in other European Union countries, small and medium enterprises (SMEs) play an essential role in economic life, as have special features that facilitate the process of adaptation to the current economic situation. The SME sector constitutes an essential and dynamic re-growth as the main generator of economic performance in any country as a major player in the market supply of jobs and not least my taxpayer.

***Cuvinte cheie**: întreprinderi mici şi mijlocii, creştere economică, criză economică, bănci, investiții.*

1.Considerații generale

Privind retrospectiv, este unanim recunoscut faptul că Întreprinderile Mici şi Mijlocii(IMM-urile) au fost etichetate ca motor al creşterii economice deoarece acestea se caracterizează de regulă prin dinamism, flexibilitate şi capacitate inovativă, fiind capabile să se adapteze din mers la modificările care intervin în economie, să sesizeze rapid tendințele pieței, dar şi să deschidă chiar ele noi drumuri către progres economic şi tehnologic, cu alte cuvinte să devină adevărați promotori ai schimbării.

2. IMM-urile din România

Sectorul Întreprinderilor mici şi mijlocii, de departe fiind, cel mai dinamic din economia românească, a fost primul lovit de criza economică. Impactul negativ al crizei asupra acestui sector economic, a determinat reducerea gradului de dezvoltare şi o creştere a numărului de falimente. Cu toate acestea, pentru un număr mic de IMM-uri, adică acelea care au fost capabile să identifice în timp util tendințele pieței, reacționând prompt la efectele crizei financiare actuale, această perioadă se poate dovedi favorabilă. Aşadar unele dintre firmele mici performante de astăzi pot deveni mari companii de succes în viitor.

Scanned with OKEN Scanner

În acest context, este important şi absolut motivat ca autoritățile publice ale statului să fie preocupate de dezvoltarea acestui sector al micilor afaceri.

În opinia noastră, referitor la sprijinul oferit de autoritățile statului, considerăm că acesta se poate concretiza:

- ⇨ *în primul rând* în reducerea numărului de raportări şi a birocrației excesive care împiedică adesea inițiative îndrăznețe care ar putea deveni benefice pentru întreaga economie;
- ⇨ *în al doilea rând* în renunțarea la controale administrative excesive;
- ⇨ *şi nu în ultimul rând* în ameliorarea climatului de afaceri, pentru ca aceste firme să poată opera într-un mediu nu doar predictibil, dar şi stimulativ.

Dacă se va acționa în acest sens, cu mai multă fermitate decât până în prezent, aceste mici afaceri vor crea mai multe locuri de muncă şi mai multă valoare adăugată, devenind tot mai importante pentru evoluția economiei naționale şi pentru bunăstarea populației.

Pe lângă sprijinul oferit de autoritățile statului, este foarte important ca şi băncile care activează în România să-şi reconsidere strategiile şi planurile de afaceri şi să acorde mai multă importanță IMM-urilor.

Este evident faptul că firmele mici au fost cele mai afectate de diminuarea accesului la finanțare în condițiile crizei economice, fiind percepute de băncile din România ca prezentând un risc de credit superior companiilor de mai mari dimensiuni. Nu se poate spune însă că băncile ar fi doar prizonierele unei percepții neîntemeiate, întrucât aceasta are şi acoperire în realitate.

În aceste condiții, problemele pe care le au băncile cu recuperarea creditelor acordate sunt mai acute în cazul IMM-urilor decât în cel al firmelor mari. Astfel, în luna iunie a anului 2010, rata creditelor neperformante generate de IMM-uri, a depăşit 10 % (față de mai puțin de 1 % în urmă cu doar 3 ani), în timp ce pentru corporații acelaşi indicator se situa la 2,5% afirma Guvernatorul Băncii Naționale a României, dl. Mugur Isărescu într-una din alocuțiunile domniei sale.

Totuşi băncile trebuie să conştientizeze potențialul de creştere al firmelor mici şi să înțeleagă că susținând acest sector, îşi asigură tocmai dezvoltarea viitoare a propriilor afaceri.

De asemenea, este vital ca băncile să lucreze cu IMM-urile într-un parteneriat adevărat, nu doar declarativ. Cu alte cuvinte, se impune ca băncile să îşi pregătească şi să reformeze specialiştii astfel încât aceştia să

Scanned with OKEN Scanner

înțeleagă un plan de afaceri, să interpreteze corect datele prezentate într-un bilanț contabil și chiar să ofere consultanță, mai ales pentru accesul la fonduri europene, a căror importanță este covârșitoare când vorbim de reluarea creșterii economice.

Dacă vor cu adevărat să sprijine IMM-urile, băncile trebuie să le ajute pe acestea cel puțin în următoarele *direcții*[2]:

- ⇨ dezvoltarea capacității antreprenoriale, datorită faptului că la accesul limitat la sursele de finanțare, a contribuit substanțial lipsa de pregătire și experiență în domeniul managementului afacerilor;
- ⇨ înțelegerea principiilor de funcționare a băncilor comerciale, inclusiv a faptului că rolul băncilor este acela de a promova afaceri și nu binefaceri;
- ⇨ accesul la informație – dacă marile companii sunt localizate în orașele mari, unde băncile sunt bine reprezentate, IMM-urile sunt mult mai dispersate în teritoriu, ceea ce restrânge posibilitatea de informare asupra ofertelor de finanțare.

Recent a fost făcut un pas important de către Guvernul de la București care a aprobat, în ședința din 01 iulie 2011, prin Ordonanța de Urgență nr. 60/2011, un program pentru sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii, intitulat Programul „Mihail Kogălniceanu pentru întreprinderi mici și mijlocii".

În cadrul acestui program au fost selectate nouă instituții de credit:

- ❖ Alpha Bank
- ❖ Banca Comercială Carpatica
- ❖ Banca Transilvania
- ❖ Bancpost
- ❖ BRD Groupe Societé Generale
- ❖ CEC BANK
- ❖ Garanti Bank
- ❖ OTP Bank
- ❖ Pro Credit Bank

Programul „Mihail Kogălniceanu pentru întreprinderi mici și mijlocii", aprobat prin OUG nr. 60/2011, are scopul de a susține mediul de afaceri și de a crea noi locuri de muncă, potrivit unei proceduri transparente, asemănătoare celei utilizate în programul guvernamental privind susținerea tinerilor întreprinzători.

Acesta axându-se pe **două componente** și anume:

Scanned with OKEN Scanner

- ⇨ subvenționarea a maximum 70% din rata dobânzii aferente creditului pe care un IMM doreşte să îl acceseze, dar nu mai mult de 6,5% pe an;
- ⇨ acordarea de garanții, de către Fondul Național de Garantare, în numele şi în contul statului, pentru maximum 80 % din valoarea creditului pe care îl contractează o întreprindere mică şi mijlocie, fără ca garanția să poată depăşi 100.000 de lei.

Pentru accesarea acestui program IMM-urile trebuie să îndeplinească anumite **condiții** precum:

- ✓ societatea comercială să aibă minim doi ani de funcționare, şi să nu se afle în procedura de insolvență;
- ✓ să prezinte garanții colaterale de până la 40%, diferența de 60% fiind asigurate prin garanții de stat;
- ✓ să nu fie în dificultate conform directivelor europene;
- ✓ să nu fie emisă o decizie de recuperare a ajutorului de stat;
- ✓ să nu se afle în litigiu cu Ministerul de Finanțe sau cu Ministerul Economiei sau cu instituția de credit unde doreşte să contracteze creditul;
- ✓ să nu figureze cu credite restante în Centrala Riscurilor Bancare;
- ✓ să nu figureze cu incidente majore cu cecuri şi bilete la ordin în Centrala Incidentelor de Plăți.

Trebuie menționat faptul că, potrivit actului normativ, sumele trase din linia de credit pot fi utilizate numai pentru:

- ➢ cheltuieli privind aprovizionarea, producția, desfacerea;
- ➢ cheltuieli privind executarea de lucrări şi/sau prestarea de servicii;
- ➢ cheltuieli privind constituirea, prelucrarea, valorificarea stocurilor;
- ➢ alte tipuri de cheltuieli necesare desfăşurării activității curente;
- ➢ cheltuieli cu salariile şi alte cheltuieli asimilate;
- ➢ plata impozitelor, taxelor, contribuțiilor şi a altor sume datorate bugetului general consolidat;
- ➢ alte costuri de operare.

Dincolo de ce tot ce ar putea întreprinde autoritățile statului şi băncile pentru încurajarea şi sprijinirea firmelor mici, trebuie precizat că rămâne decisiv, efortul antreprenorial de a ține pasul cu evoluția propriilor afaceri. Dacă inițiativa şi curajul reprezintă elemente indispensabile în faza inițială a unei afaceri, pe măsura dezvoltării acesteia, devin tot mai importante competențele manageriale şi expertiza tehnică. În aceste condiții, întreprinză-

Scanned with OKEN Scanner

torul român trebuie să devină mult mai conectat la mediul economic actual, dezvoltându-şi abilităţi care să-i permită o cât mai bună evaluare a oportunităţilor şi riscurilor afacerii sale.

3.Concluzii

În opinia noastră sectorul IMM-urilor este cel mai important din economia românească şi totodată singurul sector care poate aduce relansarea economică, întreprinzătorii fiind cheia relansării economice, stimulând potenţialul IMM-urilor, să contribuie la asigurarea unor resurse de creştere economică în perioadele dificile.

În concluzie, sectorul IMM nu trebuie doar să reziste recesiunii, ci să se dezvolte, iar uneori chiar să se reinventeze, astfel încât să plaseze economia românească pe traiectoria unei relansări durabile. Altfel spus, România are nevoie de IMM-uri, nu numai ca nişte supravieţuitori ai crizei, ci mai ales ca promotori ai inovaţiei, productivităţii muncii, care reprezintă catalizatori ai creşterii economice.

Bibliografie

1. Nicolescu, O. Carta Albă a IMM-urilor din România, Bucureşti (2010).
2. Plan măsuri anticriză adoptat de Guvernul României, 2010
3. Banca Naţională a României, www.bnro.ro;
4. Revista Business Standard;
5. www.newsin.ro;
6. www.wall-street.com;
7. Ziarul Financiar, www.zf.ro.

Scanned with OKEN Scanner

UTILIZAREA PRAGULUI DE SEMNIFICAȚIE ÎN ACTIVITATEA PROFESIONIȘTILOR CONTABILI

Lect. univ. dr. ec. Costi Boby

Abstract:
Materiality is the amount a professional accountant can appreciate, over which an error, inaccuracy or omission may affect the regularity and sincerity of the nnual financial statements and the fair view of the financial position and of the result of an entity's operations.

Cuvinte cheie: *situații financiare, audit, active, pasive, prag de semnificație, relevanta, informație.*

Relevanta alături de inteligibilitate, fiabilitate şi comparabilitate reprezintă principalele caracteristici calitative ale informațiilor oferite de situațiile financiare. Beneficiarii (utilizatorii) informațiilor financiare au nevoie de informații relevante, care reprezintă baza luării deciziilor economice.

Informațiile sunt relevante atunci când influențează deciziile economice ale utilizatorilor, ajutându-i sa evalueze evenimente trecute, prezente sau viitoare, sa confirme sau sa corecteze evaluările anterioare.

Informațiile sunt utilizate atât pentru a evalua poziția financiara şi performantele precedente, cât şi pentru evaluarea poziție financiare şi performantelor viitoare, precum şi a altor evenimente considerate ca fiind interesante pentru utilizatori, cum ar fi: politica de dividend, salarii, indicatori de solvabilitate şi lichiditate, capacitatea entității de a profita de oportunitățile ivite, reacția la situațiile nefavorabile.

Capacitatea de a elabora previziuni, pe baza situațiilor financiare, depinde în mare măsură de modul cum sunt expuse situațiile referitoare la tranzacțiile şi evenimentele anterioare. De exemplu: prognozarea dotărilor cu imobilizări este mai relevanta dacă imobilizările din perioada precedentă sunt prezentate şi în funcție de gradul de exploatare, gradul de uzură fizica si morală, etc.

Relevanța informației este influențată de natura tranzacțiilor precum si de pragul de semnificație. În unele cazuri natura informației este suficientă prin ea însăşi, pentru a determina relevanța sa. De exemplu: *raportarea unui nou segment de activitate, poate influența evaluarea riscurilor şi oportunităților entității indiferent de pragul de semnificație al rezultatelor obținute în cadrul segmentului respectiv în perioada de exploatare.*

Scanned with OKEN Scanner

Evaluarea riscului ține seama si de pragul de semnificație. Riscul reprezintă un etalon al profesionistului contabil care-l ajută la luarea unei decizii corecte privind o anumită misiune încredințată.

Semnificația și riscul reprezintă două concepte fundamentale, care au o importanță deosebită în planificarea misiunilor profesioniștilor contabili. Între semnificație și risc există o legătură invers proporțională.

Au fost depistate riscuri semnificative în activitatea entității ?

- dacă răspunsul este afirmativ, pragul de semnificație va fi unul mai scăzut;
- dacă răspunsul este negativ, pragul de semnificație va fi unul ridicat.

Pragul de semnificație

Pragul de semnificație este nivelul sumei pe care o poate aprecia profesionistul contabil peste care o eroare, inexactitate sau o omisiune pot afecta regularitatea și sinceritatea situațiilor financiare anuale precum și imaginea fidelă a poziției financiare și situației financiare, a rezultatelor operațiunilor unei entități.

Pragul de semnificație orientează munca profesionistului contabil spre domeniile și sistemele semnificative ale entității, care sunt și cele mai expuse riscurilor.

Pragul de semnificație se determină:

- **la începutul misiunii de audit** – pentru determinarea domeniilor și sistemelor semnificative;
- **în timpul misiunii de audit** – pentru determinarea pragurilor de semnificație pentru fiecare post din bilanțul anual al entității.
- **la sfârșitul misiunii de audit** – pragul global de semnificație permite aprecierea dacă erorile constatate trebuie corectate sau fac obiectul unei mențiuni în raportul profesionistului contabil atunci când entitatea refuză să le corecteze.

Așadar, fixarea pragurilor de semnificație permite auditorului orientarea și planificarea mai bună a misiunii de audit, evitarea muncii inutile și justificarea deciziilor referitoare la opinia emisă.

Pragul de semnificație depinde în mare măsură de riscurile constatate în entitate. Cu toate acestea, raționamentul profesional joacă un rol important.

Aprecierile auditorului se bazează atât pe elemente cantitative cât și pe elemente calitative, aprecierea făcându-se în funcție de experiența și gân-

Scanned with OKEN Scanner

direa profesionistului contabil şi de particularităţile entităţii al cărui prag de semnificaţie este determinat.

În stabilirea şi valorificarea principiului pragului de semnificaţie, Arens Alvin şi colaboratorii stabilesc 5 faze:

- fixarea valorii preliminare a pragului de semnificaţie;
- repartizarea valorii preliminare a pragului de semnificaţie pe segmente de audit;
- estimarea valorii totale a prezentărilor eronate pe segment;
- examinarea valorii combinate a prezentărilor eronate;
- compararea estimării valorii combinate cu valoarea preliminară sau revizuită a pragului de semnificaţie.

Primele două faze sunt caracteristice etapei de planificare iar următoarele trei, fazei de evaluare a rezultatelor. Prezentarea acestor 5 faze este deosebit de importantă în înţelegerea importanţei pragului de semnificaţie.

Fixarea valorii preliminare a pragului de semnificaţie

În practica auditului, pentru stabilirea pragului de semnificaţie se utilizează o serie de elemente de referinţă cum sunt:

- cifra de afaceri;
- total bilanţ;
- profitul net;
- capitalurile proprii, etc.

În general recomandările privind stabilirea pragului de semnificaţie se referă la formule care utilizează una sau mai multe baze de comparaţie şi un interval de valori procentuale.

Recomandările cuprinse în Normele de audit, emise de Camera Auditorilor Financiari din România, agreează trei baze cu următoarele intervale procentuale, şi anume:

Baza de calcul	**Nivel minim (N.min.)**	**Simbol**	**Nivel Maxim (N.max.)**	**Simbol**
Active totale	1,0%	**AT.$_{\%.min.}$**	2,0%	**AT.$_{\%.max.}$**
Cifra de afaceri	1,0%	**CA$_{\%.min.}$**	2,0%	**CA$_{\%.max.}$**
Profitul înainte de impozitare	5%	**P.$_{\%.min.}$**	10%	**P.$_{\%.max.}$**

Nici un procent nu va constitui o referinţă absolută. Procentele sunt date cu titlu indicativ. Bazele de aplicare a intervalelor procentuale trebuie bine analizate de către auditor şi eliminate sau ajustate atunci când:

Scanned with OKEN Scanner

- nu sunt reprezentative pentru activitatea normală a activității;
- cuprind elemente extraordinare;
- variația mare de la un exercițiu la altul – caz în care se recomandă o medie a ultimilor exerciții;
- bănuieli că informațiile sunt distorsionate, etc.

Pragul de semnificație este mai curând un concept relativ decât absolut. Stabilirea Pragului de semnificație implică mult raționament profesional şi o cunoaştere detaliată a entității. Ca urmare, factorii care stau la baza stabiliri pragului de semnificație diferă de la o entitate la alta. O eroare constatată ar putea fi semnificativă pentru o entitate mică, dar nesemnificativă pentru una mare.

Exemplu de calcul al pragului de semnificație,în activitatea de audit:

Societatea EXEMPLU SA, realizează următorii indicatori:

-lei-

Indicatorul	**Simbol**	**2010 (N)**	**2010 (bvc)**	**2009 (N-2)**
Active totale	AT	**16.456**	**11.272**	**14.960**
Cifra de afaceri	CA	**29.834**	**23.019**	**27.121**
Profit înainte de impozitare	P	**6.464**	**3.880**	**5.877**
Pragul de semnificație	P_{gs}	**?**	**?**	**?**

La stabilirea pragului de semnificație este recomandat sa se tina seama de următoarele:

- **Pragul de semnificație** ar trebui, în mod normal, să se situeze în intervalul indicat de factorii 1-6 din tabelul de mai sus. Nu se vor lua în considerare factorii 5 şi 6 dacă există pierderi sau dacă profitul nu este corect prezentat, oricare ar fi motivul distorsionării. Se vor utiliza şi alți factori dacă se va considera că sunt mai adecvați.
- **Pragul de semnificație** stabilit in etapa de planificare se utilizează, în principal, pentru determinarea mărimii eşantioanelor, iar cel din etapa exprimării opiniei pentru a se determina dacă sunt necesare ajustări finale. Nu se vor folosi pragurile de semnificație pentru a se verifica remunerațiile directorilor şi alte elemente sensibile.

Scanned with OKEN Scanner

- **Daca nu există estimări** sau buget pentru exercițiul în curs, pragul de semnificație din etapa de planificare se va baza pe sumele aferente exercițiului anterior. Acest prag trebuie revizuit după ce vor putea fi consultate sumele aferente exercițiului în curs.
- **Erorile nesemnificative**, neajustate trebuie sintetizate pentru a se decide dacă pe total depășesc pragul global de semnificație.

Calcul pragului de semnificație **Exercițiul 2009**

Active totale	$P_{gs} = AT_{2009}$ x **AT.%.min.** = **14.960** x 1% = 150 lei ;
	$P_{gs} = AT_{2009}$ x **AT.%.max.** = **14.960** x 2% = 299 lei
Cifra de afaceri	$P_{gs} = CA_{2009}$ x **AT.%.min.** = **27.121** x 1 % = 271 lei ;
	$P_{gs} = CA_{2009}$ x **AT.%.max.** = **27.121** x 2% = 542 lei
Profit înainte de impozitare	$P_{gs} = P_{2009}$ x **AT.%.min.** = **5.877** x 5% = 294 lei ;
	$P_{gs} = P_{2009}$ x **AT.%.max.** = **5.877** x 10% = 588 lei
Valoare medie	(150 +299+271+542+294+588) / 6 = **357**

Calcul pragului de semnificație **Exercițiul 2010_ BVC**

Active totale	$P_{gs} = AT_{bvc}$ x **AT.%.min.** = **11.272** x 1% = 113 lei ;
	$P_{gs} = AT_{bvc}$ x **AT.%.max.** = **11.272** x 2% = 225 lei
Cifra de afaceri	$P_{gs} = CA_{bvc}$ x **AT.%.min.** = **23.019** x 0,5% = 230 lei ;
	$P_{gs} = CA_{bvc}$ x **AT.%.max.** = **23.019** x 1% = 460 lei
Profit înainte de impozitare	$P_{gs} = P_{bvc}$ x **AT.%.min.** = **3.880** x 5% = 194 lei ;
	$P_{gs} = P_{bvc}$ x **AT.%.max.** = **3.880** x 10% = 388 lei
Valoare medie	(113 +225+230+460+194+388) / 6 = **268**

Calcul pragului de semnificație **Exercițiul 2010**

Active totale	$P_{gs} = AT_{2010}$ x **AT.%.min.** = **16.456** x 1% = 165 lei ;
	$P_{gs} = AT_{2010}$ x **AT.%.max.** = **16.456** x 2% = 329 lei
Cifra de afaceri	$P_{gs} = CA_{2010}$ x **AT.%.min.** = **29.834** x 1% = 298 lei ;
	$P_{gs} = CA_{2010}$ x **AT.%.max.** = **29.834** x 2% = 597 lei

Scanned with OKEN Scanner

Profit înainte de impozitare	$P_{gs} = P_{2010}$ x **AT.%.min.** = **6.464** x 5% = 323 lei ;
	$P_{gs} = P_{2010}$ x **AT.%.max.** = **6.464** x 10% = 646 lei
Valoare medie	(165 +329+298+597+323+646) / 6 = **393**

Alegerea sau excluderea unui anumit prag de semnificație astfel calculat este rezultatul raționamentului auditorului.

CALCULUL PRAGULUI DE SEMNIFICAȚIE

Baze de calcul			Situații financiare exercițiu curent (N)	Buget exercițiu curent (N)	Exercițiul anterior (N-1)
Active totale			**16.456**	**11.272**	**14.960**
	1%	1	165	113	150
	2%	2	329	225	299
Cifra de afaceri			**29.834**	**23.019**	**27.121**
	1%	3	298	230	271
	2%	4	597	460	542
Profit înainte de impozitare			**6.464**	**3.880**	**5.877**
	5%	5	323	194	294
	10%	6	646	388	588
Prag de semnificație			**393**	**268**	**357**
Etapa de planificare			**268**		
Etapa exprimării opiniei			**268**		

Notă privind raționamentul alegerii pragului de semnificație: *Pragul de semnificație a fost calculat ca medie a valorilor proiectate in exercițiul n, asigurând auditorului un grad de siguranța ridicat comparativ cu pragul de semnificație aferent exercițiului N.*

Repartizarea valorii preliminare a pragului de semnificație pe secțiuni de audit

Auditorul trebuie să ia în considerare posibilitatea informațiilor eronate in cazul valorilor relativ mici, care, cumulate, ar putea avea un efect semnificativ asupra situațiilor financiare. De exemplu, o eroare în procedura

Scanned with OKEN Scanner

de închidere de lună ar putea fi un indiciu al unei declarări eronate semnificative potențial, dacă această eroare se repetă în fiecare lună.

Auditorul va lua în considerare pragul de semnificație la nivel global al situațiilor financiare cât și în relația cu soldurile individuale, categoriilor de tranzacții și prezentărilor de informații. Pragul de semnificație poate fi influențat de considerente cum ar fi cerințele legale și de reglementare cât și considerente legate de situațiile financiare individuale ale soldurilor conturilor și relațiilor care există între ele.

Determinarea pragului de semnificație pentru fiecare segment (secțiune) îl va ajuta pe auditor să determine care din elementele probante să fie colectate.

În practică, pragul de semnificație pe segmente se calculează asupra conturilor bilanțiere și mai puțin asupra conturilor de rezultate. Motivul este bazat pe relațiile care există între conturile bilanțiere și conturile de rezultate, determinate de contabilitatea în partidă dublă.

Repartizarea valorii preliminare a pragului de semnificație pe soldurile conturilor, semnificația atribuită oricărui sold este denumită **eroare tolerabilă.**

În repartizarea semnificației asupra conturilor bilanțiere (segmentelor, secțiunilor), apar trei dificultăți:

- auditorul consideră că este posibil ca anumite conturi să conțină mai multe abateri decât altele;
- auditorul trebuie să țină seama deopotrivă de supraevaluarea sau subevaluarea conturilor;
- conturile auditului care afectează acest proces.

Stabilirea erorilor tolerabile

	Sold la 31.12. N	**Eroare tolerabilă**	**Rațiunea care a stat la baza stabilirii erorii tolerabile**
Active imobilizate	6.582	50	De și valorile sunt semnificative, nu s-au produs schimbări majore în cursul exercițiului auditat. Nu se așteptă prezentarea de informații eronate.
Stocuri	4.114	105	Reprezintă elemente de activ cu mai multe circuite într-un exercițiu, de valori semnificative unde este posibil să se producă erori – subevaluări, supraevaluări - este necesară eșantionarea pentru a fi auditat.

Scanned with OKEN Scanner

Creanțe comerciale	4.114	100	Este necesară pe lângă o verificare analitică şi o verificare încrucişată prin confirmări de solduri. Necesită eşantionări pentru a putea fi auditat.
Mijloace băneşti	823	20	Este necesară doar verificare analitică şi o corelare cu celelalte solduri. Nu se aşteptă prezentarea de informații eronate.
Alte active circulante	823	30	Nu reprezintă valori individuale semnificative, o verificarea analitică este suficientă.
Total active	**16.456**	**305**	
Capital propriu	12.342	10	De şi valorile sunt semnificative, nu s-au produs schimbări majore în cursul exercițiului auditat
Salarii şi asimilate	229	5	Nu reprezintă valori individuale semnificative, o verificarea analitică este suficientă
Dividende datorate	200	5	Nu reprezintă valori individuale semnificative, o verificarea analitică este suficientă
Alte datorii	394	105	Cu toate că nu reprezintă valori individuale semnificative, o verificarea analitică nu este suficientă, având în vedere riscurile fiscale ce pot produce efecte semnificative
Total pasive	**16.456**	**130**	

În exemplu de mai sus, raționamentul profesional al auditorului s-a bazat pe următoarele elemente:

- pragul de semnificație stabilit pentru societatea auditată, este de 268 mii lei.
- eroarea tolerabilă nu poate depăşi 50% (stabilită de comun acord cu societatea EXEMPLU) din pragul global de semnificație stabilit, respectiv 268 mii lei x 50% = 134 mii lei;
- suma erorilor tolerabile nu poate depăşi dublul valorii preliminare a pragului de semnificație, respectiv 268 mii lei x 2 = 536 mii lei;

Se pune, pe bună dreptate, întrebarea: *de ce suma erorilor tolerabile este permis să depăşească pragul total de semnificație?* Aceasta se poate explica prin faptul că este prea puțin probabil ca toate conturile să fie greşit evaluate. Apoi, este probabil ca anumite conturi să fie supraevaluate iar altele să fie subevaluate, ceea ce va duce la o sumă netă care este posibil să fie sub pragul de semnificație stabilit.

Scanned with OKEN Scanner

Conform acestei metode de repartizare a pragului de semnificație, auditorul este interesat de impactul combinat al prezentărilor eronate din fiecare cont sau grupă de conturi asupra contului de profit şi pierdere.

În practică, este deseori greu de identificat anticipat care dintre conturi este posibil să ascundă o eroare care să aibă un impact semnificativ asupra situațiilor financiare. Raționamentul profesional invocat devine şi mai dificil în condițiile în care costul fiecărei proceduri suplimentare solicitate pentru culegerea elementelor probante necesare opiniei este ridicat. Apere o contradicție. Se solicită un onorariu care să acopere costurile pentru aplicarea de proceduri suplimentare, ceea ce nu întotdeauna este pe placul clientului, sau se acceptă aplicarea procedurilor suplimentare chiar în condițiile unui onorariu anterior stabilit. Este tot o decizie de raționament profesional, raționament care trebuie să se încadreze în limita stabilită prin procedurile interne ale societății de audit sau prin normele de deontologie profesională ale organismului profesional.

Stabilirea valorii erorilor tolerabile poate fi făcută şi după alte criterii stabilite de auditor, care să ducă la obținerea de suficiente informații cantitative şi calitative, care să poată susține opinia sa.

Estimarea valorii totale a prezentărilor erorilor şi compararea lor cu valoarea preliminară a pragului global de semnificație.

Dacă primele două faze (fixarea valorii preliminare şi repartizarea valorii preliminare a pragului de semnificație pe secțiuni de audit) privind aplicarea principiului pragului de semnificație se confundă cu etapa de planificare, următoarele faze rezultă în etapele efectuării propriu-zise a auditului, adică în faza efectuării testelor de audit, şi care se finalizează în:

- estimarea valorii totale a prezentărilor eronate pe segment;
- examinarea valorii combinate a prezentărilor eronate;
- compararea estimării valorii combinate cu valoarea preliminară sau revizuită a pragului de semnificație.

Auditorul trebuie să ia în considerare posibilitatea informațiilor eronate a valorilor relativ mici, care, cumulate, ar putea avea un efect semnificativ asupra situațiilor financiare. De exemplu, o eroare în procedura de închidere de lună ar putea fi un indiciu al unei declarări eronate semnificative potențiale, dacă această eroare se repetă în fiecare lună.

În această fază, auditorul ține o evidență a tuturor erorilor, fie că sunt erori constate efectiv, fie că sunt erori estimate, rezultate cu ocazia aplicării procedurilor stabilite în etapa planificării. Aceste erori sunt evidențiate într-

Scanned with OKEN Scanner

un document de lucru. Conform metodelor statistice, erorile constate la un eşantion stabilit în etapa de planificare a auditului, sunt extrapolate asupra întregii populaţii). Toate aceste valori sunt combinate în documentul de lucru, iar valoarea combinată a acestora este comparată cu pragul de semnificaţie.

Calculul erorilor estimate prin extrapolare se face astfel:

$$E_{ex} = \frac{V_{neş.}}{V_{teş}} * V_{tpop}$$

E_{ex} = eroarea estimată prin extrapolare directă;
$V_{neş.}$ = valoarea netă a erorilor din eşantion;
$V_{teş}$ = valoarea totală a eşantionului;
$V_{tpop.}$=valoarea totală a populaţiei înregistrate

Exemplu: Societatea auditată deţine creanţe în valoare totala de 4.114 lei. Eşantionul ales este de 1.645 lei reprezentând 40 % din totalul populaţiei (4.114 x 40%). În urma verificării eşantionului ales, se constata erori în valoare de 100 lei.

În acest caz eroarea estimată prin extrapolare directă este de:

$$E_{ex} = \frac{100}{1.645} x 4.114 = 250 lei$$

Deoarece erorile depăşesc valoarea erorilor tolerabile iar conducerea entităţii nu doreşte sa le corecteze auditorul va tine cont la formularea opiniei. În condiţiile în care erorile ar depăşi şi pragul de semnificaţie calculat auditorul va acorda o **opinie cu rezerve sau o opinie contrară**.

Bibliografie:

1. **ARENS ALVIN, LOEBBECKE JAMES, ELDER RANDAL, BESLEY MARKS**,2003, Audit o abordare integrată, Editura Arac, Bucureşti;
2. **COSTI BOBY**, 2009, Auditul afacerilor, Editura Guttenberg Univers, Arad.
3. **DANESCU TATIANA**, 2007, Proceduri şi tehnici de audit financiar, Editura IRECSON, Bucureşti;
4. **IFAC**, 2009, Ghid de utilizare a standardelor Internaţionale de audit în auditarea întreprinderilor mici si mijlocii, editura CECCAR,Bucureşti,.

Scanned with OKEN Scanner

STATUL ŞI EVAZIUNEA FISCALĂ

Prof. Univ. Dr. Horia Cristea
Asist. Univ. Dr. Cristina Nicolescu
Prep. Univ. Drd. Claudiu Boţoc

Abstract:
State is one of human construction, in need of resources for services offered, to finance the costs of public services available. Increasing the cost of services provided has the effect of increased taxation. Tax evasion is a condemnable act. It is not possible a combination of legal proceedings to obtain maximum benefits, but is reprehensible act, aware of the harm of others. Tax evasion have 2 facets: a lawful and an unlawful, or tax fraud. In our opinion, law does not allow evasion but rather helps the subject to tax in not reaching the area of tax evasion

1. Introducere

Omul este supus greşelii. El s-a născut liber dar cu un bagaj serios de poveri. A fi liber înseamnă şi asumarea responsabilităţii faptelor proprii. Triada respect pentru sine – respect pentru alţii – responsabilitatea faptelor proprii este fundamentul evoluţiei civilizate, libere a omenirii.

Orice eşafodaj construit pe minciună, pe neadevăr se năruie precum castelul de nisip. Nu există liantul, nu există triada care să susţină, să menţină şi să dezvolte construcţia intelectuală sau de orice altă natură umană. Una din construcţiile umane este statul. Statul însă are nevoie de resurse, pentru serviciile ce le oferă membrilor săi, în scopul finanţării costurilor generate de serviciile publice puse la dispoziţia populaţiei.

Însă, în rare situaţii, se pune problema reducerii sau optimizării costurilor serviciilor publice (apărare, securitate, sănătate, educaţie, justiţie, echitate, ş.a.). De cele mai multe ori se apelează la intensificarea pârghiilor şi instrumentelor fiscale. Scumpirea serviciilor, în folosul populaţiei, oferite de stat, are ca efect creşterea fiscalităţii fie prin impozite noi, fie prin intensificarea celor existente. Şi aşa apare contradicţia dintre stat şi subiecţii impozitării, fie ei indivizi sau societăţi, organizaţii, instituţii creatoare de valoare.

O parte susţine că impozitele nu-i sunt suficiente iar alta că presiunea impozitelor asupra bunăstării lor şi a valorii create este prea mare. Este

Scanned with OKEN Scanner

momentul în care respectul pentru ceilalți dispare. Este momentul în care o parte a populației dorește să păcălească statul prin fuga de impozite și taxe.

Este momentul în care fiecare se întreabă sau întreabă cum să păcălească statul, ca să plătească impozite cât mai mici sau chiar de loc. Nimeni nu dă cu dragoste fiscală, în vederea redistribuirii veniturilor, o parte o parte din venituri. De aceea caută să se sustragă de la impunerea firească, normalizată, uitând de menirea omului și anume aceea de a nu face rău celor din jur (nivelul minimal al atitudinii față de „a face bine celor din jur").

Oamenii nu trebuie să uite că prin ceea ce fac, fac pentru omenire pe termen lung. Nu a păcăli statul sau pe celălalt, ci a crea bunăstare celor din jur ar trebui să fie țelul fiecăruia inclusiv al statului. Statul nu trebuie să se manifeste ca un consumator de venituri ci trebuie perceput ca sursă de generare a bunăstării, a confortului membrilor lui.

2. Cercetarea românească în evaziunea fiscală

Literatura românească, dedicată evaziunii fiscale, scoate în relief cauzele și efectele, manifestările dar în mai mică măsură instrumentele, mijloacele, direcțiile de diminuare, atenuare a evaziunii fiscale. În ultimul timp s-au identificat cercetările ce privesc mijloacele și politicile diminuării nivelului evaziunii fiscale și a efectelor antrenate.

Botea P. Ioan în „Modele și tehnici fiscale", 2000, Satu-Mare, are un capitol dedicat evaziunii fiscale, intitulat „Considerații generale despre fenomenul de evaziune fiscală", paginile 171 la 184, iar un altul, capitolul în care se dezvoltă funcțiile, formele de manifestare și măsurarea evaziunii fiscale (paginile 187 la 208).

Autorul arată, la pagina 172 a cărții amintite, că: „În literatura de specialitate au fost date multe interpretări ale conceptului de evaziune fiscală. Una dintre acestea definește fenomenul de evaziune fiscală ca fiind sustragerea totală sau parțială de către unii contribuabili – persoane fizice sau juridice – prin diverse forme, de la plata obligațiilor față de buget". Același autor arată că: „În cazul evaziunii, contribuabilul încearcă să se plaseze într-o poziție cât mai favorabilă, pentru a beneficia cât mai mult de avantajele oferite de reglementările fiscale în vigoare. Altfel spus, evazionistul folosește de obicei procedee legale, folosindu-se chiar de portițele lăsate deschise de legiuitor".

Un comentariu se impune: Evaziunea este un act condamnabil. Ea nu este rezultatul combinațiilor posibile a unor procedee legale în a obține

Scanned with OKEN Scanner

maximul avantajelor oferite de reglementările legale, ci este fapta reprobabilă, conştientă de a face rău celor din jur. Mai ales că fenomenul de evaziune fiscală este un fenomen condamnat oriunde în lume. Acelaşi autor arată că: „Neglijarea combaterii formelor de manifestare a evaziunii fiscale poate conduce la escaladarea fenomenului până la nivelul fraudei fiscale sau al crimei fiscale sau economice" (op. cit. Pr. 173).

Un alt cercetător al fenomenului de evaziune fiscală este dr. Nicolae Hoanță care, în cartea sa, „Evaziunea fiscală", editor Tribuna Economică, Bucureşti, 1996, la pagina 229 sintetizează: „Încercând să concluzionăm asupra diversității de opinii vizavi de noțiunile de evaziune fiscală legală şi ilegală, de fraudă fiscală legală şi ilegală, considerăm (spune autorul) că există un singur fenomen care aduce atingere veniturilor fiscale ale bugetului de stat, acela al evaziunii fiscale care, în funcție de raportul față de lege, al acțiunii de atingere a acestor drepturi fiscale, poate fi evaziune fiscală licită (adică este îngăduită implicit de lege) şi nu evaziune fiscală legală (deoarece, conform DEX, legal înseamnă care există sau se face în temeiul unei legi, care este prevăzut de o lege, este conform cu legea), precum şi evaziune fiscală ilicită (nelegală) care este sinonimă cu frauda fiscală".

Remarcă: Prin urmare, rezultă în concepția autorului Hoanță, N., că evaziunea prezintă două fațete: una licită şi alta ilicită sau frauda fiscală. Un asemenea tratament generează confuzii: aceeaşi faptă o dată este licită şi altă dată ilicită (fraudă). Se creează confuzie şi voluntarism în interpretare. După noi, legea nu permite evaziunea ci mai degrabă ajută subiectul impunerii în a nu ajunge în zona evaziunii fiscale, prin măsurile de reducere a presiunii fiscale asupra materiei impozabile (venit, avere, capital, cheltuieli), prin avantajele şi facilitățile oferite de lege, la vedere, transparent.

Mai aproape de concepția noastră este explicitarea evaziunii fiscale de către academicianul Văcărel Iulian (în lucrarea „Finanțe publice – teorie şi practică", Editura Ştiințifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1981) prin sustragerea de la impunere a unei părți din materia impozabilă. Însă autorul continuă cu modul în care se săvârşeşte evaziunea, şi anume la adăpostul legii (legală) şi în afara legii (frauduloasă).

Remarcă: Din cele redate rezultă că sustragerea, ca şi fuga de impozite, poate fi una legală, prevăzută de lege, legi fiscale şi alta nelegală, frauduloasă. Sustragerea legală nu este însă o sustragere ci este un şir sau o listă de reduceri, diminuări, avantaje recunoscute fiscal pentru a ajunge la baza de impunere a materiei impozabile, aşa cum stabileşte legea. Ține de politica fiscală a statului respectiv.

Scanned with OKEN Scanner

În secțiunea 8: Funcțiile evaziunii fiscale, în lucrarea amintită a autorului Hoanță, N., acesta, la pagina 287 arată: „Evaziunea fiscală, ca parte integrantă și importantă a „crimei" este una din „marile industrii" ale acesteia prin proporția veniturilor pe care le atinge și a numărului autorilor implicați."

Remarcă: Prin urmare, evaziunea este prezentată ca o crimă. Nu mai este făcută departajarea, diferențierea în (legală) licită și (nelegală) ilicită sau fraudă. Evaziunea, în accepția noastră, ține de evadarea din cadrul legii fiscale, voit, conștient, cu scopul de a nu plăti sau de a plăti cât mai puțin din ceea ce, în mod real, cineva datorează, din punct de vedere fiscal, bugetului sau fondurilor speciale.

Și Brezeanu, P., în lucrarea „Fiscalitate – Concepte, Metode, Practici", Editura Economică, București, 1999, la paragraful 2.4. Probleme provocate de creșterea presiunii fiscale, punctul 3. „Frauda și evaziunea fiscală", (pg. 134) arată: „deci frauda constituie o încălcare a legii fiscale, prin diminuarea voluntară a veniturilor, vânzări fără facturi, etc., evaziunea constă în sustragerea de la prelevări obligatorii printr-o utilizare abilă a legii fiscale sau de a profita de caracterul teritorial al legilor fiscale și sociale pentru a localiza activități, venituri sau bunuri în țări străine unde ele nu vor fi sau vor fi mai puțin impozitate".

Remarcă: În acest pasaj întâlnim o departajare netă între frauda fiscală și evaziunea fiscală ca rezultantă a abilității contribuabilului de a folosi facilitățile, avantajele și chiar scăpările legilor fiscale. Dacă evaziunea fiscală nu este o infracțiune, o fraudă, atunci apare întrebarea firească: De ce există Legea pentru combaterea evaziunii fiscale? Ce să se combată, dacă totul este legal?

În articolul „Fuga de impozite" al dr. Tulai, C., publicat în revista: „Finanțe. Provocările viitorului", anul I, Nr.1/2002, Editura Universitaria, Craiova, 2002, pg. 19, la punctul 1. „Delimitări terminologice și conceptuale", întâlnim mai multe formulări: „Privită în sensul ei cel mai general, evaziunea fiscală înseamnă sustragerea, pe o cale sau alta, de la plata impozitelor sau, așa cum spunea cineva, ea reprezintă arta de a evita căderea în câmpul de atracție al legii fiscale. Sensul larg al noțiunii este relevat și de către M. Duverger, spune autorul, după care termenul desemnează generic totalitatea manifestărilor de fugit din fața impozitelor"(pg.19). Remarcă: Autorul este un dualist al caracterului și tehnicii de realizare a fugii: „legală sau la adăpostul legii" sau licită și „nelegală", ilicită, frauduloasă.

Făcând o trimitere la autoarea Carmen Corduneanu („Sistemul fiscal în știința cunoașterii", Editura Codes, 1998) autorul arată: „C. Corduneanu

Scanned with OKEN Scanner

reține, în acest sens, din literatura românească definiția dată de Dan Drasu Şaguna şi Mihaela Eugenia Tutungiu, după care evaziunea fiscală se poate defini ca fiind totalitatea procedeelor licite sau ilicite cu ajutorul cărora cei interesați sustrag în totalitate sau în parte materia lor impozabilă obligațiilor stabilite prin legile fiscale" (op.cit. pg.19). Remarcă: Din pasajul redat rezultă că sustragerea poate fi licită şi ilicită şi prin urmare avem şi o evaziune licită, permisă şi una ilicită, nepermisă, sancționabilă. Cea permisă trebuie încadrată şi definită de către autoritatea fiscală.

Autorul C. Tulai arată: „... trebuie spus că expresia (este vorba de evaziune) a fost şi continuă să rămână controversată, mai ales atunci când este vorba despre împrejurările în care apare sustragerea de la plată şi formele pe care le îmbracă evaziunea. Din acest punct de vedere întâlnim: evaziune la adăpostul legii sau evaziunea licită şi evaziunea ilicită sau frauduloasă."(op.cit.pg.19). Remarcă: Şi aici ne confruntăm cu interpretarea privind încadrarea, în funcție de împrejurări şi forme. Se creează nu numai confuzie dar şi coridorul spre corupție.

Carmen Corduneanu, în teza sa de doctorat dar şi în lucrarea: „Sistemul fiscal în ştiința finanțelor", Editura Codes, Bucureşti, 1998, arată: „evaziunea fiscală constă în sustragerea contribuabililor de la plata obligațiilor fiscale care le revin în mod parțial sau total utilizând lacunele legislative sau recurgând la manevre ingenioase în scopul ascunderii materiei impozabile."(pg.347). Remarcă: Din definiție nu distingem explicit că este în discuție legalitatea sau nelegalitatea sustragerii, însă din conținutul formulării rezultă posibila departajare.

Radu Buziernescu în lucrarea: „Evaziunea fiscală în România" apărută la Editura Universitaria, Craiova, în anul 2001, la subparagraful 1.3.1.(2) „Contradicțiile noțiunilor de evaziune fiscală legală (tolerată) şi evaziune fiscală ilicită (fraudă fiscală)", arată: „ Deşi nici o lege pentru combaterea evaziunii fiscale nu se referă la o evaziune fiscală legală, termenul este des întâlnit în literatura de specialitate din țară şi din străinătate, iar în practica de respectivă este şi mai des întâlnită." (pg. 54). Şi autorul continuă, la pagina 55, cu poziția sa: „Personal consider comportamentul evazionist ca fiind obligatoriu intenționat, chiar premeditat, având în vedere că subiectul evazionist, aşa cum rezultă din Legea evaziunii fiscale nr. 87/1994, se sustrage de la plata unor sume datorate statului, iar această sustragere nu poate fi altfel decât intenționată. De aici şi convingerea mea că evaziunea fiscală nu poate fi legală, ci doar fraudă fiscală, deci în mod obligatoriu săvârşită cu intenție. Consider că definiția dată de Legea evaziunii fiscale nr. 87/1994 nu conține termenul „intenție" deoarece conține deja termenul „sustragere prin orice mijloace" care presupune deja intenția." (pg.55).

Scanned with OKEN Scanner

Remarcă: Este o poziționare diferită de cea bivalentă, este una tranșantă privind evaziunea fiscală. Și același autor susține în continuare: „Eu nu accept termenul de evaziune fiscală legală întrucât însăși cuvintele care îl compun intră în contradicții între ele. Astfel, evaziunea presupune o sustragere pe orice cale de la plata unui impozit, încălcarea unei legi, ea neputând fi deci legală. Contribuabilul respectă legea sau o violează. El datorează sau nu impozitul, îl plătește sau nu, nu există jumătățile de măsură." (pg. 55).

Autorul amintit este tranșant în încadrarea evaziunii fiscale, dar alunecă pe panta plății sau neplății impozitului datorat cum apare și în fosta Lege privind combaterea evaziunii fiscale, nr. 87/1994 și anume: „evaziunea fiscală este sustragerea prin orice mijloace, în întregime sau în parte, de la plata impozitelor, taxelor și a altor sume datorate bugetului de stat, bugetelor locale, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor extrabugetare, de către persoanele fizice și juridice române și străine." Din definiția legii nu rezultă că mijloacele sunt și licite, mai ales că legea este una privind combaterea evaziunii fiscale. Sustragerea de la plata impozitelor, taxelor și a altor sume este și ea neclară. Dacă sustragerea este o faptă reprobabilă, atunci ea anulează licitul sau legalul. Însă se poate discuta de un caracter fortuit, vremelnic, și care nu este sustragere de la plată ci o amânare voluntară sau o întârziere, datorată de lipsa lichidității imediate a contribuabilului sau de un deficit de trezorerie. Aceasta nu este o evaziune fiscală. Nu același lucru înseamnă dacă sustragerea de la plată este efectul sustragerii, ascunderii unei părți din, sau a unei materii impozabile și anume acela al sustragerii de la plată. O asemenea înțelegere are logica definirii din Legea privind combaterea evaziunii fiscale și care se referă la fapte ilicite, în afara perimetrului legii fiscale, preluate și de noua Lege nr. 241 din 2005. Legea fiscală pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale în interiorul său, prevede drumul, tehnologia de a ajunge la baza de calcul a impozitului, la baza impozabilă. Mărimea ce trebuie obținută se bazează pe lege. Ce este în afara legii este ceva ascuns, ceva nepermis, ceva neacceptat de legea fiscală, este ceva voluntar din partea contribuabilului de a plăti cât mai puțin sau chiar deloc. Este ceva reprobabil, sancționat de lege.

Când legile fiscale sunt explicite privind avantajele, reducerile de ordin fiscal, efectul este cel al diminuării legale a materiei impozabile, respectiv a bazei de impozitare sau a mărimii impozitului datorat, nefiind sustrageri frauduloase, nereprezentând o evazionare. Dar ce se întâmplă când contribuabilii găsesc anumite tehnici, căi de exploatare în folos propriu a insuficienței legislative, sustrăgându-se legal, în totalitate sau parțial, de la

Scanned with OKEN Scanner

plata impozitelor, datorită tocmai insuficienței legislative? Acționând de asemenea manieră, contribuabilii nu fac decât să își folosească drepturile lor, fără a li se imputa ceva. Statul se poate proteja numai printr-o legislație clară, precisă, durabilă şi stabilă.

După unii cercetători, singurul vinovat de producerea evaziunii fiscale legale este doar legiuitorul (ne referim la cei care consideră evaziunea fiscală ceva licit, spre deosebire de frauda fiscală).

Un punct de vedere deosebit îl întâlnim la dr. Talpoş, I., în lucrarea: „Finanțele României", vol. I, Editura Sedona, 1995, care arată că aşa numita evaziune fiscală nu există, fiind vorba de fapt de folosirea prevederilor legii pentru uşurarea sarcinii fiscale suportată de către contribuabili. „Evaziunea fiscală legală constă în sustragerea unei părți de materie impozabilă ca urmare a folosirii, de către contribuabili, a lacunelor legislative în favoarea lor. De fapt nu este ceva reprobabil ci este un comportament uman firesc."

Remarcă: Omul contribuabil foloseşte orice mijloc, orice cale, fie ea legală sau ilegală de a păcăli fiscul, de a evaziona, de a înşela fiscul. Multe posibilități de reducere a materiei, respectiv a bazei impozabile sunt oferite de legislația fiscală: facilități fiscale sub forma exonerărilor, scutirilor, reducerilor, scutiri temporale, opțiuni privind regimul impunerii, supraevaluarea unor cheltuieli (amortizarea), etc. Dar acestea sunt legale iar utilizarea lor nu este ceva reprobabil. Din cele prezentate rezultă diversitatea definirilor privind evaziunea fiscală.

Sunt partizani ai acceptării evaziunii fiscale ca ceva firesc, normal, sub protecția legii, iar sustragerea fiscală ca o fraudă fiscală sancționată de lege. Alții acceptă existența a două tipuri de evaziune fiscală: una legală sau licită sau sub protecția legii şi alta nelegală, ilicită, în afara legii numită şi fraudă fiscală şi cei care înțeleg prin evaziune fiscală numai fapta ilicită, numai frauda fiscală pe care o îmbrățişăm.

3. Influența legislațiilor fiscale străine asupra amplorii şi formelor de manifestare a evaziunii fiscale

3.1. *Legislația Europeană şi evaziunea fiscală din România*

Evaziunea fiscală nu are granițe. Combaterea fraudelor fiscale este parte componentă a politici fiscale a Uniunii Europene. În legislația UE prevenirea evaziunii şi sustragerii fiscale constituie o componentă aparte a capitolului privind impozitarea. Evaziunea fiscală este tratată în baza direc-

Scanned with OKEN Scanner

tivelor care definesc metodele integrate în colectarea fondurilor proprii, ce rezultă din TVA, din impozitele legate de producție și import. Sustragerea de la plata impozitelor, taxelor și contribuțiilor la fondul de asigurări sociale este definită ca prezentarea, către autoritățile fiscale, de date ce conțin omisiuni sa sunt falsificate dar și neplata impozitelor obligatorii. Uniunea Europeană leagă scutirea prezentării de informații, către administrațiile fiscale, de un plafon minim pentru înregistrarea obligatorie a unor activități sau tranzacții. Scutirile prevăzute de legislația UE privesc anumite persoane sau anumite activități legate de un nivel, un plafon al veniturilor, scutiri ce nu sunt considerate abateri de la normele fiscale.

Într-un referat de doctorat, al doctorandei Ana-Maria Tatoiu, sub coordonarea științifică a profesorului universitar dr. Dorin Cosma, de la catedra de Finanțe a Facultății de Economie și de Administrare a Afacerilor de la Universitatea de Vest din Timișoara, și intitulat „Elemente de armonizare a politicii fiscale românești în contextul aderării la Uniunea Europeană", 2004, în capitolul 4 „Implementarea Aquisului Comunitar privind evaziunea fiscală în România", la pagina 79 și următoarele, face o descriere a reglementărilor UE „în materie de evaziune fiscală", preluate din lucrarea „Studii de impact al procesului de Pre-aderare – Studiul 12 – Cerințele pentru preluarea legislației UE privind lupta împotriva criminalității economice și financiare, 2002".

- Directiva Consiliului 77/779/CEE, din 19 decembrie 1977, privind asistența bilaterală a autorităților competente a statelor membre, în domeniul impozitării directe;
- Directiva Consiliului 89/1553/CEE privind normele integrate pentru colectarea fondurilor proprii, rezultate din TVA;
- Directiva Consiliului 93/454/CEE privind definirea impozitelor la producție și import;
- Directiva Consiliului 94/168/CEE privind tratamentul fraudei TVA în scopurile naționale de înregistrări contabile (discrepanțele între facturile teoretice și cele reale pe TVA);
- Rezoluția Consiliului din 10 februarie 1975 asupra măsurilor ce trebuie luate de Comunitate pentru lupta împotriva evaziunii și fraudelor fiscale;
- Rezoluția Consiliului și a reprezentanților guvernelor statelor membre, întâlnirea din cadrul Consiliului din 13 noiembrie 1991 pe tema protecției intereselor financiare comunitare.

Legislația UE este, în conținuturile sale, una a colaborării, sub diferite forme, în scopul depistării și prevenirii fraudei fiscale și analizei riscurilor.

Scanned with OKEN Scanner

Deasemeni, se urmăreşte îmbunătăţirea sistemului de impozitare indirectă din piaţa unică şi cooperarea între statele membre în direcţia îmbunătăţirii practicii administrative.

Partea majoră a evaziunii fiscale priveşte ansamblul impozitele indirecte şi care generează cele mai mari pierderi de venit în ţările comunitare. De aceea prevenirea a devenit un obiectiv important al politicii fiscale la nivelul UE, înfiinţându-se în cadrul Comisiei Europene, Oficiul European Anti-Fraudă. Pe prim plan se situează eforturile legate de prevenirea fraudei, în special în câmpul TVA, prin cooperare administrativă, prin reguli clare şi obligatorii, ale cooperării, între statele membre. Sunt activităţi specifice de realizare a unui sistem informaţional specific adecvat, care să ajute prevenirea fraudei fiscale, de depistare şi eliminare a fraudei TVA.

Conţinutul Regulamentului Consiliului Europei nr. 218/92 din 27 ianuarie 1992, privind cooperarea administrativă în aria impozitelor indirecte, în speţă TVA, priveşte modul de colaborare între autorităţile naţionale şi între acestea şi Comisie.

3.2. *Preluarea şi implementarea Aquisului Comunitar privind evaziunea fiscală*

România, ca ţară membră a UE a fost şi este preocupată de perfecţionarea sistemului naţional, legislativ de combatere a evaziunii fiscale. Astfel, în 1944, a fost promulgată Legea nr. 87 privind combaterea evaziunii fiscale, ca o prelungire a prevederilor Legii Contabilităţii nr.82/1991, dar şi Ordonanţele 26/1993 şi nr. 70/1994 cu privire la evaziunea fiscală.

În articolul 1 al Legii nr. 87/1994, evaziunea fiscală era definită ca fiind atunci când cetăţeni români sau străini, persoane fizice sau juridice, se sustrag, prin orice mijloace, total sau parţial, de la plata impozitelor sau a oricărei sume datorate bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale, bugetelor locale şi a altor fonduri speciale ale statului. Legea enumera faptele ce intrau sub incidenţa evaziunii fiscale: necompletarea la timp a declaraţiilor contribuabililor referitoare la venituri şi active sau completarea eronată a acestora; necompletarea la timp a documentelor contabile privind venitul contribuabililor, potrivit legii contabile; calculul greşit al impozitelor şi contribuţiilor; neplata impozitelor şi contribuţiilor din cauza neînregistrării activităţilor economice; neplata obligaţiilor fiscale prin nedeclararea veniturilor sau activelor; neînregistrarea reală a veniturilor şi cheltuielilor în documentele contabile sau alte documente legale.

Scanned with OKEN Scanner

Nu numai Legea 87/1994 incrimina evaziunea fiscală, ci şi alte Legi şi Ordonanțe, inclusiv Codul Fiscal şi Codul de Procedură Fiscală cu aplicare de la 01.01.2004 şi Legea 241 din 205 privind evaziunea fiscală.

Cauzele care au condus la dezvoltarea fenomenului evazionist în România sunt variate, între care lipsa de claritate a legislației fiscale care antrenează interpretări diferite ale aceluiaşi fenomen. Apar prea multe oportunități de nesocotire a legii fiscale. Nici controlul fiscal nu este, în asemenea circumstanțe, eficace, eficient, mai ales în condițiile necomputerizării integrale a contribuabililor. Aceste aspecte generează nedeclararea integrală a TVA (componentă de bază în PIB) care ataşată evaziunii impozitului pe venit au ca rezultantă o importantă parte a economiei subterane.

Cu toate greutățile începutului, România a făcut, mai ales în anii 2000 – 2004, progrese în depistarea şi limitarea evaziunii şi fraudelor fiscale. Legea 78/2000, referitoare la prevenirea, depistarea şi pedepsirea actelor de corupție, reprezintă un pas pozitiv.

În România, fenomenul evaziunii fiscale se găseşte incriminat în: Codul Penal; Legea 87/1994 privind combaterea evaziunii fiscale; Legea 82/1981 privind contabilitatea; Legea 78/2000 privind prevenirea, depistarea şi pedepsirea actelor de corupție; Codul Vamal; Legea 161/2002; Legea 241/2005 pentru prevenirea şi combaterea evaziunii fiscale.

Actele de evaziune incriminate sunt, aşa cum am mai arătat, diverse şi cuprind: evaziune de la plată printr-o înregistrare incorectă a operațiunilor economice în contabilitate; înființarea de societăți fantome în scopul conducerii unor activități cu caracter evazionist; distrugerea documentelor şi a evidențelor contabile; folosirea de evidențe duble; elaborarea şi prezentarea unor date nereale în balanțele contabile; nedeclararea unor activități comerciale sau a unor surse de impozitare; subzistența unor activități economice fără declararea subsidiarelor, punctelor de lucru şi antrepozitelor; prezentarea de documente false privind operațiunile de import – export, ş.a.

Potrivit programului de negociere privind aderarea la UE, România a fost prevăzută a adera la 01.01.2007. Aceasta a însemnat că Aquisul Comunitar, prin obiectivele sale, a influențat cadrul legal şi instituțional al luptei împotriva evaziunii fiscale. Legislația românească trebuie adaptată cerințelor obiectivelor comunitare. Prevederile de bază se regăsesc în Documentul de poziție al României, Capitolul 10 – Impozitarea, Capitolul 12 – Statistici, Capitolul 29 – Prevederi financiare şi bugetare. România, ca orice stat, de altfel, trebuie să aibă ca țintă corelarea preluării legislative cu implementarea executivă a cadrului specific fiecărui capitol.

Scanned with OKEN Scanner

România, ca orice alt stat doritor a se integra UE, trebuie să aplice în integralitate standardele UE, privind combaterea evaziunii şi sustragerii fiscale. Pentru aceasta, România a depus eforturi în mai multe direcţii, privind:

- Colectarea impozitelor şi lupta împotriva fraudei şi a corupţiei;
- Procedurile fiscale (controlul şi înregistrarea masei impozabile);
- Un singur Cod Fiscal compatibil cu standardele UE.

Guvernul României, conştient de importanţa creşterii eficienţei în lupta cu evaziunea fiscală a elaborat programe ca parte ale strategiei pentru dezvoltarea unei economii funcţionale de piaţă în România, pentru îmbunătăţirea mediului de afaceri şi de aliniere la standardele UE.

Astfel, măsurile luate sau ce se vor lua, cu impact direct asupra combaterii evaziunii fiscale privesc:

- Consolidarea sistemului fiscal (apariţia Codului Fiscal, cu aplicare din 2004);
- Armonizarea sistemului contabil naţional cu standardele contabile internaţionale;
- Lichidarea companiilor insolvabile şi generatoare de pierderi mari;
- Controlul financiar;
- Sistemul de administraţie şi monitorizare a unor activităţi cu impact asupra evaziunii şi sustragerii fiscale;
- Perfecţionarea colectării impozitelor;
- Prevenirea şi diminuarea evaziunii fiscale;
- Punerea în practică a Codului Fiscal şi a Codului de Procedură Fiscală;
- Se intensifică armonizarea legislaţiei fiscale naţionale cu Standardele Uniunii Europene.

Lipsa unei legislaţii adecvate şi capacitatea insuficientă de control a administraţiei fiscale este o supapă a evaziunii fiscale şi a dezvoltării, favorizării economiei subterane, concomitent cu reducerea severă a veniturilor bugetare.

România a înţeles importanţa dimensiunii internaţionale a politicii fiscale în domeniul impozitelor directe şi indirecte. Dezvoltarea economică se bazează şi pe un set de reguli de ghidare a guvernelor şi a afacerilor, într-un climat fiscal favorabil promovării competiţiei libere şi corecte, asigurând neerodarea veniturilor fiscale ale statelor membre, eliminarea dublei impuneri a veniturilor de peste graniţă şi armonizarea unor componente ale

Scanned with OKEN Scanner

impozitării corporațiilor privind: cota de impunere, baza de impozitare și sistemul administrativ de colectare. Însă sunt dificil de realizat recomandările Comitetului nu numai de către România ci și de celelalte state membre. O mulțime de obstacole stăpânesc eliminarea dublei impuneri a profiturilor cum sunt: prețul de transfer, tratamentul fiscal al pierderilor de peste graniță, rețeaua de acorduri bilaterale pentru evitarea dublei impuneri.

Eliminarea dublei impuneri asigură o fiscalitate reală, efectivă, prevenind evaziunea fiscală. Protejarea concurenței loiale între statele membre este sprijinită prin Codul de Conduită pentru impozitarea afacerilor, în baza căruia statele membre au convenit să nu introducă măsuri fiscale noi care să fie considerate dăunătoare prin conținut și prin efectul eliminării celor în vigoare.

4. Efectele și consecințele formelor de manifestare a evaziunii fiscale

Dimensionarea consecințelor formelor de manifestare ale fenomenului evazionist se bazează pe analiza statistică a datelor rezultate din operațiunile de control. Evaziunea fiscală este o problemă nu numai cantitativă ci și una a efectelor sociale, economice, financiare și politice antrenate.

Efectele sociale antrenate se referă la redistribuirile veniturilor, creând inegalități între contribuabili identici prin capacitatea contributivă dar neegali în privința achitării obligațiilor fiscale, antrenând inegalități privind standardele de viață individuale cu generarea tensiunilor sociale. Economic, formele de evaziune fiscală influențează concurența onestă, distorsionând-o. Pătrunderea pe segmente noi de piață se realizează prin practicarea de prețuri mai scăzute a celor care evazionează obligațiile fiscale, față de cei care respectă fiscul. Evaziunea fiscală este o cale de acumulare de capital de nivel mai înalt decât cel normal, firesc, punând în inferioritate incorectă capitalul acumulat în mod cinstit, cu implicații de ordin cantitativ al plasamentelor, în circuitele financiare interne sau internaționale.

Evaziunea fiscală influențează echilibrul bugetare, excedentul sau deficitul bugetului de stat. Din punct de vedere politic, frauda fiscală reprezintă contestarea, nerecunoașterea puterii statului de către contribuabilii care nu accepta modul de redistribuire a veniturilor, nu acceptă sacrificiul cerut de către stat. Prin urmare, efectul conjugat al evaziunii fiscale îl reprezintă diminuarea fondurilor publice și prin aceasta, punerea statului și a instituțiilor acestuia în imposibilitatea realizării obiectivelor planificate.

Scanned with OKEN Scanner

Efectul evaziunii fiscale este profund negativ în sensul scoaterii de sub control a importante sume cu periclitarea asupra politicilor sale economico-sociale dar şi al deschiderii culoarului corupţiei până la cele mai înalte nivele. De aceea evaziunea fiscală este considerată o manifestare antidemocratică.

5. Combaterea şi limitarea evaziunii fiscale. Legislaţia specifică

5.1. *Prin reorganizarea sistemului fiscal*

Evaziunea fiscală este nu numai o rezultantă a deciziei voluntare ci şi a eronatei interpretări a legislaţiei fiscale. Evaziunea, ca rezultat al unui proces dedicat diminuării prelevărilor fiscale obligatorii, o putem integra în structura componentelor sistemului fiscal al unui stat. Nu există sistem fiscal care să nu fie însoţit de evaziune fiscală. E ceva firesc, natural, ce ţine de comportamentul subiecţilor impunerii.

În populaţia subiecţilor impozabili se vor găsi mereu, în număr mai mic sau mai mare, unii care se sustrag voluntar, voit, deliberat, de la plata integrală a prelevărilor datorate, potrivit legii fiscale, bugetului statului sau bugetelor comunităţilor sau fondurilor speciale.

O direcţie de combatere şi alternare a evaziunii fiscale este cea legată de creşterea eficienţei sistemului fiscal. Aceasta presupune ca subsistemele ce alcătuiesc sistemul fiscal să acţioneze în concordanţă cu legităţile unui sistem şi în care subsistemul de comandă, control şi reglare au o structură principală unică şi cuprinzând două tipuri de legături între sistemul de conducere şi sistemul condus în cadrul conexiunilor din sistem, şi anume: o conexiune directă – ale comenzilor către sistemul condus, şi una inversă (feed-back) dedicată informaţiilor de control de la sistemul condus către cel de conducere, în scopul reglării comportamentului sistemului, în scopul atingerii obiectivelor propuse.

Sistemul fiscal cuprinde, în integralitatea sa, mai multe subsisteme menite să acţioneze în sensul realizării atât a obiectivelor proprii (specifice) cât şi a celor generale ale sistemului ca întreg, şi anume:subsistemul impozitelor şi taxelor (alimentatorul fondurilor publice), subsistemul procedural (ansamblul metodelor, tehnicilor, procedeelor şi instrumentelor), al administrării impozitelor şi taxelor, subsistemul instituţional (reţeaua administraţiei fiscale, în care un rol important îl are autoritatea naţională de administraţie fiscală), subsistemul legislativ cu ansamblul normelor de natură fiscală şi

Scanned with OKEN Scanner

care are un caracter de regulator al sistemului în ansamblul său, dar şi al subsistemelor sistemului fiscal.

Codul Fiscal al României cu aplicare de la 01.01.2004 aduce noutăţi şi o seamă de direcţii moderne, în consonanţă cu cerinţele tendinţelor de armonizare la nivelul UE (CEE) având la bază un set de principii (Legea nr. 571/2003, publicată în MO al României, P. I., nr. 927 din 23.12.2003): neutralitatea, certitudinea impunerii, echitatea fiscală, eficienţa impunerii.

Din anul 1990, ţara noastră a trecut prin prefaceri ale sistemului fiscal şi componentelor sale, orientate spre modernizarea sa şi armonizarea cu sistemele fiscale ale statelor membre ale UE. Cu toate îmbunătăţirile aduse sistemului fiscal, eficacitatea sa este în suferinţă în raport cu cel al ţărilor admise în UE la 01.05.2004, de exemplu. Aceasta se poate explica prin mulţimea exceptărilor, scutirilor, amânărilor de la plata impozitelor practicate de autoritatea fiscală naţională, dar şi prin structura neadecvată a PIB, orientată mai mult spre autoconsum. Evaziunea fiscală practicată într-un mediu al corupţiei, a influenţat şi ea asupra fluxurilor fiscale de alimentare a fondurilor.

Influenţarea unor structuri noi cu incidenţă asupra prevenirii şi diminuării evaziunii fiscale este o cale de descurajare a comportamentului evazionist. S-au perfecţionat şi se perfecţionează activitatea instituţiilor abilitate în domeniu: Ministerul Finanţelor Publice, ANC, MAI, Agenţia Naţională de Administrare Fiscală, ANI, ş.a..

Ministerul Finanţelor Publice, ca autoritate în domeniul fiscal, are ca obiectiv realizarea, îndeplinirea simultană a două misiuni şi anume una permanentă şi alta specifică atingerii criteriilor UE în domeniu. Direcţiile de apropiere a obiectivului privesc: corelarea politicii fiscal – bugetare cu celelalte politici social – economice, reformarea administraţiei fiscale în consonanţă cu principiul autonomiei (sub)sistemelor; dezvoltarea instituţională şi modernizarea ei; instituirea unor relaţii de parteneriat stat – contribuabili.

Stabilizarea instituţională fiscală este un obiectiv important pentru autoritatea fiscală. Apariţia cazierului fiscal ca structură funcţională este un sprijin în prevenirea şi combaterea evaziunii fiscale, prin o mai bună administrare a impozitelor şi taxelor datorate bugetului statului şi o evidenţă clară şi riguroasă a disciplinei financiare a contribuabililor.

5.2. *Prin perfecţionarea (controlului fiscal) inspecţiei fiscale*

Codul de procedură fiscală instituie regulile, principiile şi modalitatea desfăşurării inspecţiei (controlului). Rostul şi rolul controlului este acela de a elimina disfuncţionalităţile sistemului fiscal, de a menţine sistemul fiscal

Scanned with OKEN Scanner

într-un mediu normal de funcționare și implicit prin eliminarea ori blocarea faptelor de evaziune fiscală.

Regulile de ordin fiscal, specifice antrepozitului fiscal, sunt deasemeni un instrument de combatere și limitare a evaziunii fiscale. Îmbunătățirea organizării și funcționării controlului fiscal privește: eficiența acestuia; prelucrarea computerizată a dosarului fiscal, aplicarea unitară, coerentă și stabilă a prevederilor legislației fiscale; disciplinarea contribuabililor prin prisma avantajelor conformării voluntare; promovarea instrumentelor moderne în planificarea operațională, în managementul riscului și în managementul eficienței de către structurile abilitate ale MFP (Agenția Națională de Administrare Fiscală). În sfera controlului au intrat și activitățile privind declararea, constatarea, controlul, colectarea și soluționarea contestațiilor privind contribuțiile la fondurile speciale (control fiscal unitar).

Un instrument ce se referă la subiecții impozabili este cel al „patrimoniului net" comparabil în dinamică și cu veniturile declarate. Este vorba de ecuația echilibrului dintre patrimoniul net plus cheltuielile personale pe deoparte și veniturile din surse declarate:

$$\sum_{i=1}^{n} B_i - \sum_{i=1}^{n} D = AN(PN) \qquad (1)$$

unde:

B = bunuri (de la bani la casă, autoturism, tablouri, ș.a.),
D = datorii (ipoteci, credite bancare),
i = 1 ÷ n, feluri, tipuri,
AN = PN = activul net = patrimoniul net

Patrimoniului net i se adaugă cheltuielile personale documentate (bonuri, chitanțe, facturi, etc.), obținându-se totalul veniturilor posibile:

$$VTp = PN + Cp \qquad (2)$$

unde:

VTp = venituri totale posibile,
PN = patrimoniu net,
Cp = cheltuieli personale (justificate).

Veniturile totale astfel calculate se compară cu veniturile din surse declarate (Vsd), putând rezulta trei situații:

a) Una de egalitate:

$$VTp = Vsd \qquad (3)$$

Scanned with OKEN Scanner

Din care rezultă că toate veniturile au fost declarate, neexistând venituri nedeclarate, ascunse sau primite sub forme diferite şi sustrase impunerii. Este situaţia normală.

b) De inegalitate:

1. $$VTp > Vsd \quad (4)$$

Rezultând o diferenţă ce exprimă venituri din surse nedeclarate:

$$Vsn = VTp - Vsd \quad (5)$$

unde:

Vsn = venituri din surse nedeclarate.

Ne găsim în faţa unor venituri nedeclarate.

2. $$VTp < Vsd \quad (6)$$

Este o inegalitate nefirească, datorată fie neînregistrării unor elemente de patrimoniu, fie a repetării declarării unor venituri. Se impune o verificare analitică.

La acelaşi rezultat se ajunge bazându-ne pe dinamica patrimoniului net, atunci când se determină mărimea veniturilor nedeclarate:

$$Vsn = (\Delta PN + PN_{n-1} + Cp_n) - Vd_n \quad (7)$$

unde:

Vsn = venituri din surse nedeclarate;

ΔPN = variaţia patrimoniului net ca diferenţă algebrică ($PN_n - PN_{n-1}$);

PN_{n-1} = patrimoniul net precedent;

Cp_n = cheltuieli personale documentate în perioada n;

Vd_n = venituri declarate în perioada n.

Prin urmare:

$$Vsn = PN_n + Cp_n - Vsd = (\Delta PN + PN_{n-1} + Cp_n) - Vsd \quad (8)$$

Când $Vsn > 0$, rezultă venituri nedeclarate, intrându-se în zona evaziunii fiscale.

Calculele cifrice susţin ecuaţiile prezentate. În veniturile declarate sunt trecute toate sursele generatoare.

Controlul şi inspecţia fiscală nu are finalitate, eficacitate dacă mentalitatea şi atribuirea celor care le aplică nu se schimbă, nu se constituie ca veritabile grile de protejare a veniturilor bugetelor, pentru ca acestea să ajungă în structura şi mărimea prevăzute ca venituri ale statului.

Scanned with OKEN Scanner

Un impozit şi administrarea sa generează costuri. Managementul fiscal este cel care asigură excedentul necesar. Aceasta înseamnă şi raționalizarea controlului. Decât un număr mare de inspectori fiscali prost plătiți, nemotivați spre obținerea de rezultate, mai bine un număr rezonabil de inspectori dar bine salarizați, motivați spre obținerea de rezultate în scoaterea la suprafață a masei impozabile, sau prin conceperea de instrumente şi mijloace de dezvăluire a masei şi veniturilor impozabile nedeclarate, netransparente (Tabelul nr.1 redă fluxurile determinării stării fiscale a unui subiect impozabil):

Tabelul nr.1.: **Calculul ascunderii veniturilor**

Nr. crt.	Elemente de calcul	Exercițiul 1	Exercițiul 2	Exercițiul 3
0	1	2	3	4
1	Bani	50.000	70.000	90.000
2	Conturi de economii	50.000	80.000	100.000
3	Casă	240.000	240.000	240.000
4	Apartament	-	200.000	200.000
5	Automobil	80.000	80.000	80.000
6	Limuzină	-	100.000	100.000
7	Tablouri	-	96.000	106.000
8	TOTAL BUNURI (1÷7)=A	420.000	866.000	916.000
9	Ipoteca 1	240.000	200.000	0
10	Ipoteca 2	0	200.000	160.000
11	Credite bancare	40.000	60.000	250.000
12	TOTAL DATORII (9÷11) = B	280.000	460.000	410.000
13	PATRIMONIU NET (A – B) = C	140.000	406.000	506.000
14	CHELTUIELI PERSONALE = D	100.000	114.000	140.000
15	TOTAL VENITURI POSIBILE = C+D = E	240.000	520.000	646.000
16	VENITURI DIN SURSE DECLARATE = F	220.000	320.000	370.000
17	VENITURI DIN SURSE NEDECLARATE (15 - 16) = G	+ 20.000	+200.000	276.000
H	VARIAȚIA PATRIMONIULUI NET	140.000	266.000	100.000
I	PATRIMONIUL NET PRECEDENT (+)	0	140.000	406.000
J	CHELTUIELI PERSONALE (+)	100.000	114.000	140.000
K	TOTAL VENITURI POSIBILE (H+ I+ J)	240.000	520.000	646.000
L	VENITURI DECLARATE (-)	-220.000	320.000	370.000
M	VENITURI NEDECLARATE	20.000	200.000	276.000

Scanned with OKEN Scanner

Din schema redată rezultă poziția de evazionist a subiectului impozabil. Chiar dacă există contestații asupra clarității, acestea nu se susțin. Schema cuprinde toate sursele inclusiv donațiile, sponsorizările, moștenirile. În cazul dobânzilor la împrumuturi ele apar la grupa de cheltuieli personale (directe).

5.3. *Măsuri coercitive legale, o altă cale de temporare și reducere a evaziunii fiscale*

Evaziunea fiscală este un rezultat al mai multor factori legați de economia reală și evoluția ei; de componenta legislativă și instituțională; de mentalitate și educație civică; de presiunea fiscală sau nivelul fiscalității; de aplicare practică a principiilor fiscale.

Evolutiv, legislația fiscală de după 1989 s-a caracterizat uneori prin confuzie, instabilitate, ambiguitate, favorizând evaziunea fiscală și îmbogățirea prin evaziune.

În mersul reformei fiscale, un moment important îl reprezintă adoptarea Legii nr. 87/1994 privind combaterea evaziunii fiscale, ca siguranță pentru bugetul statului privind obligativitatea tuturor care obțin venituri de a contribui, cu o parte din ele, ca impozit. Legea instituie pedepse grave privind sancționarea actelor și faptelor de evaziune fiscală.

Legea definește evaziunea fiscală ca fiind „sustragerea prin orice mijloace, în întregime sau parțial, de la plata impozitelor, taxelor și a altor sume datorate bugetului de stat, bugetelor locale, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor speciale extrabugetare, de către persoanele fizice și juridice române sau străine."

Și Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale prevede infracțiunile și sancțiunile atașate lor. Chiar dacă legea nu definește explicit evaziunea fiscală, ca în fosta lege 87/1994, prin tabloul infracțiunilor fiscale ne conduce spre sfera de cuprindere a evaziunii fiscale așa cum este ea redată în lege. La articolul 9, de exemplu, se arată (1) Constituie infracțiuni de evaziune fiscală și se pedepsește cu închisoare de la 2 la 8 ani și interzicerea unor drepturi următoarele fapte săvârșite în scopul sustragerii de la îndeplinirea obligațiilor fiscale: a) ÷ g).

Deci sustragerea de la îndeplinirea obligațiilor fiscale este sinonimă cu evaziunea fiscală. Prin lege sunt reglementate sancțiunile ce se aplică pentru încălcarea dispozițiilor legii.

Autoritatea statală în materie fiscală a continuat cu modernizarea legislației fiscale. Codul de procedură prevede sancțiuni sub forma dobân-

Scanned with OKEN Scanner

zilor şi penalităților de întârziere la plata impozitelor datorate. Legile fiscale prevăd majorări de întârziere, amenzi contravenționale, confiscări, executarea silită. Toate sunt măsuri de descurajare şi de diminuare a fenomenului de evaziune fiscală.

Un rol activ în combaterea evaziunii fiscale l-a avut şi îl are Garda Financiară (în deosebi în circulația mărfurilor şi serviciilor). Un rol major, important în atenuarea evaziunii fiscale îl au şi organele autorității fiscale româneşti – Agenția Națională de Administrare Fiscală, Comisia Fiscală Centrală – care prin decizii şi îndrumări urmăresc nu numai combaterea evaziunii fiscale ci şi educarea fiscală a contribuabililor.

6. Concluzii

Este dificil a accepta şi înțelege evaziunea ca fiind ceva licit şi pe care unele state o încurajează, în scopul formării capitalului național, al acumulării rapide de capital. Însă ea există şi se manifestă prin diminuarea prelevărilor fiscale, prin diminuarea alimentării fondurilor publice. Efectul evaziunii fiscale este, din acest punct de vedere, negativ.

Evaziunea scoate de sub controlul statului sume importante, fiind considerată ca o manifestare antidemocratică, de către teoreticieni şi oameni politici. Evaziunea fiscală conține germenele dezordinei fiscale cu repercusiuni asupra excedentului sau deficitului bugetar, în sens negativ. Evaziunea fiscală ilicită, nelegitimă, constă în eludarea deliberată a legislației fiscale în scopul ascunderii ilegale, parțial sau total, a materiei impozabile, pentru reducerea sau eliminarea obligațiilor fiscale, fiind sancționată de lege.

Evaziunea fiscală, ca fenomen social este răspunsul contribuabilului față de presiunea fiscală impusă de stat, ca garant al vieții sociale. Diminuarea bazei impozabile, asupra căreia acționează fiscalitatea, în afara normelor de reglementare fiscală, este evaziunea fiscală. Efectul: sustragerea de la plata impozitului în parte sau în totalitate a unor sume aferente bazei ascunse, în mod voit nelegal, în afara legii.

Neplata integrală sau parțială a unor sume datorate ca impozit, nu ca urmare a unui deficit de trezorerie, ci ca urmare a ascunderii în mod ilicit a masei impozabile, a mărimii bazei de impozitare, este evaziune. Sunt prevederi şi norme legale permisive în corectarea prin diminuare a bazei de impozitare. Această diminuare este de fapt o facilitate oferită de legea fiscală, pentru atingerea unui obiectiv al politicii fiscale şi nicidecum nu este o evaziune, chiar legală, aşa cum se pronunță o parte din autori.

Scanned with OKEN Scanner

Aranjamentul contribuțiilor legale posibile, ale facilităților, înlesnirilor legale sunt mai degrabă o manifestare a consultantului fiscal, a inteligenței fiecăruia, bazată pe cunoașterea legilor fiscale sau cu referiri fiscale este o chestiune de inginerie fiscală, în sensul său pozitiv, de tehnologie a prelucrării informațiilor fiscale legale, în scopul maximizării avantajului fiscal pentru individ sau pentru organizație.

Cine nu cunoaşte legea şi nu o foloseşte în folosul său înseamnă că nu este evazionist, iar cine o foloseşte este un evazionist legal? Iar cei doi pot deveni atunci când ascund, sustrag din mărimea bazei impozabile, evazioniști ilegali. Rămânem la afirmația că evaziunea este o faptă ilegală, sancționată de lege. De altfel, şi Legea privind combaterea evaziunii legale, nr. 87/1994, nu se referă la evaziunea legală, şi nici Legea 241/2005.

Dacă ne referim la definiția evaziunii ca fiind o fugă de la plata impozitelor, atunci se poate pune problema caracterului fugii: una legală şi alta nelegală (ilegală). Putem extinde şi la cealaltă definiție: diminuarea masei, bazei de impozitare, care poate fi una legală şi alta ilegală. Aceste interpretări ale fenomenului evazionist pot conduce la abuzuri juridice sau la interpretări voluntare privind granița, frontiera, hotarul dintre legal şi ilegal.

Unii blamează paradisurile fiscale iar alții le susțin. Şi unii şi alții, ar putea spune un înțelept, au dreptate. Adică adevărul este undeva la mijloc. Nu este uşor a fi tranşanți în materie de evaziune. Dar rămânem la concluzia că ea ține de natura umană de a se sustrage, împotriva legii, de la plata unui impozit sau unor impozite în sume reale şi legal datorate statului. Statul, prin politica sa fiscală, bazată pe principiile impunerii, poate promova unele măsuri de ordin fiscal care să genereze diminuarea fenomenului evazionist.

Fenomenul de evaziune fiscală este tot atât de vechi ca şi sistemul fiscal. Stoparea acestui fenomen nu este posibilă, dar pot fi luate măsuri pentru reducerea fenomenului evazionist şi descurajarea sa. În domeniul fiscal, măsurile preventive vizează: elaborarea unei legislații fiscale cuprinzătoare şi clare care să se caracterizeze prin permanență şi stabilitate sub raport spațial şi temporal (cel mai bun impozit este cel mai vechi, contribuabilii au o reacție de respingere atunci când se introduce un nou impozit). De asemenea, se impune eliminarea sau reducerea anumitor deduceri, scutiri, care dau naştere la interpretări şi chiar inechități. Sub aspect administrativ măsurile preventive vizează formarea şi perfecționarea specialiştilor în domeniu care să respecte şi să aplice propriul cod: „Codul etic al inspectorului fiscal".

Formarea unei educații fiscale a populației (o mare parte din faptele care intră sub incidența evaziunii fiscale sunt săvârşite datorită necunoaşterii

Scanned with OKEN Scanner

reglementărilor fiscale în vigoare) se face prin instituțiile de control ale statului, care au departamente specializate în consilierea contribuabililor, dar majoritatea subiecților nu știu sau știu în mică măsură de existența acestor birouri de asistență și consiliere fiscală.

O bună administrare a fenomenului evazionist este calea care duce la o bună identificare, prevenire, evaluare în scopul realizării veniturilor bugetare proiectate și a asigurării realizării serviciilor publice și a finanțării programelor sociale de către stat.

Creşterea bunăstării nu este o chestiune a unei părți din contribuabili ci a tuturor. Înțelegerea efectelor pozitive ce se resfrâng asupra contribuabililor prin respectarea legilor fiscale este o cale spre bunăstare și una destul de importantă, respectare acompaniată de principiile impozitării și ale impozitelor.

Schimbarea mentalităților nu prin constrângere ci prin educație și civism este modalitatea diminuării furtului fiscal sau a îmbogățirii prin evaziune fiscală. Este drept că și teama de sancțiuni are rostul său de temperare a faptelor de evaziune.

Să nu uităm: „De fisc și de moarte nu scapă nimeni", sau altfel spus omul scapă de fisc o dată cu moartea. Dar omul vrea să trăiască cât mai mult și cât mai bine. Da, dar nu prin infracțiuni și furturi de natură fiscală.

Bibliografie

1. Maurice A., *L'impot sur le capital et la reforme monetaire,* Hermann Editeures des Sciences et des Arts, Paris, 1989.
2. Botea P., *Modele și tehnici fiscale,* Editura Tipografia Someșul SA, 2000, Satu Mare
3. Brezeanu P., *Fiscalitate – Concepte. Metode. Practici,* Editura Economică, București, 1999.
4. Buziernescu R., *Evaziunea fiscală în România,* Editura Universitaria, Craiova, 2001.
5. Cătinianu Florian, *Finanțe publice – îndrumător teoretic și practic,* Editura Marineasa, Timișoara, 2000.
6. Corduneanu Carmen, *Sistemul fiscal în știința finanțelor*, Editura Codes, București, 1998.
7. Cristea H., Mutaşcu M., Nicolescu Cristina, *Elemente de teorie și practică fiscală,* Editura Mirton, Timișoara, 2009.
8. Hoanță Nicolae, *Evaziunea fiscală,* Editura Tribuna Economică, București, 1997.
9. Kiss Laszlo, Neacșu Costi, *Managementul fiscal internațional. Metode legale de reducere a impozitelor în România,* Editura Z 200, București, 2000.
10. Popescu Luigi, *Fiscalitate,* Editura Sitech, Craiova, 1999.
11. Talpoș Ioan, Enache Cosmin, *Fiscalitate aplicată,* Editura Orizonturi Universitare, Timișoara, 2001

Scanned with OKEN Scanner

12. Talpoş Ioan, *Finanţele României,* Editura Sedona, Timişoara, 1995.
13. Văcărel Iulian, *Politici fiscale şi bugetare în România. 1990-2000,* Editura Expert, Bucureşti, 2001.
14. Văcărel Iulian, ş.a., *Finanţe publice, ediţia a III-a*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 2001.
15. *** Legea 161/19.04.2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenţei în exercitarea demnităţilor publice, a funcţiilor publice şi în mediul de afaceri, prevenirea şi sancţionarea corupţiei.
16. *** Legea 189/1998 privind Finanţele publice locale.
17. *** Legea 241/2005 pentru prevenirea şi combaterea evaziunii fiscale.
18. *** Legea 500/2002 privind Finanţele publice.
19. *** Legea 571/2003 privind Codul Fiscal.
20. *** Legea 87/1994 pentru combaterea evaziunii fiscale.
21. *** Ordonanţa Guvernului privind Codul de procedură fiscală.

Scanned with OKEN Scanner

UNELE ASPECTE PRIVIND ARMONIZAREA TAXEI PE VALOAREA ADĂUGATĂ ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Asist. univ. dr. Cuceu Ionuț Constantin
Prof. univ. dr. Nistor E. Ioan

Abstract:
The paper presents the current state of the harmonization process undertaken by the VAT in the EU. The main differences between the VAT of the member states target the taxable and exempted operations, the type and the level of rates, and the exemption limits rspectively. Although important progresses were registered by the harmonization of value added taxes, the current situation is far from being a total harmonization; such a harmonization would eliminate competition distortions, but it would have disturbing asymmetrical budgetary and macroeconomic effects for the member states.

Cuvinte cheie: *armonizare, taxare, cote, scutire*

Introducere

La 1 ianuarie 2007, în locul Directivei a VI-a, a intrat în vigoare Directiva 2006/112/CE din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată. Aceasta face referire la: aplicarea teritorială, operațiunile şi persoanele impozabile, locul operațiunilor impozabile, faptul generator şi exigibilitatea taxei, baza de impozitare, cotele de TVA, scutirile de taxă, regimul deducerilor, regimurile speciale, obligațiile persoanelor impozabile şi ale anumitor persoane neimpozabile şi dispozițiile derogatorii.

Prin Directiva 2006/112/CE se impune statelor membre ale Uniunii Europene aplicarea unei cote standard minime de 15%. Aceeaşi directivă prevede posibilitatea statelor membre de a aplica una sau două cote reduse, de minimum 5%, pentru anumite livrări de bunuri şi prestări de servicii; printre acestea se numără: bunurile alimentare, distribuția de apă, transportul de persoane, livrarea, construcția, renovarea şi transformarea locuințelor sociale. Cotele reduse nu sunt aplicabile serviciilor furnizate pe cale electronică.

Statele membre au posibilitatea de a aplica o cotă redusă de TVA şi pentru livrarea de gaz natural, electricitate şi termoficare, respectiv pentru importurile de obiecte de artă, de colecție sau antichități.

Scanned with OKEN Scanner

Unele state membre pot continua să aplice cota zero (scutirea cu drept de deducere) şi cotele super-reduse (inferioare minimului de 5%) pentru anumite bunuri şi servicii, până la posibila introducere a unui regim definitiv de TVA; este necesar ca aceste cote să fie adoptate din motive sociale clar definite şi în favoarea consumatorului final.

Statele membre care, la 1 ianuarie 1991, practicau o cotă redusă de TVA pentru bunuri şi servicii altele decât cele prevăzute în anexa III a Directivei 2006/112/CE (şi altele decât bunuri second-hand, obiecte de artă, de colecţie sau antichităţi), pot aplica o cotă intermediară, ce nu poate fi inferioară nivelului de 12%. Este vorba tot despre o dispoziţie particulară aplicabilă până la eventuala introducere a unui regim definitiv.

Legislaţia comunitară prevede şi scutiri de TVA fără drept de deducere pentru unele operaţiuni interne, cum sunt: serviciile publice poştale, serviciile medicale, serviciile strâns legate de asistenţa şi protecţia socială, activitatea de învăţământ, anumite servicii strâns legate de practicarea sportului, anumite servicii culturale, activitatea de radio şi televiziune, serviciile financiare şi bancare, operaţiunile de asigurare şi reasigurare, jocurile de noroc, unele livrări de construcţii şi terenuri, unele închirieri de bunuri imobile. Pe de altă parte, în legislaţia comunitară apar o serie de derogări privind operaţiunile scutite şi taxabile.

Stadiul actual al armonizării taxei pe valoarea adăugată

Principalele diferenţe între statele membre ale Uniunii Europene în privinţa taxei pe valoarea adăugată vizează operaţiunile taxabile şi scutite (unele operaţiuni făcând obiectul unor derogări prevăzute în legislaţia comunitară), tipul şi nivelul cotelor, respectiv plafoanele de scutire.

Începând cu anul 2009, în condiţii de criză economică, încasările bugetare au fost afectate semnificativ şi, de aceea, multe state membre ale Uniunii Europene au recurs la majorarea cotei standard a taxei pe valoarea adăugată, aceasta constituind o sursă importantă şi relativ stabilă de venituri bugetare.

În prezent, cotele standard de TVA practicate de către statele membre ale Uniunii Europene sunt cuprinse între 15% (Cipru şi Luxemburg) şi 25% (Danemarca, Suedia şi Ungaria), media fiind de 20,7%. Se practică zece cote standard diferite, cota dominantă fiind cota de 20%. Se respectă limita minimă de 15% impusă de Comisia Europeană, dar, nefiind impusă şi o limită maximă, nu s-a obţinut o apropiere semnificativă a cotelor standard de TVA practicate de către toate statele membre. Deşi diferenţele dintre

Scanned with OKEN Scanner

cotele standard de TVA practicate de unele state membre sunt destul de mari, se constată o anumită convergență a acestor cote; astfel, 11 dintre cele 27 de state membre utilizează cote standard cuprinse între 19% și 20% (în 16 state membre regăsim cote standard cuprinse între 18% și 21%).

Tipurile și nivelurile cotelor de TVA aplicate în prezent în statele membre ale Uniunii Europene sunt prezentate în tabelul următor:

Cotele de TVA practicate în Uniunea Europeană

Nr. crt.	Țara membră	Cota standard (%)	Cota redusă (%)	Cota super-redusă (%)	Cota inter-mediară (%)	Cota zero
1	Austria	20	10		12	
2	Belgia	21	6; 12		12	DA
3	Bulgaria	20	9			
4	Cehia	20	10			
5	Cipru	15	5; 8			
6	Danemarca	25				DA
7	Estonia	20	9			
8	Finlanda	23	9; 13			DA
9	Franța	19,6	5,5	2,1		
10	Germania	19	7			
11	Grecia	23	6,5; 13			
12	Irlanda	21	9; 13,5	4,8	13,5	DA
13	Italia	20	10	4		DA
14	Letonia	22	12			
15	Lituania	21	5; 9			
16	Luxemburg	15	6; 12	3	12	
17	Malta	18	5; 7			DA
18	Marea Britanie	20	5			DA
19	Olanda	19	6			
20	Polonia	23	5; 8			
21	Portugalia	23	6; 13		13	
22	România	24	9; 5			
23	Slovacia	20	10			

Scanned with OKEN Scanner

24	**Slovenia**	20	8,5			
25	**Spania**	18	8	4		
26	**Suedia**	25	6; 12			DA
27	**Ungaria**	25	5; 18			

Sursa: European Commission, VAT Rates Applied in the Member States of the European Union, taxud.c.1(2011)759291.

Din raţiuni de ordin social, economic sau administrativ, pentru anumite bunuri şi servicii se practică cote reduse de TVA şi scutiri (cu sau fără drept de deducere).

Cu excepţia Danemarcei, statele membre ale Uniunii Europene practică pentru unele bunuri şi servicii cote reduse de TVA. Unele state utilizează câte două cote reduse: Belgia, Cipru, Finlanda, Grecia, Irlanda, Lituania, Luxemburg, Malta, Polonia, Portugalia, Suedia, Ungaria şi România.

Niciun stat membru al Uniunii nu utilizează toate posibilităţile oferite de legislaţia comunitară în privinţa utilizării cotelor reduse de TVA. România aplică pentru un număr mic de bunuri şi servicii cote reduse de TVA. Multe state membre ale Uniunii Europene utilizează cote reduse de TVA pentru bunuri şi servicii care, în România, sunt impozitate cu cota standard (de exemplu: bunurile alimentare, distribuţia de apă, transportul de persoane). Puţine state membre utilizează cote reduse de TVA pentru furnizarea de electricitate, gaz natural şi termoficare.

Câteva state membre (Franţa, Irlanda, Italia, Luxemburg şi Spania) aplică pentru anumite bunuri cote super-reduse (mai mici de 5%). Cote intermediare de TVA (care nu pot fi mai mici de 12%) regăsim doar în Austria, Belgia, Luxemburg, Portugalia şi Irlanda. Unele ţări membre folosesc cote speciale de TVA în unele provincii sau regiuni; este cazul Austriei, Franţei, Greciei şi Portugaliei.

Unele state membre ale Uniunii încă utilizează sistemul cotei zero (scutire cu drept de deducere) pentru anumite categorii de bunuri şi servicii destinate consumului intern, însă aceste categorii diferă de la ţară la ţară; este vorba despre: Belgia, Danemarca, Finlanda, Irlanda, Italia, Malta, Marea Britanie şi Suedia. În schimb, toate statele membre aplică pentru anumite bunuri şi servicii scutiri de TVA (fără drept de deducere).

Există categorii de bunuri şi servicii care sunt scutite în unele ţări, în timp ce în alte ţări sunt taxate cu cote reduse sau chiar cu cota standard.

În cazul în care ecartul dintre cotele de TVA practicate de diferite

Scanned with OKEN Scanner

state membre este mare, taxa pe valoarea adăugată poate avea un rol semnificativ în diferențierea prețurilor, făcând posibile arbitrajele fiscale ale consumatorilor. O armonizare completă a cotelor de TVA practicate în cadrul Uniunii Europene ar limita distorsiunile de concurență și evaziunea fiscală, dar ar presupune costuri economice și sociale semnificative pentru unele state membre.

Există diferențieri și în privința plafoanelor de scutire de TVA aplicate pentru micile întreprinderile. Trei țări (Olanda, Spania și Suedia) nu utilizează regimuri speciale de scutire. Unele țări (Franța, Grecia, Irlanda, Malta, Portugalia) aplică plafoane de scutire diferențiate în funcție de obiectul de activitate al întreprinderilor. Plafoanele de scutire pot stimula activitatea micilor întreprinzători; pe de altă parte, în fixarea acestora se ține seama de eficiența colectării taxei (veniturile încasate din TVA de la întreprinderile mici s-ar putea să nu justifice cheltuielile necesare ținerii evidenței și urmăririi acestora). Oricum, întreprinderile plasate sub regimul de scutire pot opta pentru plata taxei pe valoarea adăugată, alegând regimul normal de impunere.

Între statele membre ale Uniunii se observă diferențieri și în privința categoriilor de bunuri și servicii pentru care nu se poate exercita dreptul de deducere a taxei pe valoarea adăugată.

Diferențele între cotele de TVA ale statelor membre ale Uniunii sunt cele mai vizibile, dar poate nu cele mai importante forme ale competiției prin TVA, investitorii fiind sensibili la climatul general al taxei pe valoarea adăugată.

Concluzii

Înainte de apropierea nivelului cotelor de TVA aplicate de către toate statele membre, ar fi necesară o armonizare completă a operațiunilor taxabile și scutite de TVA și apoi eliminarea diferențierilor privind tipul cotelor de TVA practicate de diferite state membre pentru aceleași bunuri și servicii.

Armonizarea nu presupune neapărat uniformizare; chiar dacă sistemele de TVA practicate de statele membre ale Uniunii Europene nu sunt uniformizate, se poate vorbi despre un anumit grad al armonizării taxei pe valoarea adăugată în cadrul Uniunii. În condițiile în care s-au înregistrat progrese importante în acest sens, taxa pe valoarea adăugată este considerată principala reușită a procesului de armonizare fiscală. Cu toate acestea, stadiul actual nu este unul satisfăcător, fiind departe de o armonizare deplină

Scanned with OKEN Scanner

a taxei pe valoarea adăugată în cadrul Uniunii Europene, existând încă diferențieri semnificative chiar și între statele membre mai vechi. În anumite situații se poate vorbi chiar despre o competiție fiscală prin intermediul taxei pe valoarea adăugată.

O armonizare generalizată a taxei pe valoarea adăugată în Uniunea Europeană nu este ușor de realizat, în condițiile în care nu există voință politică din partea statelor membre, o asemenea armonizare având efecte bugetare și macroeconomice perturbatoare asimetrice pentru statele membre.

Bibliografie

1. *** **DELOITTE**, European VAT refund guide 2011.
2. *** **EUROPEAN COMMISSION**, VAT Rates Applied in the Member States of the European Union, taxud.c.1(2011)759291.
3. *** **KPMG**, Indirect Taxes Guide 2006.
4. *** **LEJEUNE INE**, The EU VAT Experience: What Are the Lessons?, Tax Analysts 2011.

Scanned with OKEN Scanner

PROFESIA CONTABILĂ ŞI SERVICIILE FISCALE OFERITE DE EXPERŢII CONTABILI

Conf. univ. dr. ec. Cucoşel Constantin

Abstract:
One of the aspects specific to the accounting profession is the fact that it takes the responsibility of acting on behalf of the public interest. The responsibility of an accounting professional goes beyond that of satisfying the requirements of an individual client or employer. As he or she acts on behalf of the public interest, an accounting professional must comply with and meet the provisions of the National Ethical Code of Accounting Professionals adopted by the Body of Expert and Licensed Accountants of Romania – CECCAR.

Cuvinte cheie: *profesie contabilă, contabilitate, fiscalitate, standarde*

Rolul contabilității şi relația cu fiscalitatea

Rolul contabilității este de a furniza informații fiabile si credibile, informații utile atât utilizatorilor interni cât şi celor externi. Pe măsura dezvoltării economiei de piață şi a sporirii complexității ei, este necesară dezvoltarea, în mod corespunzător, a informației economice, astfel încât ea să poată furniza datele necesare luării deciziilor, să poată reflecta exact situația financiară a agenților economici şi rezultatele activității acestora.

Contabilitatea este un sistem de informare care permite producerea şi difuzarea de informații în vederea luării deciziilor. Contabilitatea este considerată *cel mai important element al sistemului informațional*, pornindu-se de la următoarele considerente:

- cele mai multe decizii la nivel microeconomic sunt luate pe baza informațiilor furnizate de contabilitate;
- oferă managerilor şi utilizatorilor externi de informații o imagine de ansamblu asupra întreprinderii;
- realizează legătura cu celelalte componente ale sistemului informațional al întreprinderii (marketing, producție, personal) prin integrarea informațiilor privind aceste activități într-o bază comună de date.

Având în vedere că, informațiile contabile stau la baza luării deciziilor care modifică bogăția întreprinderilor, producătorii acestor informații,

Scanned with OKEN Scanner

respectiv profesioniştii contabili trebuie să concureze la obținerea unor informații contabile de calitate, ei având un rol esențial în actul de producere şi de difuzare a informațiilor contabile.

În prezent, în majoritatea țărilor contabilitățile sunt normalizate, adică ele se sprijină pe o terminologie şi pe reguli comune şi elaborează situații financiare ale căror modele sunt identice pentru toate întreprinderile. Normalizarea contabilității vizează două scopuri principale:

- obținerea de către autoritățile statului a unor informații omogene privind activitatea întreprinderilor, în vederea exercitării asupra lor a unui control economic şi fiscal;
- respectarea unui anumit număr de reguli în obținerea informației contabile este necesară pentru utilizatorii externi ai acesteia deoarece facilitează comparațiile în timp şi spațiu între întreprinderi.

Începând cu anul 1990, România a adoptat o formă de normalizare mixtă a contabilității care se baza şi pe aportul profesiei contabile liberale exprimat prin organisme consultative în materie de normalizare contabilă, dar în principal pe intervenția statului, prin intermediul Ministerului Finanțelor, în impunerea, prin texte legale, a elementelor de normare contabilă. Printr-un departament de profil, Ministerul Finanțelor are nu numai inițiativă legislativă în materie de contabilitate, ci desfăşoară şi o activitate proprie de normalizare contabilă prin emiterea şi legiferarea unor norme şi proceduri contabile. Organismul consultativ prin intermediul căruia profesia contabilă îşi aduce aportul în problematica normalizării contabilității româneşti îl reprezintă Corpul Experților Contabili şi Contabililor Autorizați din România, legiferat în anul 1994 ca organism autonom, de interes public pentru profesia contabilă, iar profesia contabilă liberală s-a instituit în România prin Legea nr.186/1999.

În privința activităților de normare, respectiv de normalizare a contabilității româneşti post decembriste remarcăm în primul rând insuficienta utilizare în activitatea de normalizare a contabilității a organismelor cu rol de consultanță. Ar fi fost de dorit ca reglementarea contabilității firmelor să se facă de către organisme independente de normalizare contabilă, în care să fie implicați toți beneficiarii informației contabile. În schimb, legislația românească de reglementare a contabilității a fost elaborată fără ca destinatarii normelor juridice să fie consultați înainte de adoptarea acestora. Acest lucru a condus la elaborarea unor reglementări în domeniul financiar-contabil stufoase şi instabile, cu consecințe asupra calității actului contabil şi asupra mediului de afaceri în general. În vederea obținerii unor informații

Scanned with OKEN Scanner

contabile utile pentru toți beneficiarii, considerăm că în elaborarea reglementărilor contabile, CECCAR–ul, ca organism reprezentant al profesiei contabile, ar trebui să joace un rol primordial. Acest lucru ar conduce la întocmirea şi prezentarea de către profesioniştii contabili a unor situații financiare obiective şi credibile, elaborate în conformitate cu standardele naționale şi internaționale de contabilitate.

De asemenea, faptul că puterea publică joacă rolul primordial în reglementarea contabilă, urmărind exclusiv realizarea veniturilor bugetare (prin utilizarea pârghiilor fiscale), a condus la subordonarea contabilității întreprinderilor intereselor fiscale ale statului. În felul acesta, puterea publică se constituie într-un utilizator preferențial al informațiilor degajate de contabilitate, deşi rolul contabilității este de a furniza informații fiabile pentru toți utilizatorii. Astfel, autoritățile statului au conceput procesul de normare a contabilității şi au înțeles rolul contabilității exclusiv ca un mijloc de control al statului asupra întreprinderilor. De aceea, de multe ori, contabilitatea este confundată cu fiscalitatea, iar analizele contabile efectuate atât de teoreticienii cât şi de practicienii din țara noastră, implică imediat obiective şi noțiuni din sfera fiscalității. Însă, în vederea îndeplinirii rolului său, respectiv reflectarea cu fidelitate a realității economice, contabilitatea ar trebui să se țină prin respectarea normelor de natură contabilă, recunoscute sub numele de principii contabile general acceptate. Acest lucru ar fi în beneficiul diverşilor utilizatori în fundamentarea deciziilor lor şi ar presupune o deconectare a contabilității de fiscalitate. În prezent, deşi întreprinderile româneşti au intrat sub incidența normelor contabile internaționale (IAS), contabilitatea rămâne conectată la fiscalitate. Contabilitatea anglo-saxonă, deci şi normele IAS, se caracterizează prin independența totală față de fiscalitate, regulile fiscale neavând nici un rol în deciziile contabile. De asemenea, Standardele Internaționale de Contabilitate vorbesc de raționamentul profesional la care producătorii informațiilor contabile vor trebui să apeleze când vor analiza, clasifica sau interpreta un eveniment sau un element economic. Raționamentul profesional ar trebui să fie cel care fundamentează politicile financiare şi contabile ale întreprinderii. Întrebarea care se pune este dacă producătorii datelor contabile, care în prezent caută sa–si asigure exclusiv protecția fiscală vor reuşi să aplice normele contabile în vederea obținerii unor informații care să furnizeze o "imagine fidelă" a realității economice a întreprinderii, indiferent de impactul fiscal al acestora, ca să putem vorbi de o deconectare a contabilității de fiscalitate, specifică lumii anglo-saxone şi normelor IAS.

Fenomenele cele mai negative care au afectat profesia contabilă şi activitatea CECCAR de la înființarea sa în anul 1994 sunt legate de procesul

Scanned with OKEN Scanner

de fărâmițare a profesiei contabile din România, prin desprinderea din sfera sa de activitate a unei serii de activități care au beneficiat de reglementări separate, cum sunt: auditul, consultanța fiscală, cenzoratul, etc.

Existența mai multor asemenea organisme nu este un lucru grav, atâta timp cât ele nu sunt sub tutela statului, respectiv sunt autonome, independente. Dar, faptul că aceste organisme și structuri sunt create de și în cadrul sau pe lângă una din instituțiile principale ale statului, constituie un pas important înapoi în domeniul reformelor, semnificând reluarea sub controlul statului a acestor activități, cu prețul scăderii autorității instituțiilor respective de stat, ca urmare conflictului de interese care se creează: crearea normelor contabile și fiscale la un loc cu auditul financiar (controlul contabilității) sau asigurarea controlului fiscal în numele statului, concomitent cu influențarea activității de consultanță fiscală acordată contribuabilului.

Deci, o altă problemă care ar trebui rezolvată în viitor, legată de exercitarea profesiei contabile în România constă în eliminarea incompatibilităților și a conflictului de interese care pot apărea în exercitarea profesiei și care pot conduce la o serie de fenomene negative, cum sunt corupția și evaziunea fiscală.

În prezent, România se află în plin proces de armonizare a sistemului său contabil cu normele contabile internaționale. Acest proces a fost demarat în anul 1999, dar a început efectiv în anul 2001 prin elaborarea de către Ministerul Finanțelor a unei serii de reglementări contabile armonizate cu Directiva a IV- a, a Comunităților Economice Europene și cu Standardele Internaționale de Contabilitate (IAS/IFRS). Procesul de armonizare contabilă are drept scop armonizarea normelor și practicilor contabile pentru a facilita compararea situațiilor financiare întocmite și publicate de întreprinderi din diferite țări. În prezent însă, în România, există un exces de reguli și reglementări și se acordă o mai puțină importanță principiilor contabile. Atâta timp cât legislația contabilă nu va fi corelată cu exigențele aplicării IAS, procesul de implementare a normelor internaționale va fi considerat greoi și neatractiv pentru întreprinderi și ar putea conduce la riscul unei percepții eronate în legătură cu importanța aplicării acestora. În aceste condiții posibilitatea folosirii raționamentului profesional în interpretarea diferitelor evenimente economice, de către profesioniștii contabili și aplicarea practică a principiului prevalenței economicului asupra juridicului, principiu introdus în referențialul contabil românesc odată cu adoptarea IAS, rămân deocamdată în stadiul de deziderate.

În ceea ce îi privește pe profesioniștii contabili, adoptarea normelor internaționale de contabilitate impun abandonul numeroaselor reflexe ale contabililor. Contabilul român va trebui să devină un contabil internațional,

Scanned with OKEN Scanner

să stăpânească principiile şi termenii contabilităţii internaţionale. De asemenea, el va trebui să urmărească reflectarea cu fidelitate a realităţii economice şi nu să dea prioritate aspectului fiscal al tranzacţiilor, cum este tentat să o facă, în virtutea reflexelor dobândite. Pentru că raţionamentul profesional va fi cel care va prima, contabilul va trebui să analizeze şi să interpreteze fiecare eveniment economic în vederea fundamentării politicilor financiare şi contabile ale întreprinderii. În ceea ce priveşte profesia contabilă, ea va trebui să joace un rol primordial în aceste momente în care reforma contabilităţii este în plină desfăşurare, atât prin aducerea aportului la elaborarea normelor contabile, cât şi prin contribuţia la creşterea calităţii profesioniştilor contabili şi a serviciilor furnizate de aceştia.

Profesia contabilă şi serviciile fiscale

De-a lungul timpului, profesia contabilă din România a avut un rol esenţial în dezvoltarea contabilităţii. În acest sens, este important de menţionat faptul că apariţia şi consolidarea profesiei contabile din România au avut loc în strânsă dependenţă cu viaţa economică din ţara noastră.

Definită în mod curent ca fiind totalitatea activităţilor ce presupun cunoştinţe în domeniul contabilităţii, a specialiştilor care le efectuează, precum şi organismelor lor profesionale, profesia contabilă deţine o gamă variată de servicii.

Acestea, în funcţie de ponderea aproximativă a acestora, sunt: ţinerea contabilităţii, elaborarea, examinarea şi prezentarea situaţiilor financiare, management financiar-contabil, servicii fiscale (consultanţă, consiliere şi asistenţă fiscală), servicii de studii şi consultanţă pentru înfiinţarea şi reorganizarea societăţilor comerciale, evaluări patrimoniale, alte servicii contabile şi paracontabile.

Cei care oferă aceste servicii sunt, în funcţie de statutul juridic, dependenţi - cu statut de angajaţi, independenţi sau liber-profesionişti. Independenţii îşi desfăşoară activitatea în mod individual sau în forme asociative, potrivit legislaţiei.

Profesia contabilă este reglementată juridic la nivel european de Directiva 2005/36/CEE cu privire la recunoaşterea calificărilor profesionale, iar la nivel naţional de O.G. nr. 65/1994 privind organizarea activităţii de expertiză contabilă şi a contabililor autorizaţi, republicată.

Expertul contabil are competenţa profesională de a organiza şi conduce contabilitatea, de a supraveghea gestiunea societăţilor comerciale, de a întocmi situaţiile financiare şi de a efectua expertize contabile.

Scanned with OKEN Scanner

Contabilul autorizat este persoana care ține contabilitatea și pregătește lucrările în vederea întocmirii situațiilor financiare.

Experții contabili și contabilii autorizați garantează răspunderea civilă privind activitatea desfășurată prin subscrierea unei polițe de asigurare sau prin vărsarea unei contribuții la fondul de garanții.

Cele două categorii de profesioniști efectuează lucrări numai pe baza de contracte de prestări servicii.

Profesiile de expert contabil și contabil autorizat sunt două domenii de interes pentru tinerii economiști din România. Luând în considerare participarea la sesiunile de examinare în vederea obținerii acestor două calități care oferă oportunitatea unei profesii într-un domeniu dinamic cum este cel al contabilității.

Dacă în anul 1992 la primul Congres al profesiei contabile de după perioada interbelică, președintele CECCAR, apela la sprijinul administrației pentru rezolvarea crizei de comunicare între furnizorul și consumatorul de servicii al profesiei contabile, cu alte cuvinte, normele financiar - contabile și fiscale să prevadă obligativitatea recurgerii la serviciile experților contabili și ale contabililor autorizați, azi consider că administrația trebuie să facă apel la consumatori de servicii al profesiei contabile, pentru a apela la serviciile experților contabili și ale contabililor autorizați, aceștia fiind cei care pot contribui direct la creșterea calității serviciilor fiscale, și identificare soluțiilor necesare pentru trecerea peste actuala perioada de criză, marcată de fiscalitatea excesivă și dinamica legislației.

Bibliografia

1. **MATEȘ** Dorel și colectiv, 2009, CONTABILITATEA EVENIMENTELOR ȘI TRANZACȚIILOR între STANDARDE, DIRECTIVE și REGLEMENTĂRI FISCALE, Editura MIRTON, Timișoara
2. **PÂNTEA** Iacob Petru, coordonator, 1999, CONTABILITATEA FINANCIARĂ A AGENȚILOR ECONOMICI DIN ROMÂNIA, Ediția a III a, Editura Intelcredo, Deva
3. **TOMA** Marin, POTDEVIN Jaques, 2008, Elemente de DOCTRINĂ ȘI DEONTOLOGIE A PROFESIEI CONTABILE, Editura CECCAR, București
4. *** 2009, Cartea expertului contabil și a contabilului autorizat. Culegere de acte normative și reglementări ale profesiei contabile elaborate de CECCAR în perioada 1994-2009 – Ediția a V-a, revizuită și adăugită, Editura CECCAR, București
5. *** 2007, CODUL ETIC NAȚIONAL AL PROFESIONIȘTILOR CONTABILI, Ediția a IV-a, revizuită, Editura CECCAR, București
6. *** Legea contabilității nr. 82/1991, republicată în Monitorul Oficial nr. 454 din 18 iunie 2008, cu modificările și completările ulterioare

Scanned with OKEN Scanner

PARTICULARITĂȚI PRIVIND ORGANIZAREA CONTABILITĂȚII ÎN CADRUL UNITĂȚILOR DE ALIMENTAȚIE PUBLICĂ

Lect. univ. dr. David Delia,
Prof. univ. dr. Mateş Dorel,
Ec. Andreia Ondreiov

Abstract
As in Romania is not provided a clear methodology in terms of existing legislation on the organization of accounting in foods public units there are various opinions from experts in the field on stream in the financial accounting and management accounting. This paper titled „Special features on the accounting organization in public foods units" aims to demonstrate an actual problem faced by firms in Romania working in this field. Having a methodology developed by approved bodies would facilitate the work of professional accountants.

Cuvinte cheie: *unități de alimentație publică, contabilitate financiară, contabilitate de gestiune, metodologie contabilă, impact fiscal.*

Introducere

Studiind planul de conturi aprobat prin OMFP 3055/2009 putem observa că organizarea contabilității în România are la bază concepția dualistă potrivit căreia organizarea contabilității financiare se conduce cu ajutorul conturilor de la clasa 1 până la clasa 8 iar organizării contabilității de gestiune îi sunt destinate conturile din clasa 9.

Conform Legii contabilității 82/1991 cu modificările şi completările ulterioare agenții economici care conduc contabilitatea în partidă dublă sunt obligați să conducă şi contabilitatea de gestiune. La baza organizării contabilității financiare stă OMFP 3055/2009 iar la baza organizării contabilității de gestiune stă OMFP 1826/2003.Regulamentul de aplicare a legii contabilității din România prevede posibilitatea ca, în raport de necesitățile firmei şi scopul urmărit să se introducă şi alte conturi, acest aspect rămânând la latitudinea fiecărei întreprinderi. Concluzia care se desprinde este aceea că în țara noastră, modelul prevăzut de actualele norme contabile cu privire la desfăşurarea activității contabilității de gestiune este neoperațional în practica concretă a firmelor iar contabilitatea de gestiune este discutabilă. Pentru a-şi organiza şi conduce contabilitatea de gestiune societățile trebuie

Scanned with OKEN Scanner

să-şi elaboreze studii proprii sau să apeleze la specialişti sau unităţi specializate în adoptarea şi implementarea unui model propriu grefat pe cel reglementat de normele contabile în vigoare.

Alimentaţia publică îndeplineşte o funcţie economică care constă în îmbinarea proceselor de circulaţie cu cele de producţie a preparatelor culinare şi a altor preparate de laborator. În alimentaţia publică se desfăşoară atât procese de producţie cât şi de desfacere.

Activitatea de producţie se referă la obţinerea preparatelor şi semipreparatelor culinare ce se vând în aceeaşi unitate de desfacere.

Activitatea de circulaţie a mărfurilor include aprovizionarea, păstrarea şi desfacerea mărfurilor atât în starea în care au fost cumpărate, cât şi a mărfurilor obţinute din producţia proprie.

În alimentaţia publică sistemul indicatorilor financiari cuprinde: desfacerea totală a mărfurilor, din care desfacerea mărfurilor din producţie proprie (mărfuri de cofetărie-patiserie şi preparate culinare); desfacerea mărfurilor fără prelucrări cum ar fi: băuturi, mezeluri, fructe; cheltuielile unităţilor de alimentaţie publică din care: cheltuieli de circulaţie propriu zise; cheltuieli specifice de producţie ale preparatelor culinare; rezultatele financiare din desfacerea mărfurilor. Toate datele necesare calculării acestor indicatori sunt oferite de contabilitatea de gestiune.

Precizăm faptul că în ţara noastră legislaţia în vigoare nu prevede o metodologie clară privind modul de desfăşurare al contabilităţii în cadrul unităţii de alimentaţie publică. Pentru a semnala anumite scăpări legislative din domeniul metodologiei contabile privind alimentaţia publică am luat un caz concret pe care dorim să-l aducem în atenţia cititorilor.

Societatea „X" SRL are ca obiect principal de activitate fabricarea produselor proaspete de patiserie iar ca obiect secundar comerţul cu amănuntul al produselor fabricate.Vom da câteva detalii cun privire la etapele de desfăşurare ale activităţii de producţie respectiv comerţ în cadrul acestei societăţi. Documentele pe baza cărora se aprovizionează societatea sunt factura şi nota de recepţie şi constatare de diferenţe.În faza de producţie se înregistrează cheltuielile de fabricaţie ale laboratorului. Cheltuielile cu materiile prime se înregistrează pe baza normelor de consum din reţetele de fabricaţie, corespunzator producţiei realizate. În acest scop se ponderează cantitatea de produse finite obţinută, consemnată în Notele de predare - transfer - restituire şi Facturi cu preţul de materie primă antecalculat pentru fiecare produs.

Pornind de la ideea respectării normelor de consum ale materilor prime conform reţetelor de fabricaţie, gestiunea laboratorului se descarcă cu suma reieşită din calcul. Pe baza notelor de predare transfer produsele de

Scanned with OKEN Scanner

patiserie ajung în faza de vânzare către consumatori. Încasarea acestora se face în cazul persoanelor fizice pe bază de bon fiscal sau factură şi bon fiscal în cazul persoanelor juridice. În cadrul societății evidența operativă pentru activitatea de producție se realizează pe de o parte pentru materia primă, iar pe de altă parte pentru produsele finite stabilite a se fabrica şi realizate.Cantitățile de produse fabricate se evidențiază cu ajutorul "Planului de producție al laboratorului". Se întocmeşte zilnic de către gestionarul societății şi cuprinde cantitatea de produse planificată, cantitatea fabricată şi eventual cea rămasă în stoc.Consumul de materii prime se urmăreste operativ cu ajutorul "Centralizatorului de produse finite realizate", a "Situației privind consumul pentru producția realizată" şi a "Situației comparative a consumurilor normate şi efective".În cazul activității de comerț evidența operativă se ține cu ajutorul Raportului (Registrului) de gestiune. Metoda de contabilizare a stocurilor este cea a inventarului permanent. Pentru activitatea de producție evidența analitică a stocurilor se conduce după metoda cantitativ valorică iar pentru activitatea de vânzare metoda global valorică.

Vom face referire în continuare la fluxul înregistrărilor în contabilitatea de financiară şi cea de gestiune pentru cele două activități desfăşurate de societate în luna martie a anului 2011. Această societate nu prezintă producție în curs de execuție la sfârşitul perioadei.

Înregistrările în contabilitatea financiară:

1. Înregistrarea cheltuielilor efective pe elemente de cheltuieli după natura lor economică:

6"Conturi de cheltuieli =	%		18.844
„Conturi diverse 3xxx;			
4xxx; 5xxx;"			

2. Obținerea produselor de patiserie:

345 „ Produse finite" =	711"Venituri aferente stocurilor de produse"		16.000

3. Pe baza „Notelor de predare" are loc transferul produselor finite în gestiunea de marfă şi descărcarea gestiunii:

a. prețul de livrare de la activitatea de producție către activitatea de comerț:	16.000
b. adaosul comercial 10%: (16.000 * 10% = 1.600)	1.600
Preț de vânzare fără TVA	**17.600**

Scanned with OKEN Scanner

c. TVA 24%:
(16.000 + 1.600)* 24%= 4.224

Preț de vânzare inclusiv TVA **21.824**

Din acest moment al transferului produselor finite în gestiunea de mărfuri apar în discuție două variante privind înregisrarea în contabilitate

Varianta I:

Această variantă ia în considerare faptul că în contul 711"Venituri aferente stocurilor de produse" se înregistrează valoarea produselor obținute la cost efectiv, cost standard iar în momentul transferului în gestiunea de marfă acesta se va diminua cu valoarea produselor transferate. Practic această variantă respectă regula de funcționare a contului 711"Venituri aferente stocurilor de produse" prevăzută în Ord 3055/2009.

371"Mărfuri" =	%	21.824
701"Venituri din vânzarea produselor finite"		16.000
378"Diferențe de preț la mărfuri"		1.600
4428"TVA neexigibilă"		4.224

- descărcarea gestiunii de produse finite

711" Venituri aferente stocurilor de produse" = 345" Produse finite" 16.000

Varianta II:

Aplicarea acestei variante apare ca o necesitate pentru a împiedica dublarea cifrei de afaceri a societății iar filiera înregistrărilor contabile este următoarea:

371"Mărfuri" =	%	21.824
345"Produse finite"		16.000
378"Diferențe de preț la mărfuri „		6.000
4428"TVA neexigibilă"		4.224

Scanned with OKEN Scanner

În această situație contul 711"Venituri aferente stocurilor de produse" se va închide la sfârşitul lunii în corespondență cu contul 121"Profit sau pierdere.

4. Vânzarea mărfurilor către terți:

5311"Casa în lei"	=	%	21.824
707"Venituri din vânzarea mărfurilor		„	17.600
4427"TVA colectată"			4.224

5. descărcarea gestiunii de mărfuri (a se vedea calculele de la operațiunea 3):

%	=	371" Mărfuri"	21.824
		607"Cheltuieli privind mărfurile"	16.000
		378"Diferențe de preț la mărfuri"	1.600
		4428"TVA neexigibilă"	4.224

Înregistrările în contabilitatea de gestiune:

În contabilitatea de gestiune va trebui să ținem cont de delimitarea cheltuielilor şi veniturilor pe cele două categorii de activități. Din datele contabile ale firmei repartizarea cheltuielilor pe cele două categorii de activități se prezintă astfel:

Elemente	Activitate de producție	Activitate de vânzare
701"Venituri din vânzarea produselor finite" (în cazul aplicării variantei I) sau 711"Venituri aferente stocurilor de produse"(în cazul aplicării variantei a II-a)	16.00	-
707"Venituri din vânzarea mărfurilor"		17.600
601"Chelt cu mat prime"	9000	
602"Chelt. cu mat consumabile"	126	
604"Chelt. Cu mat nestocate"	184	
605"Chelt cu energia şi apa"	65	65
607"Chelt privind mărfurile"		5.622

Scanned with OKEN Scanner

627"Chelt cu serv bancare şi asimilate"		15
628" Alte chelt cu serv executate de terţi"	82	
635"Chelt. cu alte impozite taxe şi vărsăminte asimilate"		49
641"Chelt cu remuneraţiile personalului"		2400
645"Chelt privind asigurările şi protecţia socială"		636
6811"Ch cu amortizarea"	500	100
Total cheltuieli	9.957	8.887
Total general cheltuieli	**18.844**	

Sursa: datele financiar contabile ale SC „X" SRL

Deoarece în planul general de conturi nu este făcută o delimitare la conturile din clasa 9"Conturi de gestiune" pe categorii de activităţi societatea studiată a apelat la detalierea în conturilor analitice specifice fiecărei activităţi.

Conturi de gestiune pentru activitatea de producţie	**Conturi de gestiune adaptate la activitatea comercială**
90 „Decontări interne"	**90 „Decontări interne"**
901.01"Decontări interne privind cheltuielile"	901.02 "Decontări interne privind cheltuielile comerciale"
902.01 "Decontări interne privind producţia obţinută"	902.02 "Decontări interne privind activităţile comerciale"
903.01"Decontări interne privind diferenţele de preţ"	903.02"Decontări interne privind rezultatele activităţilor comerciale"
92 „Conturi de calculaţie"	**92** „Conturi de calculaţie"
921 „Cheltuielile activităţii de bază"	-
922 „Cheltuielile activităţilor auxiliare"	-
923.01 „Cheltuieli indirecte de producţie"	923.02"Cheltuieli indirecte ale unităţilor operative"
924.01„Cheltuieli generale de administraţie"	924.02„Cheltuieli generale de administraţie"
925.01 „Cheltuieli de desfacere"	925.02"Cheltuieli directe ale unităţilor operative"
93 „Costul producţiei"	**93"Venituri"**
931.01"Costul producţiei obţinute"	931.02"Venituri din activităţi comerciale"
933"Costul producţiei în curs de execuţie"	-

Sursa: datele financiar contabile ale SC „X" SRL

Scanned with OKEN Scanner

I. Înregistrările în contabilitatea de gestiune aferente activității de producție:

- colectarea cheltuielilor directe aferente activității de producție

921"Cheltuielile activității de bază"	=	901.01"Decontări interne privind cheltuielile de producție"	9.000

- colectarea cheltuielilor indirecte aferente activității de producție:

923.01"Cheltuieli indirecte de producție"	=	901.01"Decontări interne privind cheltuielile de producție"	935

- obținerea producției:

931.01 „Costul producției obținute"	=	902.01"Decontări interne privind producția obținută"	16.000

- decontarea costului efectiv al producției obținute:

902.01"Decontări interne privind producția obținută"	=	%	9.935
921"Chelt. activit. de bază"			9.000
923.01"Chelt indirecte de producție"			935

- determinarea diferențelor de preț între costul efectiv şi cel standard:

903.01"Decontări interne privind diferențele de preț"	=	902.01"Decontări interne privind producția obținută"	6.065

- interfața contului 901.01"Decontări interne privind cheltuielile de producție":

901.01" Decontări interne privind cheltuielile de producție"	=	%	9.935
		903.01"Decontări interne privind diferențele de preț"	6.065
931.01"Costul producției obținute			16.000

Profitul realizat din activitatea de producție este de 6.065 de lei.

II. Înregistrările în contabilitatea de gestiune aferente activității comerciale:

- colectarea cheltuielilor directe aferente activității comerciale:

922"Cheltuielile activităților auxiliare"	=	901.02"Cheltuieli interne privind cheltuielile comerciale"	5.622

- colectarea cheltuielilor indirecte aferente activității comerciale:

923.02"Cheltuieli indirecte aferente unităților operative"	=	901.02"Cheltuieli interne privind cheltuielile comerciale"	3.265

Scanned with OKEN Scanner

- înregistrarea vânzării mărfurilor la preț cu amănuntul:

931.02"Venituri din activități comerciale"	=	902.02"Decontări interne privind activitățile comerciale"	17.600

- decontarea costului efectiv al activității comerciale:

902.02"Decontări interne privind activitățile comerciale"	=	%	8.887
		922" Cheltuielile activităților auxiliare"	5.622
923.02"Cheltuieli indirecte aferente unităților operative"			3.265

- înregistrarea diferențelor de preț între prețul de vânzare și costul mărfurilor:

903.02"Decontări interne privind rezultatele activităților comerciale"	=	902.02"Decontări interne privind activitățile comerciale"	8.713

- interfața contului 901.02 „Cheltuieli interne privind activitățile comerciale:

901.02" Cheltuieli interne privind activitățile comerciale"	=	%	-8.887
903.02"Decontări interne privind rezultatele activităților comerciale"			-8.713
931.02"Venituri din activități comerciale"			17.600

Se observă că activitatea de vânzare este rentabilă pentru societate și profitul realizat este în valoare de 8.713 de lei.

Din informațiile furnizate de contabilitatea de gestiune și cea financiară rezultă că societatea analizată ce derulează activitate în domeniul alimentației publice a obținut din activitatea de producție un profit de 6.065 de lei iar din activitatea de vânzare un profit de 8.713 lei.

Discuții:

Precizam la începutul lucrăriii că lipsa unei metodologii privind înregistrările contabile în domeniul alimentației publice poate conduce la puncte de vedere diferite. Acest lucru se poate observa în cazul firmei analizate la partea de transfer a produselor finite în gestiunea de marfă.

În cazul aplicării primei variante cea în care se respectă regula de funcționare a contului 711"Venituri aferente stocurilor de produse" cifra de

Scanned with OKEN Scanner

afaceri este dublată fapt care poate genera probleme firmelor privind încadrarea în anumite plafoane pentru depunerea declarațiilor fiscale respectiv întocmirea situațiilor financiare Afectate în această situație sunt și microîntreprinderile, impactul fiscal fiind mai mare prin aplicarea cotei de 3% asupra unei valori mai mari a veniturilor. Trezoreria microîntreprinderilor va fi afectată negativ pentru că vor trebui să plătească o valoare mai mare întrucât înregistrează în contabilitate un venit pe care în realitate nu-l încasează.

Profesionistul contabil va fi cu siguranță înclinat să aplice cea de-a doua variantă întrucât fiscalitatea firmei nu este afectată. Însă punct de vedere contabil această variantă considerăm că intră în conflict cu regula de funcționare a contului 711"Venituri aferente stocurilor de produse".În opinia noatră acest cont trebuie să rămână cu sold la sfârșitul lunii doar în cazul în care avem producție în curs de execuție ceea ce nu este cazul firmei analizate.

De asemenea un rol deosebit de important în cadrul unităților de producție ar trebui să-l joace contabilitatea de gestiune pentru că informațiile furnizate de către această disciplină se adresează în mod special managerului întreprinderii. Acesta va putea să ia decizii corecte privind activitatea pe care o desfășoară atunci când are o imagine clară asupra tuturor costurilor pe care le antrenează aceasta. Rolul profesionistului contabil este acela de a-i face pe managerii întreprinderilor să înțeleagă că fără o gestionare corectă a costurilor profitul acestora are de suferit.

În încheiere considerăm că elaborarea unei metodologii contabile în domeniul alimentației publice (și nu numai) ar ușura modul de abordare al diverselor probleme și particularități specifice acestuia.

Bibliografie

1. David Delia (coordonator), 2008, Contabilitate de gestiune, Editura Gutenberg Univers, Arad;
2. Mateș Dorel, David Delia(coordonatori), 2010, Contabilitate financiară conformă cu Directiva a IV a Comunităților Economice Europene, Editura Gutenberg Univers, Arad;
3. *** Legea contabilității 82/91 cu modificările și completările ulterioare;
4. *** OMFP 3055/2009
5. *** OMFP 1826/2003

Scanned with OKEN Scanner

CONSIDERENTE PRIVIND RECUNOAŞTEREA DIFERENŢEI DE CURS VALUTAR

Drd. Ec. Ştefan Doba

Abstract:
The importance of financial investment companies on the Romanian capital market requires the existence of relevant accounting regulations, and continuous improvement of the information retrieved from the ledgers of these institutions. The matter of exchange rate differences is topical and has effects on the financial results of the respective entities. In this article we present our perspective on the currently applied accounting treatment to the exchange rate differences. Our recommendations represent an alternative accounting treatment as opposed to the one currently applied.

Cuvinte cheie: *diferenţă de curs, recunoaştere, rezultatul financiar, substanţa tranzacţiei*

Globalizarea pieţelor de capital ridică cerinţe continue în privinţa creşterii eficienţei informaţiei contabile, având în vedere necesitatea, din ce în ce mai pregnantă, a informării unitare, a înţelegerii şi comparării informaţiilor financiar-contabile a diferitelor corporaţii.[1]

Importanţa relevanţei reglementărilor contabile aplicabile societăţilor de investiţii financiare rezultă din dimensiunea activităţii lor de administrare a portofoliilor şi de efectuare de investiţii financiare, prezenţa activă pe piaţa autohtonă de capital în calitatea lor investitori instituţionali, aspecte care necesită existenţa unor reglementări contabile relevante, perfecţionarea continuă a calităţii informaţiilor degajate de contabilitatea acestor societăţi.[2]

Relevanţa reglementărilor contabile este dată de capacitatea lor de a genera informaţii care să ajută pe utilizatori în deciziile lor economice, în evaluarea evenimentelor trecute, prezente sau viitoare, confirmând sau corectând evaluările lor anterioare.

Informarea corectă şi oportună a utilizatorilor informaţiilor contabile, îndeosebi a investitorilor, presupune ca reglementările contabile aplicabile

---

[1] Megan O., Informaţia contabilă - instrument de putere în epoca globalizării, Revista Tinerilor Economişti, Nr. 6, aprilie 2006

[2] Doba Ş., Belean P., Propuneri privind normalizarea contabilităţii societăţilor de investiţii financiare, Pieţe de capital, Editura Mirton, Timişoara, 2002, pag. 190

Scanned with OKEN Scanner

să asigure întocmirea de situații financiare credibile, inteligibile, comparabile și relevante, cerințe care pot fi îndeplinite doar prin normalizarea continuă a contabilității. contabile.

Normalizarea contabilă se poate realiza sub două forme: legală, realizată de puterea publică prin emiteri de reglementări legale, și profesională. Normalizarea realizată de puterea publică (exemplul țării noastre) generează de obicei norme dominate de interesul fiscal, situație care conduce implicit la subordonarea contabilității intereselor fiscale, în timp ce normalizarea profesională realizată de profesiunea contabilă, este acuzată de părtinire în favoarea entității economice ca producător de informații contabile.

Pentru a evita astfel de aspecte se apelează de multe ori la realizarea unei forme mixte a normalizării, formă la care s-a recurs și în țara noastră, atunci când în procesul de normalizare a contabilității pieței de capital desfășurat sub îndrumarea Ministerului Finanțelor Publice și a Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare au fost atrași specialiști, cadre din mediul universitar și organismele de reprezentare ale instituțiilor pieței de capital (U.N.O.P.C, Bursa de Valori București, fondurile mutuale, societățile de servicii de investiții financiare, societățile de investiții financiare, Asociația investitorilor din România etc.).

Normalizarea contabilității pieței de capital din România a început în cursul anului 2001 prin armonizarea reglementărilor național, european și internațional, norma contabilă instituită[3], purtând amprenta acestei încercări de armonizare. Armonizarea a continuat în cursul anului 2005 prin elaborarea unor reglementări contabile conforme cu Directiva a IV-a CEE[4] și cu Directiva a VII-a[5].

Cu toate acestea, normalizarea contabilă a pieței de capital nu a generat reglementări contabile care să asigure o interpretare contabilă adecvată și un tratament contabil corespunzător cu privire la unele operațiuni specifice pieței de capital[6] (ex. recunoașterea diferențelor din evaluarea activelor financiare la sfârșitul exercițiului financiar, a diferențelor de curs valutar rezultate în urma evaluării ulterioare a instrumentelor financiare exprimate

---

[3] Ordinul comun al Ministerului Finanțelor Publice și Comisia Națională a Valorilor Mobiliare nr. 1742/106 din 2001

[4] Reglementările contabile conforme cu Directiva a IV-a a Comunităților Economice Europene aplicabile entităților autorizate, reglementate și supravegheate de Comisia Națională a Valorilor Mobiliare, aprobate prin Ordinul CNVM nr. 75 din 2005

[5] Reglementările contabile conforme cu Directiva a VII-a a Comunităților Economice Europene aplicabile entităților autorizate, reglementate și supravegheate de Comisia Națională a Valorilor Mobiliare, aprobate prin Ordinul CNVM nr. 74 din 2005

[6] Doba Ș., Belean P., opera citată, pag. 191

Scanned with OKEN Scanner

într-o mondeă străină), cu efecte corespunzătoare asupra relevanței reglementărilor contabile în vigoare.

Societățile de investiții financiare dispun de lichidități în valută, active financiare monetare, folosite pentru efectuarea de plasamente în valută pe pieţele financiare autohtone şi cele internaționale (depozite bancare, acțiuni, obligațiuni etc.) în vederea obținerii de venituri.

În accepțiunea reglementărilor contabile şi fiscale în vigoare diferența dintre cursul valutar, existentă la data efectuării plasamentului şi la data maturizării (scadenței) principalului, este un venit impozabil sau o cheltuială deductibilă fiscal.

În opinia noastră, tratamentul contabil prevăzut în reglementările contabile aplicabile societăților de investiții financiare este neadecvat, pe considerentul că, diferența de curs valutar rezultată nu este efectul unor operațiuni speculative bazată pe variația cursului de schimb şi nici a unei decontări rezultate din relația externă, ci a evaluării, adică a conversiei operațiunii în valută în moneda națională depreciată.[7] Suntem de părere că, această diferență de curs nu trebuie recunoscută în contul de profit şi pierdere, deoarece înregistrarea la cursul zilei reprezintă ajustarea valorii principalului (capitalului în valută) şi constituie un câştig temporar sau o pierdere temporară.

În acest sens găsim referiri şi în norma contabilă internațională, în opinia căreia ajustarea, evaluarea valorii activelor şi datoriilor determină creşteri sau diminuări ale capitalurilor proprii şi care, deşi corespund definiției veniturilor şi cheltuielilor nu sunt incluse în contul de profit şi pierdere, ci ele sunt incluse în capitalurile proprii, ca ajustări pentru menținerea capitalului sau ca rezerve din reevaluare.[8]

În acest sens tratează problematica câştigului sau pierderii potențiale legat de un activ financiar şi Standardul Internațional de Contabilitate 39 „Instrumente financiare: Recunoaştere şi evaluare", în accepțiunea căruia, un câştig sau o pierdere aferent unui activ financiar, mai puțin pierderile din depreciere, împreună cu diferențele din cursul de schimb trebuie recunoscut/recunoscută la alte elemente ale rezultatului global[9], până la derecunoaşterea activului respectiv, moment în care câştigurile sau pierderile sunt reluate în contul de rezultate.[10]

---

[7] Doba Ş., Belean P., opera citată, pag. 192

[8] Standardele Internaționale de Raportare Financiară, Cadrul General, Editura CECCAR, Bucureşti, 2009, par. 81

[9] definit de IAS 1 par.1.7

[10] Standardele Internaționale de Raportare Financiară, IAS 39, Editura CECCAR, Bucureşti, 2009, par. 55.b

Scanned with OKEN Scanner

În cazul activelor financiare disponibile pentru vânzare care nu sunt elemente monetare (instrumente de capitaluri proprii) câştigul sau pierderea care este recunoscut/recunoscută la alte elemente ale rezultatului global şi include orice componentă legată de schimbul valutar.[11]

Totodată, paragraful 28 al Standardului Internațional de Contabilitate 7 „Situația fluxurilor de trezorerie" precizează că, câştigurile şi pierderile nerealizate din variația cursului de schimb valutar nu sunt fluxuri de trezorerie, fapt care, în opinia noastră denotă clar conexiunea necesară care ar trebui să fie între diferențele de curs valutar şi fluxul de numerar efectiv care ar putea fi generat de acestea în perioada de raportare.

Un tratament similar oferă norma contabilă europeană care permite includerea la rezervele nedistribuibile a diferenței de curs valutar în cazul în care ele rezultă din activele deținute ca imobilizări financiare din orice operațiune efectuată pentru acoperirea activelor în cauză[12], precum şi neincluderea în contul de rezultate a diferențelor de conversie rezultate din operațiuni la termen, active sau pasive neacoperite sau neacoperite în mod specific de alte operațiuni la termen sau de active sau pasive.[13]

În concluzie, considerăm că tratamentul contabil aplicat diferenței de curs valutar, prin reglementările contabile în vigoare, distorsionează rezultatul financiar al societăților de investiții financiare, atât prin recunoaşterea acesteia ca venituri sau cheltuieli cât şi prin efectul fiscal indus.

În baza argumentelor prezentate mai sus, suntem de părere că, diferența de curs valutar rezultată din deprecierea sau aprecierea temporară a monedei naționale, până la realizarea unui schimb valutar efectiv, să fie recunoscută într-un cont de capital propriu, - rezerve din conversie -, iar la data derecunoaşterii activului financiar exprimat în valută, diferența de curs valutar să fie recunoscută astfel: diferența de curs valutar aferentă exercițiul financiar în curs, în contul de profit şi pierdere, iar cea aferentă exercițiilor financiare precedente să fie transferată în "Rezultatul reportat reprezentând surplusul realizat din rezerve din reevaluare".

Apreciem că introducerea în reglementările contabile a propunerilor noastre ar contribui la evidențierea corectă a acestor diferențe de curs valutar, la creşterea calității informaționale a situațiilor financiare ale societăților de investiții financiare, şi nu în ultimul rând la menținerea capacității financiare a acestor entități.

---

[11] IAS 39, AG 83

[12] Directiva CEE 86/635 privind conturile anuale şi conturile consolidate ale băncilor şi altor instituții financiare, art. 39 alin.3, Jurnalul Oficial L 224 din 16.8.2006

[13] Idem, art. 39. alin. 4

Scanned with OKEN Scanner

Bibliografie:

1. Megan O., Informația contabilă- instrument de putere în epoca globalizării, Revista Tinerilor Economiști, Nr. 6, aprilie 2006
2. Doba Ş., Belean P., Propuneri privind normalizarea contabilității societăților de investiții financiare, Piețe de capital, Editura Mirton, Timişoara, 2002
3. Ordinul comun al Ministerului Finanțelor Publice şi Comisia Națională a Valorilor Mobiliare nr. 1742/106 din 2001
4. Reglementările contabile conforme cu Directiva a IV-a a Comunităților Economice Europene aplicabile entităților autorizate, reglementate şi supravegheate de Comisia Națională a Valorilor Mobiliare, aprobate prin Ordinul CNVM nr. 75 din 2005
5. Standardele Internaționale de Raportare Financiară, Cadrul General, Editura CECCAR, Bucureşti, 2009
6. Directiva CEE 86/635 privind conturile anuale şi conturile consolidate ale băncilor şi altor instituții financiare, art. 39 alin.3, Jurnalul Oficial L 224 din 16.8.2006

Scanned with OKEN Scanner

CONSIDERENTE PRIVIND CONSTITUIREA FONDULUI DE RISC AFERENT PIEȚEI DE CAPITAL LA SIF

Ec.drd.Ştefan DOBA
Ec.dr.Dorel BABA

Abstract:
This paper deals with the opportunity and practical approach of a risk reserve instated for the financial investment companies (SIFs) as a measure of ensuring fair value accounting and maintaining investor confidence.

Cuvinte cheie: *SIF-uri, provizioane, riscuri*

Riscul asociat investiției efectuate de societățile de investiții financiare pe piața de capital este dat de probabilitatea ca societățile să-şi piardă parțial sau integral suma investită. În funcție de nivelul de risc asumat, managementul poate decide alegerea unei strategii prudențiale, prin selectarea unor instrumente financiare cu risc scăzut (depozite bancare, titluri de stat, fonduri mutuale, obligatiuni de stat/corporative), strategii moderate sau agresive, prin alegerea unor instrumente financiare cu grad de risc mai ridicat (acțiuni, contracte futures, opțiuni), care poate să aducă randamente superioare.

Natura activităților desfăşurate de societățile de investiții financiare determină o expunere a acestora la diverse riscuri financiare, cum sunt:

a. Riscul valutar reprezintă riscul ca valoarea unui instrument financiar să fluctueze ca urmare a variației cursurilor de schimb valutar. Societățile de investiții financiare efectuează tranzacții atât în moneda românească, cât şi în valută, iar fluctuația monedei naționale, în sensul deprecierii acesteia, influențează nefavorabil rezultatul financiar al acestora. Instrumentele financiare utilizate, mai puțin instrumentele derivate, dau posibilitatea conservării valorii activelor monetare deținute în lei, prin efectuarea de plasamente şi încasarea de dobânzi în funcție de termenul de scadență.

b. Riscul ratei dobânzii constă în fluctuația valorii unui instrument financiar deținut de SIF pe termen mediu sau lung (obligațiuni, depozite bancare etc.), ca urmare a variației ratelor dobânzilor de pe piață, precum şi din riscul diferențelor dintre scadența activelor financiare purtătoare de dobândă şi cea a datoriilor purtătoare de dobândă, folosite pentru finanțarea activelor respective.

Scanned with OKEN Scanner

c. Riscul de preț este riscul ca valoarea unui instrument financiar să fluctueze ca rezultat al schimbării prețurilor pieței, chiar dacă aceste schimbări sunt cauzate de factori specifici instrumentelor individuale, emitentului acestora sau factori care afectează toate instrumentele tranzacționate pe piață.

Menționăm că, urmare a crizei financiare mondiale societățile de invetiții financiare au fost afectate de riscul de preț prin scăderea accentuată a cotațiilor acțiunilor, având în vedere faptul că dețin în portofoliile lor un număr mare de acțiuni cotate a fost afectată nefavorabil de riscul de preț.

d. Riscul de credit reprezintă riscul că una din părțile participante la un instrument financiar nu își va îndeplini o obligație, fapt ce va determina ca cealaltă parte să înregistreze o pierdere financiară. Activele financiare care supun societățile de investiții financiare la concentrări potențiale de riscuri de creditare sunt obligațiunile, depozitele bancare, conturile curente și alte creanțe.

e. Riscul de lichiditate reflectă incapacitatea unei piețe de a converti în lichidități anumite instrumente financiare tranzacționate în cadrul acesteia în cantitatea dorită, la momentul dorit și la o valoare apropiată de valoarea sa justă. Drept consecință valorificarea de către societățile de investiții financiare a unor instrumente financiare (ex. acțiuni deținute în societățile din portofoliile lor) ar putea întâmpina greutăți.

f. Riscul fluxului de numerar reprezintă riscul ca fluxurile de numerar viitoare asociate cu un instrument financiar monetar să fluctueze ca mărime. În cazul unui instrument financiar cu o rată fluctuantă, de exemplu, astfel de fluctuații vor avea ca rezultat o modificare a ratei efective a dobânzii instrumentului financiar, de obicei fără a surveni modificări ale valorii sale juste.

g. Riscul aferent impozitării, rezultă din interpretarea textelor și implementarea practică a procedurilor noilor reglementări fiscale aplicabile, care ar putea varia existând riscul, ca în anumite situații, autoritățile fiscale să adopte o poziție diferită față de cea a societății de investiții financiare (ex. impozitarea unor rezerve specifice activității SIF).

h. Riscul aferent mediului economic constă în procesul de ajustare a valorilor în funcție de riscul care a avut loc pe pieţele financiare internaționale în ultimii ani, care a afectat sever performanța acestora, inclusiv piața financiară din România, conducând la o incertitudine crescută cu privire la evoluția economică în viitor.

Scanned with OKEN Scanner

O imagine comparativă între nivelele de riscuri ataşate diferitelor tipuri de plasamente este redată în figura de mai jos:

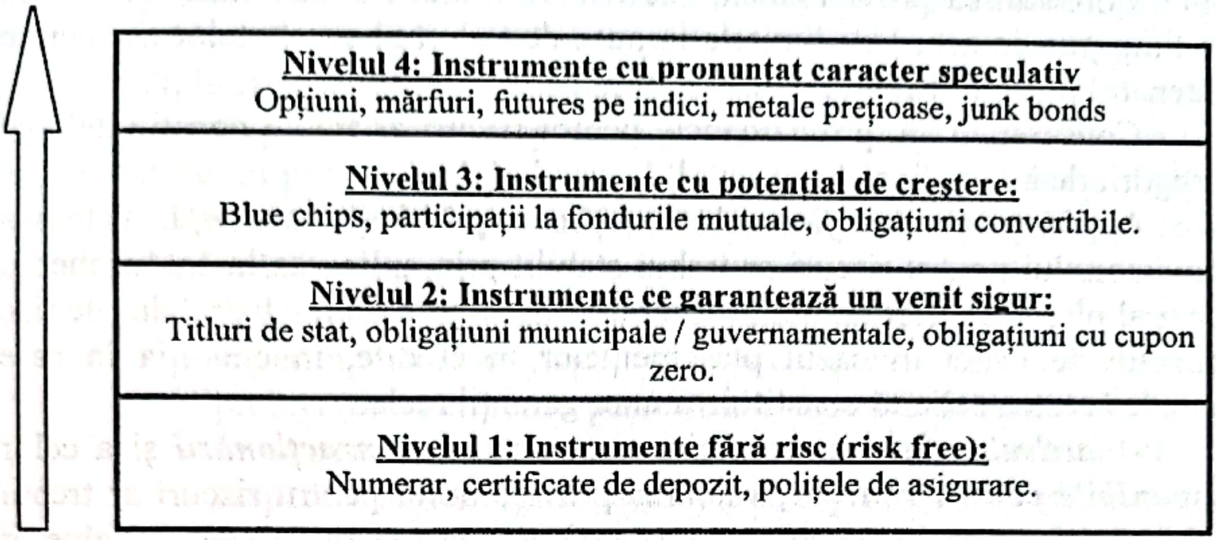

Figura 1: Clasificarea în funcție de risc a instrumentelor financiare
Sursa Păun Cristian, Aspecte financiare ale relațiilor economice internaționale, Editura Luceafărul 2003, pag. 97

Efectele crizei financiare internaționale s-au resimțit şi pe piața financiară românească în special sub forma scăderii pieței de capital, deprecierii monedei naționale, scăderii prețurilor activelor imobiliare, evoluției negative a indicatorilor macroeconomici (inflație, deficit bugetar, deficit de cont curent, scăderea investițiilor străine directe, etc.) cu impact şi asupra performanței societăților de investiții financiare. Conducerile SIF nu pot previziona toate efectele crizei, dar au adoptat măsurile necesare pentru dezvoltarea societăților în condițiile actuale de piață prin monitorizarea fluxurilor de numerar şi adecvarea politicilor investiționale.

În cadrul gestionării riscurilor aferente pieței financiare, deci şi a pieței de capital, sunt importante aspectele legate de evaluarea, prezentarea strategiilor manageriale cu privire la controlul riscurilor precum şi a modului de acoperire a influențelor negative cauzate de acestea.

În accepțiunea normei internaționale şi a celei naționale prezentarea informațiilor cu privire la risc este obligatorie şi ajută utilizatorii situațiilor financiare în evaluarea riscului ataşat instrumentelor financiare.

Reglementările fiscale autohtone prevăd posibilitatea constituirii, de către societățile de investiții financiare pentru operațiunile pe pieţele financiare în baza normelor emise Comisia Națională a Valorilor Mobiliare,[14] de

[14] Legea nr. 571 din 2003, Codul fiscal, art.22

Scanned with OKEN Scanner

provizioane pentru risc deductibile fiscal, până-n prezent, nu au fost elaborate aceste norme.

Constituirea provizioanelor de risc va trebui realizată într-un orizont de timp pus de acord cu limitele impuse de volumul rezultatelor financiare obtenabil în exercițiile viitoare.

Considerăm că, provizioanele pentru riscuri ar trebui constituite[15] pe categorii de active financiare astfel, în cazul:

- ***plasamentelor financiare deținute până la scadență***, valoarea provizionului pentru riscuri ar trebui stabilit prin aplicarea la soldul mediu lunar al plasamentelor a unui procent care aproximează media ratelor de risc utilizate de bănci în cazul plasamentelor în credite, în condiția în care băncile acestea solicită constituirea unor garanții reale;
- ***activelor financiare deținute în scopul tranzacționării*** şi a celor ***disponibile pentru vânzare***, valoarea provizionului pentru riscuri ar trebui stabilită prin metode specifice, cum ar fi Valoare la risc (VaR – Value at Risk), provizionul fiind corelat cu evoluția în viitor a rezultatelor financiare. Metoda valoare la risc (Var) este cea mai răspândită metodă de măsurare a riscului de piață, utilizată pe plan internațional şi măsoară pierderea pe care un portofoliu o poate suferi într-o anumită perioada de timp, în condiții normale de piață. Metoda are avantajul că, exprimă toate tipurile de riscuri printr-o singură valoare, măsoară riscul la diferite niveluri ale portofoliului (o singură poziție sau la nivelul unui portofoliu complex), poate folosi diferite orizonturi de timp (o zi, o lună etc.) pe un interval de încredere între 90 % - 99 % şi metoda poate fi extinsă la societățile nonfinanciare din portofoliul SIF.

Din punct de vedere al modalității practice de constituire a provizionului de risc, considerăm utile următoarele considerente:

- Constituirea provizionului se poate face similar constituirii rezervei legale, prin prelevarea unui procent din profitul brut al exercițiului financiar (10%, de exemplu), deductibilă fiscal, până când nivelul provizionului atinge un anumit nivel relativ față de valoarea portofoliului de titluri financiare, nivel relativ care să reflecte la sfârşitul exercițiului financiar riscul portofoliului deținut;
- În exercițiile financiare ulterioare, valoarea provizionului se ajustează în funcție de evoluția valorii portofoliului administrat şi de dinamica riscului asociat acestuia, în sensul suplimentării sau diminuării acestui

---

[15] Doba Ş., Cuzman I., Opinii privind constituirea provizionului de risc la societățile de investiții financiare, Piața de capital, Editura Universității de Vest Timişoara, 2005

Scanned with OKEN Scanner

provizion pentru ca nivelul acestuia să reflecte nivelul relativ al riscului la data întocmirii situațiilor financiare;

Aspectele care considerăm că merită o dezbatere ulterioară în privința acestei problematici sunt legate de:

- Aplicarea unui tratament fiscal echitabil în cazul situațiilor în care într-o anumită perioadă de timp un SIF este nevoit să constituie sau să suplimenteze un provizion de risc care depășește limita de deductibilitate a acestuia pentru exercițiul financiar respectiv. Această situație poate să apară în cel puțin două situații:
  - Atunci când un SIF administrează un portofoliu cu un risc superior riscului pieței, adecvarea provizionului necesitând prelevarea unei sume peste limita recunoscută ca deductibilă. În această situație, politica fiscală poate alege echidistanța, respectiv nedeductibilitatea sumei suplimentare reduce randamentul și raportul rentabilitate-risc pentru companiile profitabile respectiv accentuează pierderile și deteriorează și mai mult raportul rentabilitate-risc pentru companiile cu pierderi din tranzacții și expunerea la o volatilitate peste media pieței. O a doua variantă este o strategie fiscală agresivă, de „limpezire" a pieței prin acordarea deducerii intergrale numai companiilor profitabile. Această a doua variantă fie obligă companiile cu pierderi să diminueze riscul prin alterarea strategiei investiționale fie să devină mai competitive dacă urmăresc să rămână în piață;
  - Atunci când situații excepționale de piață (cum este și cazul recent al scăderii accentuate a pieței financiare) impun un provizion suplimentar tuturor participanților la piață, datorat creșterii riscului sistemic. Strategia fiscală a statului poate fi una pe termen lung, orientată înspre interesul contribuabililor în special (facilitate fiscală) și al utilizatorilor situațiilor financiare în general (sprijinirea demersului de reflectare a imaginii fidele) acordându-se deductibilitate integrală acestor sume, sau poate fi orientată pe termen scurt înspre interesul imediat al statului de a încasa impozite și taxe cât mai consistente qualiscumque.
- Natura instrumentelor de cuantificare a riscului este una istorică, astfel că provizionul de risc, în valoare absolută, sau relativă vizavi de valoarea portofoliului, se referă strict la perioada luată în considerare pentru calculul riscului, fără nicio valență previzională. Având în vedere că istoria

Scanned with OKEN Scanner

pieţelor financiare sugerează că „taurul urcă pe scări/ursul sare pe geam", respectiv volatilitatea din perioadele de scădere este mai tot timpul superioară celei din perioadele de creştere, măcar din această perspectivă SIF-urile vor „face vara car şi iarna sanie". Cu alte cuvinte, ponderea semnificativă a provizioanelor de risc (exceptând liniaritatea prelevării acestor sume) cade în perioadele mai puţin faste, când probabilitatea de a exista surse este mai redusă. În aceste condiţii, dezideratul de conservare a capacităţii financiare a SIF-urilor nu îşi găseşte resurse practice solide.

În opinia noastră, constituirea provizioanelor pentru riscuri ar contribui atât la menţinerea capacităţii financiare ale societăţiilor de investiţii financiare, cât şi la creşterea încrederii investitorilor.

Bibliografie

1. Legea nr. 571 din 2003 privind Codul fiscal
2. Doba Ş., Cuzman I. - *Opinii privind constituirea provizionului de risc la societăţile de investiţii financiare*, Piaţa de capital, Editura Universităţii de Vest Timişoara, 2005
3. Păun C. - *Aspecte financiare ale relaţiilor economice internaţionale*, Editura Luceafărul 2003

Scanned with OKEN Scanner

PREZENTAREA NOILOR SITUAȚII FINANCIARE - O ABORDARE INTERNAȚIONALĂ

Prof. ec. drd. Daniela Feier
Lector univ. drd. Doina Maria Tilea
Ec. Maria Mornea

Abstract:
In 2004, the IASB and FASB have agreed to jointly conduct a project on reporting financial performance, the main objective to promote convergence of accounting standards used internationally.
The main objective of the IASB and FASB joint project is to develop a standard to help companies about the organization and disclosure in financial statements in order to achieve an integrated picture of the entity's financial reporting. This will increase the usefulness of this information, helping the equity bidder (users) in decision making.
By April 2009, were applied in practice these financial statements to several companies and FASRI have studied their use by investors, according to the new proposals.

***Cuvinte cheie**: entitate, imagine financiară integrată, situația poziției financiare,situația rezultatului global, situația fluxurilor de numerar.*

În anul 2004, IASB şi FASB au convenit să deruleze în comun un proiect privind raportarea performanțelor financiare, având ca obiectiv principal promovarea convergenței Standardelor de Contabilitate utilizate pe plan internațional. Astfel, au abordat acest proiect în trei faze:

- faza A, care prezintă situațiile financiare ca pe nişte părți al unui întreg (set complet), la un moment dat
- faza B, care detaliază prezentarea informațiilor din situațiile financiare (agregarea/dezagregarea infomațiilor, evidențierea şi explicarea totalurilor şi a subtotalurilor, utilizarea metodei directe /indirecte la prezentarea cash-flow-ului, etc.)
- faza C, care se adresează prezentării informațiilor financiare interimare în US GAAP, cu posibilitatea reconsiderării "IAS 34 Raportarea financiară interimară" de către IASB.

În anul 2007, IASB a finalizat faza A, prin publicarea versiunii revizuite a IAS 1, care a modificat situația variației capitalurilor proprii şi

Scanned with OKEN Scanner

prezentarea rezultatului global, aducând la acelaşi numitor comun IAS 1 cu "SFAS 130 Raportarea rezultatului global". FASB a decis abordarea concomitentă a fazei A cu faza B, aşa că, deocamdată, nu a revizuit reglementările proprii privind situaţiile financiare.

În anul 2008, IASB şi FASB au publicat *documentul "Viziuni preliminare privind prezentarea situaţiilor financiare"*, acesta fiind rezultatul consultărilor de peste doi ani dintre acestea cu alte grupuri de consultanţă, cum ar fi Joint International Group şi Financial Institutions Advisory Group, precum şi cu alte părţi interesate.

Până în aprilie 2009, s-au aplicat în practică aceste situaţii financiare la mai multe companii, iar FASRI a studiat utilizarea lor de către investitori, în conformitate cu noile propuneri.

Obiectivul principal al proiectului comun al IASB şi FASB este de a elabora un standard care să ajute companiile în legătură cu modul de organizare şi de prezentare a informaţiilor în situaţiile financiare, în vederea realizării unei *imagini financiare integrate asupra entităţii raportoare* (integrated financial picture of the entity). Acest lucru va spori utilitatea acestor informaţii, ajutându-i pe ofertanţii de capital (utilizatori) în luarea deciziilor.

Obiectivul principal a fost detaliat pe următoarele trei obiective subordonate:

- coeziunea: prezentarea informaţiilor în cadrul situaţiilor financiare în mod coerent şi unitar, astfel încât utilizatorii să poată urmări fluxul de informaţii de la parte la întreg
- dezagregarea: prezentarea separată a informaţiilor despre componentele primare din cadrul situaţiilor financiare, de la întreg la parte
- lichiditatea şi flexibilitatea financiară: prezentarea informaţiilor în situaţiile financiare de aşa manieră încât utilizatorii să poată aprecia capacitatea entităţii de a face faţă angajamentelor financiare şi de a investi în oportunităţi de afaceri.

Prin modelul de prezentare propus se urmăreşte la nivelul situaţiei poziţiei financiare, situaţia rezultatului global şi situaţia fluxurilor de numerar, prezentarea în secţiuni separate a informaţiilor privind crearea de valoare (secţiunea business defalcată pe activităţi de exploatare şi de investiţii), modul cum entitatea îşi finanţează activităţile (secţiunea referitoare la activităţile de finanţare).

De asemenea, trebuie prezentate în secţiuni separate informaţii despre activităţile discontinue, impozit pe profit/venit şi despre capitaluri proprii. Potrivit documentului, mai sus menţionat, o entitate trebuie să alinieze

Scanned with OKEN Scanner

componentele situațiilor de sinteză, în ordinea prezentată în cele trei coloane de mai jos:

Tabelul nr. 1 *Componentele noilor situații financiare de sinteză*

Situația poziției financiare	Situația rezultatului global	Situația fluxurilor de numerar
Business -active și datorii aferente activității de exploatare -active și datorii aferente activității de investiții	Business -venituri și cheltuieli aferente activității de exploatare -venituri și cheltuieli aferente activității de investiții	Business -fluxuri de numerar aferente activității de exploatare -fluxuri de numerar aferente activității de investiții
Finanțare -active aferente activității de finanțare -datorii aferente activității de finanțare	Finanțare -venituri aferente activelor de finanțare -cheltuieli aferente datoriilor de finanțare	Finanțare -fluxuri de numerar aferente activelor de finanțare - fluxuri de numerar aferente datoriilor de finanțare
Impozit pe venit/profit	Impozit pe venit/profit aferent activităților permanente (business și finanțare)	Impozit pe venit/profit
Activități discontinue	Activități discontinue (neimpozabile)	Activități discontinue
	Alte rezultate globale (neimpozabile)	
Capital propriu		Capital propriu

Sursa: IASB, 2009

Fiecare secțiune și categorie aferentă componentelor trebuie să conțină subtotaluri și total. Opțional, entitățile pot prezenta în situația poziției financiare și *total activ*, respectiv *total datorii*.

În vederea elaborării unui set de situații financiare conform formatului propus, o entitate trebuie să efectueze o alocare a activelor și a datoriilor în cadrul poziției financiare, pe baza modului cum sunt utilizate de entitate. Dacă entitatea are mai multe segmente operaționale, clasificarea se va face la nivel de segment.

Atât IASB, cât și FASB au optat pentru acest tip de abordare, numită "abordare managerială", care este opusă abordării prescriptive, și care sus-

Scanned with OKEN Scanner

ține că situațiile financiare trebuie să reflecte modul în care managementul gestionează entitatea și resursele acesteia. Această alocare va fi determinantă în elaborarea situației rezultatului global și a fluxurilor de trezorerie.

În ceea ce privește prezentarea performanțelor se va realiza un singur document de sinteză numit "situația rezultatului global", în care elementele aferente altor rezultate globale vor fi incluse într-o secțiune separată. *Cheltuielile vor fi prezentate după funcții*, iar în cadrul fiecărei funcții vor fi subclasificate după natură. Această clasificare va spori utilitatea informațiilor din prognozele privind fluxurile de numerar.

În legătură cu situația fluxurilor de numerar IASB/FASB propun metoda directă pentru prezentarea cash-flowului din exploatare (eliminând metoda indirectă) și prezentarea unei reconcilieri a fluxurilor de numerar cu rezultatul global, la nivel de secțiune, în notele explicative.

În România *aplicarea IFRS privind întocmirea situațiilor financiare individuale se va face de către instituțiile de credit, începând cu exercițiul financiar 2012*. Pregătirea acestui proces vizează organismele de reglementare, băncile și profesioniștii care vor trebui să asigure tranziția. Ca urmare a cerințelor exprimate de Grupul G20 de a revizui modul în care sunt contabilizate instrumentele financiare, IASB a publicat standardul IFRS 9 "Instrumente financiare" în mai multe etape. Din cauza controverselor legate de evaluarea la valoarea justă a datoriilor financiare și recunoașterea unui câștig atunci când riscul de credit al entității se deteriorează, IFRS 9 a tratat inițial doar aspectele legate de contabilizarea activelor financiare.

În octombrie 2010, IASB a emis din nou IFRS 9 cu cerințe privind evaluarea datoriilor financiare și de recunoaștere a activelor și a datoriilor financiare. IFRS 9 menține opțiunea valorii juste din IAS 39 în cazul datoriilor financiare, *însă variațiile de valoare nu vor mai afecta contul de profit și pierdere, ca în IAS 39, ci alte elemente ale rezultatului global* (cu anumite excepții). Aspectele legate de recunoașterea activelor și datoriilor financiare au fost preluate din IAS 39.

Fazele următoare ale proiectului privind înlocuirea IAS 39 vizează deprecierea activelor financiare și contabilitatea de acoperire și se estimează că vor fi finalizate în anul 2011.

IFRS 9 va fi aplicat începând cu anul 2013 (cu posibilitatea adoptării anticipate) și va înlocui standardul IAS 39. Instituțiile financiare vor fi cele mai afectate de acest standard, motiv pentru care acestea trebuie să urmărească schimbările adoptate pentru a asigura continuitatea aplicării IFRS. Tot ele sunt afectate și de noile cerințe de informare introduse ca urmare a revizuirii standardului IFRS 7, în cazul transferurilor de active financiare

Scanned with OKEN Scanner

prin securitizare pentru înțelegerea efectelor riscurilor care rămân în sarcina entității care transferă activele.

De asemenea, *IASB a emis o colecție de amendamente la șapte standarde*, ce constituie parte integrantă a programului anual de îmbunătățire.

IASB a modificat și standardul IAS 12 "Impozitul pe profit". Potrivit standardului inițial, creanța sau datoria de impozit amânat, rezultată prin realizarea unui active, era evaluată în funcție de modul în care se aștepta că va fi realizat activul (prin vânzare sau utilizare). Acest aspect are relevanță mai ales atunci când cotele de impozit pe profit sunt diferite. Deoarece modul preconizat de realizare implică un grad ridicat de subiectivism, IASB a introdus o soluție pragmatică care prezumă că realizarea investițiilor imobiliare evaluate la valoarea justă va avea loc prin vânzare (și pentru evaluarea impozitelor amânate se aplică cota de impozitare de la vânzare). Ca urmare a acestei revizuiri, interpretarea SIC 21 nu se va mai aplica investițiilor imobiliare evaluate la valoarea justă.

Entitățile care întocmesc situații financiare, conforme cu IFRS, vor trebui să analizeze măsura în care politicile contabile utilizate vor trebui schimbate ca urmare a amendamentelor la standardele IFRS (o secțiune din situațiile financiare este alocată amendamentelor la IFRS și impactului acestora asupra situațiilor financiare).

Entitățile care pregătesc trecerea la IFRS vor trebui să țină cont de aceste amendamente în selectarea politicilor contabile și configurarea sistemelor informaționale pentru a efectua retratările necesare și a asigura pregătirea situațiilor financiare, în conformitate cu IFRS. Aplicarea IFRS în România este un proces gradual care va cuprinde în viitor și mai multe entități care vor parcurge același demers.

Fenomenul de convergență și criza financiară au impus modificări succesive în referențialul internațional. Dinamica acestor modificări implică intensificarea eforturilor de adaptare din partea actorilor implicați.

Organismele românești de reglementare a contabilității sunt pregătite să susțină entitățile și profesioniștii contabili în eforturile de implementare a unui sistem de raportare financiară bazat pe standardele IFRS. Aplicarea standardelor contabile (IAS, ulterior IFRS) a constituit un element de importanță strategică în internaționalizarea contabilității din România.

Bibliografie:

1. BUNEA, Ș., *Standarde internaționale de Raportare financiară (IFRS) 2011- Implicații pentru entitățile din România*, Curierul Național, București, nr.5938, 2011, p. 7-8

Scanned with OKEN Scanner

2. FEKETE,S., *Cercetare conceptuală şi empirică privind raportările financiare din România şi Ungaria. Convergenţă şi conformitate cu IFRS,* 2009, Editura Casa Cărţii de Ştiinţă, Cluj-Napoca
3. IASB, Discussion Paper, 2008, *Preliminary Views on Financial Statement Presentation*
4. *Standardele Internaţionale de Contabilitate şi de Raportare Financiară şi interpretările lor la 1 ianuarie 2010,* 2010, Editura CECCAR
5. www.fasb.org
6. www.iasb.org

Scanned with OKEN Scanner

MĂSURI LEGISLATIVE DE COMBATERE A EVAZIUNII FISCALE PROMOVATE ÎN ROMÂNIA, ÎN CONTEXTUL CRIZEI ECONOMICO - FINANCIARE

Ec. drd. Fodor Iudit
Ec. Miclea Sebastian - Florin

Abstract:
The effects of interactions between national economies within the general process of globalization are the most diverse and not always positive. One of these effects is a contemporary one: the financial - economic crisis.
In such a situation, when the global economy is undergoing a recession, more and more taxpayers will be tempted to operate outside the legal framework, which is why we claim that tax evasion and fight against it must be reviewed, identifying the most effective measures to combat this, "scourge" being of a particular importance.

Cuvinte cheie: *evaziune fiscală, măsuri legislative, sistem fiscal, criză economică, politică fiscală, impozit.*

Considerații generale

În anul 2008 economia mondială a intrat în cea mai mare criză economică după marea recesiune din anul 1930, afectând atât țările dezvoltate, cât şi țările emergente, demonstrând gradul de interdependență a economiilor lumii.

Începând cu ultimul trimestru al anului 2008 criza s-a propagat şi în țara noastră, în contextul în care economia României a înregistrat o creştere nesustenabilă (7,3% în anul 2008) care a alimentat un deficit de cont curent excesiv de circa 11,6% din P.I.B. în 2008. Ca şi în alte țări, gestionarea boomului economic s-a dovedit a fi dificilă, politica fiscală a alimentat dezechilibrele prin cheltuirea veniturilor aferente creşterii suplimentare, ceea ce a condus la deficite fiscale mai mari.

Într-o perioadă de criză se întâmplă un fenomen de creştere a evaziunii fiscale, stoparea acestui fenomen fiind foarte greu de realizat.

În opinia economistului Daniel Dăianu: „având în vedere faptul că, în mod normal evaziunea fiscală ar fi oprită natural de o creştere

Scanned with OKEN Scanner

economică, în condiții de criză ea se mărește și nu poate fi contracarată"[2].

În opinia lui, în condițiile în care economia subterană, care este generatoare de evaziune fiscală, se dezvoltă, efectul de colectare a contribuțiilor la bugetul de stat va fi mult mai redus.

Așadar, devine oportună căutarea celor mai bune modalități de îmbunătățire a sistemului de colectare și de atragere în sistem a veniturilor din economia subterană. Tot mai multe firme noi sunt atrase în angrenajul economiei subterane, resursele vitale sunt scoase din țară, iar investitorii străini ocolesc sau pleacă dezamăgiți din zonă.

Astfel, în condițiile în care România a fost atinsă sever de criza economică mondială, țara noastră riscă să fie prinsă într - un cerc vicios în care evaziunea fiscală duce la scăderea veniturilor publice, subminează încrederea generală și slăbește în cele din urmă însăși credibilitatea statului.

Măsuri legislative de combatere a evaziunii fiscale

Cu scopul de a colecta cât mai mulți bani la buget și de a combate evaziunea fiscală în România, a fost introdus în luna mai 2009 controversatul *impozit forfetar*. Scopul introducerii acestui impozit nu a fost decât de a înlocui o bază de impozitare volatilă cu una controlabilă. În aceste condiții se constată că, deși o firmă nu înregistrează profit, aceasta este obligată să plătească cel puțin un impozit de 2.200 de lei pe an, această sumă putând să crească până la 43.000 de lei pe an, în funcție de cifra de afaceri realizată de agentul economic în anul precedent.

Ministerul invocă faptul că din cca. 680.000 de contribuabili, numai 2000 contribuie la formarea a 85% din veniturile bugetare. Dar, o afirmație atât de simplă nu este nici lămuritoare, nici convingătoare. Înainte de a lua o decizie majoră în ceea ce privește schimbarea sistemului de impozitare, ar trebui analizat dacă firmele care nu au plătit impozitele au înregistrat într-adevăr pierderi (și care ar fi cauzele acestora), intră în sfera evaziunii fiscale sau sunt inactive.

Credem că este esențial acest lucru, deoarece ***includerea tuturor agenților economici care înregistrează pierdere în categoria evazioniștilor*** este o mare greșeală. Însă, dacă într-adevăr, se poate constata evaziunea fiscală, atunci ar trebui văzut de ce, în condițiile unei cote de impozitare a profitului redusă de 16%, agenții economici sunt înclinați să nu-și declare veniturile. Probabil ***întreg sistemul fiscal și metodele de administrare a impozitelor trebuie revizuite.***

Scanned with OKEN Scanner

De asemenea, în opinia noastră, de multe ori se face o confuzie între cash – flow şi profit, atunci când se analizează activitatea firmelor cu pierderi. Dacă o companie are disponibil de numerar pentru derularea afacerii fără să înregistreze profit, nu înseamnă neapărat că face evaziune fiscală. În multe situații, compania - mamă alege să își finanțeze filiala din România, chiar dacă aceasta înregistrează pierderi, din motive ce țin de consolidarea poziției pe o anumită piață sau pentru că la nivel de grup se realizează acea sinergie generatoare de profit.

În opinia noastră, impozitul forfetar are un caracter regresiv, fiind avantajați contribuabilii care obțin venituri mari şi sunt dezavantajați cei al căror venit este inferior mediei domeniului în care funcționează.

De asemenea, suma fixată în sarcina contribuabililor nu ține cont de condițiile economice şi sociale în care se derulează activitatea, nu ține cont de situația economică de ansamblu a contribuabilului şi nici nu încurajează competiția, nu face altceva decât să descurajeze continuarea oricărei alte activități. În cursul anului 2009 un număr de 133.326 de agenți economici şi-au suspendat activitatea, acest număr înregistrând o creştere de 1009,59% față de anul 2008 (Figura nr. 1.1.).

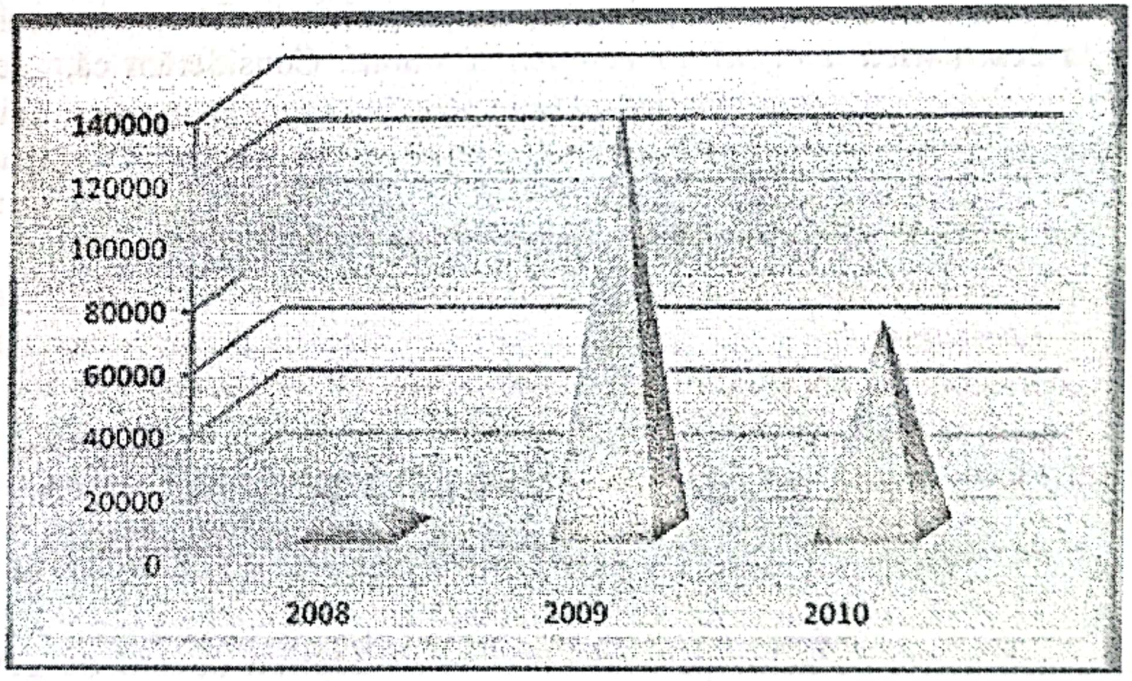

Figura nr. 1.1. **Dinamica suspendărilor de activitate în perioada 2008 – 2010**
Sursa: prelucrări după datele furnizate de Oficiul Național al Registrului Comerțului - Statistica suspendărilor de activitate, pe județe, în perioada ianuarie-decembrie 2010, comparativ cu aceeaşi perioadă a anului precedent; Statistica suspendărilor de activitate, pe județe, în perioada ianuarie-decembrie 2008, ianuarie-decembrie 2009

Scanned with OKEN Scanner

Potrivit datelor oficiale ale Oficiului Național al Registrului Comerțului (ONRC), în primul trimestru al anului 2010, numărul întreprinderilor care şi - au suspendat activitatea a **crescut cu 356,32% față de anul 2009, însă începând cu luna aprilie 2010, s-a înregistrat o scădere a acestora. Comparativ cu anul 2009, numărul firmelor care şi-au suspendat activitatea pe parcursul anului 2010, a scăzut cu aproximativ 50,6%.**

Analizând consecințele introducerii impozitului forfetar, trebuie să recunoaştem că această măsură nu a avut numai efecte dăunătoare, ci a avut şi ***efecte benefice***. Printre virtuțile acestei măsuri, se numără faptul că, a reuşit, dacă nu să elimine, cel puțin ***să limiteze evaziunea fiscală***.

Ne referim la situațiile în care eligibilitatea cheltuielilor deductibile era mimată, extinsă în mod nelegal (de exemplu cheltuieli care nu sunt sau nu pot fi asociate, în mod funcțional, veniturilor) sau la situația în care unele venituri nu erau înregistrate, în ambele situații reducându-se baza de impozitare.

Un alt aspect pozitiv reprezintă, **creşterea certitudinii coincidenței dintre venitul public programat şi cel încasat**, acest aspect determinând în mod implicit, creşterea stabilității financiare macroeconomice.

De asemenea, prin introducerea impozitului forfetar, s-a realizat ***selecția economică a agenților economici viabili***. Considerăm că, agenții economici care nu obțin, cu caracter de continuitate, un profit minimal (adică egal cu valoarea impozitului forfetar) trebuie să iasă de pe piață, acest lucru constituind un proces de asanare economică extrem de util şi eficace.

În altă ordine de idei, apreciem că, în prezent, domeniul cu cea mai mare expunere pentru evaziune fiscală în România îl reprezintă ***comerțul cu bunuri intracomunitare*** sau cu ***produse accizabile*** care nu sunt declarate şi pentru care contribuabilii nu plătesc taxe.

Astfel, în vederea combaterii evaziunii fiscale ***în domeniul achizițiilor intracomunitare***, în ceea ce priveşte obligațiile declarative cu privire la T.V.A., este de menționat că acestea au devenit considerabil mai complexe începând cu 2007.

Începând cu data de 01 iunie 2009, persoanele juridice care efectuează astfel de achiziții sunt obligate să depună decont de T.V.A. lunar, chiar dacă au o cifră de afaceri sub plafonul de 100.000 de euro, statul dorind astfel să verifice mai strict companiile şi să combată evaziunea fiscală prin plasarea pe piața neagră a produselor cumpărate din statele membre ale Uniunii Europene.

Scanned with OKEN Scanner

În mod cert, introducerea obligativității depunerii lunare a decontului de T.V.A., are rolul de a limita dimensiunile fraudei de tip „carusel" şi, pe cale de consecință, de a îmbunătăți randamentul fiscal al taxei pe valoarea adăugată.

O altă măsură, considerată una dintre cele mai importante măsuri legislative pentru combaterea evaziunii fiscale, deoarece permite un control mai eficient, în timp real, al operațiunilor intracomunitare, a fost introdusă prin **Ordonanța de urgență a Guvernului nr.109/2009**.

Potrivit acestei ordonanțe, începând din 2010, agenții economici, care au efectuat livrări şi/sau achiziții intracomunitare de bunuri, livrări de bunuri în cadrul unei operațiuni triunghiulare, achiziții de bunuri efectuate de beneficiarul livrării ulterioare în cadrul unei operațiuni triunghiulare, precum şi prestări intracomunitare de servicii şi achizitii intracomunitare de servicii, trebuie să depună lunar ***Declarația Recapitulativă VIES 390*** atât pentru livrările/achizițiile intracomunitare de bunuri, cât şi pentru serviciile prestate intracomunitar.

Pâna în 2010, declarația se depunea trimestrial, pe data de 25 a lunii în cauză şi trebuia să cuprindă doar livrările/achizițiile intracomunitare de bunuri, însă în opinia specialiştilor, termenul de 3 luni nu permitea controlul operațiunilor decât după o perioadă de aproape 4 luni, suficient pentru ca operatorii economici frauduloşi să dispară înainte ca autoritățile fiscale să aibă posibilitatea să detecteze operațiunile frauduloase.

Se încearcă astfel, stoparea evaziunii fiscale prin verificările încrucişate, care au drept scop verificarea corelațiilor între achizițiile intracomunitare declarate de contribuabilii români prin declarațiile recapitulative privind achizițiile intracomunitare depuse lunar, cu livrările declarate de către furnizorii din Uniune, pe numele beneficiarilor din România.

De asemenea, toți operatorii economici înregistrați în România în scopuri de T.V.A., care efectuează achiziții intracomunitare sau livrări intracomunitare de bunuri au obligația depunerii ***Declarației Intrastat***, peste pragul valoric de 300.000 de Ron în cazul achizițiilor intracomunitare şi de 900.000 de Ron în cazul livrărilor intracomunitare.

Prin ***Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 54/2010*** privind unele măsuri pentru combaterea evaziunii fiscale, au fost aduse modificări şi completări importante Codului fiscal şi Codului de procedură fiscală în vederea combaterii fraudei fiscale în domeniul T.V.A. şi nu numai.

Astfel, începând cu data de 1 august 2010, s-a înființat în cadrul Agenției Naționale de Administrare Fiscală ***„Registrul Operatorilor Intra-***

Scanned with OKEN Scanner

comunitari", acesta cuprinzând toate persoanele impozabile şi persoanele juridice neimpozabile care efectuează operaţiuni intracomunitare.

Codul de înregistrare în scopuri de T.V.A. emis de autorităţile fiscale române nu va fi considerat valid pentru operaţiuni intracomunitare decât după înscrierea persoanei juridice în Registrul Operatorilor Intracomunitari. Altfel spus, neînscrierea în acest Registru atrage după sine imposibilitatea

utilizării codului de T.V.A. în tranzacţiile intracomunitare şi implicit aplicarea regimului de impunere specific contribuabililor care nu sunt inregistraţi în scopuri de T.V.A.

Scopul acestui Registru a fost monitorizarea mai eficientă a oprato-rilor economici care efectuează operaţiuni intracomunitare.

Ordonanţa de urgenţă nr. 54/2010 privind unele măsuri pentru combaterea evaziunii fiscale, a adus câteva modificări şi în domeniul accizelor, în special în ceea ce priveşte ***regimul antrepozitelor fiscale*** precum şi ***obligaţiile antrepozitarilor autorizaţi***.

Astfel, printre condiţiile necesare în vederea obţinerii autorizaţiei de antrepozit fiscal se numără obligativitatea contribuabilului de a nu înregistra obligaţii fiscale restante la bugetul general consolidat.

De asemenea, antrepozitarul autorizat, destinatarul înregistrat şi expeditorul înregistrat au obligaţia să constituie în favoarea autorităţtii competente o garanţie pentru producţia, transformarea şi deţinerea de produse accizabile în regim suspensiv de accize, precum şi o garanţie pentru circulaţia acestor produse în regim suspensiv de accize, care să asigure plata accizelor care pot deveni exigibile

În situaţia în care aceşti operatori înregistrează obligaţii fiscale restante cu mai mult de 30 de zile, administrate de Agenţia Naţionala de Administrare Fiscală, garanţia se extinde şi asupra acestora de drept şi fără nicio altă formalitate.

Garanţia reprezintă 6% din valoarea accizelor aferente produselor ce ar rezulta la nivelul unui an, potrivit capacităţilor tehnologice de producţie pentru antrepozitul nou-infiinţat. Pentru antrepozitarii autorizaţi, valoarea garanţiei se va calcula prin aplicarea procentului de 6% la valoarea accizelor aferente ieşirilor de produse accizabile din ultimul an, dar nu mai puţin de 6% din valoarea accizelor aferente produselor ce ar rezulta potrivit capacităţilor tehnologice de producţie.

Garanţia aferentă deplasării produselor accizabile în regim suspensiv de accize efectuată de un expeditor înregistrat reprezintă 100% din valoarea accizelor corespunzătoare produselor deplasate.

Scanned with OKEN Scanner

O altă problemă cu care se confruntă economia românească, este cea a economiei de suprafață, dar care prezintă un comportament subteran.

Ne referim aici la așa numita *„economie a arieratelor"*, adică societățile care își asumă obligațiile financiare și fiscale, dar nu le achită.

Acestea crează importante disfuncționalități economico – financiare atât la nivelul agenților economici, cât și la nivelul bugetului de stat.

Așadar, în scopul descurajării apelării la creditul fiscal în detrimentul celui bancar, precum și pentru creșterea gradului de civism fiscal al contribuabililor, începând cu data de 01.07. 2010 prin **Ordonanța Guvernului nr. 39/2010 pentru modificarea și completarea Ordonanței nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală**, noțiunea de „majorări de întârziere" a fost înlocuită cu cea de „dobânzi".

Astfel, de la 1 iulie 2010, s-a reintrodus sistemul ***accesoriilor compuse*** din două elemente: ***dobânzi***, acestea se calculează prin aplicarea cotei de 0,05% pentru fiecare zi de întârziere, începând cu ziua imediat următoare termenului de scadență și până la data stingerii sumei datorate inclusiv, și ***penalități de întârziere***, acestea determinându-se în funcție de numărul zilelor de întârziere de la data scadenței, astfel:

- **0%** - dacă stingerea se realizează în primele 30 de zile de la scadență;
- **5%** - dacă stingerea se realizează în următoarele 60 de zile de la scadență;
- **15%** – după expirarea celor 90 de zile de la scadență.

După cum putem observa în Figura nr. 1.2., arieratele au ajuns la finele anului 2005 la nivelul de 6,4% din P.I.B., în reducere puternică față de anii precedenți. Începând cu anul 2005 a avut loc o reducere semnificativă a volumului arieratelor, ponderea acestora în P.I.B. ajungând la 2,9 % în anul 2007. În anul 2009, arieratele rămase de recuperat au fost de 3,4% din P.I.B., ponderea acestora înregistrând o creștere cu 0,8% față de cea înregistrată în anul 2008.

La finele anului 2009 arieratele rămase de recuperat la bugetele administrate de către ANAF au fost de 17.231,0 mil. de lei, din care arierate aflate în sold la data de 31.12.2008 în sumă de 5.601,5 mil. de lei și arierate înregistrate în 2009, în sumă de 11.629,5 mil. de lei.

În anul 2009 a avut loc o creștere a arieratelor recuperabile cu 32,5% față de 31 decembrie 2008 (13.004,6 mil. de lei), dinamica cea mai mare (45,4%) înregistrându-se la bugetul de stat. Din totalul arieratelor rămase de recuperat la finele anului 2009, arieratele deținute de contribuabilii mari reprezentau 27,1%, iar arieratele datorate de contribuabilii mijlocii dețineau o pondere de 21,1%.

Scanned with OKEN Scanner

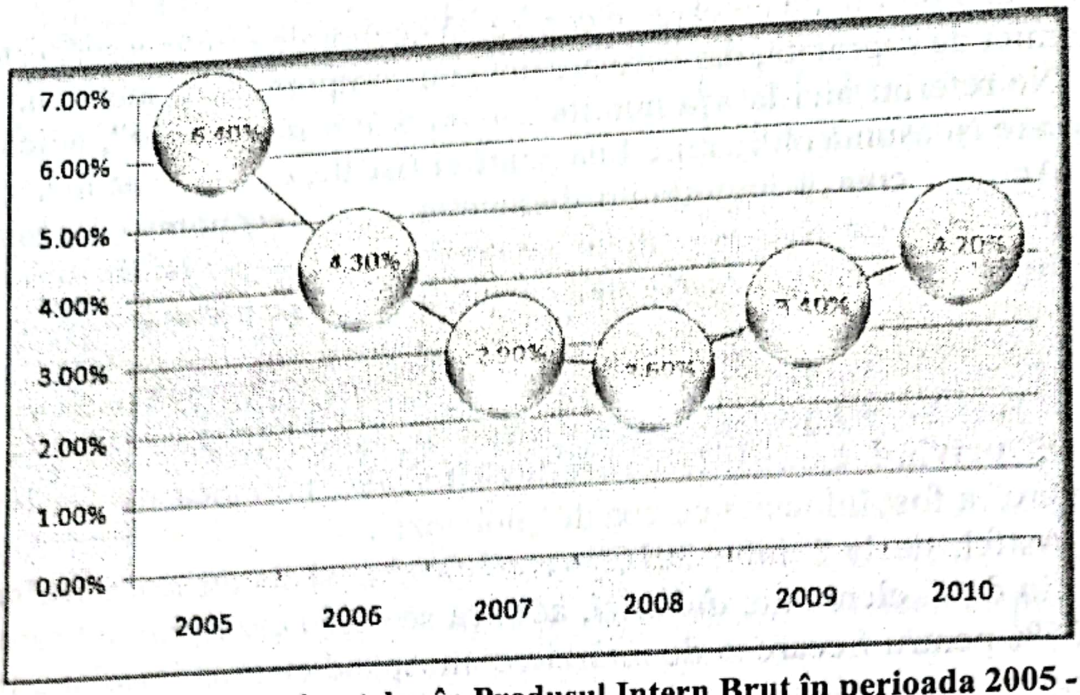

Figura nr. 1.2. **Ponderea arieratelor în Produsul Intern Brut în perioada 2005 - 2010**
Sursa: date furnizate de Agenția Națională de Administrare Fiscală

Potrivit Buletinului Statistic Fiscal al ANAF în luna decembrie 2010, arieratele de recuprat s-au ridicat la 20.697,2 mil. de lei, înregistrând o creştere de 20,1% față de cele existente în aceeaşi perioadă a anului 2009[11].

Concluzii

Situația de criză ar trebui să presupună o schimbare de mentalitate la nivelul politicii fiscale din România.

De exemplu, nu doar în situația actuală de criză financiară, ci şi in anii trecuți, însă mai ales în lumina situației economice actuale, multe țări au adoptat legislații fiscale care permit negocierea directă a impozitelor, pe bază legală, între contribuabil şi autoritățile fiscale.

În cazul în care, un contribuabil este într-o situație financiară dificilă, modalitatea de abordare a autorităților române este aceeaşi în toate situațiile: impozitele trebuie plătite la timp, fără întârziere, fără posibilitatea unor reeşalonări sau rescadențări până la redresarea companiei vizate. Ori, în cazul unei eventuale adânciri a crizei de lichidități, o astfel de măsură ar putea fi de real folos pentru contribuabilii bine intenționați, care nu doresc să se finanțeze de la stat, dar ar putea fi într-o imposibilitate reală de a-şi achita datoriile către acesta, din cauza neîncasării propriilor creanțe față de terți.

Scanned with OKEN Scanner

De asemenea, în vederea îmbunătățirii sistemului de colectare şi de atragere în sistem a veniturilor din economia subterană, politica de administrare fiscală necesită o schimbare de mentalitate, în sensul fluidizării şi asigurării transparenței sistemului, precum şi îmbunătățirea asistenței contribuabililor în soluționarea particularităților ce apar în aplicarea legislației fiscale în cadrul activităților desfăşurate de aceştia.

Considerăm că, succesul unui sistem fiscal național este legat nu numai de suficiența banilor obținuți în urma taxării, ci şi de capacitatea sistemului de a dezvolta baza impozabilă, de a stimula economia, de a reuşi performanța să taxeze național afaceri internaționale, să stimuleze interesul pentru investiții, să creeze un mediu de afaceri deschis şi stabil.

În opinia noastră, din lupta cu acest „flagel" al economiei, nu putem ieşi învingători decât dacă guvernul eficientizează mecanismul de colectare a contribuțiilor şi reuşeşte să scoată la lumină zonele negre din economia subterană, ceea ce presupune în primul rând îmbunătățirea comportamentului fiscal al cetățenilor şi nu în ultimul rând perfecționarea sistemului fiscal.

Acest lucru însă, nu se poate realiza decât dacă politicienii devin responsabili pentru deciziile luate, dacă organismele de control financiar şi fiscal sunt bine pregătite şi nu în ultimul rând integre, pedepsind deopotrivă pe cei care încalcă legile fiscale în scopul sustragerii de plata contribuțiilor sau nu-şi achită obligațiile fiscale, dar şi pe cei care fac greşeli majore de politică fiscală şi de gestionare, cheltuire a banilor publici.

Bibliografie

1. Gliga Constantin Ioan, ***Evaziunea fiscală. Reglementare. Doctrină. Jurisprudență***, Editura C.H.Beck, Bucureşti, 2007;
2. Hoanță Nicoale, ***Evaziunea fiscală***, Ediția a II-a, Editura C.H.Beck, Bucureşti, 2010;
3. Pătroi Dragoş, ***Evaziunea fiscală între latura permisivă, aspectul contravențional şi caracterul infracțional***, Ediția a doua, Editura Economică, Bucureşti, 2007;
4. Pătroi Dragoş, Cuciureanu Florin, ***TVA intracomunitar. Frauda Carusel. Rambursarea TVA***, Editura C.H.Beck, Bucureşti, *2009;*
5. Buletinul Statisic Fiscal al Administrației Naționale de Administrare Fiscală pentru trimestrele I – IV 2010 ;
6. Raport de performanță A.N.A.F. 2010;
7. Statistica suspendărilor de activitate, pe județe, în perioada ianuarie-decembrie 2010, comparativ cu aceeaşi perioadă a anului precedent, Oficiul Național al Registrului Comerțului;

Scanned with OKEN Scanner

8. Statistica suspendărilor de activitate, pe județe, în perioada ianuarie-decembrie 2008, ianuarie-decembrie 2009, Oficiul Național al Registrului Comerțului;
9. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 109/2009 pentru modificarea și completarea Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal;
10. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 54/2010, privind unele măsuri pentru combaterea evaziunii fiscal;
11. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 39/2010 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală

Scanned with OKEN Scanner

TABLOUL DE BORD SI BALANCED SCORCARD-INSTRUMENTE DE BAZĂ ÎN PILOTAREA AFACERILOR

Drd. Gabris Delia-Ramona

Abstract:
We will emphasize in this paper the goals of the new steering instruments seen from the French and Anglo-Saxon point of view, the aspects linking the two instruments and the significance they have in the effective management of the company.

***Cuvinte cheie**: tablou de bord, pilotaj, performanta, strategie, diagnostic*

Obiectivele noilor instrumente de pilotaj

Asa cum am vazut deja, in practica economica, managementul joaca un rol deosebit de important in cadrul intreprinderii. Efectele produse ca urmare a exercitarii acestui act de conducere sunt reflectate de insasi starea „de sanatate" a intreprinderii, de evolutia, de fapt, de ***performanta*** acesteia.

Obiectivul esential in ceea ce priveste performanta intreprinderii il constituie *asigurarea misiunii economice, sociale si de mediu a organizatiei*. Acest obiectiv operational, de fapt, poate fi atins numai daca intreprinderea prezinta aptitudini privind *asigurarea performantei economice durabile*, prin conducerea simultana a nivelurilor de incertitudine a viitorului, prin satisfacerea nevoilor si asteptarilor partilor interesate, prin crearea valorii partilor interesate, cat si prin asigurarea dezvoltarii durabile. Obiectivul atrage dupa sine insa, necesitatea de a organiza foarte bine intreprinderea, in special, pe activitati si procese vitale, practic, de a stii sa "pilotezi" performant.

Însa, compania sau organizatia pilotata, fara o strategie corect stabilita, se va dezvolta in directii diferite, creand astfel un adevarat haos. În acest sens, companiile au nevoie de ***„o lupa organizatorica"*** care sa indrepte energiile si actiunile angajatilor spre acelasi si singurul ansamblu de scopuri si obiective prezente in strategia corporativa.

În acest sens, s-a descoperit ca instrumentul de gestiune capabil sa faca fata oricaror schimbari ce survin in cadrul intreprinderilor, care poate fi asimilat unei „ lupe organizatorice", ce impiedica haosul si care corespunde

Scanned with OKEN Scanner

nevoilor managementului, de a-si conduce „vehicolul" in directia succesului, este ***tabloul de bord***.

Literatura de specialitate franceza si americana scoate in evidenta faptul ca insuficienta instrumentelor de control clasice a dat nastere la nevoia si aparitia acestor instrumente de control al gestiunii mai pertinente pentru companii, referindu-ne aici la tablourile de bord. În acest sens, raspunsurile francezilor si ale americanilor nu au venit imediat si nici nu au prezentat un caracter omogen, astfel:

- in Franta, unde exista deja o practica veche a tabloului de bord, evolutia sa a clarificat principiile de elaborare ale instrumentului, urmarindu-se ca atare, o evolutie a practicilor;
- in Statele Unite, inca de la sfarsitul anilor 80, a aparut un nou instrument de pilotaj, balanced scorecard, instrument ce a initiat practici noi si care a creat un drum de acces in sensul modificarilor principiilor pana in prezent.

Desi la inceput, cele doua instrumente au fost privite ca instrumente concurente, unele studii urmarind sa masoare avantajele si inconvenientele balanced scorcard-ului in raport cu tabloul de bord francez, in prezent, datorita definirii progresive ale celor doua instrumente pe parcursul a celor 10 ani, cele doua demersuri se indreapta spre produse finite foarte apropiate, vizand in principiu aceleasi obiective.

Misiunea noilor instrumente de pilotaj scoate in evidenta cele patru categorii mari de obiective:

- noile instrumente de pilotaj se adreseaza ansamblului de responsabili operationali;
- ele prezinta atat un rol de instrumente de pilotaj operational, cat si de diagnostic;
- se bazeaza pe o conceptie mai completa si mai pertinenta a performantei companiei;
- urmaresc inainte de toate sa comunice si sa desfasoare strategia in cadrul companiei.

1. Instrumente pentru manageri

Contrar instrumentelor clasice, noile instrumente de pilotaj nu au doar vocatia de a se adresa responsabililor operationali, ci si responsabililor multipli si nu doar directiunii generale. Asa cum se stie, instrumentele clasice au fost concepute intr-un context de companie puternic centralizata, in care pilotajul era asigurat exclusiv de principalii conducatori. Chiar daca

Scanned with OKEN Scanner

se urmarea o tendinta de descentralizare a luarii de decizii, cu scopul dezvoltarii instrumentelor de pilotaj de catre entitatile respective, aceste instrumente clasice s-au dovedit a fi inadaptate, lucru deloc comod pentru entitate. Modul de rezolvare a acestei consecinte, a urmarit satisfacerea nevoii de dezvoltare a instrumentelor de pilotaj care sa raspunda atat cerintelor responsabililor entitatilor descentralizate, cat si nevoilor directiunii generale.

În acest context, preocuparea a fost exprimata in demersul francez al tabloului de bord, acesta preconizand construirea unui „sistem de tablouri de bord" diferentiate in functie de nivelurile de responsabilitate. Multiciplitatea tablourilor de bord nu este o noutate in Franta, daca urmarim aplicabilitatea in trecut a unor „pazzle" de tablouri de bord. Însa pe parcurs, francezii au remarcat dezavantajul pe care aceste instrumente il prezinta, in sensul deficitului de coordonare. Din acest punct de vedere, accentul pus ulterior in Franta, a fost ***pe obiectivul de coordonare a tabloului de bord in jurul strategiei companiei.***

În schimb, daca vorbim de americani, acestia, chiar daca pentru inceput, nu au insistat decat foarte putin asupra acestei chestiuni de organizare a diferitelor tablouri de bord, instrumentul oferind mai ales o viziune imbogatita a performantei pentru conducatorii companiei, ulterior, optica acestora a fost schimbata, acceptand si punctul de vedere francez. Astfel, *balanced scorcard-ul releva clar un demers top-down, in timp ce Franta a urmarit integrarea practicilor descentralizate*.

2. Instrumente de pilotaj operational

Verificarea realizarii concrete a planului si alertarea managerului asupra devierilor aparute pentru a angaja actiuni corectoare, scoate in evidenta functia de reglare a rezultatelor in raport cu planul si aceasta constituie „pilotajul operational".

În cadrul instrumentului bugetar, obiectivul urmarit de cele doua instrumente, tabloul de bord si balanced scorcard consta in ameliorarea pilotajului operational pentru manageri, lucru care poate fi realizat prin respectarea unor cerinte cu privire la:

- *Reactivitatea*

Unele din principalele critici aduse la adresa instrumentului bugetar este ritmul sau lent si lipsa de reactivitate in procesul de luare a deciziilor corectoare. În acest sens, prima calitate ceruta unui instrument de pilotaj operational este capacitatea sa de a alerta rapid managerii asupra devierilor de la obiectiv.

Scanned with OKEN Scanner

Reactivitatea poate fi vazuta uneori ca o notiune relativa. Exista informatii ce pot fi produse managerilor intr-un termen compatibil cu orizontul deciziilor sale si exista manageri diferiti ale aceleasi companii a caror orizonturi sunt diferite in functie de nivelul lor de responsabilitate. Acest fenomen, evidentiaza ca reactivitatea nu se poate exprima in aceeasi termeni, daca se adreseaza directiunii generale sau unui responsabil operational „pe teren". În acest sens, construirea unui astfel de instrument de pilotaj reactiv va trebui deci sa se bazeze pe o reflectare referitoare la frecventele de masura cele mai pliabile pe nevoile managerilor din cadrul entitatii.

• *Selectivitatea*

Avand in vederea ca timpul reprezinta un factor important in procesul de luare a deciziilor si ca este foarte dificil de a decide in prezenta unui amalgam de informatii, este imperios necesar ca informatia de care dispune managerul *sa fie pregatita, orientata, limitata la esential*. Un instrument de pilotaj operational se distinge deci de un sistem de informare exhaustiv, el caracterizandu-se printr-un grad de structurare si sintetizare a informatiilor mai puternic.

• *Lizibilitatea*

În aceeasi logica care consta in facilitarea luarii deciziilor, in completarea selectivitatii, instrumentele de pilotaj trebuie nu doar sa atraga asupra devierilor aparute, dar si sa orienteze natura deciziilor corectoare. Ideea urmarita este de a nu puncta atentia doar asupra diferitelor naturi ale devierilor, ceea ce ofera un prim nivel de analiza, ci de a analiza in profunzime, cercetand cauzele problemei.

Astfel, noile instrumente de pilotaj au ca *obiectiv ameliorarea lizibilitatii rezultatelor si facilitarea pentru manageri de a orienta mai bine actiunile lor corectoare*.

Pentru a se putea ajunge la acest lucru, ei se vor sprijini pe indicatorii operationali, care corespund unor parghii de actiune pentru manageri. Primul nivel de parghii de actiune reprezinta strategia, care, presupune, spre exemplu, definirea unui mod de cucerire a pietelor coerent cu obiectivele de performanta vizate, iar al doilea nivel, se identifica variabilele de actiune asupra carora managerii actioneaza pentru a pune in aplicare strategia.

Alaturi de caracteristica lizibilitatii, utilitatea indicatorilor operationali este scoasa in evidenta si prin faptul ca pot fi produsi mai rapid, decat cei financiari. În timp ce indicatorii financiari informeaza asupra rezultatului produsului, indicatorii operationali pun in evidenta „determinantii" acestui rezultat. Spre exemplu, daca o societate prezinta o scadere a calitatii pro-

Scanned with OKEN Scanner

ductiei, antrenand o diminuare a vanzarilor, indicatorul financiar, cifra de afaceri va alerta managerul, dar nu il orienteaza in nici un caz asupra cauzelor acestor scaderi. În schimb, indicatorul operational, „numar de rebuturi in productie" va evidentia problema mai devreme si va atrage atentia asupra originii scaderii vanzarilor.

S-a concluzionat, de fapt, ca aceasta trecere de la indicatorii de rezultat financiar la indicatorii operationali presupune o reprezentare clara a relatiilor cauza-efect intre parghiile de actiune si performanta vizata, adica tinderea spre o modelare a performantei. În construirea modelului se are in vedere urmatoarele aspecte:

- exigentele pietei, care pot fi diferite in sensul, ca pentru anumiti clienti, calitatea este caracterizata prin nivelul cifrei de afaceri, iar pentru altii, valoarea se traduce in materie de termene (societati de servicii), de imagine (industria produselor de lux), etc;
- strategiile societatilor nu prezinta acelasi caracter; spre exemplu, se poate adopta o strategie de volum (actiune bazata pe costuri) sau o strategie de diferentiere (actiune bazata pe componentele valorii pentru client);
- structurile societatilor vor avea de asemenea un impact asupra configurarii modelului: parghiile de actiune la dispozitia managerilor nu vor fi aceleasi daca societatea fabrica ea insasi sau subcontracteaza productia sau daca structura organizationala corespunde unui criteriu geografic, produse, etc.

Analistii economici au insistat asupra acestui aspect cu privire la crearea modelului, intrucat atat balanced scorcard-ul, cat si tabloul de bord insista pe importanta modelarii performantei. Primul initiaza demersul construirii modelului propunand categorii sistematice de indicatori, personalizarea efectuandu-se in cadrul fiecarei categorii. Potrivit celui de al doilea, metodologia construirii tabloului de bord prevede ca modelarea performantei sa fie construita de catre responsabilii entitatii si rezultata ca urmare a unei dezbateri de puncte de vedere pentru favorizarea pertinentei modelului.

3. Instrumente de pilotaj si de diagnostic

Pe langa instrumentele de pilotaj operational la care managerii apeleaza pentru a putea pune in aplicare obiectivele si planurile de actiune pe care le-au definit, asa cum bine stim, ei au nevoie de instrumente de diagnostic. Managerul trebuie sa dispuna de un instrument de investigare puternic, care sa poata oferi o viziune mai completa a problemei si de mare

Scanned with OKEN Scanner

precizie, instrumentele de pilotaj, cat si cele de diagnostic, trebuie sa fie indreptate atat spre actiune, dar si spre intelegere si analiza, functia lor fiind de a analiza o situatie de maniera aprofundata pentru a elabora un diagnostic fiabil.

Potrivit studiilor efectuate, specialistii in domeniu au emis unele critici cu privire la compatibilitatea functiilor celor doua instrumente, de pilotaj si de diagnostic. Fiecare dintre aceste functii ofera instrumentului caracteristicile pe care acesta le doreste, dar care, adesea apar in opozitie: functia de pilotaj cere rapiditate, selectivitate, actiune, pe cand functia de diagnostic impune rigurozitate si reflectare. Uneori, in mediile instabile, ritmul functiei de diagnostic se accelereaza, in asa mod incat, se apropie de cel al functiei de pilotaj. Însa, functia de diagnostic a noilor instrumente de pilotaj trebuie atenuata ; daca acestea pot contribui la reperarea unui model de performanta eficient, in special prin punerea in valoare doar a indicatorilor de rezultate, este dificil sa le consideram drept veritabile instrumente de „monitorizare strategica". Acest aspect atrage atentia asupra faptului ca functia de pilotaj este net mai marcata decat functia de diagnostic.

4. Instrumente pentru performanta de ansamblu a companiei

Asa cum s-a vazut, noile instrumente de pilotaj sunt destinate, in special, responsabililor operationali ai companiei, astfel incat sa le permita acestora atingerea obiectivelor propuse si sa ramana vigilenti referitor la pertinenta modelului de performanta ales. Însa, dincolo de urmarirea efectelor produse ca urmare a aplicarii modelului de performanta, practic, de supraveghere a relatiilor cauza-efect intre parghiile de actiune si performanta asteptata, in prim plan, se doreste conturarea exacta *a notiunii de performanta.*

În general, instrumentele clasice de control sunt cele care au la baza o conceptie monolitica a performantei, cu o focalizare excesiva pe termen scurt. Însa, *noile instrumente de pilotaj sunt cele care au ca misiune definirea performantei pe termen lung si captarea performantei in multiplele sale actiuni.* Deci, accentul pus pe indicatorii operationali, permite nu doar captarea performantei reale mai rapid si mai orientat, dar si trecerea de la o logica de constatare a performantei trecute la cea de anticipare a performantei viitoare. Tehnologia anglo-saxona vorbeste de *leading indicators*, adica de indicatori prospectivi, in opozitie cu *lagging indicators*, indicatorii orientati spre trecut.

Scanned with OKEN Scanner

5. Instrumente focalizate pe strategia companiei

Daca obiectivele prezentate anterior sunt mai mult sau mai putin explicite in discursurile care insotesc dezvoltarea tabloului de bord si a balanced scorcard-ului, acestea sunt unanime in ceea ce priveste obiectivul coerentei cu strategia.

Coerenta cu strategia, un apect deosebit de important de luat in vedere, in contextul francez, impune armonizarea tuturor instrumentelor descentralizate in jurul unui singur pol comun, adica garantarea ca actiunile locale converg nu doar spre interesul global al companiei, ci si spre orientarile particulare definite de strategie, sistemul tablourilor de bord prezentand un rol federator.

Anglo-saxonii insista, in special, asupra problemei de comunicare, elaborarea unui balanced scorcard presupunand vizibilitatea modelului performantei asa cum este el conceput de directia generala. Ideea de baza consta in lupta contra opacitatii care afecteaza deseori marile companii, in care distanta functionala, ierarhica si geografica care separa diferitii manageri, se doreste a fi eliminata sau blocata. Astfel, prima etapa a „desfasurarii" strategiei in unitatile operationale este *ameliorarea comunicarii.*

6. Volumul de indicatori

Unul dintre obiectivele noilor instrumente de pilotaj este acela de a diminua volumul informatiilor puse la dispozitia managerilor, pentru a se concentra pe indicatori esentiali.

În acest sens, pentru a se putea limita volumul de informatii fara a pierde controlul activitatii, trebuie adoptate principii de selectie clare si pertinente:

- principiul de coerenta a indicatorilor cu strategia care va permite eliminarea anumitor indicatori inutili, secundari, nefasti;
- analiza reaponsabilitatilor in cadrul companiei va permite repartizarea indicatorilor intr-un mod mai diferentiat intre factorii de decizie si deci de reducerea numarului de indicatori urmariti de fiecare;
- evolutia planurilor de actiune aplicate de manageri va permite „functionarea" indicatorilor in cadrul instrumentelor de pilotaj, astfel incat acestea sa ramana conforme cu prioritatile momentului si sa nu fie incarcate cu indicatori invechiti sau deveniti secundari.

Scanned with OKEN Scanner

Astfel, din cele prezentate mai sus, putem evidentia, in primul rand criteriul federator propus in metodologia de elaborare a tabloului de bord, reprezentat de *strategie*. Pasul urmator consta in *reflectarea asupra variabilelor* de actiune care conlucreaza pentru atingerea obiectivelor. Aceste variabile de actiune nu sunt de aceeasi natura, ci in functie de pozitia particulara a fiecarui responsabil. Acest lucru atrage dupa sine si impune etapa urmatoare: analiza responsabilitatilor, care serveste drept filtru pentru declinarea variabilelor de actiune globale in obiective locale in cadrul societatii. De asemenea, identificarea indicatorilor constituie un punct forte in elaborarea tabloului de bord al fiecarei entitati, acestia fiind focalizati pe *obiectivele de performanta* desemnate responsabilului si pe variabilele de actiune care releva campul de autoritate.

Bibliografia:

1. ***Bansal M., Chen C.Y., Ramussen N.***, 2009, *Business Dascboards – a visual Catalog for Design and Deployment*, Published by John Willey&Sons, New Jersey;
2. ***Eckerson W.W***, 2011, *Performance dashboards, Measuring, Monitoring and Managing Your Bussines*, John Willey&Sons, New Jersey;
3. ***Mendoza C.***, M.H.Delmond, F.Giraud, H.Löning, A.Réaulx, 2005, *Tableau de bord et balancet scorecards* Groupe Revue Fiduciaire, Paris ;

Scanned with OKEN Scanner

CONSIDERAȚII PRIVIND GESTIUNEA ŞI CONTABILITATEA CREANȚELOR BUGETARE

Drd. ec. Pavel Gondec – expert contabil

Abstract:
The accounting of budgetary claims within state institutions aims to organize and manage the accounting of budgetary incomes. Entries in the accounting of budgetary claims are made based on documentary evidence, i.e. tax returns, tax decisions, corrective declarations, decisions of appurtenance calculation etc. After every taxpayer – legal entities and individuals – has established their own tax obligations management, which can be based on either a double entry or a simple entry book-keeping, in accordance with the stages of the fiscal process, the establishment of tax management occurs at the specialized bodies of the state, ANAF structures, and territorial-administrative units, according to the budget at which become income those taxes and contributions which use as link tools the specific documents (statements, decisions etc.), thus achieving information interface between the two participants in the fiscal process.

Cuvinte cheie: *gestiune, creanțe bugetare, creanțe fiscale.*

Modul de organizare şi conducere a evidenței contabile a creanțelor bugetare este reglementat de Ordinul ministrului finantelor publice nr. 1917/2005 pentru aprobarea Normelor metodologice privind organizarea şi conducerea contabilității instituțiilor publice, Planul de conturi pentru instituțiile publice şi instrucțiunile de aplicare a acestuia modificat şi completat prin Ordinul nr. 556/2006 pentru modificarea si completarea Normelor metodologice privind organizarea şi conducerea contabilitații instituțiilor publice, Planul de conturi pentru instituțiile publice şi instrucțiunile de aplicare a acestuia publicat în Monitorul Oficial nr. 439/22.05.2006.

Prin actele normative enumerate mai sus a apărut o nouă abordare a gestiunii creanțelor bugetare. Până la apariția acestor acte normative în cadrul instituților statului gestiunea creanțelor bugetare era doar o evidență în partidă simplă a obligațiilor datorate de contribuabili, a plăților efectuate de aceştia şi a soldului de plată. Carențele acestei gestiuni sunt deja cunoscute atăt de specialiştii din instituțiile statului căt şi de plătitorii de impozite şi taxe. Începănd cu anul 2005 contabilitatea creanțelor bugetare

Scanned with OKEN Scanner

asigură înregistrarea creanțelor bugetare pentru care există obligații declarative sau pentru care s-au emis decizii ori alte documente de stabilire a obligației de către creditorul bugetar, cât și a veniturilor încasate reprezentând impozite, taxe și contribuții.

Contabilitatea creanțelor bugetare din cadrul instituțiilor statului are ca obiect organizarea și conducerea contabilității veniturilor bugetare. Înregistrările în contabilitatea creanțelor bugetare se efectuează pe baza documentelor justificative, și anume a declarațiilor fiscale (declarațiile privind obligațiile de plată la bugetul general consolidat și deconturile de TVA), a deciziilor de impunere, a declarațiilor rectificative, a deciziilor de calcul a accesoriilor etc. O parte din aceste documente justificative sunt întocmite de contribuabili în calitatea lor de participant a procesului fiscal.

Conținutul gestiunii creanțelor fiscale ale statului

Constituirea gestiunii fiscale în cadrul structurilor ANAF și a structurilor teritoriale se desfășoară într-un context mai larg denumit administrarea fiscală. Prin administrarea fiscală, în contextul actualelor prevederi legale, a impozitelor, taxelor, contribuțiilor și altor sume datorate bugetului general consolidat se înțelege ansamblul activităților desfășurate de organele fiscale în legătură cu înregistrarea fiscală, declararea, stabilirea, verificarea și colectarea impozitelor, taxelor și contribuțiilor și a altor sume datorate bugetului general consolidat precum și soluționarea contestațiilor împotriva actelor administrative fiscale.

După ce fiecare contribuabil persoană juridică și fizică și-a constituit propria gestiune a obligațiilor fiscale care poate avea la bază fie o contabilitate în partidă dublă fie una în partidă simplă, în conformitate cu etapele procesului fiscal, are loc constituirea gestiunii fiscale la organele de specialitate ale statului, la structurile A.N.A.F și la unitățiile administrativ-teritoriale, în funcție de bugetul la care se fac venit acele impozite, taxe și contribuții care folosesc ca instrumente de legătură documentele specifice (declarații, decizii etc.), realizându-se astfel interfața informațională între cei doi participanți în procesul fiscal.

Astfel, vom putea vorbi despre o gestiune fiscală la structurile organizaționale din cadrul M.E.F. pentru toate impozitele, taxele și contribuțiile obligatorii care se constituie venituri ale bugetului general consolidat, cu excepția bugetelor locale și la unitățile administrativ-teritoriale pentru impozitele și taxele care se constituie venituri la bugetele locale.

Scanned with OKEN Scanner

Dicționarul explicativ al limbii române definește noțiunea de gestiune ca fiind "... *răspunderea păstrării bunurilor și a mânuirii fondurilor unei întreprinderi, instituții sau persoane ; ansamblu de operații privind primirea, păstrarea și eliberarea unor bunuri materiale aparținând cuiva* " iar termenul fiscal, aceași sursă citată mai sus la pagina 382, îl definește ca fiind "care aparține fiscului, privitor la fisc, le fisc – fr. fiscal ".

În aceste condiții pe baza celor menționate mai sus, chiar dacă prima definiție a noțiunii de "gestiune"nu ne satisface pe deplini trebuie să înțelegem că în cazul nostru este vorba despre "un ansamblu de operații care determină, care duce la crearea unei gestiuni a drepturilor pe care le are de încasat statul inclusiv autoritățile administrativ-teritoriale, de la contribuabilii lor și apoi administrarea acestor drepturi ale autorităților, de natură fiscală".

Cu alte cuvinte, prin gestiunea fiscală a statului înțelegem acea gestiune fiscală care se organizează la nivelul tuturor structurilor organizaționale ale M.E.F. respectiv A.N.A.F, administrațile finanțelor publice teritoriale, autoritățile vamale, pentru impozitele, taxele și contribuțiile sociale care se fac venit la bugetul general consolidat, pe de o parte și gestiunea fiscală care se organizează în cadrul direcțiilor-compartimentelor fiscale ale unităților administrativ teritoriale pentru impozitele și taxele locale care se constituie ca venituri ale bugetelor locale.

Gestiunea fiscală a statului și unităților administrativ-teritoriale presupune și are rolul de a manageria și administra într-un sistem informațional adecvat toate drepturile pe care le are de încasat statul și unitățiile administrativ-teritoriale de la contribuabilii săi, formate din impozite, taxe și contribuții precum și încasarea acestora, evidențiind tot timpul și monitorizând permanent soldul care a rămas de încasat în cadrul acestui proces.

Această sarcină a organelor fiscale ale statului de a avea la îndemână în orice moment ce sume are de încasat de la contribuabilii săi nu este chiar nouă. Și până acum organele fiscale conduceau pentru datornici persoane juridice o " fișă a plătitorului " unde se încerca a se concentra toate creanțele pe care le are statul iar pentru creanțele asupra persoanelor fizice "un registru rol" și "un extras de rol " unde de asemenea se adunau creanțele acelei persoane datorate bugetului general consolidat sau a bugetelor locale.

Cum însă în perioada premergătoare zilelor noastre, nu exista un sistem informațional bazat pe calculatoare și pe o contabilitate în partidă dublă care să susțină această gestiune fiscală asupra drepturilor de încasat ale statului, aceasta prezenta extrem de multe lacune, inexactități motiv pentru care numai rareori putea constitui punct serios de plecare la înde-

Scanned with OKEN Scanner

mâna organelor de administarre fiscală. Din această cauză în majoritatea cazurilor o situație care reda mai corect soldul drepturilor de încasat ale statului era dată de către gestiunea fiscală condusă de către contribuabil, privind obligațiile fiscale ale acestuia, constituită în sistemul lui informatic și contabil.

Numai în ultimii ani când sistemul informațional bazat pe computere a progresat mult și când a apărut obligativitatea pentru organele de specialitate ale statului de a reflecta în evidențele sale prin dubla înregistrare drepturile de încasat ale statului și când, de asemenea, încasarea acestor drepturi a început să se deruleze printr-o bancă specială a statului (Trezoreria publică), au apărut oportunități deosebite pe această linie însă aceste oportunități ar trebui exploatate mai bine pe de o parte prin crearea unei perspective unitare asupra gestiunilor fiscale conduse de cei doi participanți la procesul fiscal asigurând astfel caracterul unitar al informației iar pe de altă parte perfecționarea interfeței electronice a gestiunii prin crearea unor fișiere comune pe acest segment care să poată fi accesate de către ambii parteneri.

Dacă printr-un proces de producție(sau circulație a mărfii) se derulează bunuri materiale între entități, care generează drepturi de creanță și obligații, în procesul fiscal sunt derulate direct raporturi juridice generatoare de obligații respectiv drepturi de creanță între doi subiecți, în acest caz contribuabil, indiferent de forma sa organizațională și stat. Urmare a particularităților prezentate mai sus gestiunea fiscală este una aparte, diferită de oricare alta, prin urmare și procedura și instrumentele au un caracter deosebit așa cum vom arăta în continuare.

Pentru creanțele fiscale care se constituie venituri ale bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat, bugetelor fondurilor speciale (sănătate și șomaj), gestiunea se constituie în cadrul structurilor A.N.A.F, astfel:

- în cadrul administrațiilor finanțelor publice teritoriale ale municipiilor, orașelor și comunelor și sectoarelor municipiului București pentru contribuabilii mici;
- în cadrul direcțiilor generale ale finanțelor publice județene și a municipiului București, compartimentul Administrarea contribuabililor mijlocii;
- în cadrul Direcției generale de administrare a marilor contribuabili – structură subordonată direct A.N.A.F pentru contribuabilii mari.

Pentru creanțele fiscale care se constituie venituri ale bugetelor locale, gestiunea creanțelor fiscale se organizează în cadrul compartimentului fiscal

Scanned with OKEN Scanner

din cadrul aparatului propriu al unităților administrativ-teritoriale, municipii, orașe, comune, sectoare ale municipiului București, consiliile județene și a consiliului general al municipiului București.

Alimentarea cu date și informații privind creanțele fiscale a structurilor A.N.A.F și unităților administrativ-teritoriale în vederea constituirii gestiunilor fiscale se realizează astfel:

- din partea contribuabililor persoane juridice prin intermediul declarațiilor fiscale care constituie și titlu de creanță fiscală.
- din partea propriei structuri fiscale în cazul unităților administrativ-teritoriale. Aici întâlnim două situații:
  - în cazul contribuabililor persoane juridice, pentru impozitele și taxele locale, aceștia depun „declarații de impunere" ocazie cu care sunt obligați să-și cuantifice singuri obligațiile fiscale.
  - decizii de impunere/înștiințare de plată, emise de organele fiscale proprii ale unităților administrativ-teritoriale, pentru declarațiile contribuabililor persoane fizice prin care aceștia își declară baza impozabilă în cazul impozitelor și taxelor locale.

Aproximativ în acest mod este alimentat deci sistemul informatic privind gestiunea creanțelor fiscale din cadrul structurilor A.N.A.F și a unităților administrativ-teritoriale.

Se cuvine să menționăm că mare parte din baza informațională a administrației fiscale este urmarea fluxurilor financiar-fiscale exterioare, generate la contribuabil și în mai mică măsură urmarea fluxurilor interne, proprii.

Organizarea și conducerea contabilității creanțelor bugetare

În vederea obținerii unor informații concludente, care să asigure posibilitatea efectuării de analize și prognoze, în legislația actuală este prevăzut ca și creanțele bugetare să se contabilizeze pentru fiecare buget în parte, de către creditorii bugetari, după cum urmează:

- Ministerul Finanțelor Publice pentru veniturile bugetului de stat prin unitățile sale teritoriale, unde contribuabili sunt luați în evidență ca plătitori de impozite, taxe și alte contribuții la bugetul de stat;
- Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale prin unitățile sale subordonate, pentru bugetul asigurărilor sociale de stat și bugetul asigurărilor de șomaj;

Scanned with OKEN Scanner

- Ministerul Sănătății prin casele de asigurări pentru sănătate, pentru Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate;
- Unitățile administrației teritoriale, respectiv primările și consiliile județene, pentru bugetele locale.

Planul de conturi, valabil pentru instituțiile bugetare, are în componență conturi specifice, deschise pe structura clasificației bugetare. Aceste conturi asigură înregistrarea operațiunilor privind declararea și încasarea creanțelor bugetare, furnizând informațiile necesare întocmirii contului de execuție bugetară și stabilirii rezultatului patrimonial al bugetului.

Principalele surse de date pentru contabilitatea creanțelor bugetare sunt reprezentate de:

- Evidența analitică pe plătitori și de contul de execuție al trezoreriei, în cazul creanțelor bugetului de stat;
- Informațiile din evidența analitică pe plătitori și din contul de execuție al trezoreriei transmise de unitățile teritoriale a finanțelor publice către unitățile teritoriale a celorlalte ministere precum și evidențele proprii, în cazul creanțelor bugetelor asigurărilor sociale, de sănătate și șomaj;
- Evidența analitică pe plătitori și de contul de execuție, în cazul creanțelor bugetelor locale.

Prelucrarea datelor este realizată cu ajutorul aplicațiilor informatice specifice sectorului de activitate care permite importul de date direct din bazele de date ale persoanelor fizice și juridice, pe fiecare document în parte (declarațiile fiscale, ordin de plată, borderouri de plată sau scădere etc.), și trebuie să asigure:

- crearea unei evidențe contabile analitice, pe cod fiscal sau cod numeric personal pentru toate tipurile de creanțe, pe structura clasificației bugetare;
- crearea unor balanțe analitice și sintetice la nivelul creditorului bugetar;
- crearea unor baze de date, corelate cu evidența analitică pe plătitor, cu respectarea principiilor Legii Contabilității nr. 82/1991 (republicată).

Informațiile furnizate de contabilitatea creanțelor bugetare permit efectuarea unor analize cu privire la impozite, taxe și contribuțiile declarate și încasate, evoluția creanțelor în perioade diferite de timp, a rambursărilor și restituirilor, evoluția arieratelor etc.

În cadrul Ministerului Finanțelor Publice contabilitatea operațiunilor privind constatarea și încasarea veniturilor bugetului de stat se organizează

Scanned with OKEN Scanner

şi se conduce în cadrul unui compartiment distinct subordonat direct conducătorului fiecarei unităţi teritoriale a finanţelor publice care administrează venituri ale bugetului de stat (Direcţiile Generale ale Finanţelor Publice Judeţene şi a Municipiului Bucureşti, structurile municipale, oraşeneşti şi comunale şi cele pentru contribuabili mijlocii) şi are următoarele atribuţii:

- asigură organizarea şi conducerea contabilităţii operaţiunilor privind constatarea şi încasarea veniturilor bugetului de stat;
- asigură conducerea pe categorii de venituri a contabilităţii veniturilor bugetare potrivit anexelor la Clasificarea indicatorilor privind finanţele publice (partea venituri);
- asigură organizarea şi conducerea contabilităţii operaţiunilor privind constatarea şi încasarea veniturilor pe structura clasificaţiei bugetului de stat, pe baza situaţiilor transmise zilnic la compartimentul de evidenţă analitică pe platitori SIAC;
- organizează şi conduce contabilitatea analitică pe fiecare contribuabil şi, în cadrul acestuia, pe categorii de venituri, în structura clasificaţiei bugetului de stat;
- asigură preluarea corectă a notelor contabile automate din aplicaţiile informatice de administrare a creanţelor fiscale (SIACF pentru persoane juridice si GOTICA pentru persoane fizice);
- asigură întocmirea şi preluarea notelor contabile manuale ;
- răspunde de întocmirea lunara a balanţelor de verificare sintetice şi analitice pentru conturile în care se înregistrează operaţiunile privind constatarea şi încasarea veniturilor bugetare asigurându-se transmiterea balanţei de la Administraţiile Financiare la Birou contabilitatea creanţelor din Direcţiile Generale ale Finanţelor Publice, trimestrial, pentru a fi inclusă în bilanţul contabil al instituţiei întocmit de serviciul de contabilitate proprie a organului fiscal;

Documentele justificative

Înregistrările în contabilitatea creanţelor bugetare se efectuează cronologic şi sistematic pe baza documentelor justificative.

Sistemul de centralizare a datelor se realizează de jos în sus, respectiv, de la nivelul structurilor organizatorice teritoriale până la biroul contabilitatea creanţelor bugetare din cadrul Direcţiei de Buget şi Contabilitate Internă – Agenţia Naţională de Administrare Fiscală.

Scanned with OKEN Scanner

Declarațiile fiscale (declarațiile privind obligațiile de plată la bugetul general consolidat şi deconturile de TVA) transmise de către agenții economici, persoane juridice sau persoane fizice către structurile teritoriale, pe format de hârtie însoțit de discheta sau formular cod de bare, precum şi cele transmise on-line, prin care sunt declarate obligațiile de plată aferente perioadei fiscale curente (lunare sau trimestriale) sunt documente justificative care stau la baza înregistrării în contabilitatea creanțelor bugetare.

De asemenea, sunt considerate documente justificative şi stau la baza înregistrării în contabilitatea creanțelor bugetare următoarele declarații şi acte administrative:

- declarația rectificativă;
- decizia de impunere;
- decizia de calcul accesorii;
- borderoul de scădere/adăugare însoțit de documente legal aprobate;
- nota de compensare/rambursare TVA;
- nota de restituire accize;
- notele contabile transmise electronic de către trezorerie şi transferul de date din trezorerie prin care se confirmă plățile efectuate de către agenții economici persoane fizice sau juridice;
- deciziile de diferențe stabilite suplimentar de către organele de control pentru diferențele de impozite şi taxe.

Reflectarea în contabilitate a operațiunilor

Paralel cu transmiterea în sistem informatic a încasărilor, aşa cum au fost ele evidențiate în contabilitatea Trezoreriei statului, analitic pe cele cinci bugete pe clasificația indicatorilor finanțelor publice şi pe plătitori către sistemul de gestiune fiscală, o situație similară se transmite prin sistemul informatic şi către compartimentul financiar contabil din cadrul structurilor A.N.A.F şi compartimentelor de contabilitate ale unităților administrativ teritoriale (aici nu şi pe plătitor) care are sarcina conducerii contabilității creanțelor bugetare.

Pentru bugetul de stat sarcina conducerii contabilității creanțelor bugetare constituite şi deci şi a celor încasate este a compartimentelor de specialitate din cadrul Direcțiilor generale ale finanțelor publice județene, a municipiului Bucureşti şi sectoarelor municipiului Bucureşti, iar pentru bugetul asigurărilor sociale de stat, bugetul Fondului național unic al asigurărilor sociale de sănătate, şi bugetul asigurărilor pentru şomaj, acesta revine structurilor teritoriale ale Casei Naționale de Pensii şi Alte Drepturi

Scanned with OKEN Scanner

de Asigurări Sociale, Casei Naționale de Asigurări de Sănătate și Oficiului Național pentru ocuparea Forței de Muncă.

De asemenea sarcina pentru evidențierea prin dubla înregistrare a încasării creanțelor bugetare pentru bugetele locale o au organele de specialitate din cadrul unităților administrative teritoriale.

Compartimentul însărcinat cu conducerea contabilității creanțelor bugetare pe baza informațiilor primite și a bazei de date proprii procedează la evidențierea în contabilitate prin duble înregistrări a modului de stingere a creanțelor bugetare.

Principalele conturi utilizate în contabilitatea creanțelor bugetare sunt:

- Contul 463 „Creanțe ale bugetului de stat", cont de activ, cu ajutorul căruia se evidențiază creanțele bugetului de stat;
- Contul 464 „Creanțe ale bugetului local", cont de activ, cu ajutorul căruia se evidențiază creanțele bugetului local;
- Contul 465 „Creanțe ale bugetului asigurărilor sociale de stat", cont de activ, cu ajutorul căruia se evidențiază creanțele bugetului asigurărilor sociale de stat;
- Contul 4664 „Creanțe ale bugetului asigurărilor pentru șomaj", cont de activ, cu ajutorul căruia se evidențiază creanțele bugetului asigurărilor pentru șomaj;
- Contul 4665 „Creanțe ale bugetului Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate", cont de activ, cu ajutorul căruia se evidențiază creanțele bugetului Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate;
- Conturile 4671, 4672, 4673, 4674, 4675 „ Creditori ai bugetului .....", conturi de creditori ai celor cinci bugete. Aceste conturi sunt de pasiv și cu ajutorul lor se evidențiază creanțele bugetare de restituit sau de rambursat contribuabililor;
- 5201, 5211, 5252, 5741, 5711 „Disponibil al bugetului .....", conturi de activ, cu ajutorul cărora se evidențiază disponibilitățile celor cinci bugete, provenite din creanțe încasate potrivit prevederilor legale, aflate în conturile deschise la unitățile trezoreriei statului;
- Conturile din clasa 7 „Conturi de venituri și finanțări", respectiv grupa 73 „Venituri fiscale", grupa 74 „Venituri din contribuții de asigurări".

Exemplificăm pentru bugetul de stat principalele operațiuni și evidențierea acestora prin intermediul înregistrărilor contabile bazate pe dubla înregistrare în baza unei contabilități de angajament.

Scanned with OKEN Scanner

Înregistrarea în contabilitate a obligațiilor declarate prin declarația 112 "Declarație privind obligațiile de plată a contribuțiilor sociale, impozitului pe venit și evidența nominală a persoanelor asigurate":

Impozitul pe venit din salarii:

463 "Creanțe ale bugetului de stat" (analitic 03.01.02 Impozitul pe venit din salarii) = *7311 "Impozit pe venit " (analitic 03.01.02 Impozitul pe venit din salarii)*

Înregistrarea în contabilitate a obligațiilor declarate prin declarația 100 "Declarație privind obligațiile de plată la bugetul de stat":

Impozitul pe profit:

463 "Creanțe ale bugetului de stat" (analitic 01.01.01 Impozit profit de la agenți economici) = *7301 "Impozit pe profit " (analitic 01.01.01 Impozit profit de la agenți economici)*

Înregistrarea în contabilitate a obligațiilor declarate prin declarația 300 "Decont de taxa pe valoarea adăugată":

Taxa pe valoarea adăugată de plată:

463 "Creanțe ale bugetului de stat" (analitic10.01.01.01 TVA) = *7351 "Taxa pe valoarea adăugată" (analitic 10.01.01.01 TVA)*

Înregistrarea în contabilitate a veniturilor bugetare încasate și distribuite din contul unic:

Încasare în contul unic a bugetului de stat:

5201 "Disponibil al bugetului de stat" (cont trezorerie 20.47.01.01) = *473 "Decontări din operații in curs de clarificare"*

Scanned with OKEN Scanner

Distribuirea de către organul fiscal competent pe tipuri de obligații fiscale:

473 "Decontări din operatii in curs de clarificare" = *463 "Creanțe ale bugetului de stat"*

si:

5201 "Disponibil al bugetului de stat" (cont trezorerie 20.xx.xx.xx) = *5201 "Disponibil al bugetului de stat" (cont trezorerie 20.47.01.01)*

sau:

473 "Decontări din operații în curs de clarificare" 20.47.01.01) = *5201 "Disponibil al bugetului de stat" (cont trezorerie*

5201 "Disponibil al bugetului de stat" (cont trezorerie 20.xx.xx.xx) = *463 "Creanțe ale bugetului de stat"*

Înregistrările aproximativ similare se efectuează şi în cazul stingerii creanțelor bugetare pentru celelalte patru bugete bineînțeles cu unele specificități ale acelor bugete respectiv bugetul asigurărilor sociale de stat, bugetul Fondului național unic al asigurărilor sociale de sănătate, bugetul asigurărilor pentru şomaj şi bugetele locale.

Deşi la început acest sistem al contabilității publice de a se reflecta prin dubla înregistrare atât drepturile de creanță ale statului cât şi modul lor de stingere analitic pe cele cinci bugete şi înăuntrul lor pe clasificația indicatorilor finanțelor publice şi pe plătitori (mai puțin pentru bugetele locale încă) deşi de-o importanță deosebită este pentru prima dată când statul îşi evidențiază drepturile de încasat precum şi modul de încasare printr-o contabilitate în partidă dublă.

Dubla înregistrare după cum ştim asigură într-o mai mare măsură veridicitatea şi exactitatea datelor şi informațiilor cu privire la cuantumul debitelor pe fiecare contribuabil şi modul de încasare al acestora precum şi soldul rămas de încasat.

Este paradoxal totuşi faptul că la baza acestui sistem bazat pe dubla înregistrare stau încă informații furnizate de sistemul informatic în baza căruia este constituită gestiunea fiscală a contribuabilului sistem care funcționează pe principiul unei contabilități în partidă simplă – Intrări-ieşiri –sold, cu toate inconvenientele pe care le furnizează acest sistem.

Scanned with OKEN Scanner

Ceea ce mai trebuie precizat cu privire la reflectarea în contabilitatea publică a modului de constituire a drepturilor de încasat ale statului pe cele 4 bugete şi a modului de stingere a acestor drepturi sunt următoarele:

- Pentru bugetul de stat contabilitatea creanţelor bugetare şi a modului de stingere a acestora este condusă de către structurile A.N.A.F ;
- Pentru bugetul asigurărilor sociale de stat, deşi gestiunea creanţelor fiscale pentru acest buget este asigurată de către structurile A.N.A.F, iar încasarea acestora de către Trezoreria statului, deci tot o structură a Ministerului Finanţelor, contabilitatea creanţelor bugetare şi modul lor de stingere este în sarcina structurilor judeţene a Casei Naţionale de Pensii şi alte Drepturi de Asigurări Sociale;
- Pentru bugetul Fondului naţional unic al asigurărilor sociale de sănătate care este în aceiaşi situaţie cu bugetul asigurărilor sociale de stat din punctul de vedere al gestiunii creanţelor fiscale, contabilitatea creanţelor bugetare şi a modului de stingere al acestora este asigurată de către structurile judeţene a Casei Naţionale de Asigurări de Sănătate.
- De asemenea pentru bugetul asigurărilor de şomaj, care se află în aceaşi situaţie ca precedentele două, contabilitatea publică a creanţelor bugetare şi a modului de stingere al acestora este asigurată de către structurile judeţene a Agenţiei Naţionale pentru Ocuparea Forţei de Muncă.

Din analiza pe care am efectuat-o am ajuns la concluzia că în această direcţie pentru cele trei ultime bugete a fost luată această măsură pentru a se creea acestor structuri posibilitatea de a cuprinde în bilanţurile şi situaţiile financiare centralizatoare către forurile centrale modul în care au fost realizate execuţia bugetelor respective.

Pentru execuţia bugetelui local contabilitatea creanţelor bugetare şi a modului de încasare a acestora este asigurată de către aparatul propriu de specialitate al unităţilor administrativ-teritoriale.

Bibliografie

1. Anghelache Gabriela, Belean P.,(2003), Finanţele publice ale României, Editura Economică Bucureşti
2. Belean P., Risti Lucia şi colaboratorii (2007) Finanţele publice ale României, Editura Economică, Bucureşti

Scanned with OKEN Scanner

3. Belean P, Risti Lucia şi colaboratorii, Bugetul public şi Trezoreria publică în România (2007), Editura Economică, Bucureşti
4. Belean P., Anghelache Gabriela (2004) Trezoreria statului, organizarea funcţionarea şi sistemul contabil, Editura Economică, Bucureşti
5. Mateş Dorel (coordonator) – Contabilitatea evenimentelor şi tranzacţiilor între standarde, directive şi reglementări fiscale, Timişoara, Editura Mirton, 2009
6. Oneţ Cristina, Dreptul Finanţelor Publice, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 2005
7. Puşcaşu I, Cotleţ D., Mateş D., Cotleţ B., Pistol C., - Contabilitatea şi fiscalitatea entităţilor economice,Timişoara, Editura Mirton , 2008
8. Ristea M., – Contabilitatea între interesul fiscal şi gestionar, Editura Tribuna Economică, Bucureşti, 1998
9. Risti L., - Contabilitate şi gestiune fiscală, Bucureşti, Editura Economică, 2009
10. Ungureanu M.A. (1996) Organizarea şi conducerea Trezoreriei Finanţelor publice în condiţiile economiei de piaţă în România, editura Conphys, Râmnicu Vâlcea
11. Văcărel I. şi colaboratorii, Finanţe publice, Ediţia a-V-a, Editura Didactică şi Pedagogică R.A., Bucureşti, 2006
12. Vintilă G., - Fiscalitate. Metode şi tehnici fiscale, Editura Economică, Bucureşti, 2006
13. ***** Dicţionarul explicativ al limbii române, Ediţia a II-a, Bucureşti, 1998
14. ***** Dicţionarul enciclopedic român, Editura Politică, Bucureşti, 1962
15. Legea contabilităţii nr. 82 din 24 decembrie 1991 modificată şi republicată în Monitorul oficial al României nr. 454/18.06.2008;
16. Ordinul ministrului finanţelor publice nr.1917/2005 pentru aprobarea Normelor metodologice privind organizarea şi conducerea contabilităţii instituţiilor publice, publicat în M.O.R. nr.1186/bis din 29.12.2005;
17. Ordonanţa Guvernului nr.92/24.12.2003 privind Codul de procedură fiscală cu modificările şi completările ulterioare ;

Articole de specialitate

1. Ilie Doina, Horobeanu Sofia, (nr.11-12, noiembrie-decembrie 2005), Contabilitatea de angajamente, domeniu de referinţă în reforma managementului financiar din instituţiile publice, Revista Finanţe publice şi contabilitate;
2. Ilie D., Horobeanu S., (nr.4-aprilie 2004), Îmbunătăţirea organizării şi performanţei sistemului de contabilitate publică, Revista Finanţe publice şi contabilitate;
3. Mitrache R., (nr.1/ ianuarie 2006), Evoluţii semnificative în sistemele de plăţi: sistemele de decontări pe suport de hârtie cedează locul Sistemului Electronic de Plăţi, Revista Finanţe publice şi contabilitate;

Scanned with OKEN Scanner

DISPOZIȚII LEGALE PENTRU CONTROLUL FISCAL AL OPERAȚIUNILOR DIN CADRUL GRUPURILOR

Drd. ec. ing. Gyuricza Sebastian Iuliu

Abstract:
Tax administrations cannot remain without response at fiscal, financial, commercial editing aimed to reduce the tax burden, because this behavior can lead to significant reduction of budget revenues and creates inequity between taxpayers. Positions of tax administrations in developed countries are quite well developed, possessing great possibilities of intervention in relations within the group, especially that tax inspectors and authorities in general are hard to corrupt.

***Cuvinte cheie**: preturi de transfer, grup de intreprinderi, impozit pe profit*

Administrațiile fiscale nu pot rămâne fara replica la montaje fiscale, financiare, comerciale care au ca scop diminuarea sarcinii fiscale, deoarece acest comportament poate conduce la diminuarea semnificativa a veniturilor bugetare si creează inechitate intre contribuabili.

Pozițiile administrațiilor fiscale din tarile dezvoltate sunt destul de bine puse la punct, ele având posibilitati mari de intervenție in relațiile din cadrul grupului, mai ales ca inspectorii fiscali si autoritățile, in general, sunt greu de corupt.

În multe situații, fiscul va pleca de la ideea ca solidaritatea economica existenta intre societatile aceluiaşi grup are limite si ca uneori, preturile practicate in cadrul grupului nu reflecta realitatea economica si trebuie stabilite din nou, pe alte baze. În orice caz, stabilirea de către fisc a valorii de piața a tranzacției nu poate sa suporte influente de natura subiectiva. Este motivul pentru care fiscaliştii au recurs la mai multe metode pentru stabilirea prețului „normal".

Prima metoda, recomandata de OCDE (Organizația pentru Dezvoltare si Cooperare Economica), face referința la preturile folosite in tranzacțiile obişnuite de pe piața bunurilor respective, tranzacții intre întreprinderi independente nu numai din punct de vedere formal. Este o metoda greu de aplicat deoarece presupune existenta unor tranzacții comparabile, a unor produse de aceeaşi natura, a unor condiții de vânzare identice etc.

O a doua metoda face referința la prețul de vânzare către un terț independent; prețul real pentru un bun cumpărat de la o alta componenta a

Scanned with OKEN Scanner

grupului este stabilit pe baza preţului de vânzare către o firma independenta (din afara grupului) din care se scad o cota normala de adaos aplicat la vânzător, costul eventual al finanţării stocului, avându-se in vedere si riscul pe care si-l asuma acesta.

A treia metoda, utila mai ales in cazul produselor finite, este cea bazata pe costul complet: valoarea de piaţa se stabileşte plecând de la acest cost complet (determinat de contabilitatea de gestiune), la care se adaugă o cota normala de profit.

În oricare din metode, pentru a evita arbitrariul, fiscul este obligat sa posede numeroase informaţii, atica, pe de o parte, sa cunoască bine mediul in care se desfaşoara tranzacţiile, si, pe de alta parte, sa facă dovada existentei unei legături de interese intre unităţile controlate. În acelaşi timp, trebuie sa mai demonstreze si caracterul artificial al preturilor folosite, lucru nu tocmai uşor atunci când diferentele nu sunt foarte evidente.

Nu întotdeauna transferurile la preturi artificiale dintre întreprinderile aparţinând aceluiaşi grup sunt justificate de considerente fiscale; mai pot interveni si imperative comerciale(de exemplu, eliminarea unor stocuri cu rotaţie lenta) sau strategice (sprijinirea unor filiale in dificultate sau, dimpotrivă, sacrificarea unei filiale pentru salvarea altora sau a grupului in ansamblul sau).

Pentru a determina caracterul anormal al unei operaţiuni, aşa cum am văzut, fiscul ar trebui sa demonstreze si existenta unor interese comune intre părţile din contract. Aceste legături pot fi cu uşurinţă puse in evidenta in cadrul grupului, mai ales intre societatea dominanta si filialele sale, prin cercetarea anexei la conturile consolidate sau la conturile individuale. De regula, exista obligaţia prezentării, in acest document, a listei filialelor, a sub-filialelor, si a celorlalte societăţi in care exista interese financiare. De asemenea, se va prezenta si lista principalilor acţionari sau asociaţi.

În acelaşi timp, sistemul de grup financiar este caracterizat si de circulaţia profiturilor de la filiale si sub-filiale spre societatea-mama. Astfel, chiar daca impozitarea s-a făcut in cote mici la o filiala sau la alta, o parte din profit poate fi supusa impozitului la societatea mama, daca este situata intr-o tara cu impozite mari, ceea ce poate anula sau diminua considerabil castigul fiscal al grupului. Pentru a evita acesta situaţie neplăcuta, se poate fie sa se localizeze dominanta intr-un paradis fiscal, fie sa se infiinteze societăţi in aceste teritorii cu acţionari persoane fizice. În aceasta ultima varianta, legăturile de participaţie sunt imposibil de dovedit, iar dividendele sunt încasate de către persoanele fizice, fara cheltuieli fiscale suplimentare. În plus, pentru a evita restricţiile impuse de Banca Naţionala a României, se

Scanned with OKEN Scanner

poate infiinta o companie offshore intr-o tara, cu un capital dat, si de aici sa se infiinteze o alta companie, eventual in alta tara. De asemenea, se pot folosi nume împrumutate sau se poate face apel la persoane rezidente in alte state.

Tranzacțiile intra-grup se pot referi atât la bunuri si la servicii sau tehnologii ori mărci comerciale. Pentru acestea din urma, controlul fiscului este îngreunat mai ales din cauza naturii lor necorporale. Remunerarea unui astfel de transfer îmbracă forma unor redevențe care sa acopere costurile cu obținerea unui astfel de element (licența de exploatare, procedeu de fabricate, sau chiar asistenta directa in domeniile tehnic, științific sau comercial).

Obținerea licențelor si a celorlalte elemente asemănătoare impune efectuarea unor cheltuieli importante, mai ales de cercetare- dezvoltare. În schimb, exploatarea lor poate aduce redevențe care, in mod normal trebuie sa acopere costurile. Daca un grup are un departament de cercetare bine pus la punct, atunci acesta poate obține brevete pe care sa le cedeze, la un preț mic(eventual apropiat de cost), unei filiale din același grup situata intr-un paradis fiscal si care, la rândul ei sa exploateze brevetele respective, încasând redevențe la prețul pieței de la celelalte componente ale grupului sau de la terți externi acestuia. Si aici se localizează in mod optim profitul. Administrația fiscala va interveni din nou, insa valoarea de piața a unei redevențe este mult mai greu de stabilit decât valoarea de piața a unui bun corporal.

Scenariile privind transferul de licențe, brevete si tehnologii pot lua in considerare localizări diverse sau mecanisme diverse de funcționare. O astfel de schema poate propune ca angajații unui departament de cercetare-dezvoltare situat intr-o tara normala din punct de vedere fiscal sa fie delocalizați prin mutarea laboratoarelor intr-un paradis fiscal odată cu infiintarea unei societati offshore. În ciuda costurilor salariale suplimentare, pe ansamblul grupului se poate realiza o economie substanțiala de impozit, inclusiv de contribuții sociale.

În România, Legea 571/2003 privind Codul Fiscal prevede, ca „in cazul tranzacțiilor dintre contribuabili sau dintre aceştia si o persoana fizica sau o entitate fara personalitate juridica care participa sub orice forma la conducerea, controlul sau capitalul altui contribuabil sau altei entități fara personalitate juridica, valoarea care trebuie recunoscuta de autoritatea fiscala este valoarea de piața a tranzacțiilor. La fel se procedează si atunci când contribuabilul sau cealaltă persoana sunt asociați respectiv acționari si nu exercita controlul". Aceasta norma a fost elaborata mai ales pentru a descuraja tranzacțiile intre întreprinderi si acționarii sau asociații acestora,

Scanned with OKEN Scanner

derulate la preturi nereale. Putem aprecia ca regula de mai sus se poate aplica si in cazul tranzacțiilor din cadrul grupului la preturi de transfer artificiale, dar numai pe relația filiala-dominanta sau invers si nu pe relațiile intre filiale, deoarece intre acestea pot sa nu existe legături de participație din care sa rezulte explicit faptul ca fac parte din acelaşi grup.

Pentru estimarea valorii de piața a tranzacției, norma romaneasca se inspira din reguli stabilite de OCDE si precizează ca pot fi utilizate: metoda comparării preturilor, metoda, cost plus" ori metoda prețului de „revânzare".

Aplicarea acestor metode se va realiza, daca un contribuabil:

- Va avea avantaj prin relațiile cu un alt contribuabil care este beneficiarul unei facilitați fiscale (scutire, reduceri de impozit); sau
- Relația(tranzacția) este cu un alt contribuabil care deține la acesta părți de capital; sau
- Este implicat intr-o relație de natura economica cu un alt contribuabil si in legătura cu aceasta relație realizează o activitate in favoarea unui asemenea contribuabil in termeni mai avantajoşi si intr-o forma diferita data de cele acceptate in general (in aceeaşi perioada si in aceleaşi condiții) pentru îndeplinirea activitatii respective, ceea ce are ca rezultat denaturarea veniturilor sale sau raportarea unor venituri mai mici care ar fi fost realizate in condiții normale cu alți parteneri.

Daca aplicarea acestor metode pentru estimarea valorii de piața a tranzacțiilor nu este posibila, iar prețul de vânzare este mai mic decât costul de achiziție sau de producte, partea neacoperita de venituri este o cheltuiala nedeductibilă.

Metoda comparării preturilor, presupune compararea prețului de vânzare înregistrat de contribuabil cu preturile practicate de alte entități independente de acesta, atunci când sunt vândute produse sau servicii comparabile, adică:

- Compararea prețului extern pentru mărfurile si serviciile identice livrate in străinătate (compararea cu preturile curente pe piața, care poate fi stabilita prin cotații de piața, preturile aplicate intr-un anumit sector sau preturile convenite intre terțe părți independente), după caz;
- Compararea prețului intern pentru mărfurile si serviciile identice livrate in tara (compararea cu preturile derivate pe piața, pe care contribuabilul sau o persoana apartinand aceluiaşi grup le-a convenit cu entitati care nu aparțin aceluiaşi grup).

Scanned with OKEN Scanner

În aplicarea metodei comparării preturilor, valoarea de piața a tranzacției va fi determinata prin compararea prețului de vânzare a mărfurilor si serviciilor identice, vândute la aceeaşi marja de profit si sensibil in aceeaşi cantitate cu prețul de vânzare al mărfurilor si serviciilor de evaluat.

În absenta unei astfel de vânzări (aceeaşi marja de profit si aceeaşi cantitate) se va utiliza prețul de vânzare pentru mărfurile si serviciile identice, vândute cu o marja de profit si/sau in cantități diferite. În acest scop prețul de vânzare se va corecta cu diferentele in plus sau in minus pe care marja de profit sau cantitatea le-ar fi putut determina, cu condiția ca aceste diferente sa se bazeze pe elemente de proba care sa stabilească cu claritate faptul ca acestea sunt rezonabile si exacte.

Pentru transferul de bunuri, produse, mărfuri sau servicii intre entitati apartinand aceluiaşi grup valoarea de piața este acel preț pe care l-ar fi convenit entitățile care nu aparțin aceluiaşi grup in condițiile existente pe piețe comparabile din punct de vedere comercial pentru transferul de bunuri sau mărfuri similare, in cantități comparabile, in acelaşi punct din lanțul de producție si de distribuție si in condiții comparabile de livrare si de plata.

În metoda „cost plus", prețul obişnuit al pieței trebuie determinat ca valoare a costurilor principale, mărite cu o rata de profit similara domeniului de activitate al contribuabilului. Punctul de plecare pentru aceasta metoda, in cazul transferului de mărfuri sau de servicii intre persoane apartinand aceluiaşi grup, este reprezentat de costurile producătorului sau ale furnizorului de servicii. Aceste costuri sunt stabilite folosindu-se aceeaşi metoda de calcul pe care persoana care face transferul isi bazează si politica de stabilire a preturilor fata de entitati care nu aparțin aceluiaşi grup. Suma care se adaugă la costul astfel stabilit va avea in vedere o rata de profit care este normala pentru domeniul de activitate al contribuabilului.

Acolo unde mărfurile sau serviciile sunt transferate printr-un sir de persoane apartinand aceluiaşi grup, aceasta metoda urmează sa fie aplicata separat pentru fiecare stadiu, luându-se in considerare rolul si activitățile concrete ale fiecărei entitati apartinand aceluiaşi grup.

În metoda prețului de „revânzare", prețul pieței este prețul folosit in cazul vânzării produselor si serviciilor către entitati independente, diminuat de cheltuielile de comercializare si o rata de profit. Aceasta metoda se aplica pornindu-se de la prețul la care un produs cumpărat de la o persoana apartinand aceluiaşi grup este revândut unei entitati care nu aparține grupului. Prețul care va fi stabilit pentru transferul de produse sau de servicii intre persoane apartinand aceluiaşi grup urmează sa fie calculat pe baza prețului curent pe piața la revânzare. În acest scop prețul de revânzare este corectat

Scanned with OKEN Scanner

pentru a se lua in considerare reducerile normale de pe piața, care reflecta rolul si riscul vânzătorului:

- in cazul in care revânzătorul a prelucrat sau a modificat mărfurile, atunci acest lucru trebuie sa fie luat in considerare pe calea unei reduceri corespunzătoare;

- in cazul in care mărfurile sunt transferate printr-un întreg sir de persoane apartinand aceluiași grup, atunci in anumite împrejurări poate fi făcut un calcul, începându-se cu prețul(obținut pe piața) pentru transferul final către o persoana care nu aparține aceluiași grup si mergându-se înapoi, de-a lungul întregului sir, pana la punctul sau de plecare.

Bibliografie

1. Marian Sacarin, "Grupurile de societati si repere ale interpretarii conturilor consolidate", ed Economica, 2002
2. Raffegean J şi colectivul – Comtes consolidés – Comptes consolidés – solutions françaises et internatioles, Ed. Fr. Lefebvre, Paris, 1989.
3. Watts. J. Accounting in Bisiness environment, Ed. Pitmon London, pag.358.
4. Niculae Feleaga, Liliana Malciu, "Reglementare si practici de consolidare a conturilor", editura CECCAR, Bucuresti, 2004
5. Standarde Internationale de Raportare Financiara, editura CECCAR, 2005
6. Petre Brezeanu, Ilie Simon, Sorin Celea, "Fiscalitate Europeana", Editura Economica, 2005
7. Adriana Dutescu, "Ghid pentru intelegerea si aplicarea Standardelor Internationale de contabilitate", editura CECCAR, 2001
8. Niculae Feleaga, Liliana Feleaga, "Contabiliate financiara – o abordare europeana si internationala", editia a doua, volumul 1, edituta economica, 2007
9. Niculae Feleaga, Liliana Feleaga, "Contabiliate financiara – o abordare europeana si internationala", editia a doua, volumul 2, edituta economica, 2007
10. Cosmina Pitulice, "Teorie si practica privind grupurile de societati si situatiile financiare consolidate", Editura Contaplus, 2007
11. Ana Morariu, Gheorghe Suciu, Flavia Stoian, "Audit intern si guvernanta corporativa". Editura Universitara 2008
12. L.Tatu, C.Serbanescu, D.Stefan, D.Catarama,A.Nica,E.Miricescu "Fiscalitate – de la lege la practica", Editura C.H. Beck 2007
13. Ghid pentru intelegerea si aplicarea Standardelor Internationale de Contabilitate, IAS 22 Combinari de interprinderi, Editura CECCAR, 2004
14. Ordinul Ministrului Finantelor Publice 1752/2005
15. Colectia de reviste "Contabilitatea, expertiza si auditul afacerilor", editura CECCAR
16. "Contabilitate consolidată – o abordare europeană şi internațională ", Niculae Feleaga, Liliana Feleaga – Ed. Economică, Bucureşti 2007
17. "Contabilitatea grupurilor multinaționale" – Marian Săcărin, Ed. Economică, Bucureşti 2001
18. Niculae Feleaga, Ion Ionascu, « tratat de contabilitate financiara », vol II, editura Economica, 1998

Scanned with OKEN Scanner

IMPUNEREA PE BAZA DE IMPOZITARE CONSOLIDATĂ ÎN VIZIUNEA COMISIEI EUROPENE

Drd. ec. ing. Gyuricza Sebastian Iuliu

Abstract: *Through a common consolidated tax base of companies (CCCTB) it is aimed to eliminate some major tax obstacles in the path of growth. In the absence of common rules on tax, national tax systems interaction often leads to higher taxation and double taxation. CCCTB is compatible with rethinking of tax systems and moving to a greener and more favorable tax increase, promoted in Europe 2020 Strategy. One of the main objectives of the proposal was to develop a common basis to support research and development*

Cuvinte cheie: *impunerea pe baza situatiilor consolidate, preturi de transfer, consolidare*

1. Necesitatea impunerii pe baza consolidată

Printr-o bază fiscală consolidată comună a societăților (CCCTB) se urmăreşte eliminarea anumitor obstacole fiscale majore aflate în calea creşterii. În absența unor reguli comune în materie de impozit pe profit, interacțiunea sistemelor fiscale naționale conduce deseori la supraimpozitare şi dublă impunere, iar societăile suportă sarcini administrative împovărătoare şi costuri mari de conformare cu legislația.Această situație descurajează investițiile în UE şi, ca urmare, este în contradicție cu prioritățile Strategiei Europa 2020 - O strategie europeană pentru o creştere inteligentă, durabilă şi favorabilă incluziunii. CCCTB este o inițiativă importantă în procesul de eliminare a obstacolelor care stau în calea finalizării pieței unice, reprezentând potrivit Analizei anuale a creşterii o inițiativă de stimulare a creşterii căreia trebuie să i se acorde prioritate pentru stimularea creşterii şi crearea de locuri de muncă.

Abordarea comună propusă ar asigura coerența sistemelor fiscale naționale, dar nu ar armoniza ratele de impozitare. Trebuie încurajată concurența loială în privința ratelor de impozitare. Diferențele dintre rate permit menținerea unei anumite concurențe fiscale pe piața internă, iar existenta unei concurențe fiscale loiale, bazate pe rate, conferă mai multă transparență şi permite statelor membre să ia în considerare atât competitivitatea pe piață, cât şi nevoile lor bugetare atunci când fixează ratele de impozitare.

Scanned with OKEN Scanner

CCCTB este compatibilă cu regândirea sistemelor fiscale şi trecerea la o fiscalitate mai ecologică şi mai favorabilă creşterii, promovată în Strategia Europa 2020. Unul dintre principalele obiective ale propunerii a fost elaborarea unei baze comune care să sprijine cercetarea şi dezvoltarea. În cadrul CCCTB, toate costurile legate de cercetare si dezvoltare sunt deductibile. Propunerea de față va acționa ca un stimulent pentru societățile care optează pentru sistem, astfel încât ele să continue să investească în cercetare şi dezvoltare. În măsura în care există pierderi economice care să se compenseze transfrontalier, consolidarea în cadrul CCCTB tinde să comprime baza fiscală comună. La modul general însă, baza comună va conduce la o bază medie la nivelul UE mai largă decât cea din momentul de față, în principal datorită opțiunii reținute pentru amortizarea activelor.

În ziua de astăzi, unul dintre principalele obstacole de pe piața unică este costul ridicat al respectării formalităților legate de prețurile de transfer utilizând principiul deplinei concurențe. În plus, modul în care grupurile puternic integrate au tendința de a se organiza indică cu tărie că este posibil ca stabilirea prețurilor pentru fiecare tranzacție în parte în baza principiului „deplinei concurențe" să nu mai fie metoda cea mai potrivită pentru repartizarea profitului. În UE, compensarea transfrontalieră a pierderilor este posibilă doar într-un număr limitat de circumstanțe, ceea ce conduce la supra-impozitarea societăților angajate în activități transfrontaliere. În plus, rețeaua de convenții pentru evitarea dublei impuneri nu reprezintă o soluție adecvată pentru eliminarea dublei impuneri pe piața unică, având în vedere că este concepută pentru a funcționa într-un context bilateral la nivel internațional si nu într-un cadru strâns integrat.

CCCTB este un sistem cu reguli comune pentru calcularea bazei fiscale a societăților cu rezidenta fiscală în UE şi a filialelor situate în UE ale societăților din țări terțe.

Mai exact, cadrul fiscal comun stabileste reguli de calculare separată a rezultatelor fiscale ale fiecărei societăți (sau filiale), de consolidare a acestor rezultate, atunci când există şi alți membri în grup, şi de repartizare a bazei fiscale consolidate fiecărui stat membru eligibil.

CCCTB va fi disponibilă pentru societătile de orice mărime. Societățile multinaționale nu vor mai întâmpina anumite obstacole pe piata unică, iar IMM-urile vor suporta costuri mai mici de conformare cu legislația în momentul în care decid să îşi extindă activitatea comercială în alt stat membru. Sistemul este optional. Având în vedere că nu toate societătile desfăşoară activități comerciale transfrontaliere, CCCTB nu va obliga societățile care nu doresc să se extindă în afara granițelor naționale să treacă la noul sistem fiscal.

Scanned with OKEN Scanner

Armonizare va implica doar calcularea bazei fiscale şi nu va afecta conturile financiare. Prin urmare, statele membre îşi vor menține normele naționale de contabilitate financiară, iar sistemul CCCTB va introduce reguli autonome de calculare a bazei fiscale a societăților. Aceste reguli nu vor afecta pregătirea conturilor anuale sau a celor consolidate.

Nu există nicio intenție de extindere a armonizării la ratele de impozitare. Fiecare stat membru va aplica propria sa rată de impozitare la partea sa din baza fiscală a contribuabililor.

În cadrul CCCTB, grupurile de societăți vor trebui să aplice un singur set de norme fiscale în întreaga Uniune şi să trateze doar cu o singură administrație fiscală (ghişeul unic). O societate care optează pentru CCCTB nu mai intră sub incidența dispozițiilor naționale în materie de impozit pe profit în ceea ce priveşte aspectele reglementate de normele comune. O societate care nu îndeplineşte condițiile impuse de CCCTB sau nu optează pentru cadrul oferit de CCCTB rămâne sub incidența dispozitiilor naționale în materie de impozit pe profit care pot conține şi anumite sisteme specifice de stimulente fiscale în favoarea cercetării şi dezvoltării.

Societățile care desfăşoară activități transfrontaliere vor beneficia de introducerea compensării transfrontaliere a pierderilor şi de reducerea costurilor de conformare cu legislatia în materie de impozit pe profit. Permiterea consolidării imediate a profiturilor şi pierderilor în vederea calculării bazelor impozabile la nivelul UE este un pas în direcția reducerii supraimpozitării în situații transfrontaliere şi, prin urmare, în direcția îmbunătățirii conditiilor de neutralitate fiscală între activitătile la nivel național şi cele transfrontaliere, pentru a exploata mai bine potențialul pieței interne. Calculele efectuate pe un eşantion de societăți multinaționale din UE arată că, în medie, aproximativ 50% din grupurile multinaționale nefinanciare şi 17% grupurile multinaționale financiare ar putea beneficia de compensarea transfrontalieră imediată a pierderilor.

Un avantaj major al introducerii CCCTB va fi obținerea unei reduceri a costurilor de conformare cu legislația suportate de societăți. Conform studiilor efectuate, în cadrul CCCTB reducerea costurilor de conformare cu legislația pentru sarcinile recurente legate de impozitare ar fi în jur de 7%. Se aşteaptă ca reducerea costurilor reale şi percepute de conformare cu legislația să exercite o influență semnificativă asupra posibilității şi dorinței firmelor de a se extinde la nivel internațional pe termen mediu şi lung. Se preconizează că CCCTB se va concretiza în economii importante la nivelul timpului alocat conformării cu legislația şi a cheltuielilor în cazul societăților-mamă care înființează o nouă filială într-un alt stat membru. În medie,

Scanned with OKEN Scanner

experții fiscali care au participat la studiu estimează că o societate mare cheltuieşte peste 140 000 EUR (0,23% din cifra de afaceri) pe cheltuieli legate de impozitare atunci când deschide o nouă filială în alt stat membru. CCCTB va reduce aceste costuri cu 87 000 EUR sau cu 62%. Economiile pentru o societate medie sunt şi mai importante, estimându-se că, costurile vor scădea de la 128 000 EUR (0,55% din cifra de afaceri) la 42 000 EUR, ceea ce reprezintă o scădere cu 67%.

Propunerea va fi benefică pentru societățile de toate mărimile, dar prezintă o importanță deosebită ca parte a efortului de susținere şi încurajare a IMM-urilor pentru a beneficia de avantajele pieței unice, conform prevederilor din Revizuirea „Small Business Act" pentru Europa[4]. CCCTB contribuie în principal la reducerea obstacolelor fiscale şi a sarcinilor administrative, făcând mai simplă şi mai ieftină extinderea activității IMM-urilor la nivelul UE. CCCTB va însemna că IMM-urile cu activități transfrontaliere care optează pentru sistem vor trebui doar să îşi recalculeze baza fiscală conform unui nou set de reguli. CCCTB vine în completarea propunerii referitoare la o societate privată europeană (SPE), în curs de examinare în cadrul Consiliului. Un cadru comun de calculare a bazei fiscale pentru societățile din UE ar fi deosebit de util pentru SPE-urile cu activități transfrontaliere.

Prin propunere nu se doreşte influențarea veniturilor fiscale, iar impactul asupra repartizării bazelor fiscale între statele membre ale UE a fost analizat. De fapt, impactul asupra veniturilor statelor membre va depinde în ultimă instanță de opțiunile de politică națională cu privire la posibila adaptare a mixului diverselor instrumente fiscale sau a ratelor de impozitare aplicate. În acest sens, este dificil să se estimeze impactul exact asupra fiecărui stat membru în parte. În acest context, ca excepție de la principiul general, dacă rezultatul repartizării bazei fiscale între statele membre nu reflectă în mod echitabil volumul activității, o clauză de salvgardare prevede posibilitatea utilizării unei alte metode. În plus, directiva conține o clauză de analizare a acestui impact după cinci ani de la intrarea în vigoare a directivei.

Pentru statele membre, introducerea unui sistem opțional va însemna, bineînțeles, că administrațiile fiscale vor trebui să gestioneze două sisteme fiscale diferite (CCCTB şi impozitul național pe profit). Acest lucru va fi însă compensat de faptul că CCCTB va însemna mai puține oportunități de planificare fiscală pentru societățile care utilizează prețurile de transfer şi mai puține neconcordanțe între sistemele fiscale ale statelor membre. Vor fi mai puține diferențe care să implice CEJ sau procedura acordului reciproc din convențiile de evitare a dublei impuneri.

Scanned with OKEN Scanner

Pentru a sprijini administrațiile fiscale ale statelor membre în procesul de punere în aplicare a CCCTB, se prevede mobilizarea programului FISCALIS al UE pentru a sprijini statele membre în eforturile lor de punere în aplicare și gestionare a CCCTB.

Propunerea include un set complet de reguli de impozitare a societăților. Aceasta detaliază modalitatea de optare pentru sistem și de calculare a bazei impozabile, precum și aria și modul de funcționare a consolidării. Propunerea prevede, de asemenea, reguli anti-abuz, definește modul de repartizare a bazei consolidate și modul de gestionare a CCCTB de către statele membre în cadrul unei abordări bazate pe „ghișeul unic".

2. Rezultatele consultărilor cu părțile interesate si ale evaluarii impactului

Consultări

În urma publicării în 2001 a studiului privind fiscalitatea întreprinderilor, Comisia a condus o dezbatere publică de anvergură și a organizat o serie de consultări.

Pasul cel mai important în cadrul acestui proces l-a constituit crearea unui grup de lucru (GL CCCTB) format din experți ai administrațiilor fiscale din toate statele membre. GL CCCTB a fost creat în noiembrie 2004 și până în aprilie 2008 s-a reunit de treisprezece ori în sesiune plenară. În plus, au fost create șase sub-grupuri pentru a analiza mai în profunzime anumite domenii specifice; aceste grupuri și-au prezentat lucrările într-un raport înaintat GL CCCTB. Rolul experților naționali a fost limitat la furnizarea de asistență tehnică și consiliere serviciilor Comisiei. GL CCCTB s-a reunit de trei ori și în formulă extinsă (în decembrie 2005, 2006 și 2007) pentru a permite tuturor experților și părților interesate din mediul de afaceri, mediul profesional și mediul academic să își exprime punctul de vedere.

În plus, Comisia a consultat în mod informal și pe baze bilaterale mai multe asociații ale întreprinderilor și asociații profesionale. Unele dintre aceste grupuri de interese și-au prezentat oficial punctul de vedere. Au fost luate în considerare și rezultatele cercetărilor științifice. Astfel, cercetători de renume au împărtășit Comisiei ideile lor cu privire la diferite aspecte ale sistemului.

De asemenea, Comisia a organizat două manifestări, la Bruxelles (aprilie 2002) și la Roma (decembrie 2003 în cooperare cu președinția

Scanned with OKEN Scanner

italiană). În februarie 2008 a avut loc la Viena o altă conferință, co-sponsorizată de Comisie și de o instituție universitară, în cadrul căreia s-au discutat în detaliu mai multe elemente legate de CCCTB. În fine, la 20 octombrie 2010, Comisia a consultat experți din statele membre, mediul de afaceri, grupuri de reflecție și mediul academic cu privire la anumite aspecte pe care serviciile sale le-au examinat și le-au dezvoltat de la ultima reuniune a GL CCCTB, care a avut loc în aprilie 2008.

Evaluarea impactului

A fost elaborată o evaluare foarte detaliată a impactului. Aceasta înglobează rezultatele următoarelor studii: (i) European Tax Analyzer (ETA); (ii) studiul Price Waterhouse Cooper (PWC); (iii) bazele de date Amadeus și Orbis; (iv) studiul Deloitte și (v) studiul CORTAX.

Raportul respectă orientările Secretariatului general privind evaluările de impact și, prin urmare, oferă: (i) o analiză a procesului de consultare; (ii) o descriere a problemelor existente; (iii) o definire a obiectivelor politicii; și (iv) o comparație a diferitelor opțiuni de politică cu ajutorul cărora s-ar putea atinge obiectivele enunțate. Concret, este analizată atât o CCTB (bază fiscală comună fără consolidare), cât și o CCCTB (bază fiscală comună cu consolidare), obligatorie și opțională, și este comparat impactul economic, social și de mediu al acestora.

Compararea opțiunilor de politică

Evaluarea impactului analizează diversele opțiuni în scopul de a îmbunătăți poziția competitivă a societăților europene oferindu-le posibilitatea de a-și calcula profiturile realizate la nivelul UE conform unui set unic de reguli și, prin urmare, de a alege un mediu juridic care să li se potrivească cel mai bine nevoilor eliminând costurile fiscale legate de existena a 27 de sisteme fiscale naționale. Raportul analizează patru scenarii principale de politică, care sunt comparate cu scenariul inacțiunii sau scenariul de statu-quo (opiunea 1):

(i) O bază fiscală comună opională a societăților (CCTB opională): societățile cu sediul în UE (și sediile permanente situate în UE) ar avea posibilitatea să își calculeze baza fiscală conform unui set unic de reguli comune la nivelul UE în loc să utilizeze unul din cele 27 de sisteme naționale de impozitare a profitului. „Contabilitatea separată" (stabilirea prețurilor pentru fiecare tranzacție în parte în conformitate cu principiul „deplinei concurențe") se va utiliza în continuare pentru tranzacțiile intra-grup, având în vedere că acest sistem nu ar implica o consolidare a rezultatelor fiscale (opiunea 2).

Scanned with OKEN Scanner

(ii) O bază fiscală comună obligatorie a societăilor (CCTB obligatorie): toate societățile cu sediul în UE (şi sediile permanente situate în UE) care ar putea beneficia de acest sistem ar trebui să îşi calculeze baza fiscală conform unui set unic de reguli comune la nivelul Uniunii. Noile reguli ar înlocui cele 27 de sisteme naționale de impozitare a profitului existente în prezent. În absența consolidării, repartizarea profitului în tranzaciile intragrup va continua să se facă pe baza „contabilității separate" (opiunea 3).

(iii) O bază fiscală comună consolidată opțională a societăților (CCCTB opională): o alternativă la cele 27 de sisteme naționale de impozitare a profitului existente în prezent şi utilizarea „contabilității separate" pentru repartizarea veniturilor societăților asociate ar fi un set de reguli comune prin care să se stabilească la nivelul UE o bază fiscală consolidată. Prin urmare, rezultatele fiscale ale fiecărui membru al grupului (societățile cu sediul în UE sau sediile permanente situate în UE) ar fi agregate pentru a forma o bază fiscală consolidată şi redistribuită conform unui mecanism predefinit de repartizare bazat pe o formulă. În cadrul acestui scenariu, societățile cu sediul în UE şi/sau sediile permanente situate în UE deținute de societăți cu sediul în afara Uniunii ar putea aplica CCCTB, cu condiția să îndeplinească criteriile de eligibilitate pentru formarea unui grup şi toți membrii eligibili ai aceluiaşi grup să opteze pentru aplicarea regulilor comune („sau toți sau niciunul" – „ all-in all-out ") (opiunea 4).

(iv) O bază fiscală comună consolidată obligatorie a societăților (CCCTB obligatorie): Societățile cu sediul în UE şi/sau sediile permanente situate în UE deținute de societăți cu sediul în afara Uniunii ar trebui să aplice regulile CCCTB în măsura în care au îndeplinit criteriile de eligibilitate pentru formarea unui grup.

Evaluarea impactului

Rezultatele economice ale analizei de impact demonstrează că îndepărtarea obstacolelor în materie de impozit pe profit ar permite societăților efectuarea unor alegeri economice mai solide, îmbunătățind astfel eficiența generală a economiei. Opiunile referitoare la o CCCTB opțională şi obligatorie ar avea drept rezultat o prosperitate uşor mai ridicată. CCCTB opțională este preferabilă pentru mai multe motive. Principalele două motive verificate în evaluarea impactului sunt (i) impactul estimat asupra ocupării forei de muncă este mai favorabil şi (ii) se evită să se impună tuturor societăților din Uniune (indiferent dacă îşi desfăşoară activitatea în unul sau mai multe state membre) schimbarea metodei de calculare a bazei lor fiscale.

Reformele analizate sunt potențial asociate cu importante efecte dinamice pe termen lung. Se aşteaptă ca aceste efecte să se materializeze în

Scanned with OKEN Scanner

principal prin reducerea incertitudinii şi a costurilor (reale şi percepute) pe care le suportă în momentul de faţă societăţile care îşi desfăşoară activitatea în mai multe jurisdicţii. În cele din urmă, acest lucru se va traduce prin creşterea investiţiilor transfrontaliere în Uniune, atât ca urmare a extinderii societăţilor multinaţionale europene şi străine, cât şi a realizării de noi investiţii în alte state membre de către societăţile pur-naţionale. Este posibil ca în special eliminarea costurilor suplimentare de respectare a legislaţiei asociate obligaţiei de a respecta diferitele norme fiscale din Uniune şi de a trata cu mai multe administrării fiscale (principiul „ghişeului unic") să contribuie la îmbunătăţirea capacităţii societăţilor de a se extinde transfrontalier. Această perspectivă ar trebui să se dovedească deosebit de avantajoasă pentru întreprinderile mici şi mijlocii care, în situaţia actuală, sunt cele mai afectate de costurile mari de conformare la legislaţie.

Deşi evaluarea impactului subliniază că impactul final al introducerii unei CCCTB asupra veniturilor fiscale globale depinde de opiunile de politică ale fiecărui stat membru în parte, este important ca statele membre să acorde o atenţie sporită efectelor de venit, în special în contextul situaţiei bugetare dificile cu care se confruntă numeroase state membre.

La modul general, noile reguli privind baza comună vor conduce la o bază medie la nivelul UE mai largă decât cea din momentul de faţă. În măsura în care există pierderi economice care să se compenseze transfrontalier, consolidarea în cadrul CCCTB tinde să comprime baza fiscală comună.

De fapt, impactul asupra veniturilor statelor membre va depinde în ultimă instanţă de opţiunile de politică naţională cu privire la posibila adaptare a mixului diverselor instrumente fiscale sau a ratelor de impozitare aplicate. În acest sens, este dificil să se estimeze impactul exact asupra fiecărui stat membru în parte. De altfel, directiva conţine o clauză de analizare a acestui impact după cinci ani.

3 Elementele juridice ale propunerii

(a) Temeiul juridic

Legislaţia în domeniul impozitării directe intră sub incidenţa articolului 115 din Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene (TFUE). Clauza stipulează că măsurile legislative de apropiere adoptate în temeiul respectivului articol iau forma legală a directivei.

Scanned with OKEN Scanner

(b) Subsidiaritate

Propunerea de față respectă principiul subsidiarității.

Sistemul CCCTB doreşte să elimine obstacolele fiscale, care sunt în principal rezultatul fragmentării Uniunii în 27 de sisteme fiscale diferite, cu care se confruntă societățile când își desfășoară activitatea pe piața unică. Acțiunile necoordonate, planificate şi implementate de fiecare stat membru în parte, ar duce la repetarea situației actuale, având în vedere că societățile ar fi în continuare obligate să trateze cu tot atâtea administrații fiscale câte state membre în care sunt impozabile.

Regulile stabilite în propunerea de față, cum ar fi compensarea pierderilor transfrontaliere şi restructurările de grup scutite de plata impozitelor, s-ar putea dovedi ineficiente şi ar putea să denatureze piața, în special sub forma dublei impozitări sau a neimpozitării, dacă fiecare stat membru ar aplica propriul său sistem. În mod asemănător, normele naționale disparate de repartizare a profitului nu ar permite ameliorarea procesului actual, destul de complex, de repartizare a profitului între societăile asociate.

Prin natura sa, acest subiect necesită o abordare comună.

Un set unic de reguli de calculare, consolidare şi partajare la nivelul UE a bazei fiscale a societăilor asociate ar putea atenua denaturările pieței cauzate de interacțiunea actuală a 27 de regimuri fiscale naționale. Mai mult, elementele constitutive ale sistemului, în special compensarea transfrontalieră a pierderilor, transferurile intra-grup de active scutite de plata impozitelor şi repartizarea bazei fiscale a grupului cu ajutorul unei formule se pot realiza doar în contextul unei reglementări comune. Prin urmare, normele comune de procedură administrativă vor trebui astfel concepute încât să permită funcționarea principiului „ghişeului unic".

Prezenta propunere se limitează la combaterea obstacolelor fiscale cauzate de disparitățile dintre sistemele naționale în privința calculării bazei fiscale între societățile asociate. Lucrările realizate după publicarea studiului privind fiscalitatea întreprinderilor au stabilit că cele mai bune rezultate în eliminarea acestor obstacole ar fi obținute dacă ar exista un cadru comun care să reglementeze calcularea bazei fiscale de impozitare a societăților şi consolidarea transfrontalieră. Într-adevăr, având în vedere că este vorba în principal de chestiuni transfrontaliere, aceste probleme pot fi rezolvate doar prin crearea unui cadru legislativ la nivelul Uniunii. Prin urmare, prezenta propunere se justifică prin prisma principiului subsidiarității, deoarece acțiunile întreprinse individual de statele membre nu ar permite obinerea rezultatelor dorite.

Scanned with OKEN Scanner

(c) Proporționalitate

Prezenta propunere, în măsura în care stabilește un sistem opțional, reprezintă răspunsul cel mai adecvat la problemele identificate. În absența unor beneficii reale, societățile care nu doresc să își dezvolte activitatea în străinătate nu vor fi forțate să suporte costurile administrative inutile ale implementării regulilor comune.

Inițiativa de față ar trebui să creeze condții mai favorabile pentru realizarea de investiții pe piața unică, având în vedere că costurile legate de respectarea obligațiilor fiscale ar trebui să scadă. În plus, este posibil ca societățile să obțină beneficii importante în urma eliminării formalităților legate de prețurile de transfer, a posibilității de a transfera transfrontalier pierderile în cadrul aceluiași grup, precum și a reorganizărilor de grup scutite de plata impozitelor. Impactul pozitiv ar trebui să compenseze posibilele costuri administrative și financiare suplimentare pe care autoritățile fiscale naționale vor fi obligate să le suporte într-o primă fază pentru implementarea sistemului.

Măsurile prevăzute în prezența propunere sunt adecvate și necesare pentru realizarea obiectivului final (altfel spus, proporționale). Acestea se referă în mod concret la armonizarea bazei fiscale a societăților, o condiție esențială pentru eliminarea obstacolelor fiscale identificate și rectificarea elementelor care denaturează piața unică. În acest sens, trebuie subliniat faptul că propunerea de față nu implică armonizarea ratelor de impozitare (sau stabilirea unei rate minime de impozitare). Se consideră că determinarea ratelor este o chestiune ce ține de suveranitatea fiscală a statelor membre, fiind prin urmare tratată prin intermediul legislațiilor naționale.

4 Avantaje ale utilizarii impunerii pe baza consolidată

I. Un set unic de reguli pe care întreprinderile care își desfășoară activitatea în Uniunea Europeană l-ar putea folosi pentru a-și calcula profiturile impozabile

Baza de impozitare consolidată comună pentru întreprinderi reprezintă **un set unic de reguli pe care întreprinderile care își desfășoară activitatea în Uniunea Europeană l-ar putea folosi pentru a-și calcula profiturile impozabile**. Cu alte cuvinte, o societate sau un grup de societăți va trebui să respecte doar un singur sistem de calculare a venitului impozabil, la nivelul Uniunii Europene, și nu sisteme de reguli diferite în fiecare dintre statele

Scanned with OKEN Scanner

membre în care îşi desfăşoară activitatea. În plus, conform sistemului CCCTB, societăţile active în mai multe state membre ale Uniunii Europene vor putea să depună o singură declaraţie fiscală pentru totalitatea activităţilor lor pe teritoriul UE.

În practica, baza de impozitare consolidată comună va permite societăţilor sau grupurilor de societăţi să îşi consolideze profiturile şi pierderile pe teritoriul Uniunii Europene, luând astfel în calcul activităţile lor transfrontaliere. Pentru stabilirea bazei de impozitare a unei societăţi va fi folosită o declaraie fiscală consolidată unică, după care toate statele membre în care societatea îşi desfăşoară activitatea vor putea să impoziteze o parte din această bază, conform unei formule specifice bazată pe trei factori de valoare egală (active, forţa de muncă şi vânzări). Demersurile vor fi realizate prin intermediul autorităţilor fiscale din statul membru principal al societăţii (prin intermediul sistemului de ghişee unice).

Directiva propusă stabileşte reguli procedurale clare despre modul în care societăţile pot opta pentru sistemul CCCTB, despre depunerea declaraţiilor fiscale, despre armonizarea diferitelor formulare şi coordonarea auditurilor. Declaraţia fiscală privind totalitatea activităilor de pe teritoriul UE ale unei societăţi sau grup de societăţi trebuie să fie depusă la administraţiile fiscale din statul membru principal, iar acest stat membru va fi responsabil cu coordonarea verificărilor adecvate şi efectuarea demersurilor necesare în urma depunerii declaraţiei.

II. Va reduce costurile, prin crearea unui singur set de reguli pentru calcularea bazei de impozitare

CCCTB va simplifica demersurile societăţilor şi le va reduce costurile, prin crearea unui singur set de reguli pentru calcularea bazei de impozitare a unei societăţi sau a unui grup de societăţi şi prin instituirea unui sistem de ghişee unice pentru depunerea declaraţiilor fiscale. În prezent, societăţile trebuie să respecte 27 de sisteme diferite de calculare a profitului impozabil şi trebuie să depună declaraţii fiscale la administraţiile fiscale din fiecare stat membru în care îşi desfăşoară activitatea. Această situaţie generează costuri de punere în conformitate ridicate, poveri administrative şi reajustări complexe. Sistemul complicat de transfer de preţuri care se aplică în prezent în cazul tranzacţiilor în interiorul unui grup este deosebit de costisitor şi împovărător pentru societăţile care operează în cadrul UE şi poate genera dispute între administraţiile statelor membre, ducând la dubla impozitare a societăţilor.

Scanned with OKEN Scanner

Mai mult, prin consolidarea profiturilor şi a pierderilor la nivelul UE, CCCTB va ține seama în întregime de activitățile transfrontaliere ale societăților şi va permite evitarea supraimpozitării.

CCCTB nu vizează cota de impozitare, iar Comisia nu intenționează să armonizeze cotele de impozitare pe care statele membre le aplică societăților. Statele membre vor continua să decidă cu privire la propriile lor cote de impozitare a societăților, acesta fiind un drept suveran pe care îl dein. Atunci când nu provoacă distorsiuni, diferențele de cote de impozitare mențin un anumit grad de concurență fiscală în cadrul pieței interne. În schimb, CCCTB va îmbunătăți transparența cu privire la situația reală a impozitării societăților din statele membre şi va contribui la crearea unei concurențe fiscale mai corecte pe teritoriul UE. De asemenea, în ceea ce priveşte creşterea competitivității UE la nivel mondial, sistemul CCCTB va fi mult mai eficient decât orice altă măsură privind uniformizarea cotelor de impozitare a societăților.

În cazul companiilor care desfăşoară activități transfrontaliere în UE, CCCTB va contribui, fără îndoială, la realizarea de economii privind costurile şi timpul necesar pentru punerea în conformitate. Se estimează că nivelul prezent al costurilor de punere în conformitate ar putea fi redus cu 7%, ceea ce reprezintă o economie de 0,7 miliarde EUR la nivelul UE.

Noul sistem va aduce, de asemenea, avantaje tangibile societăților care doresc să se extindă în alte state membre. În prezent, cheltuielile fiscale pe care o întreprindere de mari dimensiuni trebuie să le suporte pentru a deschide o filială în alt stat membru sunt de peste 140 000 EUR. CCCTB va reduce aceste costuri cu 87 000 EUR (62%). Întreprinderile mijlocii vor câştiga şi mai mult, dat fiind că, în medie, cheltuielile lor fiscale în vederea extinderii activității în Uniune ar scădea de la 127 000 EUR la 42 000 EUR (o scădere cu 67%). Dacă doar 5% din IMM-uri ar decide să îşi extindă activitățile datorită acestui lucru, economiile totale ar fi de ordinul unui miliard de euro.

În plus, permiând societăților să îşi compenseze pierderile dintr-un stat membru cu profiturile din alt stat membru în scopuri fiscale (consolidare), propunerea ar putea genera economii suplimentare de 1,3 miliarde EUR pentru societățile de pe teritoriul UE.

În concluzie, CCCTB va permite societăților să economisească 0,7 miliarde EUR prin reducerea costurilor de punere în conformitate, 1 miliard EUR prin reducerea costurilor aferente extinderii transfrontaliere şi 1,3 miliarde EUR prin consolidare.

Totodata, CCCTB va fi opțional, ceea ce înseamnă că societățile care consideră că ar putea într-adevăr avea de câştigat de pe urma unui sistem armonizat vor putea opta pentru CCCTB, în timp ce alte societăți pot să-şi

Scanned with OKEN Scanner

continue activitatea în cadrul sistemelor lor naționale. Este o abordare rațională, dat fiind că societățile care nu intenționează să se extindă dincolo de granițele naționale şi care îşi vor desfăşura activitatea într-un singur sistem nu vor fi obligate să treacă în mod inutil la un nou sistem fiscal. Comisia consideră, de asemenea, că un sistem CCCTB obligatoriu ar încălca principiul subsidiarității, fiindcă ar însemna că măsurile introduse la nivelul Uniunii ar acoperi, pe lângă activitățile desfăşurate la nivel european, şi activități exclusiv naționale.

III Încurajarea IMM-urilor si atragerea investițiilor straine directe

Sistemul CCCTB oferă posibilitatea de extindere în UE întreprinderilor mici şi mijlocii care până acum considerau acest lucru prea costisitor şi complicat. Dat fiind că IMM-urile nu au aceleaşi resurse (avocați şi experți în domeniul fiscalității, consultanți şi consilieri) ca întreprinderile mai mari, necesitatea de a se conforma unor reguli divergente de calculare a bazei de impozitare în alte state membre este deseori un obstacol de netrecut. CCCTB va permite IMM-urilor să continue să depindă de un singur sistem şi o singură administrație fiscală, ca până acum, chiar dacă aleg să se extindă în alte state membre. Se estimează că, în cazul unei întreprinderi de dimensiuni medii care se extinde în UE, costurile fiscale vor fi reduse cu 67% în cadrul sistemului CCCTB. Comisia a depus eforturi ca noile reglementări propuse să fie suficient de accesibile, pentru a putea fi înțelese şi folosite atât de IMM-uri, cât şi de marile întreprinderi.

În ceea ce priveşte cheltuielile pentru cercetare şi dezvoltare, sistemul CCCTB prevede o serie de reguli generoase şi favorabile inovării: astfel, salariile şi primele acordate cercetătorilor sunt în întregime deductibile în anul în care sunt acordate (fără să se țină cont de data finalizării cercetării) şi este prevăzută o deducere imediată de 100% pentru cheltuielile cu clădirile destinate cercetării. În plus, regula generală privind amortizarea presupune un progres tehnic foarte rapid şi permite o deducere a costurilor de aproape 60 % în primii trei ani. Această metodă reflectă mai fidel pierderea rapidă a valorii economice sau tehnice a activelor fixe. În general, CCCTB oferă un cadru mai favorabil cercetării şi inovării decât regimurile fiscale pentru societăți aflate în prezent în vigoare în majoritatea statelor membre.

CCCTB poate face piața UE mult mai atractivă pentru investitorii străini. De exemplu, în prezent, companiile care operează în țări terțe precum SUA sau China nu trebuie să țină seama decât de un singur sistem fiscal național, în timp ce în Uniunea Europeană există 27 de regimuri diferite, ceea

Scanned with OKEN Scanner

ce sporeşte complexitatea şi costurile demersurilor efectuate. Un singur set de reguli pentru baza de impozitare aplicabilă societăților şi un sistem de ghişee unice pentru depunerea declarațiilor fiscale ar încuraja considerabil investițiile întreprinderilor străine în Uniune. Numeroase state terțe au semnalat deja Comisiei că regimul CCCTB ar transforma Uniunea Europeană într-o piață mult mai interesantă pentru investițiile străine.

În ceea ce privesc cotele de impozitare, statele membre vor continua să ia decizii privind propriile cote de impozitare a întreprinderilor, inclusiv privind impozitarea societăților care au optat pentru CCCTB (dat fiind că regimul CCCTB vizează doar baza de impozitare, nu şi cota de impozitare). Un stat membru ar putea alege să aplice o cotă de impozitare diferită în sistemul CCCTB în cazul în care baza sa de impozitare națională este extrem de diferită şi dacă doreşte să mențină aceeaşi cotă de impozitare efectivă (de exemplu, nivelul real al impozitului plătit după aplicarea cotei, bazei de impozitare şi a diferitelor deduceri). De exemplu, dacă baza de impozitare consolidată comună ar fi mai mare decât baza națională, statul membru ar putea alege să stabilească o cotă inferioară pentru CCCTB, pentru a menine aceeaşi cotă de impozitare efectivă. O altă posibilitate este ca statele membre să îşi apropie suficient de mult bazele de impozitare de baza de impozitare comună, pentru a evita coexistența a două cote de impozitare diferite. Fiecare stat membru va putea decide care este abordarea cea mai potrivită pentru a răspunde nevoilor sale la nivel național.

IV Întărirea concurenței fiscale si largirea bazei de impunere

Prin crearea unei baze uniforme, CCCTB va spori transparența şi, prin urmare, va garanta o concurență bazată pe cotele de impozitare efective, şi nu pe eventuale elemente ascunse ale diferitelor baze de impozitare. Aceasta ar trebui să dea naştere unei concurențe fiscale mai transparente şi mai echitabile. Statele membre vor continua să îşi stabilească propriile cote de impozitare ale societăților pe teritoriile lor. Fiecare stat membru va putea decide care este abordarea cea mai potrivită pentru a acoperi nevoile sale bugetare şi pentru a răspunde exigențelor sale în materie de politică fiscală.

Pentru majoritatea statelor membre, baza de impozitare consolidată comună va fi mai largă decât bazele de impozitare naționale existente. În medie, baza de impozitare comună este mai largă cu 7,9 %. Trecerea la o bază de impozitare mai largă va însemna că statele membre nu ar trebui să se mai îngrijoreze cu privire la viabilitatea sistemelor lor fiscale în contextul unei consolidări a bugetului (dat fiind că o bază de impozitare mai largă reduce riscul pierderilor fiscale).

Scanned with OKEN Scanner

Sistemul CCCTB va fi opțional. Dacă societățile consideră că nu vor profita de pe urma acestui sistem, nu sunt obligate să îl adopte. Totuşi, cea mai mare parte dintre întreprinderi (80%) susțin CCCTB, având în vedere avantajele pe care le oferă cu privire la reducerea poverii administrative şi a costurilor de punere în conformitate, precum şi la eliminarea disputelor privind prețurile de transfer (studiu KPMG realizat în 2007, "*Harmonised corporate tax base – are European business for or against it? Pan-EU survey results investigating reactions to proposed Common Consolidated Corporate Tax base*", Jeff Wagland).

5 Determinarea bazei impozabile pe baza situațiilor consolidate

Consolidarea reprezintă un aspect esențial al CCCTB deoarece permite recunoaşterea deplină a activităților transfrontaliere ale unei societăți în Uniunea Europeană.

De exemplu, în prezent un grup poate însuma profiturile unei filiale într-un stat membru A cu pierderile unei alte filiale în acelaşi stat membru A, pentru a obine un profit net/pierdere netă. Totuşi, acelaşi grup nu poate lua în calcul pierderile înregistrate într-un alt stat membru B. Aceasta înseamnă că, chiar dacă pierderile grupului într-un stat membru depăşesc profiturile înregistrate în alt stat membru (s-a înregistrat o pierdere netă), grupul respectiv va trebui, totuşi, să plătească impozite în statele membre în care a fost realizat profitul. Nu există un sistem de compensare transfrontalieră a pierderilor. Conform CCCTB, grupul va putea să-şi însumeze profiturile şi pierderile din toate filialele de pe teritoriul UE, pentru a obine un rezultat net. Astfel, grupul va fi impozitat pentru profitul său net pe întreg teritoriul UE. Acest sistem reflectă, într-adevăr, spiritul pieței unice.

În plus, consolidarea va elimina necesitatea folosirii sistemului complex de prețuri de transfer care este în prezent în vigoare pentru vânzările transfrontaliere în cadrul aceluiaşi grup. Dat fiind că sistemul prețurilor de transfer este în prezent unul dintre cele mai împovărătoare şi mai costisitoare aspecte ale impozitării întreprinderilor, eliminarea sa va aduce beneficii semnificative societăților şi grupurilor de societăți din cadrul UE.

În cadrul sistemului CCCTB, odată stabilită baza de impozitare a societății, aceasta va fi împărțită (repartizată) între toate statele membre pe teritoriul cărora îşi desfăşoară activitatea societatea, pe baza unei formule fixe de repartizare. Această formulă se va baza pe trei factori, de valoare egală:

Scanned with OKEN Scanner

- Active: Sunt incluse aici toate activele fixe corporale, inclusiv clădiri, avioane şi utilaje. Costurile pentru cercetare şi dezvoltare, marketing şi publicitate în cursul celor şase ani care precedă intrarea unei societăţi în sistemul CCCTB vor fi de asemenea incluse ca un indicator reprezentativ pentru activele necorporale pentru o perioadă de cinci ani.
- Forţa de muncă: Doi factori vor fi luaţi în considerare în ceea ce priveşte forţa de muncă: 50% costurile masei salariale şi 50% numărul de angajaţi.
- Vânzări: Acest factor va fi calculat în funcţie de locul de expediţie/destinaţie a bunurilor. Pentru servicii, factorul este calculat în funcie de locul unde este efectiv prestat serviciul.

Exemplu:

Societăile A, B şi C alcătuiesc un grup care aplică CCCTB. Baza de impozitare consolidată este 900.

Societatea A are un capital de 100, salarii de 100, 1000 de angajaţi şi vânzări în statul membru A de 10 000.

Societatea B are un capital de 200, salarii de 200, 2 000 de angajaţi şi vânzări în statul membru B de 20 000.

Societatea C are un capital de 300, salarii de 300, 3 000 de angajaţi şi vânzări în statul membru C de 30 000.

Calculul se efectuează după cum urmează:

O treime din 900 se împarte prin aplicarea factorului „active": 100/600 pentru A, 200/600 pentru B şi 300/600 pentru C

½ de treime din 900 este repartizată în funcţie de salarii: 100/600 pentru A, 200/600 pentru B şi 300/600 pentru C

½ de treime din 900 este repartizată în funcie de angajaţi: 1000/6000 pentru A, 2000/6000 pentru B şi 3000/6000 pentru C

O treime din 900 se împarte în funcie de vânzări: 10 000/60 000 pentru A, 20 000/60 000 pentru B şi 30 000/60 000 pentru C

Baza de impozitare a societăii A = 50 + 25 + 25 + 50 = 150 –acest rezultat este impozabil în statul membru A la cota de impozitare a profitului aplicabilă în acest stat.

Scanned with OKEN Scanner

Baza de impozitare a societății B = 100 + 50 + 50 + 100 = 300 – acest rezultat este impozabil în statul membru B la cota de impozitare a profitului aplicabilă în acest stat.

Baza de impozitare a societății C = 150 + 75 + 75 + 150 = 450 – acest rezultat este impozabil în statul membru C la cota de impozitare a profitului aplicabilă în acest stat.

Profiturile societăților provin din vânzări, forța de muncă și active, iată de ce formula de repartizare se bazează pe aceste trei criterii. Folosirea acestor trei factori înseamnă că formula se bazează pe date ușor accesibile, că va fi dificil de manipulat și că reflectă locul unde societatea înregistrează într-adevăr profit.

Amortizarea în calculul bazei de impozitare corespunde valorii pe care o pierde un activ de-a lungul timpului și care face obiectul unei deduceri fiscale. De exemplu, dacă cumperi o mașină la preul de 100 000 EUR și o vinzi cinci ani mai târziu la preul de 20 000 EUR, amortizarea este de 80 000 EUR. Amortizarea nu are loc în cel de-al cincilea an, ci se realizează progresiv în fiecare an. Când o societate cumpără un activ, de exemplu o clădire sau o mașină, baza sa de impozitare anuală este reprezentată de venituri minus cheltuieli, minus o sumă care corespunde amortizării acestui activ. Amortizarea estimativă a activului este repartizată pe durata estimată de utilizare a acestuia de către societate și pe această bază se acordă o deducere fiscală în fiecare an.

Fiecare stat membru are propriile sale reguli privind amortizarea. În unele state amortizarea este realizată pe o perioadă mai lungă (de exemplu 5% timp de 20 de ani), în timp ce în alte state deducerile pot fi concentrate pe o perioadă mai scurtă de timp (de exemplu 20% timp de 5 ani). Scopul este de a repartiza costurile activelor pe un număr corespunzător de ani și de a nu distorsiona profiturile, de exemplu prin deducerea tuturor costurilor în primul an.

Sistemul CCCTB va include un set unic de reguli privind amortizarea (25% timp de 4 ani), pentru societățile care aleg acest sistem. Pentru societățile care nu aplică sistemul CCCTB, se vor aplica în continuare regulile naționale.

Scanned with OKEN Scanner

Bibliografie selectiva

1. Cosmina, Pitulice, *Teorie şi practică privind grupurile de societăţi şi situaţiile financiare consolidate*, Ed. Contaplus, Ploieşti, 2007
2. Elliott B., Elliott J., *Financial Accounting and Reporting*. 9et edition, Prentice Hall, 2005
3. Malciu L., Feleagă N., *Reglemantare şi practici de consolidare a conturilor.Din orele astrale ale Europei contabile*, Ed. CECCAR, Bucureşti 2004
4. Marian, Săcărin, *Grupurile de societăţi şi repere ale înterpretării conturilor consolidate*, Ed. Economică, Bucureşti, 2002
5. Marian, Săcărin, *Contabilitatea grupurilor multinaţionale, Ed. Economică*, Bicureşti, 2001

Scanned with OKEN Scanner

TAXAREA VENITURILOR OBIȚINUTE DIN RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

Ec. Haş Petru
Ec. Nicula Crăița

Abstract:
Technological improvements in communications and transportations continue to make the world smaller and create a climate that is ripe for international trade. When there is trade, the governments of both trading parties may want to collect a tax on any gains from the trade. Potential double taxation arises becouse one country claims taxing authority based on the residence of taxpayer and another country claims taxing authority based on where the income arises. Countries generally attempt to combat juridical double taxation both throught unilateral domestic legislation and bilateral tax treaties with other countries.

Cuvinte cheie: *convenții de evitare a dublei impuneri, credit fiscal, societăți afiliate.*

Intrarea României în Uniunea Europeana a stat la baza creşterii relațiilor economice internaționale şi în special a investițiilor cu capital străin in România.

În contextul economic actual, societățile comerciale române, cu siguranță işi vor extinde activitatea în alte state. Legalitatea acestor operațiuni presupune cunoşterea unor vaste reglementări atât interne cât şi internaționale, de la întocmirea unui dosar al prețurilor de transfer, încheierea contractelor, până la stabilirea impozitelor datorate.

Din punct de vedere al eficienței, scopul unui sistem de impozitare este implementarea unor principii care nici nu încurajează, nici nu descurajează diverse activități.

Ca şi principiu al fiscalității, sistemul de impunere, trebuie să rămână neutru, iar deciziile în activitățile de investiții, afaceri, sau consum să nu fie bazăte pe sistemul de impunere.

Neutralitatea măsurilor fiscale oferă condiții egale investitorilor, capitalului român sau capitalului străin.

Fiecare țară îşi are propriile reglementari care guvernează tratamentul impunerii rezidenților care obțin venituri din afara țării respective, sau nerezidenților care operează în țară.

Scanned with OKEN Scanner

Deşi sistemul de taxare diferă de la o țară la alta, există anumite principii similare. Acestea sunt reglementate, în general, prin convențiile de evitare a dublei impuneri.

Convențiile pentru evitarea dublei impuneri sunt legi încheiate de România cu alte state în scopul de a stabili locul impunerii veniturilor şi câştigurilor de capital a rezidenților statelor contractante şi pentru a combate evaziunea fiscală. Prima Convenție încheiata de România a fost cu Germania in anul 1973, modificată in anul 2002, dar se poate spune că doar în ultimii ani, aceste Convenții au un rol cu adevărat important. În prezent România are 81 de Convenții încheiate cu alte state.

O țară îşi exercită dreptul de taxare pe baza naționalității sau a teritorialității.

Cazul teritorialității se pune atunci când o persoană care nu este rezidentă a țării respective este impozitată pe venitul obținut din acea țară, denumit țară sursă.

Pentru a evita dubla impunere, fiecare tara, cedează prima impunere, țării de conexiune teritorială, țară sursă, iar finalizarea impunerii se face pe bază de naționalitate.

Prin urmare, România oferă credit fiscal pentru impozitele plătite în afara ei, şi taxează doar până la concurența impozitului de plată pentru acelaşi tip de venit în condițiile în care ar fi fost obținut din România.

Tranzacțiile internaționale pot fi grupate în doua categorii, veniturile obținute de nerezidenți din România şi veniturile obținute de rezidenți din alte state.

Venituri obtinute de nerezidenti din Romania

Legislația internă prevede că veniturile obținute din România de orice persoană juridică străină, orice persoană fizică străină şi orice alte entități străine, care nu sunt înregistrate în România, potrivit legii, au obligația de a plăti impozit în România, pe baza principiului teritorialității.

Cotele de impozit variază in funcție de tipul de venit obținut si relațiile existente între parți, fiind 16%, 25% sau in anumite condiții, veniturile sunt scutite de impozit.

„Dacă un contribuabil este rezident al unei țări cu care România a încheiat o convenție pentru evitarea dublei impuneri, cota de impozit care se aplică venitului impozabil obținut de către acel contribuabil din România nu poate depăşi cota de impozit prevăzută în convenție care se aplică asupra acelui venit. Astfel, în situația în care, sunt cote diferite de impozitare în

Scanned with OKEN Scanner

legislația internă sau în convențiile de evitare a dublei impuneri, se aplică cotele de impozitare mai favorabile."[16]

Un caz special sunt veniturile de tip redevențe sau dobânzi între societăți asociate. Când beneficiarul efectiv este rezident al unui stat membru, plățile sunt exceptate de la orice impozitare.

În acest sens întreprindere este o întreprindere asociată a unei alte întreprinderi dacă, cel puțin:

(i) prima întreprindere are o participare minimă directă de 25% în capitalul celei de-a doua întreprinderi; sau

(îi) cea de-a doua întreprindere are o participare minimă directă de 25% în capitalul primei întreprinderi; sau

(iii) o întreprindere terță are o participare minimă directă de 25% atât în capitalul primei companii, cât şi în al celei de-a doua.

O întreprindere a unui stat membru va fi tratată ca beneficiar efectiv al dobânzilor şi redevențelor doar dacă primeşte acele plăți pentru beneficiul său propriu, şi nu ca un intermediar pentru o altă persoană, cum ar fi un agent, un mandatar sau semnatar autorizat.

Scutirea trebuie să se aplice numai în cazul în care întreprinderea care este plătitor sau întreprinderea al cărei sediu permanent este considerat plătitor al dobânzilor ori redevențelor este o întreprindere asociată a întreprinderii care este beneficiarul efectiv sau al cărei sediu permanent este tratat ca beneficiarul efectiv al acelor dobânzi ori al acelor redevențe.

Scutirea nu se aplică dacă dobânzile sau redevențele sunt plătite de către, ori către, un sediu permanent situat într-un stat terț al unei întreprinderi dintr-un stat membru şi activitatea întreprinderii este, în întregime sau parțial, desfăşurată prin acel sediu permanent.

Aceste prevederi nu se vor aplica unei întreprinderi a altui stat membru sau unui sediu permanent al unei întreprinderi a altui stat membru, atunci când condițiile de afiliere nu au fost menținute pentru o perioadă neîntreruptă de cel puțin 2 ani.

Îndeplinirea cerințelor stabilite va fi dovedită la data plății dobânzilor sau redevențelor printr-o atestare. Dacă îndeplinirea cerințelor stabilite nu a fost atestată la data plății, se va aplica reținerea impozitului la sursa.

În acest sens, atestarea care va fi prezentată în legătură cu fiecare contract de plată trebuie să fie valabilă pentru un an de la data emiterii acestei atestări şi va conține următoarele informații:

---

[16] Art.118, al.1, legea 571/2003 privind Codul Fiscal, cu modificările si completările ulterioare

Scanned with OKEN Scanner

a) dovada rezidenței, în scopul impozitării, pentru întreprinderea care primeşte dobânzi sau redevențe din România şi, când este necesar, dovada existenței unui sediu permanent atestat de autoritatea fiscală a statului membru în care întreprinderea care primeşte dobânzi sau redevențe este rezidentă pentru scopuri fiscale sau în care este situat sediul permanent;
b) deținerea dreptului de beneficiar efectiv al dobânzilor sau redevențelor de către întreprinderea care primeşte astfel de plăți
c) îndeplinirea cerințelor de a platii impozit pe profit sau similar în cazul întreprinderii primitoare;
d) o deținere minimă de participare
e) perioada pentru care deținerea la care se face referire a existat.

Se poate solicita în plus justificarea legală pentru plățile din cadrul contractului, de exemplu se poate solicita contractul de împrumut sau contractul de licență.[17]

Venituri obținute de rezidenți români dintr-un stat străin

Veniturile obținute de persoane juridice române sau persoane fizice române dintr-un stat străin sunt impozitate în baza legislației țărilor respective coroborate cu Convențiile de evitare a dublei impuneri încheiate între România şi acele state contractante.

Impozitul plătit conform Convențiilor nu duce la o dublă impunere, România acordând credit fiscal pentru impozitul astfel plătit. Impozitul plătit unui stat străin este dedus, dacă se aplică prevederile Convenției de evitare a dublei impuneri încheiate între România şi statul străin şi dacă persoana juridică română prezintă documentul ce atestă plata impozitului confirmat de autoritatea competentă a statului străin cu care România are încheiată Convenție de evitare a dublei impuneri.

Dacă o persoană juridică română obține venituri dintr-un stat străin prin intermediul unui sediu permanent sau venituri supuse impozitului cu reținere la sursa şi veniturile sunt impozitate atât în România cât şi în statul străin, atunci impozitul plătit către statul străin, fie direct, fie indirect prin reținerea şi virarea de o altă persoană, se deduce din impozitul pe profit datorat in Romania.

[17] Art.124[18], al.13, legea 571/2003 privind Codul Fiscal, cu modificările si completările ulterioare

Scanned with OKEN Scanner

Deducerea impozitelor plătite către un stat străin într-un an fiscal nu poate depăşi impozitul pe profit, calculat prin aplicarea cotei de impozit prevăzute în Codul Fiscal la profitul impozabil obținut în statul străin, determinat în conformitate cu regulile prevăzute în legislatia interna. Astfel, in scopul acordării creditului fiscal aferent unui sediu permanent contribuabilul calculează profitul impozabil la nivelul întregii societăți şi impozitul pe profit aferente acelui sediu permanent, în conformitate cu reglementările fiscale din România.

Convențiile de evitare a dublei impuneri încheiate de România cu alte state, prezintă de regulă un articol în baza caruia se evită dublă impunere în statul de rezidență. Ca exemplu în cazul Conventiei incheiate cu Germania: „în cazul Romaniei, dubla impunere va fi evitată dupa cum urmează:

Când un rezident al României realizează venituri sau deține capital care, în conformitate cu prevederile acestei Convenții, pot fi impuse în Republica Federală Germania, România va acorda:

- ca o deducere din impozitul pe venitul acelui rezident o sumă egală cu impozitul pe venit plătit în Republica Federală Germania;
- ca o deducere din impozitul pe capitalul acelui rezident o sumă egală cu impozitul pe capital plătit în Republica Federală Germania.

Totuşi această deducere nu va putea depăşi în nici un caz acea parte a impozitului pe venit sau a impozitului pe capital, astfel cum este calculată înainte ca deducerea să fie acordată, care este atribuibilă, după caz, venitului sau capitalului, care poate fi impozitat în Republica Federală Germania."[18]

Bibliografie

1. ***Legea571/2003 privind Codul Fiscal, cu modificările şi completările ulterioare;
2. ***HG44/2004 privind normele metodologice de aplicare a Codului Fiscal, cu modificările şi completările ulterioare;
3. ***Convențiile de evitare a dublei impuneri;
4. www.agn-europe.org

[18] [18] Art.23 legea 29/16.01.2002 privind ratificarea Convenției dintre România si Republica Federală Germania

Scanned with OKEN Scanner

CAZURI PARTICULARE PRIVIND APLICAREA PRINCIPIULUI PREVALENȚEI ECONOMICULUI ASUPRA JURIDICULUI ÎN PROCESUL DE RECUNOAȘTERE A VENITURILOR. ÎNVĂȚĂMINTE DIN EXPERIENȚA ENGLEZĂ

Lect. univ. drd. Horga Petru

Abstract:
The recognition process of revenues itself should not present major difficulties. Regulations and accounting standards provides clear guidance in this regard. The difficulty arises in determining the moment when the revenue should be recognized. In this article we will review several cases on income recognition, based on British experience.

***Cuvinte cheie**: venituri, beneficii, riscuri, substanța tranzacției*

În contabilitatea britanică recunoașterea veniturilor (*revenue recognition*) face obiectul *Application Note G - Revenue recognition* publicată de Accounting Standards Board în noiembrie 2003 ca amendament la *FRS 5 – Reporting the Substance of Transaction.* Publicarea unui standard privind recunoașterea veniturilor s-a făcut ca urmare a unei necesități izvorâte din practică. Până la apariția Application Note G – *Revenue recognition*, companiile din Marea Britanie căutau indicații cu privire la recunoașterea, evaluarea și prezentarea veniturilor în Standardele Internaționale de Contabilitate (IAS) sau în Standardele de contabilitate din Statele Unite ale Americii.

Application Note G – *Revenue recognition* stabilește principiile de bază privind recunoașterea, evaluarea și prezentarea veniturilor și totodată oferă exemple de aplicare pentru cinci tipuri de operațiuni care au făcut obiectul unor aplicări diferite în practică, după cum urmează:

- contractele pe termen lung;
- contracte care conțin angajamente conexate (de exemplu vânzarea unui bun concomitent cu vânzarea unor servicii legate de întreținerea și funcționarea bunului respectiv);
- contracte de vânzare cu livrarea la termen;
- contracte de vânzare cu drept de returnare a bunurilor vândute;
- contractele de comision.

Scanned with OKEN Scanner

Principiile de bază care se degajă din textele Application Note G – *Revenue recognition* pot fi sintetizate astfel:

- o entitate va recunoaşte un venit în contul de profit şi pierdere numai atunci când obține „dreptul la contraprestație" ca urmare a efectuării unei „prestații" către clientul său. Concomitent cu recunoaşterea venitului va fi recunoscut şi un activ circulant, de regulă o creanță;
- avansurile primite de la client pentru prestațiile care trebuiesc efectuate nu vor fi recunoscute ca venituri, ci datorii la valori egale cu valoarea avansurilor încasate;
- în cazul unui contract pe termen lung, entitatea vânzătoare poate obține un drept la contraprestație, chiar dacă prestația aferentă întregului contract nu este realizată în întregime. De regulă, în astfel de cazuri (spre exemplu în cazul unor contracte de construcții care se întind pe mai multe exerciții financiare) contractul prevede realizarea prestațiilor pe etape de lucrări. În acestă situație venitul va fi recunoscut pe măsura ce entitatea a dobândit dreptul la contraprestație (pentru etapa finalizată din contract);
- veniturile vor fi evaluate la valoarea justă a dreptului la contra-prestație;
- ajustarea valorii creanței ca urmare a devalorizării monedei sau a riscului de credit (riscului de încasare) nu implică şi ajustarea venitului din prestațiile efectuate;
- cifra de afaceri cuprinde de regulă veniturile din vânzarea de bunuri şi prestarea de servicii care au un caracter repetitiv. Deoarece veniturile realizate din vânzarea activelor fixe nu au un caracter curent şi scopul pentru care au fost achiziționate nu a fost acela al revânzării, ci al utilizării pe o bază continuă în unitate, acestea nu ar trebui incluse în cifra de afaceri.

Standardul a găsit potrivit, ca pentru o înțelegere mai bună a modului cum trebuie aplicate în practică principiile enunțate mai sus, să prezinte acele cazuri practice care au ca efect recunoaşterea şi evaluarea veniturilor şi care au condus în trecut la interpretări diferite. În continuare vom prezenta de o manieră sintetică principalele caracteristici ale acestor operațiuni, cu indicarea tratamentului contabil care trebuie urmat.

Contractele pe termen lung

Caracteristici. Un contract pe termen lung se caracterizează în principal prin faptul că prestațiile vânzătorului se întind pe parcursul mai multor exerciții financiare.

Scanned with OKEN Scanner

Analiză şi tratament contabil. Recunoaşterea şi evaluarea veniturilor într-un astfel de contract ridică problema momentului la care vor fi recunoscute veniturile: la sfârşitul contractului sau pe măsură ce sunt realizate anumite etape intermediare din contract.

Principiul de bază al standardului prevede că recunoaşterea venitului se face pe măsură ce vânzătorul dobândeşte dreptul la contraprestaţie. Într-un contract pe termen lung trebuie să se ţină seama de stadiul de finalizare a fiecărei etape contractuale şi în funcţie de acesta să se stabilească dacă vânzătorul a dobândit un drept la contraprestaţie. În mod obişnuit, finalizarea unei etape intermediare din contract dă dreptul vânzătorului să solicite contravaloarea prestaţiei. Astfel, veniturile ar trebui reflectate în contabilitate pe măsura finalizării etapelor intermediare din contract şi nu la sfârşitul contractului.

Venitul, astfel recunoscut, trebuie evaluat la valoarea justă a bunurilor sau serviciilor furnizate până la data finalizării unui stadiu intermediar, stabilită ca o proporţie din valoarea justă totală a contractului (valorile juste utilizate sunt cele aplicabile la începutul contractului). Proporţia poate fi determinată prin raportarea cheltuielilor efectuate până la data finalizării unui stadiu de realizare şi totalul cheltuielilor prevăzute în contract pentru întregul obiectiv de realizat.

Contracte care conţin angajamente conexe

Caracteristici. Un asemenea contract presupune ca vânzătorul să livreze două sau mai multe componente (bunuri şi/sau servicii) luate ca un întreg şi nu în mod separat, datorită unor raţiuni comerciale, cum ar fi de pildă aceea că livrarea lor în mod separat nu ar fi fezabilă nici pentru vânzător, nici pentru cumpărător. De asemenea suma care ar trebui plătită de cumpărător pentru un ansamblu de bunuri şi/sau servicii livrate ca un pachet ar putea fi mult mai mică decât în varianta în care ar fi achiziţionat bunurile şi/sau serviciile respective în mod separat.

Analiză şi tratament contabil. Analiza contractului trebuie să stabilească dacă dreptul la compensaţie este dat de vânzarea fiecărei componente în parte sau de vânzarea mai multor componente ca un întreg. Dacă din punct de vedere al substanţei comerciale componentele operează independent, atunci vânzătorul ar trebui să recunoască un venit pentru fiecare componentă. Pe de altă parte, substanţa comercială a tranzacţiei poate fi dată de ansamblul componentelor, caz în care entitatea vânzătoare ar trebui să

Scanned with OKEN Scanner

recunoască un venit pentru toate componentele luate ca un întreg şi nu pentru fiecare componentă în parte.

Pentru o bună înțelegere a tratamentului contabil aplicabil acestui tip de contract, standardul oferă cu titlul de exemplu trei operațiuni comerciale: vânzarea de software împreună cu serviciile de întreținere, încasarea unui avans pentru livrările ulterioare de bunuri sau servicii şi acordarea de bonuri valorice (vouchere) pentru achiziții viitoare.

În cazul în care un client cumpără un software de la un vânzător care oferă la cerere şi asistență privind instalarea şi funcționarea software-ului, clientul nu are nici o obligație comercială să achiziționeze şi serviciul de asistență. Acest fapt denotă că cele două componente (software-ul şi serviciul de asistență) funcționează independent şi vânzătorul trebuie să recunoască un venit pentru fiecare componentă în parte. În schimb, un vânzător poate să livreze un software personalizat, împreună cu întreținerea acestuia şi actualizările viitoare pe o perioadă determinată de timp. Este limpede că într-un astfel de contract componentele (software-ul, întreținerea şi actualizarea) nu funcționează independent, iar vânzătorul ar trebui să recunoască un venit din vânzarea ansamblului componentelor. Dacă serviciile de întreținere şi actualizare sunt prestate pe o perioadă îndelungată, de regulă mai mare de un an de zile, atunci ar trebui să se aplice şi recomandările standardului în contabilitatea contractelor pe termen lung.

În practică, pot fi întâlnite operațiuni comerciale în care vânzătorul încasează avansuri pentru livrări ulterioare de bunuri sau servicii. Dacă bunurile sau serviciile livrate operează independent unele de altele, tratamentul contabil nu ridică probleme deosebite. În schimb, din anumite rațiuni comerciale, vânzarea în bloc a bunurilor sau/şi serviciilor poate fi făcută la un preț mai mic decât în cazul în care s-ar fi făcut o vânzare separată. În aceste circumstanțe vânzătorul ar trebui să reia avansurile la venituri pe o bază sistematică pe întreaga durată în care bunurile sau/şi serviciile sunt aşteptate să fie furnizate clientului. Până la furnizarea efectivă a bunurilor sau/şi serviciilor vânzătorul va recunoaşte avansurile încasate drept datorii.

Într-o economie concurențială tot mai multe companii utilizează tehnici de vânzare bazate pe acordarea de bonuri valorice (vouchere) cu scopul de a fideliza clienții față de bunurile sau serviciile lor. Acest lucru presupune ca un furnizor, în cadrul unei singure tranzacții, să vândă bunuri sau servicii împreună cu bonuri valorice care vor fi răscumpărate cu ocazia vânzărilor viitoare. În cazul în care valoarea justă a voucherului este semnificativă în volumul tranzacției, venitul ar trebui înregistrat la suma încasată

Scanned with OKEN Scanner

sau de încasat, mai puțin valoarea justă a voucherului emis. Concomitent voucherul va fi înregistrat ca o datorie care va fi reluată la venituri atunci când voucherul va fi oferit ca parte a plății dintr-o tranzacție viitoare. Pe de altă parte, voucherele pot fi distribuite în mod gratuit, independent de alte tranzacții. În astfel de cazuri, voucherele nu trebuie recunoscute ca datorii, ci trebuie înregistrat un provizion în conformitate cu standardul în materie (FRS 12), iar la momentul răscumpărării voucherului provizionul trebuie reluat la venituri.

Contracte de vânzare cu livrare la termen

Caracteristici. Contractul de vânzare cu livrare la termen presupune transferul titlului de proprietate de la vânzător la cumpărător în condițiile în care livrarea este amânată pentru o dată ulterioară vânzării.

Analiză şi tratament contabil. Analiza contractului trebuie să stabilească dacă vânzătorul va recunoaşte venitul din vânzare şi creanța aferentă sau va continua să recunoască în activele sale bunul vândut până la data livrării.

În conformitate cu principiile generale ale standardului, vânzătorul va înregistra un venit şi o creanță aferentă şi va derecunoaşte bunul din activele sale numai dacă a transferat clientului accesul la principalele beneficii legate de bunul vândut şi expunerea la riscurile inerente acelor beneficii. Principalele riscuri şi beneficii care pot fi atribuite clientului sunt următoarele:

Beneficii:

- dreptul de a obține bunul atunci când are trebuință de el;
- dreptul exclusiv de a vinde bunul şi de a încasa sumele din vânzare;
- protejarea la modificările de prețuri viitoare.

Riscuri:

- riscul de mişcarea lentă a stocurilor care poate conduce la creşterea costurilor de finanțare a stocurilor şi la uzura morală a acestora;
- pierderi rezultate fie din nevânzarea stocurilor, fie din vânzarea la un preț redus.

Dacă beneficiile şi riscurile menționate mai sus rămân pe mai departe în sarcina vânzătorului, atunci acesta va menține în continuare bunul vândut în activele sale, chiar dacă titlul de proprietate a fost transferat clientului. Orice sume încasate de la client trebuiesc prezentate ca datorii (avansuri încasate de la clienți).

Scanned with OKEN Scanner

Contracte de vânzare cu drept de returnare a bunului vândut

Caracteristici. Termenii unui astfel de contract pot permite clienților să returneze bunurile pe care le-au cumpărat şi să obțină o rambursare a prețului sau o exonerare de la obligația de a plăti vânzătorul.

Analiză şi tratament contabil. Pentru aplicarea unui tratament contabil adecvat, analiza contractului trebuie să stabilească în ce măsură dreptul de returnare influențează recunoaşterea veniturilor la vânzător. Dreptul de returnare poate crea dificultăți legate atât de cuantificarea creanței născute din vânzare (în comparație cu altă creanță dintr-un contract similar, dar care nu conține dreptul de returnare), cât şi de momentul la care vânzătorul ar trebui să recunoască venitul.

Dreptul de returnare poate da naştere la:

- transferul unei părți din beneficiile economice bunurilor vândute de la vânzător la client; sau la,
- o amânare a recunoaşterii venitului până la momentul în care dreptul de returnare nu mai poate fi exercitat.

În primul caz, vânzătorul nu se va bucura în întregime de beneficiile economice rezultate din vânzarea bunurilor, deoarece clientul îşi va putea exercita dreptul de returnare şi, în felul acesta, o parte din beneficii constând fie în returnarea prețului, fie în exonerarea de la plata acestuia trec în sarcina clientului. În această situație, vânzarea bunurilor şi dreptul de returnare apar ca tranzacții legate, iar tratamentul contabil care trebuie urmat presupune ajustarea cifrei de afaceri cu valoarea estimată a returnărilor. Vânzătorul va trebui să evalueze în mod credibil valoarea aşteptată a returnărilor, pornind de la termenii contractuali şi de la o experiență trecută privind frecvența returnărilor.

În al doilea caz, riscurile privind returnarea bunurilor sunt atât de semnificative, încât vânzătorul păstrează efectiv toate riscurile asociate realizării de beneficii economice de pe urma bunurilor vândute. În aceste circumstanțe, bunurile rămân pe mai departe activele vânzătorului şi nu va fi recunoscut nici un venit din vânzarea acestora până în momentul în care expiră dreptul de returnare. Orice sume încasate de la client cu titlu de preț trebuie înregistrate în contabilitate ca datorii (avansuri încasate de la clienți).

Contractele de comision

Caracteristici. De cele mai multe ori un vânzător acționează pe cont propriu atunci când contractează cu clienții săi furnizarea de bunuri şi

Scanned with OKEN Scanner

servicii. În acest caz vânzătorul este adesea numit furnizor principal (eng. *principal*). Există însă situații în care un vânzător poate acționa ca un intermediar (comisionar), care în schimbul unui comision vinde bunurile sau serviciile în contul furnizorului.

Analiză și tratament contabil. Din perspectiva comisionarului, contractul se caracterizează prin următoarele lucruri:

- comisionarul dezvăluie clienților săi că el acționează doar ca un intermediar;
- odată ce comisionarul a confirmat comanda clientului său, el nu mai are alte obligații privind vânzarea, acestea trecând în sarcina comitentului;
- comisionul este prestabilit la o sumă fixă pe tranzacție sau la un procent din valoarea vânzării;
- comisionarul nu suportă riscuri legate de mișcare lentă a stocurilor și nici riscuri legate de încasarea cu întârziere sau neîncasarea clientului.

Analiza acestor caracteristici duce la concluzia că bunurile vândute nu sunt un activ al comisionarului. În consecință acesta nu va recunoaşte un venit egal cu valoarea bunurilor vândute şi numai cu valoarea comisionului sau a altor sume cuvenite ca urmare a prestației contractuale. În ceea ce privește prezentarea de informații suplimentare legate de acest fel de tranzacții, comisionarul va trebui să dezvăluie în notele explicative valoarea brută a tranzacțiilor intermediate şi relația acestora cu comisionul recunoscut la venituri.

Pe parcursul acestui articol am văzut că principiului prevalenței economicului asupra juridicului (*substance over form*) îşi găseşte aplicabilitatea şi în procesul de recunoaştere a veniturilor. Aplicarea principiului afectează în principal acele tranzacții complexe, cum sunt de altfel şi cazurile prezentate mai sus, în care substanța operațiunii poate să nu fie uşor vizibilă. Aceste tranzacții necesită o analiză particulară atentă, deoarece efectul comercial nu poate fi exprimat în mod adecvat de forma juridică a tranzacției, fiind astfel nevoie de luarea în considerare a fondului şi realității economice a tranzacției.

Bibliografie:

1. **Accounting Standard Board**, *Financial Reporting Standard nr.5 – Reporting the substance of transactions*, Application Note G - *Revenue recognition*, noiembrie 2003.
2. Ordinul Ministrului Finanțelor Publice nr. 3.055 din 29 octombrie 2009 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 766 din 10 noiembrie 2009.

Scanned with OKEN Scanner

STRATEGII ALE COMPANIILOR MULTINAȚIONALE PRIVIND PREȚURILE DE TRANSFER

Drd. ec. Lascu Ronela Manuela
Drd. ec. Puscas Adriana
Lector. dr. Nemțoi Gabriela

Abstract:
The term "transfer pricing" is used for transactions between related parties, those transactions which are not only free market rules and, consequently, can be influenced by other subjective factors such as political group of companies in minimize the tax cost concerns of the group

***Cuvinte cheie**: consolidare, tranzactii, transfer, impozit.*

Internaționalizarea firmei şi globalizarea piețelor a condus la creşterea gradului de sofisticare al managemetului firmei atât in ceea ce priveşte aspecte pur operaționale cât şi cele de strategie financiara, de maximizare a avantajului de a fi un actor global pe mai multe piețe şi de minimizare a expunerii şi a dificultăților sau costrurilor la nivel consolidat de multinațională.

Fară îndoiala, procesul de folosire la maximum al managementului financiar şi cel juridic, de cercetare a "breselor" şi nişelor din diverse legislații pentru a beneficia de condiții mai favorabile pe acele piețe, a derivat ca o consecință firească a internaționalizării firmei şi a creşterii presiunii pietelor financiare şi ale acționarilor pentru rate ale profitului din ce in ce mai ridicate, ce nu puteau fi obținute fără o creativitate ridicată si o speculare la maximum a sinergiilor din cadrul grupului şi a legislațiilor ce oferă condiții mai favorabile.

Practic, este vorba de faptul că o firmă multinațională poate avea o serie largă de alternative in ceea ce priveşte unele aspecte extrem de importante pentru bunul mers şi profitabilitatea afacerii.

O explicație/definiție foarte pe scurt a ceea ce se cunoaşte sub numele de prețuri de transfer ("transfer pricing") ar fi următoarea:

Posibilitatea unei multinaționale de a obține/folosi resurse financiare şi de alta natură la un cost mai redus, de pe anumite piețe şi alocare / transferare a acestora pe alte piețe unde functionează filiale/sucursale ale

Scanned with OKEN Scanner

grupului unde resursele sunt greu de obtinut/sunt taxate la un nivel ridicat sau au costuri prohibitive.

Posibilitatea folosirii diverselor tranzacții intra-companie pentru a transfera profiturile (venituri, cheltuieli sau ambele) din zone cu un anumit tip de legislație și/sau fiscalitate ridicată in zone cu un anumit tip de legislație și/sau fiscalitate foarte permisivă, maximizând astfel profiturile nete ale grupului.

1. Modalități utilizate pentru folosirea mecanismului prețurilor de transfer

Fundamental, aspectele esențiale care pot determina o modificare semnificativă a profiturilor grupului plecând de la aceleași venituri si cheltuieli de ansamblu este transferarea prin diverse modalități a unor părti a veniturilor sau/și a cheltuielilor dintr-o anumită jurisdicție și de sub aplicabilitatea unei anumite legislații fiscale în altele mai permisive. Sintetic vorbind, este vorba de a reuși să se ajungă la o tratare cât mai favorabilă a veniturilor și cheltuielilor (și chiar direct a profiturilor). Până a ajunge sub destinația legislativ-fiscală țintă, aceste elemente ce influentează direct Contul de Profit și Pierdere sunt transferate prin diverese modalități, prin exploatarea la maxim și uneori la limita legalității a prevederilor legislative.

Există o serie de modalități de transfer al profiturilor care vor fi analizate in continuare:

2. Împrumuturi intra companie / grup

În general, orice firmă (firma mamă sau mai des sucursala/filiala) in stadiul incipient de implantare, sau chiar ulterior, într-un stadiu de creștere economică are nevoie de finanțare a operațiunilor sale, finanțare care poate fi realizată (cel puțin la nivel teoretic) printr-o gama de opțiuni.

O filială/sucursală are ca actionar principal firma mamă sitută într-o altă țară, ce participa astfel la capitalul social al firmei fiica. Exista o serie de posibilități de finanțări in cadrul grupului care aduc nu numai beneficii pe planul rapidității luării deciziilor, a minimizării riscurilor față de riscurile unor credite primite de la instituții financiare, ci și beneficii aditionale, de minimizare a impozitării prin acest mecanism, de folosire cât mai flexibilă a legislațiilor permisive.

Scanned with OKEN Scanner

Pornim de la construirea unui model simplist pentru exemplificarea mecanismului de preţuri de transfer in acest caz: presupunem firma mamă A ce are o serie de filiale in diverse ţări A1, A2, A3.

3. Folosirea mecanismului conversiei datoriilor în acţiuni

În cazul in care dobânzile pe piaţa sunt foarte ridicate, devenind astfel prohibitive pentru obtinerea unor finantări competitive din partea instituţiilor financiare, exista posibilitatea acordării de catre fima mamă A către filiala A1, cu o dobândă foarte mica faţă de piaţă.

Astfel, filiala A1, poate avea un avantaj competitiv faţă de competitorii de pe piaţă pe care activează, beneficiind de o infuzie de capital care o poate pune într-o poziţie să îşi minimizeze costurile, şi astfel să câstige cota de piaţă, să poată să inveastească în dezvoltarea afacerii, etc.

Ca filozofie a impozitării pe plan modial, cheltuielile cu dobânzile (dacă nu depasesc o anumită limită-legiferată diferit in funcţie de legislaţie) sunt cheltuieli deductibile la calculul impozitului pe profit.

Filiala A1, în acord cu firma mamă A, are o serie de alternative creative în a decide modul de returnare/momentul returnării creditului, sau chiar uzitarea unor modalităţi de nereturnare a acestuia.

Firma mamă A poate, în acord cu firma A1 pe care o controleaza ca şi actionar principal să opteze pentru convertirea creditului în acţiuni în firma A1 pe care o controlează deja. De obicei există situaţia în care firma mamă A îşi măreşte participarea de la 99,8% la 99,9%. Practic, firma mamă acordă o finantare aproape gratuită (creditul nu se returnează iar dobanda este infima, sau poate fi chiar capitalizată)

Fără indoială, exemplificarea de mai sus este mult simplificata dat fiind ca operaţiunea în sine poate fi de nerealizat într-o serie de legislaţii sau pentru anumite tipuri de societati comerciale (conform legislaţiei române, acest debt-equity swap poate fi realizata pentru societăti cu răspundere limitată).

Avantajul este şi mai mult maximizată dacă aportul la capital de către firma A la A1 nu este impozitat in nici un fel. Firma mamă A isi poate constitui provizioane pentru clienti incerţi (pentru nereturnarea în fapt a creditului-care sunt deductibile la calculul impozitului pe profit) şi astfel se ajunge la o situaţie de win-win.

Scanned with OKEN Scanner

4. Folosirea mecanismului ratei dobânziilor

Poate exista şi situaţia similara de acordare a unui credit de către firma mamă A către filiala A1 la o rată a dobânzii foarte ridicată.

Ca modalitate acceptată international, veniturile din dobânzi obtinuţe de către nerezidenţi (in speta firma mamă A, plătite de către A1) sunt impozitate prin reţinere la sursa în ţara de rezidentă a firmei A1 (aşa numitul withholding tax).

Există însă tratate de evitare a dublei impuneri între majoritatea ţărilor, care prevalează asupra legislaţiilor naţionale (în cazul în care asemenea tratate oferă condiţii de impozitare mai favorabile) şi astfel, prin poziţionarea firmei ce acorda creditul (sau mai bine zis, cea care primeşte dobânzile) într-o legislaţie cu un tratat de evitare a dublei impuneri foarte favorabil cu ţara de rezidentă al firmei A1, se pot plăti sume uriaşe în-afara ţării de rezidentă a firmei A1 (sub forma de dobânzi neimpozabile) către o firmă A dintr-o ţară de rezidenţă cu o rată a impozitului pe profit foarte redusă, sau unde A beneficiază de o serie de facilităţi fiscale.

Aceasta este una din modalităţile clasice de "transferare" a unor sume semnificative din zone cu impozitare ridicată către firme (de obicei holdinguri în cadrul grupului) din jurisdicţii cu impozitare scăzută.

Cum am menţionat anterior, construcţia modelului este mult simplificată pentru a surprinde esenţa si pricipiile de "transfer pricing", pentru ca, o data cu crestererea amplorii unor asemenea operaţiuni, s-au adaptat şi legislaţiile spre a le contracara. Aceste aspecte vor fi tratate ulterior în această lucrare.

Există însă suficiente brese; exemplificând pe cazul Romînieie, este de notat că multe firme straine sau chiar cu acţionari români, au firma mamă ce se incheie cu iniţialele devenite clasice N.V, fiind inregistrate in Olanda. Motivul? La această ora, Olanda are un tratat de evitare a dublei impuneri foarte favorabil cu România, reducând semnificativ, până la zero in unele cazuri ratele de impozitare pentru taxarea veniturilor la sursă. Un alt tratat foarte favorabil cu ţara noastră l-a avut şi parţial îl are încă şi Cipru.

Astfel, Codul fiscal, in paragrafele privind impozitarea veniturilor realizate din România de persoane fizice şi juridice nerezidente, prevede că impozitul datorat de nerezidenţi pentru veniturile realizate din România se calculează, se reţine şi se varsă de către plătitorii de venituri prin aplicarea unei cote de 16% pentru veniturile din dobânzi plătite nerezidenţilor, cu excepţia dobânzilor plătite acestor persoane de băncile înregistrate în România pentru depozitele la vedere şi la termen, pentru certificatele de

Scanned with OKEN Scanner

depozit, precum şi cele aferente fiecărui instrument de economisire al acestora.

Cum menţioneam anterior, tratatele de evitare a dublei impuneri, dacă oferă condiţii de taxare mai favorabile, prevalează asupra legislaţiei unei ţări sau alteia.

Legislaţia română, evoluând progresiv, o data cu adaptarea la legislaţia internaţională şi pe baza experienţei acumulate în ultimii ani, şi a operaţiunilor din ce în ce mai complexe realizate de multinaţionale pe piaţă română precum şi pe bază cu firmele de audit si consultantă "Big 4", şi-a modificat relativ recent legislaţia privind impozitul pe profit incluzând unele prevederi ce au menirea de a contracara rate distiosionate ale dobânzilor.

Astfel Legea 414 din Iunie 2002 privind impozitul pe profit introducea limitarea deductibilităţii dobânzilor în funcţie de gradul de indatorare al companiei şi in funcţie de rata dobânzii folosită în contract:

"Cheltuielile cu dobânzile sunt integral deductibile in văzul in care gradul de îndatorare a capitalului este mai mic decât unu. În cazul în care gradul de îndatorare al capitalului este peste unu, cheltuielile cu dobânzile sunt deductibile până la nivelul sumei veniturilor din dobânzi plus 10% din celelalte venituri ale contribuabilului. Cheltuielile cu dobânzile rămase nedeductibile se raportează în perioada următoare, în aceleaşi condiţii, până la deductibilitatea integrală a acestora".

Se incercă pentru prima oara limitarea acumulării unor datorii imense către firme (de obicei firma mamă, sau firme controlate de firma mamă) şi ulterior neplătite.

Mai mult, se prevedea ca "în cazul în care împrumuturile obţinute de la alte entităţi decât instututiile de credit autorizate, dobândă deductibilă este limitată la:

a) nivelul ratei dobânzii de referintă a Băncii Naţionale a României pentru împrumuturile în lei;

b) nivelul ratei EURIBOR plus două puncte procentuale, pentru împrumuturile în Euro;

c) nivelul ratei dobânzii LIBOR plus două puncte procentuale, pentru împrumuturile în alte devize"

Acest fapt urmarea contracararea cel putin partial a unor rate ale dobânzii exagerat de mari folosite în tranzacţii intra-firma, dat fiind că se fixeaza limitele deductibilităţii la niveluri realiste, rezonabile, ale cheltuielilor cu asemnea dobânzi (care, ca şi concept, aşa cum aminteam anterior, sunt deductibile fiscal).

Scanned with OKEN Scanner

Codul fiscal cu modificările ulterioare a mentinut principiul limitării deductibilității dobânzilor în funcție gradul de îndatorare (raportul datorii/capitaluri proprii) dar a adus modificări față de legislația anterioara privind impozitul pe profit.

De menționat că, gradul de îndatorare a capitalului se determină ca raport între capitalul împrumutat cu termen de rambursare peste un an şi capitalul propriu, ca medie a valorilor existente la începutul anului şi sfârşitul perioadei pentru care se determina impozitul pe profit. Prin capital împrumutat se înțelege totalul creditelor şi împrumuturilor cu termen de rambursare peste un an, potrivit clauzelor contractuale.

În condițiile în care gradul de îndatorare a capitalului este peste trei, cheltuielile cu dobânzile şi cu pierderea neta din diferențele de curs valutar sunt nedeductibile. Acestea se reporteaza în perioada următoare, până la deductibilitatea integrală a acestora. Dăcă gradul de îndatorare este mai mic decat trei, cheltuielile cu dobânzile sunt deductibile în limita unui prag al dobânzii de referință (pentru 2009 fixat la 6% la valute).

După cum am relevant mai sus, potrivit prevederilor anteriore, în cazul în care gradul de îndatorare a capitalului era peste nivelul stabilit (unu), cheltuielile cu dobânzile şi cu pierderea neta din diferențele de curs valutar erau deductibile până la nivelul sumei veniturilor din dobânzi, plus 10% din celelalte venituri ale contribuabilului. Şi anterior cheltuielile cu dobânzile şi cu pierderea neta din diferențele de curs valutar rămase nedeductibile se reportau în perioada următoare, în aceleaşi condiții, până la deductibilitatea integrală a acestora.

Dobânzile şi pierderile din diferențe de curs valutar, în legatură cu împrumuturile obținute direct sau indirect de la bănci internaționale de dezvoltare si organizații similare, mentionate în norme, şi cele care sunt garantate de stat, precum şi cele aferente împrumuturilor obținute de la societățile comerciale bancare române sau străine, sucursalele băncilor străine, cooperativele de credit, societățile de leasing pentru operațiuni de leasing, societățile de credit ipotecar şi de la persoanele juridice care acordă credite potrivit legii, nu intră sub incidența limitărilor în ceea ce priveşte deductibilitatea în funcție de nivelul gradului de îndatorare sau în funcție de nivelul dobânzii (anterior, dobânzile şi pierderile din diferențe de curs valutar aferente împrumuturilor obținute de la societățile comerciale bancare române sau straăine, sucursalele băncilor străine, cooperativele de credit, societătile de leasing pentru operatiuni de leasing, societătile de credit ipotecar şi de la persoanele juridice care acordă credite potrivit legii erau supuse limitărilor

Scanned with OKEN Scanner

in ceea ce priveşte deductibilitatea fiscală in funcţie de nivelul gradului de îndatorare).

Un sistem similar se poate aplica şi în cazul leasingului operaţional, când există un contract de leasing între firma mamă A si filiala A1, cu dobânzi foarte mari aplicabile ratelor de leasing, fiind in fapt un subtrefugiu pentru transferarea unor fonduri către fima mamă A.

În fapt, cum se va releva şi în continuare acestei lucrări, modalitatea de preţ de transfer depinde în principal de permisivitatea (bresa) existenţa privind tratarea diferitelor tipuri de cheltuieli respectiv venituri.

Evident mecanismul în sine depinde şi de specificul de activitate al firmei în sine cât şi de gradul de internaţionalizare, de a avea operaţiuni complexe sub cât mai multe legislaţii, spre a putea contracara în orice moment o schimbare legislativă ce poate afecta dramatic rezultatele unei filiale şi implicit ale grupului. Acest lucru este şi mai evident dată fiind presiunea pentru realizarea rezultatelor previzionate prin buget, realizarea sau nerealizarea acestora reflectându-se pe pieţele de capital, putând avea un efect de antrenare pozitiv sau dimpotriva negativ.

5. Mecanismul redeventelor

Conform legislaţiei române "redevente înseamna plăţi de orice fel, inclusiv cele în natură, primite pentru folosirea sau concesionarea oricărui drept, cum ar fi: drept de autor asupra unei lucrări literare, artistice sau stiintifice, inclusiv asupra filmelor sau benzilor pentru emisiunile de radio şi televiziune, înregistrări audio sau video, precum şi efectuarea de înregistrări audio, video; orice brevet, invenţie, inovaţie, licenţă, know how, mărci de comerţ sau de fabrică, operaţiuni de franchising, desene sau modele, planuri, schiţe, formule secrete sau procedee de fabricaţie, program de calculator (soft), orice transmisiuni directe sau indirecte prin cablu, releee sau prin satelit, orice echipament industrial, comercial sau stiinţific, inclusiv pentru utilizarea şi dreptul de a utiliza informaţii şi cunoştiinte referitoare la experienţa în domeniul comercial sau stiinţific, precum şi orice alte plăti pentru utilizarea altor drepturi."

Şi în cazul folosirii mecanismului redeventelor, sistemul ca şi concept, este similar celui descris mai sus. Se incearcă ca entităţi ale aceluiaşi grup, unele deţin drepturi/brevete/etc de natura celor menţionate mai sus să le acorde altor entităţi din cadrul grupului contra unor sume diferite de la caz la caz în funcţie de nivelul taxării şi al specificităţii taxelor.

Scanned with OKEN Scanner

6. Folosirea unor redevențe cu o valoare ridicată

Firma mamă A poate acorda unei afiliate A1 dreptul de folosire a unor brevete/desene/know how, etc contra unor redevente semnificativ mai ridicate decât celor percepute unor firme terțe. Acest mecanism are menirea de a atinge practic un scop fundamental:

Mecanismul e folosit in văzul în care impozitarea în țara de rezidență a afiliatei A1 este ridicată, mecanimsul redeventelor ridicate fiind un mijloc de micsorare a bazei profitului impozabil pentru A1, transferând fonduri către firma mamă A sau alte firme din cadrul grupului unde impozitarea este redusă, rezultând astfel o economie de fonduri pe ansamblu în cadrul grupului.

În plus, de fiecare dată se are în vedere exploatarea la maxim a prevederilor favorabile din tratatele de evitare a dublei impuneri (vom trata acest aspect in continuare).

7. Folosirea unor redevente cu o valoare redusă

O alta posibilitate, in functie de taxele specifice şi al cotei impozitului pe profit, este acordarea dreptului de folosire a unor licente/brevete, etc din partea firmei mamă A către A1, contra unei redevente mult redusă față de nivelul folosit în mod uzual de către fima mamă A în relația cu firme ce nu fac parte din grup.

Aceasta modalitate permite aducerea unor beneficii după cum urmează: Afiliata A1 beneficiază de un avantaj competitiv față de firmele concurente, folosind contra unor costuri extrem de reduse know how/licente/marci, etc. Concomitent, dacă există şi un tratat favorabil de evitare a dublei impuneri între țară de rezidență a firmei A1 si țara de rezidența a firmei A, se realizează practic transferul aproximativ gratuit al unor resurse de know how deosebit de importante către A1.

Astfel, la aceasta ora, Codul fiscal referitor la impozitarea veniturilor realizate din Romania de persoane fizice si juridice nerezidente, prevede ca impozitul datorat de nerezidenți pentru veniturile realizate din România se calculeaza, se reține şi se varsă de către plătitorii de venituri prin aplicarea unei cote de 15% pentru veniturile din redevente plătite nerezidenților.

Cum menționeam anterior, tratatele de evitare a dublei impuneri, dacă oferă condiții de taxare mai favorabile, prevaleaza asupra legislației unei țări sau alteia.

Scanned with OKEN Scanner

8. Mecanismul comisioanelor şi mecanismul dividendelor

Conform legislatiei romane "comisioane inseamna plăţile făcute unui broker, agent comisionar general, internediar sau altei persoane asimilate acestora pentru serviciile lor în promovarea şi in realizarea de operaţiuni comerciale".

Astfel, la această oră, Codul fiscal, referitor la impozitarea veniturilor realizate din România de persoane fizice şi juridice nerezidente, prevede că impozitul datorat de nerezidenţi pentru veniturile realizate din România se calculează, se reţine şi se varsă de către plătitorii de venituri prin aplicarea unei cote de 15% pentru veniturile din comisioane plătite in favoarea nerezidenţilor pentru începerea, derularea sau intermedierea unor operaţiuni de comerţ exterior.

Evident, aceste plăţi de natura comisioanelor pot fi făcute şi câte o entitate din cadrul grupului care poate îndeplini rolul de broker, intermediar sau agent comisionar.

Şi aici, nivelul sumelor plătite drept comisioane depinde de taxarea profitului în diverse jurisdicţii şi prevederile tratatelor de evitare a dublei impuneri referitoare la taxarea comisioanelor. În cazul în care nivelul taxării impozitului pe profit in ţară de rezidenţă a filialei A1 este ridicat evident se va încerca ridicarea nivelului comisionaelor plătite în exterior către entităţi ale grupului, care activează în jurisdicţii cu un nivel de impozitare al profitului mai scăzut; în plus se are permanent în vedere alegerea partenerului potrivit în cadrulu grupului căreia să i se transfere sumele drept comisioane prevederile tratatului de evitare a dublei impuneri.

Deşi mecanismul dividendelor nu se incadrează efectiv în ceea ce s-ar numi "transfer pricing", el merită menţionat dat fiind că din ce în ce mai multe firme multinaţionale folosesc diverse vehicule de tip holding spre a deveni acţionar in diverse firme, beneficiind din plin de prevederile tratatelor de evitare a dublei impuneri.

Se obervă ca majoritatea firmelor cu filiale în România controlează aceste investiţii prin vehicule prin ţări care au tratate de evitare a dublei impuneri favorabile. Se realizează astfel un transfer al profiturile prin acest mecanism de exit, cu costuri minime.

Există şi posibilitatea crearii unor structuri de cross-shareholding, cu firme ale grupului fiind acţionar al unei filiale, în funcţie de modificările legislative şi în funcţie de tratatul de evitare a dublei impuneri aduce beneficii mai mari (de fapt costuri fiscale mai mici). Este evident şi în acest

Scanned with OKEN Scanner

caz cao firmă multinațională are o marjă de manevra mult mai mare decât o firmă cu operațiuni naținonale.

Codul fiscal din România consideră dividendul drept o distribuire în bani sau în natura, efectuată de o persoana juridică unui participant la persoana juridică, drept consecință a deținerii unor titluri de participare la acea persoană juridică, exceptând urmatoarele:

a) o distribuire de titluri de participare suplimentare care nu modifică procentul de deținere a titlurilor de participare ale oricărui participant la persoana juridică;

b) o distribuire în bani sau în natura, efectuată în legatură cu rascumpararea titlurilor de participare la persoana juridică, alta decât rascumpărarea care face parte dintr-un plan de rascumpărare, ce nu modifică procentul de deținere a titlurilor de participare al nici unui participant la persoana juridică;

c) o distribuire în bani sau în natură, efectuat în legatura cu lichidarea unei persoane juridice;

d) o distribuire în bani sau în natură, efectuată cu ocazia reducerii capitalului social constituit efectiv de către participanți.

Dacă suma platită de o persoana juridică pentru bunurile sau serviciile furnizate către un participant la persoana juridică depaseşte prețul pieței pentru astfel de bunuri sau servicii, atunci diferența se tratează drept dividend.

În cazul veniturilor din dividende obținute de nerezidenți acționari la companii din România, cota de impozit este de 15%.

Se specifică totusi că, după data aderării României la Uniunea Europeană, dividendele plătite de o persoană juridică română unei persoane juridice din statele membre ale Comunității Europene sunt scutite de impozit, dacă beneficiarul dividendelor deține minimum 25 % din titlurile de participare la persoana juridică română, pe o perioada neintreruptă de cel puțin 2 ani, care se incheie la data plății dividendului.

9. Mecanismul prestării serviciilor şi vânzări la prețuri preferențiale

Codul fiscal referitor la impozitarea veniturilor realizate din România de persoane fizice si juridice nerezidente, prevede ca impozitul datorat de nerezidenți pentru veniturile realizate din România se calculeaza, se reține si se varsă de către plătitorii de venituri prin aplicarea unei cote de 15% pentru

Scanned with OKEN Scanner

veniturile provenind din prestările de servicii de orice natură. Aceste prevederi se aplică numai în cazul în care asemenea activități au loc efectiv in România şi dacă nu se desfasoară prin intermediul unei baze fixe sau al unui sediu permanent, situat pe teritoriul României.

Facturarea serviciilor este una din metodele cele mai uzitate pentru transferarea unor fonduri catre entități ale grupului activând in jurisdicții cu o fiscalitate mai redusă. Este foarte uzitată dat fiind că este foarte usor argumentabil (chiar şi printr-un simplu contract) ca firma mamă A, de exemplu, prestează servicii de consultanță, de asistență tehnică sau alte asemenea servicii similare, către firma afiliată A1. Se pot factura sume semnificative pentru asemenea servicii de managemnt argumentându-se cu rate foarte ridicate ale experților implicați, cu timpul efectiv petrecut in acordarea unor asemenea servici, etc

Evident că în marea majoritate a cazurilor asemenea servicii sunt suprafacturate, iar prestația serviciilor este fie foarte redusă, sau chiar nesemnificativă. Astfel, asemenea prestații de natură intagibilă şi greu cuantificabilă pot reprezenta pretextul unor transferuri de fonduri importante către alte destinații cu fiscalitate permisivă.

Legiuitorul român a încercat contracararea unor astfel de practici introducând în vechea legislatie privind impozitul pe profit (Legea 70/1994) o prevedere, incluzând in cadrul cheltuielilor nedeductibile: "cheltuielile cu serviciile, inclusiv serviciile de management sau consultantă, în situația in care nu sunt justificate de un contract scris şi pentru care nu pot fi verificați prestatorii în legatură cu natura acestora. Nu sunt deductibile serviciile facturate de persoane fizice si juridice nerezidente, în situatia în care plata acestora determină pierderea la nivelul unui exercitiu financiar sau in situația în care aceste servicii nu sunt aferente activității entității din România.În acelaşi sens vor fi analizate şi furnizările de bunuri şi servici între persoanele juridice controlate în comun sau care participă sub orice formă la conducerea ori la controlul beneficiarului acestora".

După cum se observă, prevederea viza expres tranzacțiile intra-grup, între firme controlate de aceeaşi entitate, recunoscându-se implicit dificultatea evaluării si verificării prestațiilor efective ale acestor servicii.

Aceasta prevedere nu a rezistat însa prea mult, următoarea lege privind impozitul pe profit (Legea 414/2002) limitându-se să mentioneze în cadrul cheltuielilor nedeductibile "cheltuielile cu serviciile de management, consultanță, prestări de servicii sau asistență, în situația în care nu sunt încheiate în forma scrisă şi pentru care beneficiarii nu pot justifica prestarea acestora pentru activitatea autorizată".

Scanned with OKEN Scanner

Codul fiscal are o serie de cerințe exprese ca, contracțile de servicii să conducă la cheltuieli deductibile pentru beneficiarul prestației şi anume, să existe un contract, prestația să fie realizată efectiv şi să existe documentație care să ateste acest lucru.

Deşi se menține faptul ca beneficiarii serviciilor trebuie să poată justifica prestarea acestora, este evident că o asemenea prevedere nu poate fi suficientă în a argumenta ca un transfer de fonduri corespunzatoare unor servicii prestate mai mult sau mai puțin se incadrează în ceea ce se numeşte "transfer pricing".

Vânzarea la prețuri preferențiale reprezintă însăşi esența prețurilor de transfer, folosirea în cadrul tranzacțiilor entităților din acelaşi grup a unor prețuri preferțiale, diferite de cele ale pieței şi de cele uzuale folosite de firmele din cadrul grupului in relația cu terții.

Acest aspect nu ar fi constituit motiv de cercetare si preocupare a autorităților acum cateva decenii-practica în sine şi gradul de sofisticare precum şi măsurile de preîntâmpinare luate de autorități s-au dezvoltat pe masură ce a crescut gradul de integrare internațională a economiilor, a globalizării şi internaționalizării firmei. De asemenea, competiția acerba conduce firmele la a cauta sinergii, la a folosi la maximum avantajele fiecarei sucursale/filiale din cadrul grupului, chiar riscând să distorsioneze prețurile practicate şi piața in sine.

În general, folosirea unor preturi preferențiale pentru tranzacții de orice natură între entitățile aceluiaşi grup: vânzări-cumpărări, credite, consultantă, publicitate, etc. Se urmăresc 2 mari arii de avantaje (care pot să se sumeze):

- Obținerea unor avantaje competiționale
- Minimizarea consturilor fiscale

În continuare sunt prezentate pe scurt unele aspecte referitoare la aceste arii de avantaje.

Obținerea unor avantaje competiționale

În cadrul unui grup multinațional, evident că există specificități anume de la țară la țară, de la legislație la legislație, etc şi în consecință, fiecare filială a grupului are de oferit conglomeratului avantaje distincte.

Deşi, în general există un mare grad de descentralizare a managementului, totuşi deciziile esențiale (care evident visează maximizarea rezultatelor financiare) se iau în cadrul firmei mamă. Astfel, se poate impune o anume politică de prețuri între filiale. Ele pot viza diferite zone ale

Scanned with OKEN Scanner

afacerii în funcție de sectorul de activitate şi obiectivele strategice urmărite pe anumite piețe:

a) Prețuri preferențiale pentru materii prime

Pentru industrii ce folosesc extensiv materii prime, acestea reprezentând o parte esențială a costurilor lor, folosirea unor prețuri preferențiale poate avea o influență covârşitoare în ceea ce priveşte poziția competitivă pe piață. O filială a grupului ce activează într-o țară cu importante materii prime în domeniul respectiv de activitate al grupului cu acorduri preferențiale cu guvernul țării în cauză şi/sau care a achizitionat producători de materii prime, se poate dovedi o sursa importantă de materii prime şi pentru alți membrii ai grupului ce activează în țări unde acea materie prima e inexistantentă sau aprovizionarea din terțe pari este foarte costisitoare prin prisma costurilor.

Astfel, filiala A1 ce are un acces foarte favorabil la resurse atât in ceea ce priveste abundența cât si costul acestora, poate vinde la prețuri preferențiale (sub prețul pieței şi sub prețul de vânzare către terți) materii prime către alte filiale ale grupului.

Astfel aceste filiale dobândesc o poziție mult competitivă pe piețele respective față de concurentii direcți care trebuie să se aprovizioneze cu materii prime la costuri mai ridicate.

b) Prețuri preferențiale pentru utilaje/echipamente

Similar cu materiile prime, filiale ale aceluiaşi grup pot avea acorduri preferențiale cu furnizori de utlilaje şi echipamente, fapt ce se reflectă direct în costurile de achizitie Evindent că de multe ori, asemenea filiale achizitionează asemenea utilaje pe care le vând altor filiale ale grupului sub prețul pieței şi sub prețul pe care unii terți le pot achizitiona. Astfel, filialele grupului capaătă un avantaj competitiv pe piață, beneficiind de utilaje moderne ce se reflectă in productivitate, şi in costurile de achiziție ale utilajelor şi echipamentelor.

c) Prețuri preferențiale pentru produsele grupului

În fapt cel mai utilizat exemplu al prețurilor de transfer şi cel care reflectă esența în sine a noțiunii este comercializarea produselor grupului multinațional între filiale ale grupului, în funcție de scopurile de moment sau de obiectivele strategice, sau pur si simplu pentru reducerea costurilor fiscale.

- Pătrunderea pe noi piețe.

Până la punerea în funcțiune a unor capacități de producție ale unei noi filiale într-o nouă țară, se pot importa produse ale grupului de la alte filiale, la prețuri sub cele practicate pentru terți, iar acestea sunt vândute cu

Scanned with OKEN Scanner

preţuri reduse pentru a câstiga clientela şi a patrunde pe piaţă. Aceasta modalitate este foarte des utilizată, dat fiind că există o contraargumentaţie dificil de probat ca aceste preţuri nu vizează altceva decât promovarea produselor pe acea piaţă.

- Câştigarea unei cote mai mari de piaţă

Folosirea unei asemenea modalităţi poate viza caştigarea unei cote mai mari de piaţă chiar prin prisma unor potenţiale pierderi rezultate din preţuri de vânzare mai reduse.

Mai ales pe pieţele cu un mare potenţial se caută obţinerea unei pozitionări cât mai favorabile în asteptarea unei dezvoltări ulterioare a pieţei respective.

- Evitarea unor bariere legislative

Pot exista cazuri când legisltaţia în anumite ţări unde activează filiale ale grupului multinaţional, se modifică, în sensul impunerii unor preturi maximale pe piaţa internă sau anumite restricţii de comercializare.

Devine astfel mult mai util folosirea unor debusee din ţări la preţuri mai ridicate, unde actionează filiale ale firmei mamă ce nu pot acoperi cererea locală.

De asemenea, pot exista modificări legislative privind restrciţii de comercializare fitosanitare, de protecţia mediului, etc, Astfel, pentru a evita ţinerea pe stoc a unor produse deja fabricate ce nu pot fi vândute şi până la ajustarea la normele noi in vigoare, aceste produse pot fi vândute la preţuri reduse faţă de cel al pieţei către filiale din alte ţări.

- Folosirea unor fluctuaţii ale cererii preţurilor

Nu este o noutate faptul ca preţurile unor produse similare pe diferite pieţe au preţuri diferite, în funcţie de poziţionarea pe piaţă, de obiectivele urmărite, de puterea de cumparare,etc.

Pot exista situaţii când este mult mai rentabil de a vinde pe piaţă externa decât pe cea internă-vânzând produsele unei firme surori din grup (la preţuri preferenţiale), care nu are capacitatea de a acoperi singura piaţa.

- Folosirea diferenţelor de curs si oscilaţiilor valutare

Un grup multinaţional îşi poate direcţiona vânzările între filiale si impune anumite preţuri în funcţie de evoluţia cursurilor între monede pe piaţa valutară internaţională.

Astfel se ştie că atunci când moneda unei tări se devalorizează faţă de moneda altei ţări/sau o moneda de referinţă internaţională, sunt stimulate exporturilor-cu atât mai mult se pot exporta produse către o filiala care nu acoperă cererea de pe piaţa locală.

- Folosirea preţurilor de transfer ca modalitate de iesire din afacere

Scanned with OKEN Scanner

Evident că orice investiție într-o țară nouă, mai ales in piețele emergente, implică unele riscuri pe care marile grupuri multinaționale doresc sa le minimizeze prin repatrierea cât mai rapidă și constanța profiturilor.

Nu este de mirare că multe firme multinaționale înregistrrează în ani inițiali, pe piețele emergente, pierderi constante, impotriva unor cifre de afaceri ridicate. Prin diverse modalități, printre care și vânzări preferențiale, se transfera fonduri către zone considerate mai sigure, prin prisma stabilității politice, legislative, etc.

Pot exista cazuri când se încearca repatrierea accelerata a profiturilor prin vânzări de la filialele din țările unde se consolidează fondurile către filialele din țările emergente; mecanismul este relativ simplu-se vând produse la preturi mult mai mari decât se percep unor terti/sau decât prețurile de pe piață. Astfel, fondurile obținute în general în țările emergente, pot fi transferate direct în zone mai sigure și/sau cu fiscalitate redusa.

Minimizarea costurilor fiscale

Toate țintele si modalitățile menționate mai sus au în vedere în permanență, fie direct, fie ca obiectiv adițional ce se subrogă celorlalte urmărite prin prețurile de trasfer, minimizarea costurilor fiscale.

Toate repatrierile, modalitățile de exit, etc pot fi realizate în mai multe etape, prin transferuri repetate de la filiale la filiale, până se ajunge, fără excepție ca fondurile să fie transferate prin tratate de evitare a dublei impuneri favorabile în zone cu fiscalitate redusă și paradisuri fiscale.

Bibliografie selectiva

1. Marian Sacarin, "Grupurile de societati si repere ale interpretarii conturilor consolidate", ed Economica, 2002
2. Raffegean J și colectivul – Comtes consolidés – Comptes consolidés – solutions françaises et internatioles, Ed. Fr. Lefebvre, Paris, 1989.
3. Watts. J. Accounting in Bisiness environment, Ed. Pitmon London, pag.358.
4. Niculae Feleaga, Liliana Malciu, "Reglementare si practici de consolidare a conturilor", editura CECCAR, Bucuresti, 2004
5. Standarde Internationale de Raportare Financiara, editura CECCAR, 2005
6. Petre Brezeanu, Ilie Simon, Sorin Celea, "Fiscalitate Europeana", Editura Economica, 2005
7. Adriana Dutescu, "Ghid pentru intelegerea si aplicarea Standardelor Internationale de contabilitate", editura CECCAR, 2001
8. Niculae Feleaga, Liliana Feleaga, "Contabiliate financiara – o abordare europeana si internationala", editia a doua, volumul 1, edituta economica, 2007

Scanned with OKEN Scanner

9. Niculae Feleaga, Liliana Feleaga, "Contabiliate financiara – o abordare europeana si internationala", editia a doua, volumul 2, edituta economica, 2007
10. Cosmina Pitulice, "Teorie si practica privind grupurile de societati si situatiile financiare consolidate", Editura Contaplus, 2007
11. Ana Morariu, Gheorghe Suciu, Flavia Stoian, "Audit intern si guvernanta corporativa". Editura Universitara 2008
12. L.Tatu, C.Serbanescu, D.Stefan, D.Catarama,A.Nica,E.Miricescu "Fiscalitate – de la lege la practica", Editura C.H. Beck 2007
13. Ghid pentru intelegerea si aplicarea Standardelor Internationale de Contabilitate, IAS 22 Combinari de interprinderi, Editura CECCAR, 2004
14. Ordinul Ministrului Finantelor Publice 1752/2005
15. Colectia de reviste "Contabilitatea, expertiza si auditul afacerilor", editura CECCAR
16. "Contabilitate consolidată – o abordare europeană şi internaţională ", Niculae Feleaga, Liliana Feleaga – Ed. Economică, Bucureşti 2007
17. "Contabilitatea grupurilor multinaţionale" – Marian Săcărin, Ed. Economică, Bucureşti 2001
18. Niculae Feleaga, Ion Ionascu, « tratat de contabilitate financiara », vol II, editura Economica, 1998

Scanned with OKEN Scanner

ROLUL CONTABILITĂȚII ŞI A SPECIALISTULUI CONTABIL ÎN IMPLEMENTAREA CU SUCCES A PROIECTELOR FINANȚATE DIN FONDURI STRUCTURALE

Prep. univ. drd. Lesconi-Frumuşanu Mihaela
Drd. Gabriş Delia

Abstract:
We will present in this paper the role of accounting and accounting specialist in the successful implementation of projects financed by structural funds, commencing with legal and contractual provisions required to keep the accounts and ending with the issues identified in the accounts of the project by the financing organization through the management authorities.

Cuvinte cheie: *contabilitate, proiect, fonduri structurale, autoritate de management, specialist contabil*

Rolul contabilității în implementarea proiectelor

Rolul contabilității în implementarea proiectului, este unul complex, dar poate fi sintetizat la astfel: asigură tranzacțiile privitoare la primirea şi utilizarea fondurilor structurale şi a cofinanțărilor naționale aferente proiectelor finanțate, asigură concordanța cu principiile de contabilitate cere reies din legislația specifică, furnizând rapoarte privind obligațiile şi plățile efectuate pentru fiecare proiect.

Indiferent de categoria de beneficiar sau de modul de organizare al contabilității, trebuie menționat faptul că accesarea fondurilor nerambursabile presupune respectarea unor reguli contabile specifice nominalizate în ghidul solicitantului/manualul de implementare, ca de exemplu:

- întocmirea înregistrărilor contabile (electronice sau manuale) din sistemul de contabilitate al beneficiarului, precum şi a registrelor generale, sub-registrelor, statelor de plată, registrelor de mijloace fixe şi alte documente ce conțin informații relevante de acest gen;
- existența şi păstrarea unor documente probante referitoare la procedurile de achiziție, precum documente de ofertă, licitație, rapoarte de evaluare;

Scanned with OKEN Scanner

- existența unor dovezi ale obligațiilor angajate (contracte sau formulare de comandă), ale furnizării serviciilor (rapoarte aprobate, pontaje, bilete de transport), de participare la seminarii, conferințe, cursuri de instruire (documente relevante şi materiale produse, certificate), de recepționare a bunurilor, de realizare a lucrărilor (certificare de recepție/acceptare), de achiziționare (facturi, chitanțe), de plată (extrase de cont bancar, notificări de debit, dovezi ale efectuării plăților emise de contractor).

Pe parcursul implementării proiectului, rolul contabilității poate fi evidențiat prin activitățile desfăşurate, dintre care amintim (Deju M., 2005):

- evidențierea operațiilor privind primirea finanțării;
- evidențierea operațiilor necesare realizării proiectului, precum:
  - achiziția publică a bunurilor şi serviciilor necesare implementării proiectului;
  - realizarea amenajărilor, dotărilor conexe şi pregătirea amplasamentelor pentru maşinile, instalațiile şi utilajele ce vor fi utilizate ulterior prin proiect;
  - angajarea şi instruirea personalului;
  - lansarea, vânzarea şi promovarea producției (dacă este cazul);
  - diseminarea rezultatelor proiectului;
  - evaluarea proiectului;
  - auditarea şi expertizarea contabilă a proiectului;
- controlul operativ al costurilor;
- calculul unor indicatori economico-financiari;
- urmărirea şi informarea privitoarea la îndeplinirea clauzelor contractului de finanțare;
- lichidarea proiectului.

Având în vedere dificultățile întâmpinate în procesul de implementare a proiectelor finanțate prin fonduri structurale de către beneficiari, considerăm că acestea pot constitui un argument solid pentru majoritatea entităților economice din România în a realiza o evidență contabilă cât mai corectă, astfel încât situațiile financiare să furnizeze informații contabile cât mai reale şi mai fidele privind activitatea şi performanțele acestora. Avantajele unei evidențe contabile corecte ar fi, pe de o parte, avantajul direct al beneficiarului finanțării, dar şi ceilalți utilizatori ai situațiilor financiare (managementul, instituțiile financiare, investitorii, asociații etc.) vor beneficia de o informație fiabilă menită a fundamenta deciziile viitoare ale acestora.

Scanned with OKEN Scanner

Rolul specialistului contabil

Dată fiind evoluția tehnologiei informației în domeniul economic, în general, şi cel contabil, în special, a determinat ca o foarte mare parte din munca unui contabil sa fie preluată de programele informatice. Acest lucru a scăzut timpul de munca al contabililor, oferindu-le posibilitatea de a fi mai mult decât simpli tehnicieni care verifică egalitatea unor conturi, aceştia devenind printre cei mai importanți în structura unei entități economice, având un rol semnificativ în luarea deciziilor de către managementul entității. Cu toate acestea, există încă foarte mulți patroni care nu îşi dau seama cât de mult contează un contabil bun în firma lor şi cât îi poate ajuta acesta să facă o afacere profitabilă.

Rolul contabililor a evoluat o dată cu evoluția contabilității, de la tehnică de înregistrare a schimburilor comerciale, până la mijloc de control, element probatoriu şi miză socială. De-a lungul timpului, delegarea atribuțiilor privind producerea informațiilor pe care le oferă contabilitatea a creat premisele apariției unei profesiuni contabile de sine stătătoare, cu o importanță tot mai mare şi având drept scop legitimarea informațiilor degajate de o entitate. Având în vedere importanța activității desfăşurate de specialistul contabil, se poate observa necesitatea aşezării acesteia pe principii etice fundamentale, menite a asigura cele mai înalte standarde de profesionalism.

Având în vedere faptul că informația contabilă stă la baza tuturor deciziilor manageriale, la baza acordării diverselor tipuri de credite sau la baza încheierii relațiilor comerciale, putem afirma faptul că rolul contabilului este semnificativ, el fiind „creatorul" informației contabile.

Principalele atribuții ale contabilului proiectelor europene sunt (Nicolae N., 2010):

- obligația de a respecta legislația în vigoare în domeniul contabilității, în ceea ce priveşte derularea proiectului;
- va asigura corespondența dintre cheltuielile declarate, înregistrările contabile şi documentele suport aferente cererilor de rambursare;
- va permite reprezentanților organismelor intermediare şi/sau autoritatea de management să realizeze misiuni de verificare a contabilității, punând la dispoziție toate documentele care au legătură cu proiectul;
- ține evidență contabilă pe conturi analitice pentru fiecare tip de contract (servicii, lucrări) şi resurse de finanțare;
- are obligația să țină o evidență strictă a prefinanțării primite, utilizării şi restituirii acesteia;

Scanned with OKEN Scanner

- va ține distinct evidența cheltuielilor eligibile față de evidența contabilă a altor cheltuieli decât cele eligibile, aferente proiectului;
- înregistrează în evidența contabilă distinctă titlurile de creanță aferente investiției financiare prin proiect, precum și a majorărilor de întârziere și a accesoriilor aferente acestora;
- are obligația să aducă la cunoștința autorității de management și/sau Organismelor Intermediare titlurile de creanță legate de proiect în termen de maxim 5 zile lucrătoare după constituirea lor ca urmare a misiunilor de control a altor organe abilitate;
- are obligația ca documentele proprii înregistrate în contabilitate să fie identificabile, verificabile, și să fie susținute de acte și documente justificative originale corespunzătoare.

Concluzii

Având în vedere cele prezentate mai sus, putem observa rolul specialistului contabil în implementarea corectă a unui proiect, precum și importanța informației contabile în implementarea acestora. Totuși, din perspectiva finanțatorului, prin intermediul autorităților de management au fost semnalate o serie de probleme privind organizarea și conducere contabilității proiectelor, dintre care amintim:

- inexistența/crearea incorectă a conturilor analitice aferente proiectului;
- întocmirea unor note contabile incorecte, respectiv înregistrarea altor sume în conturile analitice ale proiectului decât cele cuprinse în cerea de rambursare;
- neînregistrarea în contabilitate a sumelor aferente prefinanțării sau a plăților intermediare (notele contabile specifice finanțării);
- neînregistrarea în contabilitate a bunurilor/serviciilor/lucrărilor livrate/ executate plătite și solicitate la rambursare;
- inexistența unor documente justificative sau contabile, fie întocmirea lor defectuoasă;
- greșeli în realizarea calculelor din documentele justificative/ evidența cheltuielilor sau raportul financiar, fie nu există o concordanță între acestea;
- lipsa semnăturilor de documentele justificative sau necompletarea tuturor rubricilor prevăzute în condițiile de formă;

Scanned with OKEN Scanner

- neconcordanțe între datele de identificare ale beneficiarului din contractul de finanțare și datele de identificare care apar pe facturi sau documentele de plată la secțiunea acestuia (ex: existența unor conturi diferite între cele înscrise în contract sau factură, față de cel înscris în documentul de plată);
- nerespectarea prevederilor contactului de finanțare, respectiv a manualului de implementare privind modul de organizare și a specificațiilor ce trebuie cuprinse pe documentele justificative pentru evitarea dublei finanțări.

În ceea ce ne privește considerăm că aceste probleme pot fi evitate în cazul în care specialistul contabil cunoaște și respectă prevederile legale, contractuale și cele prevăzute în manualul de implementare, acordând o atenție deosebită modului în care este organizată contabilitatea proiectului, problemele semnalate de finanțator fiind probleme ce pot interveni în contabilitatea proiectului, datorită neatenției, dar și a slabei pregătirii profesionale a specialistului contabil.

În vederea perfecționării contabilității proiectelor cu finanțare nerambursabilă, enunțăm următoarele propuneri: întocmirea de către autoritățile de management a unor manuale de implementare a prevederilor privind organizarea și conducerea contabilității proiectelor, precum și organizarea unor sesiuni de instruire a contabililor/experților contabili.

Bibliografie:

1. **DEJU** M. (2005), *„Gestiunea proiectelor finanțate din fonduri comunitare nerambursabile – studiu de caz"*, lucrare publicată în Analele Universității din Oradea, Secțiunea Finanțe - Contabilitate, Oradea, p. 339, pentru conformitate: www.steconomice.oradea.ro/anale/volume/2005/ Finante-contabilitate-bănci/18, disponibil la data de 05.03.2010;
2. **DEJU** M. (2005), *„Aspecte financiar – contabile privind utilizarea fondurilor nerambursabile – studiu de caz"*, lucrare publicată în Analele Universității din Oradea, Secțiunea Finanțe - Contabilitate, Oradea, p. 347, pentru conformitate: http://anale.steconomice.evonet.ro/arhiva/2005/ finante-contabilitate-banci/19.pdf, disponibil la data de 05.03.2010;
3. **MEGAN** O., **COTLEȚ** B. (2008), *„Importanța informației contabile in scrierea și implementarea proiectelor finanțate din fonduri structurale europene"*, Lucrările științifice ale simpozionului internațional multidisciplinar, Editura Universitas, Petroșani, pag. 68, pentru conformitate: http://upet.ro/pdf/simpro2008/Domeniul%2012+13.pdf#page=68, disponibil la data de 09.04.2010;

Scanned with OKEN Scanner

4. **NICOLAE** Nina (2011), *„Monografie: Fonduri Structurale"*, pentru conformitate: http://www.conta bilul.ro/a/3847/monografie:-fonduri-nerambursabile-.html, disponibil la data de 09.03.2011;
5. **LESCONI FRUMUŞANU** Mihaela, **BREUER** Adela., **JURCHESCU** D. (2011), *Rolul informațiilor contabile în scrierea și implementarea proiectelor,* Revista Annals of the University of Petroşani – Economics, Universitatea din Petroşani, ISSN 1582-5949.

Scanned with OKEN Scanner

ASPECTE TEOERTICE PRIVIND TAXA PE VALOARE ADĂUGATĂ ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Lect. univ. dr. Man Aureliana
Lect. univ. dr. Elek Ladislau

Abstract:
This paper presentes the general characteristics of value added tax în the European Union.

Cuvinte cheie: *plata fracționată, cotă de impunere*

Taxa pe valoare adăugată este un impozit indirect, adică un impozit general de consum, care se aplică asupra livrărilor de bunuri, prestărilor de servicii, operațiunilor asimilate livrărilor de bunuri şi prestărilor de servicii, precum şi asupra importului de bunuri, cu condiția ca aceste operațiuni să se realizeze cu plată. [2]

Caracteristicile taxei pe valoarea adăugată sunt:

- este un impozit **neutru**, pentru că afectează prețul final al unui bun sau al unui serviciu în momentul în care acesta ajunge la consumatorul final, indiferent de numărul operațiunilor care preced livrarea la consumatorul final. Neutralitatea impozitului este asigurată de aplicarea acestuia asupra valorii adăugate în fiecare stadiu al circuitului economic al unui bun sau serviciu. **Valoarea adăugată** reprezintă diferența dintre încasările obținute din vânzarea bunurilor sau prestarea serviciilor şi plățile efectuate pentru bunuri şi servicii aferente aceluiaşi stadiu al circuitului economic.

- trebuie să permită aplicarea **principiului destinației**, conform căruia impozitarea bunului se face în țara în care se consumă. De aceea, bunurile importate se impozitează la fel ca şi bunurile produse în țară, iar bunurile exportate se detaxează prin aplicarea scutirii de taxă pe valoarea adăugată cu drept de deducere. Aplicarea taxei pe valoarea adăugată în aceeaşi cotă asupra bunurilor din țară, cât şi asupra bunurilor similare importate, asigură ameliorarea poziției concurențiale a întreprinderilor româneşti pe piața internă, iar prin aplicarea regimului de scutire de taxa pe valoarea adăugată cu drept de deducere pentru exportul de bunuri, transporturi şi prestările de servicii legate direct de exportul bunurilor, se asigură întărirea poziției concurențiale a întreprinderilor româneşti pe pieţele externe. [1]

Scanned with OKEN Scanner

- are un caracter **universal**, deoarece se aplică asupra tuturor bunurilor şi serviciilor din economie, rezultate atât din activitatea curentă de exploatare, cât şi din activitatea financiară de fructificare a capitalurilor disponibile.

- este un impozit **unic** deoarece indiferent de circuitul pe care îl parcurge materia primă până la realizarea produsului finit, este acelaşi ca nivel al cotei, taxa nefiind dependentă de întinderea circuitului economic.

- este un impozit cu **plata fracţionată**, adică ea se calculează pe fiecare stadiu care intervine în realizarea şi valorificarea produsului.

- se caracterizează prin **transparenţă**, pentru că asigură fiecărui subiect impozabil posibilitatea de a cunoaşte exact şi concret care este mărimea impozitului şi a obligaţiei de plată ce-i revine.

În sfera de aplicare a taxei pe valoarea adăugată se cuprind operaţiunile care îndeplinesc cumulativ următoarele condiţii:

a) constituie o livrare de bunuri sau o prestare de servicii, efectuate cu plată;

b) locul de livrare a bunurilor sau de prestare a serviciilor este considerat a fi în România;

c) livrarea bunurilor sau prestarea serviciilor este realizată de o persoană impozabilă;

d) livrarea bunurilor sau prestarea serviciilor să rezulte dintr-o activitate economică.

La baza apariţiei taxei pe valoarea adăugată stă impozitul pe circulaţia mărfurilor. Trecerea la taxa pe valoarea adăugată a făcut posibilă evitarea impozitării în cascadă a circulaţiei mărfurilor. Prin impozitarea în cascadă, care era caracteristică impozitului pe circulaţia mărfurilor, avea loc o impunere a unei materii impozabile care conţinea impozitul pe circulaţia mărfurilor datorat anterior, ajungându-se astfel la a calcula impozitul aferent unui venit impozabil în cadrul căruia era cuprins impozitul datorat anterior.

TVA respectă principiul universalităţii impunerii deoarece, cu excepţiile prevăzute de lege, se aplică asupra tuturor operaţiunilor cu plata şi asimilate acestora, efectuate, în mod independent, de către persoanele fizice si juridice.

Teritorialitatea impozitului se referă la locul unde are loc impunerea circulaţiei bunurilor şi serviciilor. La stabilirea teritorialităţii taxei pe valoarea adăugată stau la baza principiile originii şi destinaţiei. [4]

În cazul aplicării principiului originii se ţine cont de valoarea adăugată tuturor bunurilor indigene. Principiul originii în stabilirea taxei pe valoarea adăugată determină să fie supuse impozitării atât bunurile care vor fi

Scanned with OKEN Scanner

produse şi consumate în țară, cât şi bunurile care vor fi produse şi exportate. Deci, se impozitează valoarea adăugată obținută pe teritoriul național, indiferent de destinația bunurilor. În acest caz, importurile de bunuri nu sunt supuse taxei pe valoarea adăugată deoarece la momentul importului acestea nu au creat plusvaloare pe teritoriul național.

Sistemul aplicării taxei pe valoarea adăugată având la baza principiul originii este compatibil cu calculul taxei pe valoarea adăugată pe venit, altfel spus, cota taxei pe valoarea adăugată se aplică asupra diferenței dintre volumul vânzărilor şi volumul achizițiilor de la alte firme. TVA pe venit are o arie de răspândire redusă (Argentina, Peru), majoritatea țărilor apelând la calculul taxei pe valoarea adăugată pe consum. [6]

Transparența impozitului intervine datorita faptului ca TVA datorata statului de către un agent economic este aferentă valorii adăugate de el la bunul respectiv.

Datorită fracționalității plății taxei pe valoarea adăugată, statul poate să procure resursele necesare desfăşurării activității sale treptat, pe măsura realizării bunului, nefiind nevoie să aştepte până la vânzarea finală. [10]

Taxa pe valoarea adăugată nu respectă principiul egalității impunerii, deoarece nu ține cont de veniturile sau averea contribuabilului. Aceasta este egală pentru toți contribuabilii în ceea ce priveşte cota de impunere, dar dacă ținem cont de veniturile realizate de contribuabili, sarcina fiscală care apasă asupra lor este diferită (mai mare pentru contribuabilii cu impozite mai mici). Putem considera că ea acționează regresiv asupra contribuabililor dacă facem raportarea la mărimea venitului.

De asemenea, aplicarea taxei pe valoarea adăugată de către state, nu trebuie să ducă la apariția de fenomene inflaționiste.

Un element important al taxei pe valoare adăugată este cota de impozitare, numărul cotelor reducându-se pe măsura perfecționării taxei. Astăzi se folosesc, fiind diferențiate de la o țară la alta, un număr de 4 cote: cota normală, cota majorată, cota redusă, cota intermediară.

Numărul cotelor de impozitare este diferit pe plan mondial în funcție de reglementările fiscale proprii ale fiecărui stat. Valoarea adăugată este egală cu diferența dintre vânzările şi cumpărările aceluiaşi stadiu al circuitului economic sau diferența rezultată, scăzând din valoarea bunurilor livrate sau serviciilor prestate valoarea bunurilor achiziționate şi a serviciilor recepționate, într-o perioadă de timp, de regulă lunar.

Perceperea taxei pe valoarea adăugată s-a făcut sub forma unor cote procentuale diferențiate în funcție de anumite criterii, însă pentru acelaşi produs se percepe acelaşi impozit, indiferent de întinderea circuitului economic pe care acesta îl parcurge.

Scanned with OKEN Scanner

Un alt principiu al taxei pe valoarea adăugată se referă la aria ei de aplicare. Pentru țara noastră, în ceea ce privește teritorialitatea taxei pe valoarea adăugată, se aplică principiul destinației, fiind impozitat consumul, deci are loc o impozitare a bunurilor sau serviciilor care se comercializează sau sunt prestate în România, indiferent dacă provin de la producători interni sau din import. Bunurile importate sunt impozitate în România la intrarea acestora în țară (o dată cu înregistrarea declarației vamale de import).

Prestările de servicii sunt impozabile atunci când sunt utilizate în România, indiferent de locul unde este situat sediul sau domiciliul prestatorului.

Conceperea şi funcționalitatea TVA-ului a avut în vedere şi posibilitatea limitării evaziunii fiscale în sensul că neplata ei în fazele anterioare duce la sporirea taxei în fazele ulterioare ale circuitului economic. Ca urmare a acestui fapt, agenții economici care cumpără produse sau bunuri sunt interesați să verifice dacă furnizorul acestora a calculat corect partea de taxa care îi revenea.

Integrarea României în Uniunea Europeană a adus modificări semnificative în privința taxei pe valoarea adăugată ca urmare a desființării barierelor vamale dintre statele membre, în principal, precum şi datorită necesității de a aplica aceleaşi reguli ca şi celelalte state în acest domeniu. [9]

O modificare importantă, care a afectat pe toți cei care sunt în prezent înregistrați ca plătitori de TVA, a constituit-o desființarea barierelor vamale între statele membre ale Uniunii Europene, care au avut drept efect eliminarea controlului vamal al mişcării bunurilor între aceste state. Noțiunile de export şi import în relația dintre statele membre a dispărut, fiind înlocuită de noțiuni noi, precum livrarea intra-comunitară (în locul exportului) şi achiziția intra-comunitară (în locul importului). Orice expediere de bunuri din România în alt stat membru, chiar şi în lipsa unei tranzacții comerciale, va fi tratată drept transfer de bunuri sau non transfer, care sunt noțiuni cu totul noi în legislația noastră şi sunt specifice numai relațiilor dintre statele membre. [8]

Datorită desființării barierelor vamale, controlul mişcării bunurilor între statele membre se realizează prin intermediul sistemului electronic VIES (VAT International Exchange System). În cadrul Uniunii Europene există o serie de regulamente care stipulează condițiile în care statele membre vor face schimb de informații şi controale multilaterale în scopul evitării fraudei fiscale în domeniul TVA.

Toate statele membre prevăd în legislația specifică privind TVA obligativitatea depunerii de declarații recapitulative trimestriale pentru livrările

Scanned with OKEN Scanner

intra-comunitare realizate. În plus, legislația României prevede și obligativitatea depunerii de declarații recapitulative pentru achizițiile intra-comunitare. Informațiile din aceste declarații recapitulative sunt transferate în VIES și astfel statele membre pot face verificări ale operațiunilor realizate. De exemplu atunci când se raportează o achiziție intra-comunitară în România, va fi posibil să fie verificat furnizorul, care a raportat livrarea intra-comunitară, respectiv dacă are un număr valabil atribuit în scopuri de TVA în statul sau membru și dacă operațiunea este declarată în respectivul stat.

Datorită noutății acestor operațiuni, este necesar ca toți operatorii economici care realizează operațiuni care implică mișcarea de bunuri între România și alt stat membru, să cunoască documentele care trebuie întocmite, dată la care intervine exigibilitatea taxei, declarațiile ce trebuie depuse, și în special regulile privind operațiunile intra-comunitare. Regulile sunt foarte importante pentru că numai cunoscându-le vor avea posibilitatea să aplice scutirea de TVA pentru o livrare intra-comunitară, în funcție de documentele pe care le prezintă pentru a justifica această scutire. Pentru achizițiile intra-comunitare operatorii economici înregistrați în scopuri de TVA nu vor face plata efectivă, ci vor aplica taxarea inversă, respectiv plata prin decontul de TVA. [5]

Pe lângă operațiunile obișnuite privind livrările și achizițiile intra-comunitare, există reglementări speciale pentru bunurile care fac obiectul contractelor de consignație, bunurile puse la dispoziția clientului (call of stock), bunurile transmise în vederea verificării conformității, pentru testare, pentru probe, operațiuni triunghiulare care implică operatori economici din trei state membre diferite, bunuri plasate în regim de antrepozitare de TVA, care fac obiectul unor măsuri de simplificare stabilite prin ordin al ministrului finanțelor publice.

În ceea ce privește prestările de servicii, au existat modificări semnificative în sensul că a apărut o nouă noțiune, transportul intra-comunitar de bunuri, care are reguli diferite față de transportul internațional de bunuri dintre statele membre și țările terțe. Astfel, transportul internațional de bunuri aferent unui import sau export este și va rămâne scutit de TVA, în timp ce transportul intra-comunitar de bunuri nu este scutit de TVA, dar, dacă clientul transmite transportatorului un cod valabil de TVA din alt stat membru decât România, de unde pleacă transportul, atunci clientul va plăti taxa din țara sa, iar transportatorul român va factura fără TVA. În mod reciproc, când un operator economic din România contractează un transport cu un transportator din alt stat membru, va trebui să comunice codul său de TVA din România și prin urmare va datora taxa aferentă în România, dar nu

Scanned with OKEN Scanner

va face plata efectivă ci va aplica regula taxării inverse, adică a plății prin decontul de TVA. Şi celelalte prestări de servicii, atunci când clientul sau prestatorul sunt stabiliți în alt stat membru, vor avea reguli diferite. Foarte importantă va fi comunicarea codului de înregistrare în scopuri de TVA, care în majoritatea cazurilor conduce la facturarea fără TVA de către prestator şi aplicarea taxării inverse de către clientul din alt stat membru, dacă acesta din urmă este înregistrat în scopuri de TVA.

Prin Codul Fiscal, începând cu data aderării, au fost implementate regimuri speciale noi precum: regimul special pentru aurul de investiții, regimul special pentru bunuri second hand, opere de artă şi de colecție, regimul special pentru servicii electronice prestate de persoane care nu sunt stabilite în Comunitate pentru persoane neimpozabile stabilite în interiorul Comunității. [7]

În cadrul sectorului imobiliar modificările legislative au fost semnificative:

- Leasingul cu bunuri imobile a fost scutit de TVA (cu drept de opțiune pentru taxare);
- Livrarea bunurilor imobile care nu sunt noi şi de terenuri care nu sunt construibile, este scutită de TVA, dar va fi însoțită şi de obligativitatea ajustării dreptului de deducere exercitat pentru respectivul bun imobil. Condițiile în care o construcție nu este considerată nouă este stabilit prin normele de aplicare a legii armonizate;
- Schimbarea destinației inițiale a bunului imobil, respectiv utilizarea acestuia în cadrul unui sector care dă drept de deducere într-o măsură diferită față de deducerea inițiala, va fi însoțită de obligativitatea ajustării dreptului de deducere în cadrul unei perioade de ajustare, care în România a fost fixată la 20 de ani;
- Au fost stabilite reguli tranzitorii specifice acestui sector, deoarece România nu a aplicat în prezent sistemul ajustărilor de TVA decât în cazul închirierilor de bunuri imobile în scutire de TVA.

După aderare a fost continuată aplicarea măsurilor de simplificare pentru cei care au optat pentru taxarea operațiunilor imobiliare, care în prezent este cunoscută sub denumirea de taxare inversă.

După data aderării au fost eliminate o serie de scutiri de TVA incompatibile cu acquis-ul comunitar. Printre cele mai semnificative amintim eliminarea scutirii de TVA pentru: activitățile de cercetare dezvoltare, comisionul pentru tranzacțiile burselor de mărfuri, precum şi veniturile obținute de Societățile de Valori Mobiliare pentru administrarea şi depozitarea de acțiuni, titluri de participare, titluri de creanțe, operațiunile finanțate din

Scanned with OKEN Scanner

fonduri nerambursabile acordate de guverne străine şi organizaţii internaţionale, îngrijirile medicale veterinare. Pe lângă scutirile de TVA eliminate, au fost incluse în legislaţia armonizată o serie de scutiri de TVA obligatorii, precum: scutirea serviciilor publice poştale, scutirea pentru livrările în ţară de aur către Banca Naţională a României, scutirea pentru operaţiunile de leasing cu bunuri imobile, scutirea pentru vânzarea de terenuri de orice fel cu excepţia celor construibile, scutirea de TVA pentru vânzarea de construcţii care nu sunt noi.

Adoptarea legislaţiei armonizate în domeniul TVA este baza legală a creării sistemului de inter-operativitate în ceea ce priveşte schimbul de informaţii în domeniul TVA cu statele membre ale Uniunii Europene. Acest schimb de informaţii este necesar întrucât după data aderării, ca urmare a desfiinţării barierelor vamale, circulaţia bunurilor între statele membre nu mai este supusă controlului vamal. De asemenea, legislaţia privind TVA armonizată este baza legală pentru calcularea contribuţiei României la bugetul comunitar, taxa pe valoarea adăugată fiind una din resursele cele mai importante ale bazei de calcul a acestei contribuţii.

Bibliografie

1. **ADAM F., FERRAND O., RIOUX R.**, 2003, *Finances publiques,* Presses de la Fondation Nationale des Sciences Politiques et Dalloz
2. **ALEXANDRU FELICIA**, ianuarie 2003, Aspecte privind reglementarea TVA în ţările dezvoltate, Finanţe Bănci Asigurări, nr.1
3. **ANDRONICEANU ARMENIA**, 2007 Sisteme administrative în statele din Uniunea Europeană. Studii comparative, Editura Universitară
4. **BREZEANU P., SIMION I., CELEA, S.**, 2005 *Fiscalitate europeană*, Ed. Economică, Bucureşti
5. **DOICIN ANCA**, 2006, *TVA din România virează spre Europa*, revista Capital, http://www.capital.ro/index. php?a=24471&shift=1
6. **JESSUA C.**,1991, Eléments d´analyse macro-économique, Editura Montchretien, Paris
7. **PELKMANS J., 2003,** Integrarea europeană. Metode şi analiza economică Ediţia a II a Institutul european din România, Bucureşti
8. **POPA FLORINA-ADRIANA**, 2007, Codul fiscal în contextul integrării europene. Ghid practic pentru înţelegere şi aplicare, Editura Contaplus
9. **PROFIROIU M., POPESCU I.**, 2003, *Politici europene*, Ed. Economică, Bucureşti,
10. **VĂCĂREL, I.** şi colectiv, 2003, *Finanţe publice*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti
11. www.customs.ro
12. www.legislatieromaneasca.ro/downloads/index/1

Scanned with OKEN Scanner

UTILIZAREA INFORMAȚIILOR DE PIAȚĂ ÎN REEVALUAREA CONSTRUCTIILOR

Conf. univ. dr. Daniel Manațe

Abstract:
The paper presents the importance of specific real estate market analysis in building appraising for revaluation purposes. General factors such as: economic growth, credit availability and cost or income per capita must be taken in consideration, along with particular factors, such as: prime rent, prime yield, vacancy rate, total specific stock and so on.

Cuvinte cheie: *analiza pieței, rata de neocupare, rata de capitalizare, randamentul prime, oferta de spatii specifice concurente*

Introducere

Evaluarea pentru raportarea financiară a căpătat în ultimii ani o importanță tot mai mare, atât pentru mediul de afaceri, din prisma necesității reflectării valorilor de piață în situațiile financiare şi a costurilor asociate operațiunilor derulate şi fiscalității, cât şi pentru autorități, din prisma impozitelor asociate proprietăților imobiliare sau prețurilor de transfer asociate tranzacțiilor cu active imobiliare.

La baza estimării valorilor juste ale clădirilor nespecializate, cu utilizări posibile multiple, stau valorile de piață ale acestora. Standardele utilizabile cel mai frecvent în operațiunile de reevaluare sunt:

⇒ Standardele Internaționale de Evaluare [2]: IVS 1 Valoarea de piață – Bază de evaluare, IVS 3 Raportarea evaluării, Standardul Internațional de Aplicație în Evaluare - IVA 1 Evaluarea pentru raportarea financiară şi Standardul Internațional de Practică în Evaluare: GN 1 Evaluarea proprietății imobiliare;

⇒ Standardele Internaționale de Contabilitate [3]: IAS 16, IAS 36.

Utilizarea valorilor juste estimate de evaluator se face conform prevederilor legale în vigoare la data reevaluării, având în vedere următoarele principii [4]:

Reevaluarea imobilizărilor corporale se face la valoarea justă de la data bilanțului. Valoarea justă se determină pe baza unor evaluări efectuate,

Scanned with OKEN Scanner

de regulă, de profesionişti calificaţi în evaluare, membri ai unui organism profesional în domeniu, recunoscut naţional şi internaţional.

Prin valoare justă se înţelege suma pentru care activul ar putea fi schimbat de bunăvoie între părţi aflate în cunoştinţă de cauză în cadrul unei tranzacţii cu preţul determinat obiectiv.

Valoarea justă a activelor *nespecializate* de tipul clădirilor cu utilizări alternative multiple este în general valoarea de piaţă a acestor active.

Dacă nu există o evidenţă bogată, pe baza datelor de piaţă, a valorii juste realizabile, datorită numărului redus de tranzacţii libere cu active de tipul celor reevaluate, valoarea justă poate fi estimată folosind abordarea bazată pe venituri sau abordarea prin costuri.

Analiza pieţei – mediul general şi specific
Comparaíe 2010 - 2007

Rata şomajului înregistrat in luna decembrie 2010 a fost de 6,87%, faţă de numai 4,1% in aceeaşi luna a anului 2007. Numărul total al şomerilor înregistraţi in evidentele agenţiilor judeţene pentru ocuparea forţei de munca a fost în decembrie 2010 de 626,9 mii de persoane faţă de doar 367,8 mii în decembrie 2007.

Rata inflaţiei la sfârşitul perioadei, decembrie 2010 / decembrie 2009 a fost de 7,96%. Rata medie anuală a inflaţiei a fost de 6,1%, cea mai mare din Uniunea Europeană (27), unde media a fost de 2,1%. Comparativ, rata inflaţiei la sfârşitul perioadei, decembrie 2007 / decembrie 2006 a fost de 6,57%.

Rata de creştere a PIB a fost de -1,3% în 2010, faţă de o creştere semnificativă în 2007, de +6,3%. Experţii Fondului Monetar Internaţional preconizează că de-abia la începutul lui 2012 consumul populaţiei va deveni un motor important de creştere, pe măsură ce veniturile vor mai creşte, iar generarea de locuri de muncă va deveni vizibilă. Pierderea suferită de PIB din cauza crizei ar urma să fie recuperată de-abia în 2015.

În continuare prezentăm evoluţia grafică a principalilor indicatori macroeconomici: creşterea PIB, inflaţia, şomajul VS randamentul prime la birouri (locaţiile de clasă A).

Scanned with OKEN Scanner

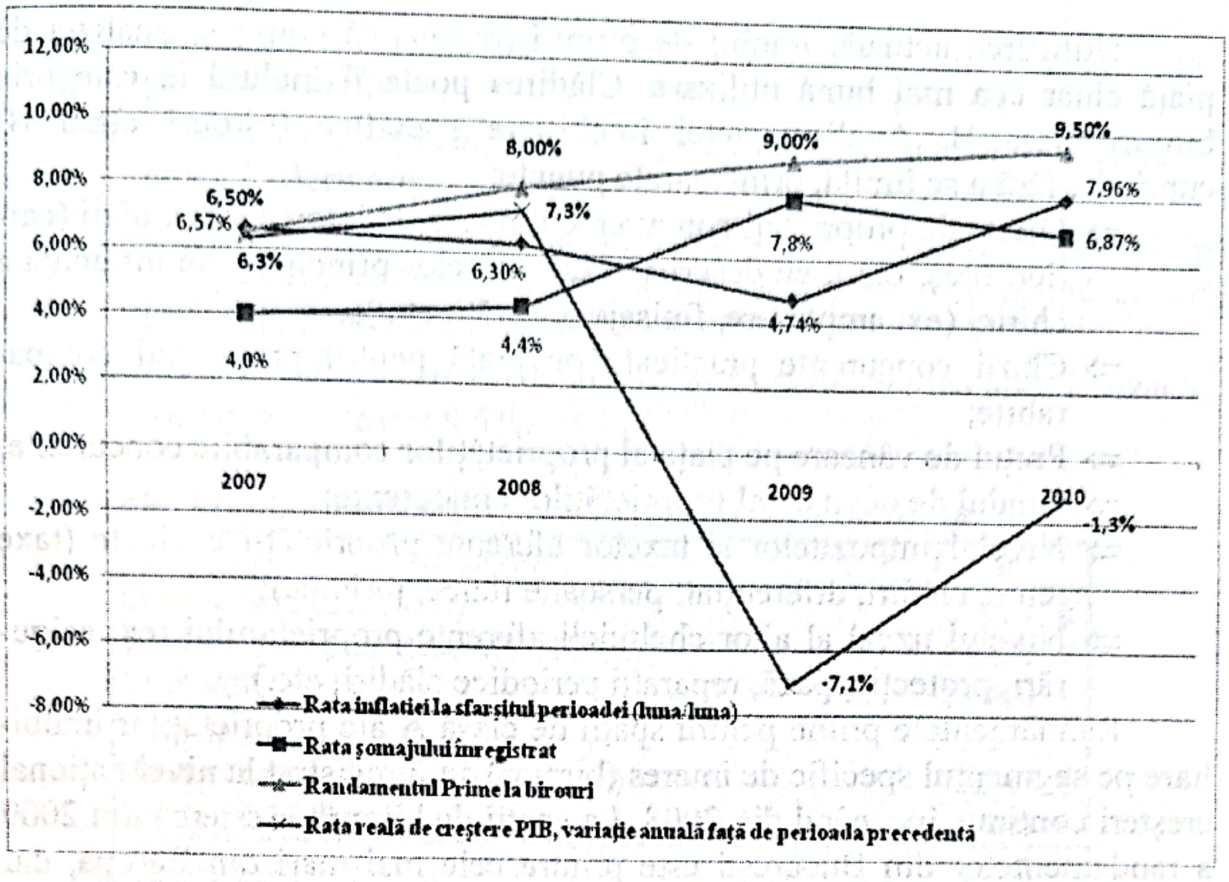

Observăm că pe măsură ce situația macroeconomică se degradează, randamentul prime creşte, evoluția sa ascendentă, combinată cu creşterea ratei de neocupare şi scăderea chiriilor conducând la scăderea valorii de piață a spațiilor de birouri.

Datoria externă pe termen mediu şi lung a României fost la 31 decembrie 2010 de 90,76 miliarde euro, în creştere cu 135,6% față de 2007, când era de numai 38,52 miliarde euro.

Datele Băncii Naționale a României arată că investițiile străine directe (ISD) au totalizat în 2010 2,55 miliarde de euro, în scădere semnificativă față de 2007, când s-a înregistrat un nivel de 7,04 miliarde de euro.

Reevaluarea unui spatiu de birouri – Studiu de caz

Vom aplica în continuare Analiza pieței pentru reevaluarea la data de 31.12.2010 a unui spațiu de birouri (apartament) amplasat în Bucureşti având o Valoare brută de 500.000 lei şi o Valoare neamortizată de 470.000 lei.

Construcția reprezintă un nivel dintr-o clădire P+5E în suprafață desfăşurată de 150 mp şi o suprafață utilă închiriabilă de 120 mp. Terenul aferent spațiului este proprietate de stat.

Scanned with OKEN Scanner

Utilizarea actuală, imobil de birouri, reprezintă conform analizei de piață chiar cea mai bună utilizare. Clădirea poate fi inclusă în categoria birouri clasa B. Analiza pieței imobiliare specifice (birouri clasa B) cuprinde, fără a se limita, următoarele puncte:

⇒ Oferta de proprietăți concurente din aria de interes a evaluării (cartier, oraş, etc.), cu descrierea elementelor principale de influență a chiriei (ex. amplasare, finisaje, utilități, etc.);

⇒ Chirii concurente practicate pe piață pentru proprietăți comparabile;

⇒ Prețul de vânzare pe piață al proprietăților comparabile concurente;

⇒ Gradul de ocupare al proprietăților concurente;

⇒ Nivelul impozitelor şi taxelor aferente proprietății evaluate (taxe teren, clădiri, diferențiat: persoane fizice, juridice);

⇒ Nivelul uzual al altor cheltuieli aferente proprietarului (ex. asigurări, protecție, pază, reparații periodice clădiri, etc.).

Randamentele prime pentru spații de clasă A ale proprietăților imobiliare pe segmentul specific de interes (birouri) au înregistrat la nivel național creşteri continue începând din 2008. La spatii de birouri, creşterea din 2009 a randamentelor din Bucureşti este printre cele mai mari din Europa, dar evoluții similare au avut loc şi în Sofia şi Belgrad. Agenția Regatta apreciază că anul 2009 reprezintă cel mai dificil an de până acum pentru piața spațiilor de birouri, care se confruntă cu cele mai nefavorabile condiții din ultimii 10 ani. Acest fenomen este perceput cu atât mai dramatic cu cât sectorul spațiilor de birouri a cunoscut o evoluție spectaculoasă în perioada 2005 - 2007, mai ales pe fondul creşterii accentuate a cererii, înregistrată până la jumătatea anului 2008. [5]

Rata de neocupare a crescut semnificativ în perioada 2007 – 2010, de la cca 2% până între 15 – 18%. Chiria pentru spațiile de clasă A (chiria prime) a continuat să scadă, de la 276 euro/mp/an până în plaja 200 – 216 euro/mp/an.

Studiul de piață a relevat o situare a chiriilor pentru spațiile de clasă B în intervalul 8-12 euro/mp/lună. Pentru anul 2010, s-au mai identificat următoarele tendințe la clasa B, de aşteptat şi pentru anul 2011:

⇒ Creşterea suprafeței închiriabile, prin darea în folosință a unei părți din imobilele aflate deja în construcție şi prin apariția unor noi spații în regim de subînchiriere;

⇒ Dispariția contractelor de pre-închiriere a clădirilor neterminate, datorită lipsei de siguranță vis a vis finalizarea clădirilor, din cauza accesului dificil la finanțare;

Scanned with OKEN Scanner

⇒ Procentul mediu de neocupare al spațiilor a fost de 15% pe parcursul lui 2010;

⇒ Se va continua procesul de renegociere a contractelor de închiriere aflate în derulare;

⇒ Se remarcă o tendință de relocare pentru o parte activității în zonele semi-centrale sau periferice la chiriaşi care ocupă clădiri întregi în zonă ultracentrală;

⇒ Rata de capitalizare medie, confirmată şi de analiza unor tranzacții locale, este de cca 9,5%.

ABORDAREA PRIN METODA CAPITALIZARII VENITULUI		
Suprafata utila închiriabilă (mp)		***120,0***
Chiria lunara (EUR/luna)		***1.200 €***
Venituri brute potentiale VBP (EUR/an)		14.400 €
Total VBP (eur/an)		14.400 €
Grad de ocupare		85%
Venituri brute efective VBE(EUR/an)		12.240 €
Total VBE (EUR/an)		12.240 €
Cheltuieli exploatare	15%	1.836 €
Venit net efectiv (EUR/an)		10.404 €
Total VNE (EUR/an)		10.404 €
Rata de capitalizare		9,50%
Multiplicator		10,53
Valoare randament imobil		110.000 €
Valoare randament imobil , rotund		460.000 LEI

Concluzii privind utilizarea analizei pieței în reevaluarea construcțiilor

În perioada analizată, 2007 – 2010 creşterea economică a fost considerabil frânată, trecând de la plus pe minus. Contracția cererii industriale, scumpirea creditului şi lipsa lichidității financiare au afectat în egală măsură consumatorii, mediul de afaceri şi sistemul bancar.

Piața imobiliară a devenit, pe cele mai multe segmente ale sale una inactivă, cu tranzacții extrem de puține, cu o prăbuşire accentuată a prețurilor de tranzacționare, cu reducerea chiriilor şi creşterea ratei de neocupare.

Aceste fenomene au concurat la scăderea generalizată a valorilor de piață pentru toate segmentele pieței imobiliare, inclusiv pentru piața birourilor.

Scanned with OKEN Scanner

În lipsa tranzacțiilor de piață, proprietățile administrative (birouri), industriale sau logistice (depozite), care pot fi valorificate mai bine prin închiriere au impus ca metodă mai adecvată de evaluare – capitalizarea venitului net în locul comparației de piață.

Evaluatorul nu poate neglija evidențele datelor de piață având în vedere că "*Procesul de estimare implică raționamente bazate pe cele mai recente informații credibile avute la dispoziție*"[4 Art. 40 alin (5)].

Elementele definitorii care au condus la o valoare justă a activului imobiliar evaluat la 31.12.2010 mai mică decât cea înscrisă în contabilitate la 31.12.2007, respectiv 460.000 Lei față de 500.000 Lei sunt, în sinteză:

- Scăderea chiriei prime, implicit a chiriei birourilor de Clasă B,
- Creşterea randamentului prime, implicit a randamentului birourilor de clasă B,
- Creşterea ratei de neocupare.

Bibliografie

1 **Dybvig L. (editor),** 2010, "The Appraisal of Real Estate", Third Canadian Edition, Sauder School of Business, Appraisal Institute of Canada, Appraisal Institute (United States).

2 **International Accounting Standards Board,** 2009, "IAS 16 Property Plant and Equipment", "IAS 36 Impairment of Assets", www.ifrs.org

3 **International Valuation Standards Committee**, 2007, "Standardele Internaționale de Evaluare", Ed. IROVAL, ANEVAR

4 **Ministerul Finanțelor Publice**, "Ordin nr. 3055/2009 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene"

5 **CB Richard Ellis, Cushman &Wakefield, Jones Lang LaSalle, King Sturge, Regatta,** 2007 – 2010, Analize piață imobiliară

6 site-urile: www.bnr.ro, www.insse.ro, www.mfinante.ro, http://epp.eurostat.ec.europa.eu

Scanned with OKEN Scanner

ÎNREGISTRAREA, COSTUL, EVALUAREA, SI GESTIUNEA STOCURILOR ÎN CONTABILITATEA ENTITATILOR

Prof. univ.dr. Dorel Mateş
Prof. univ. dr. Elena Hlaciuc
Prof. univ. dr. Ionel Bostan
Lect. univ. Veronica Grosu
Asist. univ. Marian Socoliuc

Abstract:
The stocks represent indispensible structures in the activity of economical entities especially in the field of production. The leadership of entities are interested in their optimum level that allows developement of profitable activity. Therefore, registry, evaluation and fileling the stocks serve essential objectives of the activity.

Cuvinte cheie: *stocuri, evaluare, gestiune, cost, valoare.*

Introducere

Stocurile sunt *active circulante* deținute pentru a fi vândute, în curs de producție în vederea vânzării sau sub formă de materii prime, materiale şi alte consumabile ce urmează a fi folosite în procesul tehnologic sau pentru prestarea de servicii. Cuprind *ansamblul de bunuri şi servicii* care intervin în ciclul de exploatare al întreprinderii şi sunt *destinate fie a fi consumate la prima lor utilizare, fie a fi prelucrate în procesul de producție, ori a fi vândute în starea în care au fost procurate. Se cuprind de asemenea în categoria stocurilor activele cu ciclu lung de fabricație destinate vânzării(ex. Ansambluri sau complexuri de locuințe etc., realiyate de entitățile care au ca activitate principală obținerea şi vânzarea de locuințe. Dacă construcțiile sunt realizate în scopul exploatării pe termen lung de către entitatea care le-a realizat ele reprezintă imobilizări.Construcțiile realizate pe terenuri cumpărate în acest scop vor fi înregistrate în categoria stocurilor, respectiv la mărfuri.*

Stocurile pot intra în întreprindere pe mai multe *căi:* achiziție, producție proprie, aport, donație, etc.

Din punct de vedere financiar, ținând cont de perioada scurtă în care sunt regăsite în structura patrimoniului, sunt considerate *alocări ciclice*. Din

Scanned with OKEN Scanner

punct de vedere al gradului de lichiditate, stocurile sunt considerate *active cu o lichiditate parțială.*

Înregistrarea stocurilor

În conformitate cu reglementările în vigoare, deținerea cu orice titlu de bunuri materiale, titluri de valoare, numerar, alte drepturi și obligații, precum și efectuarea de operații economice fără să fie *înregistrate în contabilitate* sunt interzise. În aplicarea acestor prevederi este necesar să se *asigure:*

a) *recepționarea* tuturor bunurilor materiale intrate în unitate și înregistrarea lor la locurile de depozitare. Bunurile materiale primite pentru prelucrarea în custodie sau consignație se recepționează și înregistrează distinct ca intrări în gestiune. În contabilitate valoarea acestora se înregistrează în conturi în afara bilanțului.

b) în situația unor *decalaje între provizionarea și recepția bunurilor* care se dovedesc a fi în mod cert în proprietatea unității, se procedează astfel:

- bunurile *sosite fără factură* se înregistrează ca intrări în gestiune atât la locul de depozitare cât și în contabilitate, pe baza recepției și a documentelor însoțitoare;
- bunurile sosite și *nerecepționate* se înregistrează distinct în contabilitate ca intrare în gestiune.

c) în cazul unor *decalaje între vânzarea și livrarea bunurilor*, acestea se înregistrează ca ieșiri din unitate, namaifiind considerate proprietatea acesteia, astfel:

- bunurile *vândute și nelivrate* se înregistrează distinct în gestiune iar în contabilitate în conturi în afara bilanțului;
- bunurile *livrate, dar nefacturate,* se înregistrează ca ieșiri din gestiune atât la locurile de depozitare cât și în contabilitate, pe baza documentelor care confirmă ieșirea din gestiune potrivit legii.

d) bunurile *aprovizionate sau vândute cu clauze privind dreptul de proprietate* se înregistrează la intrări și, respectiv, la ieșiri, atât în gestiune, cât și în contabilitate, potrivit contractelor încheiate.

Costul stocurilor

Costul stocurilor trebuie să cuprindă toate costurile aferente achiziției și prelucrării, precum și alte costuri suportate pentru a aduce stocurile în

Scanned with OKEN Scanner

forma şi în locul în care se găsesc în stare de utilizare. Este folosit pentru evaluarea stocurilor la intrare, la ieşire, la inventariere şi la închiderea exercițiului financiar.

Evaluarea stocurilor la sfârşitul exercițiului financiar şi la inventariere, trebuie efectuată la valoarea cea mai mică dintre cost şi valoarea realizabilă netă.

Valoarea realizabilă netă este prețul de vânzare estimat ce ar putea fi obținut pe parcursul desfăşurării normale a activității mai puțin costurile estimate pentru finalizarea bunului şi costurile necesare cedării.

Principale structuri ale valorii stocurilor sunt: costul de achiziție, costul de producție, costul standard (prestabilit) şi prețul cu amănuntul.

Costul de achiziție al unui bun este egal cu prețul de cumpărare, taxele nerambursabile, cheltuielile de transport – aprovizionare şi alte cheltuieli accesorii necesare pentru punerea în stare de utilitate a bunului achiziționat.

Costul de producție al unui bun cuprinde: costul de achiziție al materiilor prime şi consumabilelor, celelalte cheltuieli directe de producție precum şi cota cheltuielilor indirecte de producție alocate în mod rațional ca fiind legate de fabricația acestuia.

Cheltuielile generale de administrație, financiare şi de desfacere nu se includ în costurile de producție cu excepția situațiilor prevăzute de Standardele Internaționale de Contabilitate.

Materiile prime şi materialele consumabile care sunt reânoite în mod constant şi a căror valoare globală este de importanță secundară pentru persoana juridică, pot fi trecute în activ la o cantitate şi o valoare nemodificată, atunci când acestea nu se modifică semnificativ.

Costul stocurilor care nu sunt de obicei *fungibile* şi al acelor bunuri sau servicii produse şi destinate unor comenzi dintincte trebuie determinat prin *identificarea specifică* a costurilor individuale.

Bunurile fungibile sunt bunuri de orice natură care nu se pot distinge în mod substanțial unele de altele.

Identificarea specifică a costului presupune atribuirea costurilor specifice elementelor identificabile ale stocurilor. Acest tratament contabil este adecvat pentru acele elemente care fac obiectul unei comenzi distincte, indiferent dacă au fost cumpărate sau produse. Identificarea specifică nu poate fi folosită în cazurile în care stocurile cuprind un număr mare de elemente, care sunt de regulă fungibile.

În funcție de specificul activității, pentru determinarea costului pot fi folosite, de asemenea, *metoda costului standard*, în activitatea de producție sau *metoda prețului cu amănuntul*, în comerț cu amănuntul.

Scanned with OKEN Scanner

Costul standard ia în considerare nivelurile normale ale materialelor, consumabilelor, manoperei, eficienței și capacității de producție. Aceste niveluri trebuie revizuite periodic și ajustate, dacă este necesar, în funcție de condițiile existente la un moment dat.

Diferențele de preț față de costul de achiziție sau de producție trebuie evidențiate distinct în contabilitate, fiind recunoscute în costul activului.

Repartizarea diferențelor de preț asupra valorii bunurilor ieșite și asupra stocurilor, se efectuează cu ajutorul unui *coeficient* care se calculează astfel:

$$\text{Coeficient de repartizare (Kr)} = \frac{\text{Sold inițial al diferențelor de preț} + \text{Diferențe de preț aferente intrărilor in cursul perioadei, cumulat de la începutul anului}}{\text{Sold inițial al stocurilor la preț de înregsitrare} + \text{Valoarea intrărilor în cursul perioadei la preț de înregistrare, cumulat de la începutul anului}} \times 100$$

Acest coeficient se înmulțește *cu valoarea bunurilor ieșite din gestiune* la preț de înregistrare. Vbe x Kr = Diferențe de preț aferente ieșirilor.

Coeficientul de repartizare a diferențelor de preț poate fi calculat la nivelul conturilor sintetice de gradul I și II, prevăzute în planul general de conturi, pe grupe sau categorii de stocuri.

La sfârșitul perioadei, soldurile conturilor de diferențe se cumulează cu soldurile conturilor de stocuri, la preț de înregistrare, astfel încât aceste conturi să reflecte valoarea stocurilor la costul de achiziție, respectiv de producție, după caz.

Diferențele de preț astfel stabilite la recepția bunurilor respective se înregistrează proporțional atât asupra valorii bunurilor ieșite, cât și asupra stocurilor.

Metoda prețului cu amânuntul este folosită în comerțul cu amănuntul pentru a determina costul stocurilor la articole numeroase și cu mișcare rapidă, care au marje similare și pentru care nu este practic să se folosească altă metodă.

Costul bunurilor vândute este calculat prin deducerea valorii marjei brute din prețul de vânzare al stocurilor. Orice modificare a prețului de vânzare presupune recalcularea marjei brute.

Scanned with OKEN Scanner

Reducerile de preț în cazul stocurilor pot avea caracter comercial sau financiar.

Reducerile comerciale îmbracă forma: rabaturilor, risturnilor şi remiselor.

Rabaturile sunt reduceri de preț ce se primesc pentru defecte de calitate ale stocurilor.

Risturnele sunt reduceri de preț calculate asupra ansamblului de operații cu același terț în cadrul unei perioade determinate.

Remizele sunt reduceri acordate pentru vânzări superioare volumului convenit sau poziția de transport preferențială a cumpărătorului.

Reducerile financiare îmbracă forma sconturilor de decontare şi se acordă pentru achitarea datoriilor înaintea termenului normal de exigibilitate.

Reducerile asupra prețului de vânzare se calculează în casacadă, adică procentul de reducere se aplică de fiecare dată asupra *netului* anterior iar TVA asupra ultimului net.

Evaluarea stocurilor

Cu ocazia evaluării stocurilor trebuie luat în considerare *momentul* în care intră sau ies din unitate, respectiv se află la închiderea exercițiului sau la inventariere.

a) Evaluarea la intrarea în unitate se face la *valoarea de intrare sau costul istoric*, care se stabileşte astfel:

- stocurile reprezentând aport la capitalul social, *la valoarea de aport* stabilită prin evaluare, în funcție de prețul pieței, utilitatea şi starea stocurilor;
- stocurile intrate prin subvenție sau cu titlul gratuit, *la valoarea de utilitate* stabilită în funcție de prețul pieței şi starea bunurilor respective;
- stocurile intrate prin cumpărare (obținute cu titlul oneros), *la costul de achiziție* reprezentat de prețul de cumpărare fără TVA);
- stocurile intrate din producție proprie se evaluează *la costul de producție.*
- stocurile dobândite prin schimb cu alte active se înregistrează la *valoarea justă* a activelor primite în schimb.

Valoarea justă este suma la care poate fi tranzacționat un activ sau decontată o datorie de bună voie între părți aflate în cunoştință de cauză în cadrul unei tranzacții în care prețul este determinat obiectiv.

Scanned with OKEN Scanner

b) La inventariere, evaluarea stocurilor se face la *valoarea actuală*, denumită şi valoarea de inventar stabilită în funcţie de utilitate, starea bunului şi preţul pieţei. În cazul creanţelor şi datoriilor valoarea de inventar se stabileşte în funcţie de *valoarea probabilă* de încasat respectiv, de plată.

c) La închiderea exerciţiului, evaluarea (care în acest caz se numeşte evaluare bilanţieră) se face la valoarea de intrare a stocurilor pusă de acord cu rezultatul inventarierii.

Activele de natura stocurilor *nu trebuie reflectate în bilanţ la o valoare mai mare decât valoarea ce se poate obţine prin utilizarea sau vânzarea lor.* În acest scop valoarea stocurilor se diminuează până la *valoarea realizabilă netă* prin evidenţierea unei ajustări pentru depreciere.

Pentru a fi înscrise în situaţiile financiare stocurile se evaluează la *valoarea cea mai mică* dintre cost şi valoarea realizabilă netă.

d) La ieşierea din gestiune, stocurile se evaluează, înregistrează în contabilitate şi scad din gestiune la *valoarea de intrare.*

Determinarea valorii de intrare în cazul ieşirilor este o problemă mai complexă, motiv pentru reglementările din domeniul financiar-contabil prevăd următoarele metode:

- metoda costului mediu ponderat;
- metoda FIFO (primul intrat - primul ieşit)
- metoda LIFO (ultimul intrat – primul ieşit).

Metoda costului mediu ponderat presupune calcularea costului fiecărui element pe baza mediei ponderate a costurilor, elementelor similare aflate în stoc la începutul perioadei şi a costului elementelor similare cumpărate sau produse (intrate) în cursul perioadei. *Costul mediu ponderat* (Cmp) se determină conform relaţiei:

$$Cmp = \frac{Stoc\ initial\ valoric\ (Siv) + Intrari\ valorice\ (Iv)}{Stoc\ initial\ cantitativ\ (Sic) + Intrari\ cantitative\ (Ic)}$$

Se calculează pe baza acestuia *valoarea ieşirilor* (V_E):

$V_E = Cmp \times C_E$; C_E = cantitatea ieşită.

Metoda poate fi aplicată periodic sau după fiecare recepţie.

Metoda FIFO presupune evaluarea stocurilor la ieşirea din gestiune la preţul de achiziţie sau de producţie a primului lot intrat. După terminarea acestuia se va lua în considerare preţul următorului lot intrat în ordine cronologică.

Scanned with OKEN Scanner

Metoda LIFO presupune evaluarea stocurilor la ieşirea din gestiune în funcţie de costul de achiziţie sau preţul de producţie al ultimului lot intrat. După epuizarea acestuia se va lua în considerare preţul următorului lot în ordinea inversă cronologică.

Metoda aleasă trebuie aplicată cu consecvenţă de la un exerciţiu la altul. Dacă în situaţii excepţionale administratorii decid schimbarea metodei pentru un anumit element de stocuri sau alte active fungibile în *notele explicative* trebuie să se prezinte informaţii cu privire la motivul schimbării metodei şi efectele sale asupra rezultatului. Întreprinderile trebuie să utilizeze aceleaşi metode de determinare a costului pentru toate stocurile care au natură şi utilizare similare. Pentru stocurile cu natură sau utilizare diferită, folosirea unor metode diferite de calcul a costului poate fi justificată. Evaluarea *producţiei în curs de execuţie* se face la sfârşitul perioadei prin metode tehnice de constatare a gradului de finisare sau a stadiului de efectuare a operaţiilor tehnologice, la *costul de producţie.*

Întreprinderile din ţara noastră au posibilitatea de a evalua şi de a înregistra în contabilitate bunurile de natura stocurilor şi la alte preţuri cu condiţia ca în raportările periodice ele să fie prezentate la *costuri efective.* Astfel de preţuri de înregistrare pot fi: *preţuri prestabilite şi preţuri de facturare.*

În cazul în care se utilizează preţurile prestabilite, aceste preţuri se vor stabili pe baza preţurilor medii ale bunurilor respective.

În acest caz, *diferenţele de preţ* faţă de costul de achiziţie sau costul de producţie se vor reflecta distinct în conturile de diferenţe de preţ.

Diferenţele de preţ stabilite la intrarea bunurilor în întreprindere se repartizează şi se înregistrează proporţional, atît asupra valorii *bunurilor ieşite cât şi asupra stocurilor.*

Metode de evidenţă sintetică şi analitică a stocurilor

Metode de evidenţă sintetică şi contabilizare a stocurilor

Întreprinderile din România pot să-şi organizeze contabilitatea stocurilor utilizând fie metoda inventarului permanent, fie metoda inventarului intermitent.

a) Metoda inventarului permanent. Presupune înregistrarea în conturile de stocuri a tuturor operaţiilor de intrare şi ieşire a stocurilor, evaluate la valoarea de intrare, preţul standard sau preţul de facturare, după caz.

Scanned with OKEN Scanner

Astfel, *la intrare* vom avea înregistrări contabile de forma:

Conturi de stocuri = Conturi de furnizori

La ieşire, prin dare în consum sau cesiune cu ocazia descărcării gestiunii, se vor debita conturile de cheltuieli şi se vor credita conturile de stocuri astfel:

Conturi de cheltuieli = Conturi de stocuri

Această metodă permite stabilirea şi cunoaşterea în orice moment a stocurilor atât cantitativ cât şi valoric.

b) Metoda inventarului intermitent, constă în stabilirea ieşirilor şi înregistrarea lor în contabilitate pe baza inventarierii stocurilor la sfârşitul perioadei (lunii) înaintea determinării obligaţiilor fiscale. Stabilirea ieşirilor de stocuri şi înregistrarea lor în contabilitate se face la sfârşitul fiecărei perioade, pe baza inventarierii. Formula de calcul a ieşirilor este:

$$E = Si + I - Sf$$

unde: E – valoarea ieşirilor;
Si – valoarea stocurilor iniţiale;
I – valoarea intrărilor în cursul perioadei;
Sf – valoarea stocurilor finale stabilite prin inventariere.

În cadrul acestei metode, se renunţă la utilizarea pe parcursul lunii a conturilor de stocuri, iar *intrările* de stocuri se înregistrează după formule contabile de forma:

Conturi de cheltuieli = Conturi de furnizori.

Cu ocazia *inventarierii*, când se determină existenţa faptică a stocurilor, acestea se vor înregistra în contabilitate prin formule contabile de forma:

Conturi de stocuri = Conturi de cheltuieli.

Inventarul intermitent nu se utilizează în comerţul cu amănuntul dacă entitatea economică aplică metoda global valorică ca metodă de evidenţă analitică a stocurilor.

Dintre cele două metode de contabilizare a stocurilor, *agenţii economici preferă metoda inventarului permanent* deoarece oferă posibilitatea cunoaşterii în orice moment a nivelului stocurilor. Metoda inventarului întermitent face posibilă cunoaşterea nivelui stocurilor doar în urma inventarierii.

Scanned with OKEN Scanner

Metode de evidență analitică a stocurilor

În situația contabilizării stocurilor după metoda inventarului permanent, Legea contabilității prevede în scopul cunoașterii corecte din punct de vedere cantitativ și valoric a stocurilor aflate în gestiunea unității patrimoniale, pe fiecare lot în parte și pe fiecare categorie de stocuri, organizarea contabilității analitice a stocurilor după următoarele metode:

- metoda cantitativ- valorică;
- metoda operativ – contabilă;
- metoda global- valorică;

a) Metoda cantitativ – valorică. Presupune ținerea unei evidențe cantitative la locul de depozitare al stocurilor, pe categorii de bunuri, folosind *Fișele de magazie*, iar în contabilitate a evidenței cantitativ - valorice folosind *Fișele de cont analitice*. Fișele de magazie, împreună cu actele justificative (recepții, facturi), împărțite în funcție de sensul mișcării bunurilor (intrări și ieșiri), se predau compartimentului financiar - contabil, care prelucrează datele și înregistrează stocurile atât cantitativ cât și valoric, în *Fișele de cont analitice*, deschise pe feluri de bunuri și locuri de depozitare. Concordanța valorică dintre datele înregistrate în conturile sintetice și cele analitice, se verifică prin întocmirea la sfârșitul lunii a balanței de verificarea conturilor analitice. Concordanța cantităților se asigură prin confruntarea datelor dintre fișele de magazie și fișele analitice pentru valori materiale.

b) Metoda operativ – contabilă (pe solduri). Presupune înregistrarea stocurilor la locul de depozitare cantitativ, pe categorii de bunuri, iar la contabilitatea valoric, pe gestiuni, iar în cadrul acestora pe grupe și subgrupe de bunuri, întocmindu-se documentul numit *„Registrul stocurilor"*. Concordanța dintre datele înregistrate în evidența depozitelor și cele din contabilitate se asigură prin evaluarea lunară a stocurilor cantitative înscrise în *Fișele de magazie* cantitativ și în *„Registrul stocurilor"* cantitativ și valoric.

c) Metoda global – *valorică.* Are în vedere conducerea evidenței stocurilor numai valoric, atât la nivelul gestiunii, cât și a compartimentului de contabilitate. La nivelul gestiunii, Fișele de magazie sunt întocmite cu *„Raportul de gestiune"*, în care se înregistrează zilnic intrările și ieșirile, pe bază de documnete justificative. Acesta, împreună cu documnetele justificative se predau la compartimentul de contabilitate, care verifică realitatea documentelor și a valorilor consemnate. Controlul concordanței dintre înregistrările din Raportul de gestiune (la locul de depozitare) și cele din *Fișele de cont pentru operații diverse* (la nivelul copartimentului de contabilitate), se face periodic, de regulă lunar, prin confruntarea soldurilor.

Scanned with OKEN Scanner

Esența metodei constă în ținerea evidenței numai valoric la nivelul gestiunilor cu ajutorul *„Raportului de gestiune"* completat de responsabilul gestiunii iar la nivelul compartimentului financiar contabil, global valoric pe fiecare gestiune cu ajutorul formularului *„Fișă de cont pentru operații diverse"* completat de contabilul gestiunii.

Bibliografie

1. *David D.*, Contabilitate de gestiune, Editura Gutenberg Univers, Arad, 2008
2. *Mateş D.*, Contabilitatea evenimentelor şi tranzacţiilor între standarde, directive şi reglementări fiscale, Editura Mirton, Timişoara 2009
3. *Ristea M., Dumitru C., Ioanăş C., Irimescu A.*, Contabilitatea societăților comerciale, Editura Universitară, Bucureşti 2009
4. ***** Legea contabilității nr.82/2001 republicată în 2008, M.Of. nr.454/2008
5. ***** OMFP 3055/2009 pentru aplicarea reglementărilor contabile conforme cu Directivele Europene, M. Of. 766 bis/2009
6. ***** Legea 571/2003 privind Codul fiscal cu modificările şi completările ulterioare
7. ***** OMFP 3512/2008 privind documentele financiar contabile, M.Of 870 bis 2008

Scanned with OKEN Scanner

TRATAMENTUL CONTABIL ŞI FISCAL AL OPERAȚIUNILOR DE LICHIDARE ÎN CADRUL PROCEDURII DE FALIMENT - STUDIU DE CAZ

Prof. univ. dr. Dorel Mateş
Expert contabil Dumitru-Macedon Motrea

Abstract:
Interconnection of the participants in economic life cause chain reactions, thus failing to honor an obligation by a partner may generate effects on several dealers, leading ultimately to economic bottlenecks. To protect creditors of a company that is unable to meet its obligations due to legal proceedings it was necessary to organize a legal collective procedure to ensure the possibility of the debt's recovery but also an eventual financial recovery of the business for the debtor company being in difficulty.

***Cuvinte cheie**: insolvență, creditori, tabel de creanțe, procedură de faliment, lichidare.*

1. Noțiuni generale privind lichidarea societăților comerciale

La fel precum persoanele fizice, care se nasc, trăiesc şi mor, tot la fel şi societățile comerciale au un destin asemănător: iau ființă, îşi desfăşoară activitatea pentru care au fost create şi îşi încetează existența.

Desfăşurarea operațiunilor de lichidare a societăților comerciale este reglementată de Legea 31/1990, şi de *Legea 85* din 5 aprilie 2006, *privind procedura insolvenței*, pentru societățile la care a fost deschisă această procedură.

Insolvența este acea stare a patrimoniului debitorului care se caracterizează prin insuficiența fondurilor băneşti disponibile pentru plata datoriilor certe, lichide şi exigibile.

Scopul deschiderii procedurii colective îl reprezintă acoperirea pasivului debitorului aflat în stare de insolvență.

Realizarea scopului procedurii presupune valorificarea averii debitorului. Aceasta se poate face utilizând două mijloace, şi anume reorganizarea judiciară a debitorului, respectiv, dizolvarea acestuia prin faliment, lichidarea averii şi radierea lui din registrul comerțului.

Scanned with OKEN Scanner

Reorganizarea judiciară a debitorului supus procedurii nu reprezintă un scop, ci doar un mijloc prin care se poate asigura acoperirea pasivului respectivului debitor. De altfel, în practică, într-o foarte mică măsură planurile de reorganizare propuse au şi succes. În majoritatea cazurilor, deschiderea procedurii de insolvenţă a debitorului, continuă cu lichidarea prin faliment şi radierea lor din registrul comerţului.

Acoperirea pasivului debitorului nu înseamnă însă în mod neapărat necesar şi plata acestuia.

Lichidarea societăţilor comerciale se concretizează printr-un ansamblu de operaţiuni, care au drept scop: finalizarea operaţiunilor aflate în curs de desfăşurare la data dizolvării societăţii, încasarea creanţelor, transformarea bunurilor în bani, plata datoriilor şi partajul activului net între acţionari sau asociaţi, sau acoperirea de către aceştia a pierderilor, în situaţiile prevăzute de lege.

2. Studiu de caz: Lichidarea în cadrul procedurii de faliment a S.C. TRANSAR SERV S.R.L.

Urmare a dificultăţilor financiare cu care se confrunta, societatea ***TRANSAR SERV*** **S.R.L.**, şi a incapacităţii acesteia de a-şi onora obligaţiile de plată scadente, asociaţii societăţii, decid în luna aprilie 2010, ca în baza art. 27 din Legea 85/2006 să solicite deschiderea procedurii de insolvenţă.

Pentru justificarea cererii reprezentantul societăţii a depus la dosar actele prevăzute la art. 28 din lege şi declaraţia prin care îşi arată intenţia de intrare în procedura simplificată.

Urmare a cererii introductive depusă de societatea debitoare, în baza art. 27 din Legea 85/2006, judecătorul-sindic pronunţă prin hotărâre deschiderea procedurii simplificate la data de 30 aprilie 2010, desemnând ca lichidator un practician în insolvenţă, înscris în Tabloul UNPIR.

- Lichidatorul judiciar efectuează inventarierea bunurilor şi le ia în posesie, devenind astfel depozitarul lor judiciar.
- Bunurile societăţii se evaluează de către un evaluator ANEVAR, cu respectarea standardelor naţionale şi internaţionale de evaluare

Scanned with OKEN Scanner

Rezultatele evaluării sunt prezentate în tabelul următor:

Elemete evaluate	Valoare intrare (Lei)	Amortizare (Lei)	Valoare netă (lei)	Valoare evaluare	Diferențe (Lei)
Ech. frigorific	14.416,30	7.208,11	7.208,19	3.581,00	-3.627,19
Total 2131	**14.416,30**	**7.208,11**	**7.208,19**	**3.581,00**	**-3.627,19**
Calc.+monitor	1.774,80	1.774,80	0,00	256,00	256,00
Total 2132	**1.774,80**	**1.774,80**	**0,00**	**256,00**	**256,00**
Remorcă C.	2.144,21	2.144,21	0,00	6.395,00	6.395,00
Camion Merc.	30.000,00	30.000,00	0,00	5.157,00	5.157,00
Camion frig	243.284,80	233.149,37	10.135,43	38.367,00	28.231,57
Camion frig	243.284,80	233.149,37	10.135,43	34.104,00	23.968,57
Camion	193.822,29	185.747,30	8.074,99	34.104,00	26.029,01
Camion	193.822,29	185.747,00	8.075,29	34.104,00	26.028,71
Camion	193.822,29	185.747,30	8.074.99	34.104,00	26.029,01
Remorcă K.	10.000,00	10.000,00	0,00	3.410,00	3.410,00
Remorcă R.	12.500,00	12.500,00	0,00	4.263,00	4.263,00
Iveco Magirus	9.618,00	9.618,00	0,00	4.263,00	4.263,00
Ford Fiesta	11.607,99	11.607,99	0,00	2.407,00	2.407,00
Total 2133	**1.143.906,67**	**1.099.410,54**	**44.496,13**	**200.678,00**	**156.181,87**
Casă de bani	1.639,34	566,86	1.072,48	925,00	-147,48
C. Panasonic	2.889,11	2.889,11	0,00	41,00	41,00
Total 214	**4.528,45**	**3.455,97**	**1.072,48**	**966,00**	**-106,48**
Progr.gestiune	2.206,38	1.103,22	1.103,16	0,00	-1.103,16
Total 208	**2.206,38**	**1.103.22**	**1.103,16**	**0,00**	**-1.103,16**
Piese schimb	3.081,98	X	3.081,98	15.291,00	12.209,02
Total 3024	**3.081,98**	**X**	**3.081,98**	**15.291,00**	**12.209,02**
Total elemente:	**1.169.914,58**	**1.112.952,64**	**56.961,94**	**220.772,00**	**163.810,06**

Scanned with OKEN Scanner

➢ În continuare este prezentat Bilanțul societății ***TRANSAR SERV*** **S.R.L.**, întocmit potrivit prevederilor art. 28, alin (1) din Legea Contabilității:

Denumirea elementului	Sold la:	
	31.12.2009	29.04.2010
A	**1**	**2**
A. ACTIVE IMOBILIZATE		
I. IMOBILIZĂRI NECORPORALE	1.348	1.103
II. IMOBILIZĂRI CORPORALE	112.559	52.777
III. IMOBILIZĂRI FINANCIARE	50.915	50.099
ACTIVE IMOBILIZATE - TOTAL	**164.822**	**103.979**
B. ACTIVE CIRCULANTE		
I. STOCURI	84.512	3.082
II. CREANȚE	909.876	463.143
- din care creanțe incerte (4118-491)	329.719	319.094
IV. CASA ŞI CONTURI LA BĂNCI	43.398	5.558
ACTIVE CIRCULANTE - TOTAL	1.037.786	471.783
C. CHELTUIELI ÎN AVANS	6.063	0
D. DATORII (sub 1 an)	1.986.526	1.754.801
E. ACTIVE CIRCULANTE NETE/ DATORII CURENTE NETE	-942.677	-1.283.018
F. TOTAL ACTIVE MINUS DATORII CURENTE	-777.855	-1.179.039
G. DATORII (peste 1 an)	16.215	0
J. CAPITAL ŞI REZERVE		
I. Capital subscris vărsat	400.000	400.000
IV. REZERVE	633.127	633.127
V. PROFITUL/PIERDEREA REPORTAT(Ă) - Sold C		
- Sold D	40.801	1.827.197
VI. PROFITUL/PIERDEREA EXERCIȚIULUI - Sold C		
- Sold D	1.786.396	384.969
CAPITALURI PROPRII – TOTAL	**-794.070**	**-1.179.039**

Scanned with OKEN Scanner

- Lichidatorul trimite notificare creditorilor menționați în lista depusă de debitoare, cu menționarea elementelor prevăzute la art. 62 din lege. Notificarea a fost publicată și într-un ziar de largă circulație și în Buletinul procedurilor de insolvență;
- După depunerea declarațiilor de creanță, lichidatorul verifică documentele depuse, pentru stabilirea exactă a legitimității, valorii și priorității fiecărei creanțe, după care întocmește și publică tabelul preliminar de creanțe;
- Judecătorul-sindic desemnează un comitet al creditorilor format din 3 membri, dintre cei care au cele mai mari creanțe;
- Adunarea creditorilor convocată și prezidată de către lichidator, confirmă comitetul creditorilor și lichidatorul desemnați de către judecătorul-sindic;
- După expirarea termenului pentru depunerea contestațiilor la înscrierea în tabelul preliminar de creanțe, lichidatorul întocmește și publică tabelul definitiv de creanțe.

Din analiza comparativă a situației din tabelul definitiv de creanțe și a celei din contabilitatea societății, rezultă următoarele diferențe:

Nr. crt.	Denumire și tip creanțe	Contabilitate societate	Tabel def. de creanțe	Diferențe
1.	Buget stat și BASS – garantate	75.869,00	75.869,00	0,00
	Total creanțe garantate	**75,869,00**	**75.869,00**	**0,00**
2.	Buget stat și BASS - negarantate	67.745,00	67.745,00	0,00
3.	Buget local - negarantate	10.810,66	10.810,66	0,00
4.	Buget Fd. de mediu - negarantate	335,00	335,00	0,00
	Total cr. bugetare negarantate	**78.890,66**	**78.890,66**	**0,00**
5.	Furnizori - chirografare	235.065,77	232.907,73	-2.158,04
6.	Furnizori imobiliz. - chirografare	300.014,46	284.301,89	-15.712,57
7.	Creditori diverși - chirografare	12.674,75	811,89	-11.862,86
8.	Credite bancare*	126.703,50	0	-126.703,50
9.	Clienți creditori	1.029,67	0	-1.029,67
10.	Amendă monopol Ungaria**	924.465,36	0	-924.465,36
11.	Asociați	87,75	0	-87,75
	Total creanțe chirografare	**1.600.041,26**	**518.021,51**	**-1.082.019,75**
	TOTAL CREANȚE:	**1.754.800,92**	**672.781,17**	**-1.082.019,75**

Scanned with OKEN Scanner

* Creditul bancar existent în sold era garantat cu bunuri personal ale asociaților, iar societatea bancară a preferat să-şi recupereze creanța de la aceştia, neînscriindu-se la masa credală. Asociații nu s-au substituit în drepturile creditoarei.

** Pentru creanța Ungariei, reprezentând amenda datorată de societatea debitoare, nu a fost depusă declarație de creanță, deşi lichidatorul judiciar a notificat autoritățile statului vecin în vederea depunerii acestei declarații.

➢ Scoaterea din evidență a datoriilor societății neînscrise în tabelul definitiv de creanțe:

%	= 7588 *„Alte venituri din exploatare"*	1.082.019,75
1621 *„Credite bancare pe termen lung"*		126.703,50
401 *„Furnizori"*		2.158,04
404 *„Furnizori de imobilizări"*		15.712,57
419 *„Clienți - creditori"*		1.029,67
4481 *„Alte datorii – Amendă Ungaria"*		924.465,36
4551 *„Asociați – conturi curente"*		87,75
462 *„Creditori diverşi"*		11.862,86

Potrivit art. 76, alin. (1) din legea insolvenței, cu excepția cazului în care notificarea deschiderii procedurii s-a făcut cu încălcarea dispozițiilor legale, titularul de creanțe anterioare deschiderii procedurii, care nu a depus cererea de admitere a creanțelor până la expirarea termenului prevăzut, decade din dreptul de a fi înscris în tabelul creditorilor, în ceea ce priveşte creanțele respective.

Din punct de vedere fiscal, având în vedere faptul că amenda scoasă din evidență, a fost tratată la constituire ca o cheltuială nedeductibilă, potrivit art. 20, lit. c) din Codul fiscal venitul în sumă de *924.465,36 lei*, din anularea acestei amenzi este neimpozabil la calculul profitului impozabil.

- depunerea în contul de lichidare a numerarului din casă:

581 *„Viramente interne"*	= 5311 *„Casa în lei"*	5.048,88

şi

5121 *„Conturi la bănci în lei"*	= 581 *„Viramente interne"*	5.048,88

➢ Lichidatorul face toate demersurile legale, în vederea încasării creanțelor societății.

O parte din creanțele incerte, în valoare de *95.200 lei*, deținute la parteneri, la care a fost închisă procedura de faliment, şi pentru care societatea ***TRANSAR SERV*** **S.R.L.** a depus declarații de creanță, nu mai poate fi încasată.

- scoaterea din evidență a creanței ce nu mai poate fi încasată, cu ajustarea bazei de impozitare a TVA:

Scanned with OKEN Scanner

%	= 4118 *„Clienți incerți sau în litigiu"*		95.200,00
654 *„Pierderi din creanțe și debitori diverși"*			80.000,00
4427 *„TVA colectată"**			15.200,00

* Prestarea serviciilor a fost facturată cu cota de TVA 19%, în vigoare la data respectivă.

- anularea ajustării constituite, pentru creanța scoasă din evidență:

491 *„Ajustări pentru deprecierea creanțelor-clienți"*	= 7814 *„Venituri din ajustări pentru deprecierea activelor circulante"*	28.560,00

Suma de *80.000 lei*, înregistrată pe pierderi din creanțe, constituie cheltuială deductibilă fiscal, potrivit prevederilor art. 21, alin. (2), lit. n), pct. 1. din Codul fiscal, iar suma de *28.560 lei*, din anularea ajustării pentru depreciere, reprezintă venit impozabil, având în vedere faptul că la momentul constituirii a fost tratată ca și cheltuială deductibilă.

- încasarea în cont a celorlalte creanțe ale societății:

5121 *„Conturi la bănci în lei"*	=	%	467.019,84
4111 *„Clienți"*			7.318,03
4118 *„Clienți incerți sau în litigiu"*			322.971,09
4382 *„Alte creanțe sociale"*			2.998,00
461 *„Debitori diverși"*			133.732,72

- anularea ajustării constituite pentru deprecierea creanțelor incerte încasate:

491 *„Ajustări pentru deprecierea creanțelor-clienți"*	= 7814 *„Venituri din ajustări pentru deprecierea activelor circulante"*	70.517,00

➢ Se vând titlurile imobilizate deținute, prin intermediul unei societăți mobiliare, conform prevederilor Legii 297/2004, încasându-se pentru ele suma de *43.250 lei*, din care se scade comisionul societății intermediare în cuantum de 1.730 lei:

461 *„Debitori diverși"*	= 764 *„Venituri din investiții financiare cedate"*	43.250,00

- scoaterea din evidență a titlurilor cedate:

664 *„Cheltuieli cu investițiile financiare cedate"*	= 265 *„Alte titluri imobilizate"*	50.098,65

- încasarea contravalorii titlurilor cedate, mai puțin comisionul societății intermediare:

%	=	461 *„Debitori diverși"*	43.250,00
5121 *„Conturi la bănci în lei"*			41.520,00
622 *"Cheltuieli privind comisioanele și onorariile"*			1.730,00

➢ Lichidatorul efectuează acțiunile de promovare și publicitate, în vederea vânzării bunurilor;

Scanned with OKEN Scanner

➢ La a treia licitație organizată se reușește vânzarea activelor, în bloc, cu suma totală de 65.000 lei + TVA 24%:

461 *„Debitori diverși"* = % 99.200,00
7583 *„Venituri din vânzarea activelor și alte operații de capital"* 80.000,00
4427 *„TVA colectată"* 19.200,00

- scoaterea din evidență a activelor vândute:

% = 208 *„Alte imobilizări necorporale"* 2.206,38
2808 *„Amortizarea altor imobilizări necorporale"* 1.103,22
6583 *"Cheltuieli privind activele cedate și alte operații de capital"* 1.103,16

% = 2131 *„Echipamente tehnologice"* 14.416,30
2813 *„Amortizarea echipamentelor tehnologice"* 7.208,11
6583 *"Cheltuieli privind activele cedate și alte operații de capital"* 7.208,19

2813 *„Amortizarea ap. de măsură, control și reglare"* = 2132 *„Aparate de măsură, control și reglare"* 1.774,80

% = 2133 *„Mijloace de transport"* 1.143.906,67
2813 *„Amortizarea mijloacelor de transport"* 1.099.410,54
6583 *"Cheltuieli privind activele cedate și alte operații de capital"* 44.496,13

% = 214 *„Mobilier, aparatură birotică și alte active"* 4.528,45
2814 *„Amortizarea mobilier, aparatură birotică și alte active"* 3.455,97
6583 *"Cheltuieli privind activele cedate și alte operații de capital"* 1.072,48
6583 *„Cheltuieli privind activele cedate și alte operații de capital"* = 3024 *„Piese de schimb"* 3.081,98

- încasarea prin contul de lichidare a contravalorii activelor vândute prin licitație:

5121 *„Conturi la bănci în lei"* = 461 *„Debitori diverși"* 99.200,00

➢ Cheltuielile efectuate, în vederea derulării procedurii de lichidare se prezintă astfel:

- onorarii lichidator: 12.000 lei + TVA 24%;
- evaluare active: 1.500 lei + TVA 24%;
- chirii pentru depozitarea activelor: 6.200 lei;
- cheltuieli publicitate licitație: 850 lei + TVA 24%;
- onorarii alți specialiști: 1.100 lei + TVA 24%.
- înregistrarea facturilor de cheltuieli:

Scanned with OKEN Scanner

%	=	401 *„Furnizori"*	19.158,00
622 *„Cheltuieli privind comisioanele şi onorariile"*			13.100,00
623 *"Cheltuieli de reclamă şi publicitate"*			850,00
628 *"Alte cheltuieli cu serviciile executate de terţi"*			1.500,00
4427 *„TVA deductibilă"*			3.708,00

- înregistrarea chiriei datorate unei persoane fizice, pentru depozitarea activelor:

612 *„Cheltuieli cu redevenţele locaţiile de gestiune şi chiriile"*	=	462 *„Creditori diverşi"*	6.200,00

- plata cheltuielilor, din contul de lichidare, pe parcursul procedurii, în limita fondurilor disponibile, după aprobarea *raportului privind fondurile* şi cu respectarea regulii proporţionalităţii:

%	=	5121 *„Conturi la bănci în lei"*	26.708,00
401 *„Furnizori"*			19.158,00
462 *„Creditori diverşi"*			6.200,00
627 *„Cheltuieli cu serviciile bancare şi asimilate"*			1.350,00

➢ După lichidarea tuturor bunurilor şi încasarea creanţelor se închid conturile de venituri şi cheltuieli şi cele de TVA, în vederea stabilirii fondurilor disponibile, pentru plata creanţelor creditorilor înscrişi în tabelul definitiv de creanţe.

- închiderea conturilor de venituri şi cheltuieli:
- cheltuielile:

121 *„Profit sau pierdere"*	=	%	211.790,59
612 *„Cheltuieli cu redevenţele locaţiile de gestiune şi chiriile"*			6.200,00
622 *„Cheltuieli privind comisioanele şi onorariile"*			14.830,00
623 *"Cheltuieli de reclamă şi publicitate"*			850,00
627 *„Cheltuieli cu serviciile bancare şi asimilate"*			1.350,00
628 *"Alte cheltuieli cu serviciile executate de terţi"*			1.500,00
654 *„Pierderi din creanţe şi debitori diverşi"*			80.000,00
6583 *"Cheltuieli privind activele cedate şi alte operaţii de capital"*			56.961,94
664 *„Cheltuieli cu investiţiile financiare cedate"*			50.098,65

Scanned with OKEN Scanner

- veniturile:

%	=	121 *„Profit sau pierdere”*	1.304.346,75
7583 *„Venituri din vânzarea activelor şi alte operaţii de capital”*			80.000,00
7588 *„Alte venituri din exploatare”*			1.082.019,75
764 *„Venituri din investiţii financiare cedate”*			43.250,00
7814 *„Venituri din ajustări pentru deprecierea activelor circulante”*			99.077,00

- închiderea conturilor de TVA:

4427 *„TVA colectată”*	=	%	4.000,00
4426 *„TVA deductibilă”*			3.708,00
4423 *„TVA de plată”*			292,00

- plata TVA la bugetul de stat:

4423 *„TVA de plată”*	=	5121 *„Conturi la bănci în lei”*	292,00

- Stabilirea rezultatului impozabil al perioadei şi a impozitului pe profit datorat, ținându-se cont de faptul că societatea are o pierdere fiscala de recuperat pentru perioada anterioară deschiderii procedurii, în sumă de 1.054.184 lei:

Profitul brut = Total Venituri – Total Cheltuieli = 1.304.346,75 – 211.790,59 = 1.092.556,16 lei.

Profitul impozabil = Profitul brut – Venituri neimpozabile + Cheltuieli nedeductibile – Pierderea fiscală de recuperat din exercițiile precedente = 1.092.556,16 – 924.465,36 + 0 – 1.054.184 = *-886.093,20 lei.*

Impozitul pe profit = Profitul impozabil * 16% = *0 lei.*

Societatea nu datorează impozit pe profit pentru perioada de procedură.

➢ stabilirea fondurilor disponibile, pentru plata creanțelor creditorilor înscrişi în tabelul definitiv de creanțe.

Situația fondurilor disponibile pentru distribuire este prezentată în tabelul următor:

Nr. crt.	Explicație	Încasări	Plăți
1.	Sold disponibilități la deschiderea procedurii	5.558,35	
2.	Încasări – Total, din care: (rd. 3+4)	609.469,84	
3.	- creanțe anterioare deschiderii procedurii	467.019,84	
4.	- valorificare active	142.450,00	
5.	Total sold + Încasări (rd. 1+2)	615.028,19	
6.	Plăți aferente perioadei de procedură		28.730,00
7.	Fonduri rămase de distribuit (rd. 5-6)	586.298,19	

Scanned with OKEN Scanner

Se constată faptul că nu se acoperă în totalitate creanțele creditorilor înscrise în tabelul definitiv de creanțe, rămânând o *sumă neacoperită de 86.482,98 lei.*

Lichidatorul face distribuirea sumelor rezultate în urma lichidării cu respectarea prevederilor art. 121 - 125 din Legea 85/2006. Distribuirea sumelor către titularii de creanță dintr-o anumită categorie nu s-a făcut decât după deplina îndestulare a titularilor de creanțe din categoria ierarhic superioară:

- plata creanțelor bugetare garantate – buget stat şi BASS:

43, 44 *„Datorii bugetul de stat şi BASS"* = 5121 *„Conturi la bănci în lei"* 75.869,00

- plata creanțelor bugetare – negarantate:

43, 44 *„Datorii bugetul de stat şi BASS"* = 5121 *„Conturi la bănci în lei"* 67.745,00

446 *„Alte impozite taxe - bugetul local"* = 5121 *„Conturi la bănci în lei"* 10.810,66

447 *„Fonduri speciale - Fond de mediu"* = 5121 *„Conturi la bănci în lei"* 335,00

Pentru plata creanțelor chirografare rămâne o sumă de 431.538,53 lei, reprezentând *83,31% din aceste creanțe.*

Creanțele chirografare, înscrise în tabelul definitiv de creanță, sunt în sumă totală de 518.021,51 lei:

Obligație	Val. tabel creanțe	% din creanțele chirografare	Suma distribuită	Suma neacoperită
401 *Furnizori*	232.907,73	44,96%	194.019,72	38.888,01
404 *Furniz. imobilizări*	284.301,89	54,88%	236.828,35	47.473,54
462 *Creditori diverşi*	811,89	0,16%	690,46	121,43
Total:	**518.021,51**	**100%**	**431.538,53**	**86.482,98**

După cum se prevede la art. 125, alin. (2) din lege, creditorilor chirografari li se distribuie o cotă falimentară proporțională cu procentul pe care creanța fiecăruia îl deține în categoria de creanțe chirografare.

% = 5121 *„Conturi la bănci în lei"*		431.538,53
401 *„Furnizori"*		194.019,72
404 *„Furnizori de imobilizări"*		236.828,35
462 *„Creditori diverşi"*		690,46

Scanned with OKEN Scanner

Datorită insuficienței fondurilor, procedura nu mai poate continua, iar judecătorul-sindic dispune prin sentință închiderea procedurii de faliment a societății ***TRANSAR SERV*** **S.R.L.**, la data de 15.05.2011 și radierea acesteia din registrul comerțului. Creditorii debitoarei nu mai au nici o șansă de recuperare a creanțelor rămase neîncasate.

- scoaterea din evidență a datoriilor neachitate:

%	= 7588 *„Alte venituri din exploatare"*	86.482,98
401 *„Furnizori"*		38.888,01
404 *„Furnizori de imobilizări"*		47.473,54
462 *„Creditori diverși"*		121,43

- închiderea conturilor de venituri:

7588 *„Alte venituri din exploatare"*	= 121 *„Profit sau pierdere"*	86.482,98

După stingerea datoriilor se *închid conturile de capitaluri proprii* ale societății:

- reportarea pierderii (la data deschiderii procedurii):

1171 *„Rezultatul reportat - pierdere neacoperită"*	= 121 *„Profit sau pierdere"*	384.969,06

- acoperirea pierderii reportate din profitul perioadei de procedură:

121 *„Profit sau pierdere"*	= 1171 *„Rezultatul reportat - pierdere neacoperită"*	1.179.039,14

- acoperirea pierderilor exercițiilor precedente din capital social, rezerve legale și rezerve reprezentând surplusul din reevaluare:

%	= 1171 *„Rezultatul reportat - pierdere neacoperită"*	1.033.126,99
1012 *„Capital subscris vărsat"*		400.000,00
1061 *„Rezerve legale"*		7.714,00
1065 *„Rezerve reprezentând surplusul realizat din rezerve din reevaluare"*		625.412,99

Prezentăm în continuare bilanțul final de lichidare al societății ***TRANSAR SERV*** **S.R.L.:**

Denumirea elementului	Sold la:	
	29.04.2010	15.05.2011
A	1	2
A. ACTIVE IMOBILIZATE		
I. IMOBILIZĂRI NECORPORALE	1.103	0
II. IMOBILIZĂRI CORPORALE	52.777	0
III. IMOBILIZĂRI FINANCIARE	50.099	0

Scanned with OKEN Scanner

ACTIVE IMOBILIZATE – TOTAL	**103.979**	**0**
B. ACTIVE CIRCULANTE		
I. STOCURI	3.082	0
II. CREANȚE	463.143	0
- din care creanțe incerte (4118-491)	319.094	0
IV. CASA ŞI CONTURI LA BĂNCI	5.558	0
ACTIVE CIRCULANTE - TOTAL	471.783	0
D. DATORII (sub 1 an)	1.754.801	0
E. Active circulante nete/Datorii curente nete	-1.283.018	
F. TOTAL ACTIVE MINUS DATORII CURENTE	-1.179.039	0
J. CAPITAL ŞI REZERVE		
I. Capital subscris vărsat	400.000	0
IV. REZERVE	633.127	0
V. PROFIT/PIERDERE REPORTAT(Ă)- Sold C		
- Sold D	1.827.197	0
VI. PROFIT/PIERDERE EXERCIȚIU - Sold C		
- Sold D	384.969	0
CAPITALURI PROPRII - TOTAL	**-1.179.039**	**0**

Lichidatorul depune un exemplar din situațiile financiare finale de lichidare la Administrația Finanțelor Publice Arad.

➢ determinarea profitului impozabil:

Profit brut la închiderea procedurii = Total Venituri – Total Cheltuieli = 1.390.829,73 – 211.790,59=1.179.039,14 lei.

Profitul impozabil = Profitul brut – Venituri neimpozabile + Elemente similare veniturilor + Cheltuieli nedeductibile – Pierderea fiscală de recuperat din exercițiile precedente = 1.179.039,14 – 924.465,36 + 633.126,99 + 0 – 1.054.184 = = - *166.483,23 lei.*

Având în vedere faptul că acoperirea pierderii din rezerve constituie o schimbare a destinației rezervei, așa cum este prevăzută la art. 22, alin. (5) din Codul fiscal, suma de 7.714 lei constituită ca rezervă legală din profitul brut al exercițiilor precedente, precum şi surplusul realizat din rezerva din reevaluare, în sumă de 625.412,99 lei, care la momentul constituirii a fost

Scanned with OKEN Scanner

dedusă fiscal prin intermediul amortizării şi al cheltuielilor cu cedarea activelor imobilizate. trebuie incluse în veniturile impozabile. Sumele respective au fost înregistrate ca elemente similare veniturilor.

Societatea depune declarația privind impozitul pe profit până la data depunerii situațiilor financiare finale.

Bibliografie:

1. Cărpenaru D. Stanciu, *Drept comercial român*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2007;
2. Cernuşcă L., Mateş D. & al., *"Evaluarea, reorganizarea şi lichidarea entităților economice"*, Gutenberg Univers, 2011;
3. *** Legea nr. 85 din 5 aprilie 2006, privind procedura insolvenței, Monitorul Oficial nr. 359 din 21 aprilie 2006;
4. *** Legea nr. 571/22.12.2003, privind Codul fiscal, Monitorul Oficial 927/23.12.2003;
5. *** OMFP nr. 1376/17.09.2004, Monitorul Oficial nr. 1012/33.11.2004;

Scanned with OKEN Scanner

CONSIDERAȚII PRIVIND TRATAMENTUL CONTABIL ȘI FISCAL AL TRANZACȚIILOR ÎNCHEIATE ÎNTRE PERSOANE AFILIATE

Expert contabil Dumitru-Macedon Motrea
Consilier juridic Ioan Răzman

Abstract:
The transactions between related parties require the accountant's special attention, both through the accuracy of the information in the financial statements and the tax implications that it might generate.

Cuvinte cheie: *tranzacție, persoane afiliate, control, influență semnificativă, reconsiderare.*

Concept și reglementare

Standardele Internaționale de Raportare Financiară

Complexitatea relațiilor de pe piață face ca tranzacțiile încheiate între entități afiliate să reprezinte o caracteristică normală a comerțului și a mediului de afaceri. O entitate are capacitatea de a influența politicile financiare și de exploatare a altei entități prin prezența controlului, a controlului comun sau a influenței semnificative.

Faptul că părțile afiliate efectuează frecvent tranzacții care nu se încheie în mod normal între entități neafiliate poate afecta rezultatul și poziția financiare a acestora.

Cunoașterea tranzacțiilor, a soldurilor scadente și a relațiilor cu părțile afiliate poate avea influențe asupra evaluării activității unei entități și implicit asupra deciziilor utilizatorilor situațiilor financiare.

Potrivit Standardelor Internaționale de Contabilitate *o parte este afiliată unei entități dacă*:

a) direct sau indirect, prin unul sau mai mulți intermediari, partea controlează, este controlată sau se află sub controlul comun al entității; are un interes într-o entitate care îi oferă o influență semnificativă asupra entității respective; sau deține controlul comun asupra entității;

Scanned with OKEN Scanner

b) partea este o entitate asociată a entității, așa cum este definită de *IAS 28 Investiții în entitățile afiliate;*
c) partea este o asociere în participație în care entitatea este asociat;
d) partea este un membru al personalului-cheie din conducerea entității sau a societății-mamă;
e) partea este un membru apropiat al familiei oricărei persoane menționate la literele a) sau d);
f) partea este o entitate care este controlată, controlată în comun sau influențată semnificativ sau pentru care drepturile semnificative de vot într-o asemenea entitate sunt date, direct sau indirect, de orice persoană menționată la literele d) sau e);
g) partea este un plan de beneficii postangajare pentru beneficiul angajaților entității sau al oricărei entități care este parte afiliată entității.

O tranzacție cu părți afiliate reprezintă, potrivit IAS 24, un transfer de resurse, servicii sau obligații între părțile afiliate, indiferent dacă se facturează sau nu un preț.

Controlul reprezintă capacitatea de a guverna politicile financiare și de exploatare ale unei entități pentru a obține beneficii din activitățile sale.

Influența semnificativă este capacitatea de a participa la luarea deciziilor privind politicile financiare și de exploatare ale unei entități, fără exercitarea unui control asupra acestora.

Dacă există tranzacții între părțile afiliate, în situațiile financiare trebuie prezentate informații despre natura relațiilor dintre ele, precum și despre tranzacțiile și soldurile scadente, aceste informații fiind necesare pentru înțelegerea efectului asupra performanțelor și poziției financiare a entității.

Datorită influenței pe care o pot avea asupra deciziei utilizatorilor, relațiile dintre societățile-mamă și filiale trebuie prezentate în situațiile financiare, indiferent dacă între acestea au existat sau nu tranzacții.

Codul fiscal

În cadrul unei tranzacții încheiate între *persoane afiliate*, autoritățile fiscale au dreptul, potrivit art. 11, alin. (2) din Codul fiscal să ajusteze suma venitului sau a cheltuielii, oricăreia dintre persoanele afiliate implicate, astfel încât acestea să reflecte prețul de piață al bunurilor sau al serviciilor furnizate în cadrul respectivei tranzacții.

Scanned with OKEN Scanner

Conform art. 7, alin (1) din Codul fiscal, o *persoană este afiliată* cu altă persoană dacă relația dintre ele este definită de cel puțin unul dintre următoarele cazuri:

a) o persoană fizică este afiliată cu altă persoană fizică, dacă acestea sunt soț/soție sau rude până la gradul al III-lea inclusiv. Între persoanele afiliate, prețul la care se transferă bunurile corporale sau necorporale ori se prestează servicii reprezintă preț de transfer;
b) o persoană fizică este afiliată cu o persoană juridică dacă persoana fizică deține, în mod direct sau indirect, inclusiv deținerile persoanelor afiliate, minimum 25% din valoarea/ numărul titlurilor de participare sau al drepturilor de vot deținute la persoana juridică ori dacă controlează în mod efectiv persoana juridică;
c) o persoană juridică este afiliată cu altă persoană juridică dacă cel puțin:
   - prima persoană juridică deține, în mod direct sau indirect, inclusiv deținerile persoanelor afiliate, minimum 25% din valoarea/numărul titlurilor de participare sau al drepturilor de vot la cealaltă persoană juridică ori dacă controlează persoana juridică;
   - a doua persoană juridică deține, în mod direct sau indirect, inclusiv deținerile persoanelor afiliate, minimum 25% din valoarea/numărul titlurilor de participare sau al drepturilor de vot la prima persoană juridică;
   - o persoană juridică terță deține, în mod direct sau indirect, inclusiv deținerile persoanelor afiliate, minimum 25% din valoarea/numărul titlurilor de participare sau al drepturilor de vot atât la prima persoană juridică, cât şi la cea de-a doua.

În vederea stabilirii prețului de piață al tranzacțiilor încheiate între persoane afiliate se utilizează ***cea mai adecvată*** dintre următoarele metode:

- *metoda comparării prețurilor*;
- *metoda cost-plus*;
- *metoda prețului de revânzare*;
- *orice altă metodă recunoscută* în liniile directoare privind prețurile de transfer emise de Organizația pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică.

În opinia noastră, luând în considerare şi prevederile pct. 32 din Normele de aplicare a Codului fiscal, autoritatea fiscală nu poate utiliza discreționar aceste metode, ci, are obligația de a identifica şi folosi pe cea mai adecvată dintre ele, ținând cont de anumite elemente, cum sunt:

- circumstanțele cazului individual;

Scanned with OKEN Scanner

- condițiile pieței și ale activității contribuabilului;
- activitățile desfășurate efectiv de persoanele afiliate;
- disponibilitatea unor date rezultate din funcționarea efectivă a persoanelor afiliate implicate în tranzacții supuse liberei concurențe;
- gradul de precizie cu care se pot face ajustări în vederea obținerii comparabilității cu prețul de piață;
- documentația pusă la dispoziție de către contribuabil;
- metoda aleasă să fie cea mai apropiată de împrejurările în care sunt stabilite prețurile supuse liberei concurențe pe piețe comparabile din punct de vedere comercial.

- **Prezentarea metodelor utilizate pentru stabilirea prețului de piață**

a) Metoda comparării prețurilor

Pentru determinarea prețului de piață se compară tranzacția analizată cu alte tranzacții încheiate între entități independente, atunci când sunt vândute bunuri sau prestate servicii similare.

Prețul de piață reprezintă acel preț pe care l-ar fi convenit persoane independente, în condițiile existente pe piețe, comparabile din punct de vedere comercial, pentru transferul de bunuri sau de mărfuri identice ori similare, în cantități comparabile, în același punct din lanțul de producție și de distribuție și în condiții comparabile de livrare și de plată.

Pentru ca metoda să poată fi considerată ca fiind cea mai adecvată este necesar ca piața pe care se desfășoară tranzacția analizată să fie o piață funcțională.

b) Metoda cost-plus

Pentru a stabili prețul de piață al tranzacției se pornește de la costurile producătorului sau ale furnizorului de servicii, la care se adaugă o marjă de profit rezonabilă, corespunzătoare domeniului de activitate al contribuabilului.

Costurile producătorului sau ale furnizorului de servicii se determină utilizând aceeași metodă de calcul pe care persoana care face transferul își bazează și politica de stabilire a prețurilor față de persoane independente.

La stabilirea marjei de profit poate fi utilizată media obținută pe ramura de activitate, sau marja de profit realizată de entitate în tranzacții similare cu persoane independente.

c) Metoda prețului de revânzare

Utilizarea acestei metode este recomandată în situația în care cel care revinde nu majorează în mod substanțial valoarea bunurilor sau serviciilor.

Scanned with OKEN Scanner

Totuşi metoda poate fi folosită şi atunci când înainte de revânzare, bunurile mai sunt prelucrate, putându-se stabili cu acurateţe marja adecvată.

În vederea stabilirii preţului de piaţă se porneşte de la preţul la care un produs cumpărat de la o persoană afiliată este revândut unei persoane independente. Asupra *preţului de revânzare* se aplică o reducere corespunzătoare marjei brute a preţului de revânzare, ce reprezintă valoarea din care ultimul vânzător din cadrul grupului încearcă să-şi acopere costurile de vânzare şi operare şi să realizeze un profit rezonabil.

Pentru determinarea valorii *marjei preţului de revânzare* trebuie să se ţină cont de:

- factorii intervenţi în perioada de timp dintre cumpărarea iniţială şi revânzare, inclusiv cei referitori la schimbările de pe piaţă în ceea ce priveşte cheltuielile, ratele de schimb şi inflaţia;
- modificările survenite în starea şi gradul de uzură al bunurilor ce fac obiectul tranzacţiei, inclusiv influenţa uzurii morale intervenite ca urmare a progresului tehnologic dintr-un anumit domeniu;
- dreptul exclusiv al revânzătorului de a vinde anumite bunuri sau drepturi, care ar putea influenţa decizia asupra unei schimbări a marjei de preţ.

Marja preţului de revânzare a ultimului vânzător într-o tranzacţie controlată poate fi determinată prin referinţă la marja profitului de revânzare, pe care acelaşi ultim vânzător o câştigă pentru bunurile procurate şi vândute în cadrul tranzacţiilor necontrolate comparabile. De asemenea, se poate utiliza şi marja profitului ultimei vânzări realizate de o persoană independentă în cadrul unor tranzacţii necontrolate comparabile.

Preţul de piaţă se stabileşte scăzând din preţul de revânzare al produselor şi serviciilor către entităţi independente, cheltuielile de vânzare, alte cheltuieli ale contribuabilului şi o marjă de profit.

d) Alte metode recunoscute în liniile directoare privind preţurile de transfer emise de Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică.

d.1. Metoda marjei nete

Determinarea preţului de piaţă, utilizând această metodă, presupune efectuarea unei comparaţi între anumiţi indicatori financiari ai persoanelor afiliate şi aceiaşi indicatori ai persoanelor independente care activează în cadrul aceluiaşi domeniu de activitate. În acest sens se vor lua în considerare diferenţele dintre persoanele ale căror marje sunt comparabile, ţinându-se cont de factori cum sunt: competitivitatea altor contribuabili de pe piaţă şi a bunurilor echivalente, eficienţa şi strategia de management, poziţia pe piaţă, diferenţa în structura costurilor şi nivelul experienţei în afaceri.

Scanned with OKEN Scanner

Metoda implică stabilirea marjei nete a profitului, obținută de o persoană în urma uneia sau a mai multor tranzacții cu persoane afiliate, și estimarea acestei marje pe baza nivelului obținut de către aceeași persoană în tranzacții cu persoane independente sau pe baza marjei obținute în tranzacții comparabile efectuate de persoane independente.

d.2. Metoda împărțirii profitului

Metoda se utilizează atunci când tranzacțiile efectuate între persoane afiliate sunt interdependente, astfel încât nu este posibilă identificarea unor tranzacții comparabile.

În aplicarea metodei, se va estima profitul obținut de persoanele afiliate în urma uneia sau a mai multor tranzacții urmând ca acesta să fie împărțit între persoanele afiliate proporțional cu profitul care ar fi fost obținut de către persoane independente. Împărțirea profiturilor trebuie să se realizeze printr-o estimare adecvată a veniturilor realizate și a costurilor suportate în urma uneia sau a mai multor tranzacții de către fiecare persoană. Profiturile trebuie împărțite astfel încât să reflecte funcțiile efectuate, riscurile asumate și activele folosite de către fiecare dintre părți.

- **Concluzii**

Prevederile art. 11 din Codul fiscal conferă dreptul autorității fiscale de a interveni în relațiile dintre persoane private, această prerogativă fiind justificată de ocrotirea unui interes public, în ceea ce privește constituirea și colectarea impozitelor și taxelor.

Intervenția de natură administrativă, extrajudiciară a autorității fiscale prezintă similitudini cu acțiunea în constatarea simulației din dreptul comun, prin deghizare totală în ceea ce privește însăși natura juridică a actului – în ipoteza prevăzută la art. 11, alin. (1), din Codul fiscal[19], respectiv prin deghizare parțială, în ceea ce privește prețul, element esențial al actului juridic - în ipoteza prevăzută la art. 11 alin. (2).

Deși efectuarea unor operațiuni economice între persoane afiliate, pot avea ca finalitate crearea de avantaje fiscale în cadrul grupului, prin diminuarea bazei de impunere, afectându-se astfel un interes public, sancțiunea prevăzută de lege nu este nulitatea operațiunii, ci, reconsiderarea tranzacției de către autoritatea fiscală în scopul stabilirii juste a impozitelor și taxelor datorate bugetului de stat.

Intervenția autorităților fiscale în reconsiderarea tranzacțiilor încheiate între persoane afiliate se referă doar la aspectele fiscale ale respectivei

[19] La stabilirea sumei unui impozit sau a unei taxe autoritățile fiscale pot să nu ia în considerare o tranzacție care nu are un scop economic sau pot reîncadra forma unei tranzacții pentru a reflecta conținutul economic al respectivei tranzacției.

Scanned with OKEN Scanner

tranzacții, fără însă a putea aduce atingere principiului forței obligatorii a contractului, în ceea ce privește relațiile dintre părți.

Reconsiderarea efectuată de autoritățile fiscale produce efecte retroactive în ceea ce privește diferențele de impozite și taxe calculate; astfel că, pentru acestea contribuabilul datorează și eventualele obligații accesorii prevăzute de Codul de procedură fiscală.

Efectele intervenției autorității fiscale se răsfrâng și asupra celeilalte persoane afiliate implicată în tranzacție, în sensul că, potrivit pct. 22 din Normele Metodologice de aplicare a Codului fiscal, reconsiderarea evidențelor se efectuează și la aceasta. Deși o enunță cu un caracter imperativ, legislația nu prevede și modalitatea concretă, prin care se realizează această reconsiderare. În opinia noastră pentru operarea ajustării ar fi necesară emiterea unui document administrativ și celeilalte persoane afiliate.

Dacă din formularea alin. (1) al art. 11 din Codul fiscal, putem să deducem că autoritățile fiscale pot reîncadra forma unei tranzacții, inclusiv din punctul de vedere al taxei pe valoarea adăugată, formularea alin (2) nu relevă această posibilitate. Ajustarea prevăzută în al doilea aliniat se referă doar la suma venitului sau a cheltuielii oricăreia dintre persoanele afiliate, de unde tragem concluzia că aspectul vizat este doar în ceea ce privește impozitul pe profit sau venit. De altfel, o reconsiderare a prețului de transfer, doar sub aspectul taxei pe valoarea adăugată, așa cum se întâlnește în practica organelor de control, se dovedește a nu avea de foarte multe ori finalitatea propusă, respectiv aceea de atragere a unor sume suplimentare la bugetul statului, art. 159, alin (3) din Codul fiscal dând posibilitatea de a se emite facturi de corecție, ulterior controlului fiscal, care generează un drept de deducere a taxei înscrise în acestea.

Un aspect care ar putea isca anumite controverse îl reprezintă măsura în care entitățile plătitoare de impozit pe venitul microîntreprinderilor, ale căror venituri în urma ajustării depășesc plafonul pentru încadrarea în această categorie, ar putea fi reîncadrate ca plătitori de impozit pe profit.

De asemenea, având în vedere prevederile art. 76 alin (1) din Legea 85/2006, privind procedura insolvenței, care sancționează cu decăderea creditorului de a-și recupera o creanță anterioară deschiderii procedurii, nedeclarată în termenul prevăzut de lege, din punctul nostru de vedere, pot exista controverse asupra tratamentului creanței fiscale suplimentar stabilite în sarcina unei persoane asupra căreia a fost deschisă procedura insolvenței, anterior controlului fiscal.

Înregistrarea în contabilitate a diferențelor de impozite și taxe, rezultate din ajustare și stabilite prin actul administrativ fiscal, se efectuează

Scanned with OKEN Scanner

potrivit politicilor contabile aprobate de conducerea entității, în funcție de pragul de semnificație stabilit în acestea, pe seama rezultatului reportat sau prin afectarea contului de profit și pierdere a perioadei curente.

Pentru utilizatorii situațiilor financiare este importantă, prezentarea detaliată a relațiilor și tranzacțiilor derulate cu persoanele afiliate, precum și a efectelor acestora asupra poziției financiare și a performanțelor entității, prin prisma influenței pe care aceste informații o pot avea asupra luării deciziilor.

Bibliografie:

1. **Baias Flavius,** *Simulația – studiu de doctrină și jurisprudență,* Editura Rosetti, București, 2003;
2. **Mateș Dorel** (coordonator), *Contabilitatea evenimentelor și tranzacțiilor între standarde, directive și reglementări fiscale,* Ed. Mirton, Timișoara 2009;
3. *** Standardele Internaționale de Raportare Financiară, Editura CECCAR, București 2009;
4. *** OMFP nr. 3055/29.10.2009, pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene, Monitorul Oficial nr. 766/10.11.2009;
5. *** Legea nr. 571/22.12.2003, privind Codul fiscal, Monitorul Oficial 927/23.12.2003;
6. *** H.G. 44/2004, pentru aprobarea Normelor Metodologice de aplicare a Legii 571/2003, privind Codul fiscal, M. Of. 112 din 06.02.2004;

Scanned with OKEN Scanner

COSTUL CAPITALULUI ŞI BILANŢUL ECONOMIC ÎN ESTIMAREA VALORII ÎNTREPRINDERII

Ec. Păşcoi Claudia,
Ec. Micle Nicolae

Abstract:
Although the data from the balance sheet are the base in the estimate of an enterprise value, these, which are above mentioned. The economic balance sheet, by its format and its content, completes the weaknesses of the balance sheet prepared under GAAP. Alongside the economic balance sheet information, in the value enterprise estimation equation, the cost of capital has a particular importance. Its calculation requires a special effort from evaluators.

Cuvinte cheie: *bilanț contabil, bilanț economic, costul capitalului, valoare justă*

1. Bilanțul economic şi bilanțul contabil

Bilanțul contabil prezintă activele, datoriile şi capitalurile proprii ale unei firme. Dacă fiecare activ şi pasiv economic ar fi recunoscute în bilanț şi ar apărea la valoarea lor justă, atunci capitalurile proprii ar reprezenta, de asemenea, valoarea justă, sau suma care ar trebui să fie plătită pentru capitalul firmei. Cu toate acestea, bilanțul contabil nu recunoaşte toate activele şi pasivele economice, iar pe unele dintre acestea nu le evaluează la valoarea justă. Aceasta înseamnă ca valoarea capitalului conform bilanțului contabil nu este valoarea justă.

Bilanțul economic este situația care ne arată valoarea justă estimată a tuturor elementelor care reprezintă active sau pasive economice pentru entitate, precum şi valoarea implicită a capitalurilor firmei. Bilanțul economic al unei companii ne oferă date pentru a evalua indirect valoarea capitalurilor, prin determinarea valorilor celorlalte componente ale bilanțului economic. Bilanț economic este diferit de un bilanțul contabil, prin următoarele aspecte importante:

a) elementele bilanțului economic sunt clasificate diferit comparativ cu cele clasificate conform normelor bilanțului contabil.

Elementele bilanțului economic sunt clasificate conform corelării acestora cu activitățile de bază ale firmei, activelor nete non-operaționale, creanțele, alte datorii legate de capital, sau creanțe uzuale de capital şi nu pe

Scanned with OKEN Scanner

baza stabilirii dacă elementele sunt active sau pasive, sau dacă sunt pe termen scurt sau pe termene lung.

Activele de bază reprezintă activele şi pasivele de bază care nu pot fi separate unele de altele fără a fi afectată abilitatea entității de a genera numerar. De exemplu, o societate are creanțe de încasat din vânzările sale de credit, inventar, fabricare a echipamnetelor, brevete, expertiză tehnică, utilizarea pământului şi clădirilor în cadrul operațiunilor sale de afaceri. Toate acestea sunt active economice legate de activitățile de bază ale companiei. Nici unul dintre aceste elemente nu poate fi eliminat fără a fi afectată capacitatea de operare a companiei. Similar, creanțele de achitat ale unei companii, taxele de plătit şi veniturile neîncasate sunt (datorii) pasive legate de activitățile de bază. Atâta timp cât compania are o preocupare continuă, aceste active şi pasive au valoare deoarece sunt legate de activitățile de bază ale companiei.

Se estimează valoarea totală a activelor de bază şi nu valoarea fiecărui element în parte, folosind un model de evaluare. Pentru a demonstra de ce am făcut această alegere să ne gândim la valoarea unei maşini. Când evaluăm o maşină, nu adăugăm valoarea cauciucurilor, parbrizelor şi a altor părți. În schimb, determinăm valoarea totală pe baza abilității acesteia de a asigura fiabilitatea transportului. De exemplu, cauciucurile, au valoare deoarece sunt necesare la funcționarea maşinii, nu pentru că ar avea ele o anumită valoare. Presupunând că maşina funcționează, aceasta este o preocupare continuă, iar valoarea acesteia este o combinație a acestor elemente şi a ceea ce pot acestea să facă împreună. Această valoare este diferită față de valoarea care am obține-o dacă am vinde aceste părți bucată cu bucată. Activele de bază ale unei companii sunt evaluate în acelaşi mod. Valoarea activelor de bază nu reprezintă suma fiecărui activ şi pasiv, ci valoarea totală creată de aceste active şi pasive. Activitățile de bază generează flux de numerar

Activele şi pasivele care nu sunt parte integrantă a activităților de bază ale unei companii se numesc active nete non-operaționale. În general, o companie ar putea separa activele nete non-operaționale de restul activităților fără efecte adverse. Exemple de active non-operaționale sunt: titlurile de valoare negociabile, investițiile în alte companii, joint ventures (afacerile în comun), numerarul adițional cantității necesare operării activității, terenurile ce nu sunt utilizate în operțiunile de afaceri etc. Dacă Intel are teren disponibil care nu îl foloseşte în operațiunile de afaceri, poate vinde acest teren fără să afecteze fluxul de numerar generat de activitățile de bază. Exemple de pasive non-operaționale includ: contrângeri ale politicilor de

Scanned with OKEN Scanner

mediu, care ar putea fi prezente în cazul producătorilor de substanțe chimice, procese referitoare la calitatea produselor, etc. Deşi pasivele non-operaționale ar putea să apară în urma activității companiei, pasivele nu sunt parte integrantă a proceselor operaționale.

În general putem evalua un activ sau un pasiv non-operațional prin apreciere, făcând o evaluarea separată a fluxului de numerar, sau observând valoarea de piață. De exemplu, în funcție de accesul nostru la informații, putem estima valoarea terenurilor adiționale ale unei companii prin apreciere, sau prin analiza fluxului de numerar actualizat al veniturilor generate din închirieri. Activele nete non-operaționale generează flux de numerar non-operaționale.

Datoriile pretinse sunt datoriile pe care o entitate le are față de cei care i-au împrumutat bani. Acestea includ datoriile pe termen lung, contractele de leasing, datoriile pe termen scurt, scadențele curente ale datoriilor pe termen lung şi dobânzile de plătit. Datoriile pretense generază datorii cu serviciile.

Alte crențe legate de capital includ toate creanțele aupra activelor firmei care nu sunt acțiuni ordinare şi care nu sunt incluse în activitățile de bază, activele nete non-operaționale sau creanțe. Acestea cuprind în general, acțiuni preferențiale, posibilitatea angajaților de a achiziționa acțiuni, garanții şi participația acționarilor individuali. După cum se procedează cu activele nete non-operaționale, datoriilele şi alte datorii legate de capital pot fi evaluate analizându-le separat sau observând valoarea pieței. Alte crențe legate de capital generează alte fluxuri de numerar.

Acțiunile ordinare sunt creanțele față de acționari. Aceasta înseamnă că aceste acțiuni cuprind valoarea firmei după achitarea tuturor celorlalte creanțe. Acțiunile ordinare generează dividende.

b) bilanțul economic include toate elementele care sunt conceptual active sau passive, neexistând teste de verificare ale acestora, cum sunt cele pentru identificarea elementelor componente ale bilanțului econimic.

A doua diferență între bilanțul contabil şi bilanțul economic este aceea că bilanțul economic include toate elementele care conceptual sunt active şi pasive. Aceste active şi pasive nu trebuie îndeplinească testul de recunoaştere conform normelor de întocmire ale bilanțului contabil. Orice ar putea afecta prețul pe care sunteți dispuşi să îl plătiți pentru entitate este o componentă a bilanțului financiar. Trei dintre dintre elementele cele cunoscute ale bilanțului economic care nu sunt recunoscute în bilanțul contabil sunt: activ neprevăzut, angajamente neprevăzute (pasiv exigibil) şi opțiunea angajaților de a achiziționa acțiuni.

Scanned with OKEN Scanner

Activul neprevăzut poate fi venitul aşteptat în urma unui proces. Deşi firmele nu pot recunoaşte aceste sume într-un bilanț contabil, ele ar fi incluse într-un bilanț economic deoarece veniturile neîncasate afectează suma care am fi dispuşi să o platim pentru o entitate. Similar, angajamentele neprevăzute, cum ar fi potențialele plăți pentru litigii, nu sunt recunoscute decât dacă aceste plăți sunt suficient de probabile şi dacă sunt estimate rezonabil. Cu toate acestea, chiar şi potențialele plăți care nu îndeplinesc cerințele de recunoaştere în bilanțul contabil afectează valoarea firmei şi trebuie incluse în bilanțul economic.

Importanța activului şi angajamentelor neprevăzute are importanță şi asupra valorii acțiunilor companiilor listate, cum ar fi exemplul prețului acțiunilor Microsoft datorită proceselor de antitrust desfăşurate.

În majoritatea cazurilor, normele contabile nu solicită firmelor să recunoască şi să aplice opțiunea angajaților de a achiziționa acțiuni. În orice caz, aceste opțiuni reprezintă o obligație a firmei şi, de aceea, trebuie incluse într-o evaluare, prin urmare şi în bilanțul economic.

c) bilanțul economic foloseşte valoarea justă a tuturor elementelor.

A treia diferență este aceea că în bilanțul economic prezentăm toate sumele la valoarea justă, şi nu folosind diverse metode de măsurare prezente în bilanțul contabil. În acest articol folosim termenul de valoare justă pentru a exprima adevărata valoare a unui element de activ sau de pasiv. În bilanțul economic, activitățile de bază vor fi înregistrate la valoarea lor justă estimată cu ajutorul unui model de evaluare, şi nu însumând valorile contabile ale elementelor de activ şi de pasiv. Există posibilitatea ca diferența între valoarea justă a unei activități de bază şi valoarea sa contabilă să fie foarte mare. Pentru anumite elemente ale bilanțului economic folosim o valoare de piață stabilită, pe baza faptului că prețurile de pe piață ale bunurilor sunt corecte. Există posibilitatea să folosim valoarea de pe piață pentru a evalua investiția de capital într-o altă entitate. De exemplu, compania X deține acțiuni la compania Y Amazon.com deține acțiuni la drugstore.com. Am putea estima valoarea acestui activ non-operațional analizând valoarea de piață a acțiunilor drugstore.com.

2. Rolul costului capitalului în estimarea valorii unei afaceri

Pentru estimarea valorii unei afaceri, în funcție de modelul de calcul ales, fluxurile de numerar estimate pe baza bilanțului economic vor fi actualizate la o rată de actualizare care este de fapt rata de rentabilitate

Scanned with OKEN Scanner

aşteptată suficientă pentru a recompensa furnizorii de capital relevanți, rată care exprimă costul capitalului, mai apoi, în funcție de modelul de calcul ales vor fi combinate pentru estimarea valorii întreprinderii.

Există 5 modele importante de estimare a valorii unei întreprinderi: modelul fluxului de dividende ordinare, modelul fluxurilor de capital, modelul fluxului de numerar actualizat, modelul venitului rezidual şi modelul valorii curente ajustate. Dintrea acestea, cel mai fercvent utilizat în practică este modelul fluxului de numerar actualizat.

Modelul fluxului de numarar actualizat este unul dintre cele mai folosite modele în practică. În cadrul modelului fluxului de numerar actualizat, fluxul de numerar actualizat este singurul flux pe care îl evaluăm. Calculăm valoarea actuală a fluxului de numerar actualizat al entității ca medie ponderată a costului de capital, care însumează costurile entității, datorii şi capital. Această operație ne oferă valoarea activităților de bază. Am adăugat valoarea justă a activelor nete non-operaționale la valoarea activităților de bază şi am scăzut valoarea justă a datoriilor şi a altor datorii de capital pentru a ajunge la valoarea de capital. Folosind relația de mai jos şi substituind valoarea curentă a fluxului de numerar actualizat cu valoarea activităților de bază, rezultată modelul fluxului de numerar actualizat.

ACTORD = PV (FND) + NONOP – DATP - ACCP

Pentru a explica mai bine rolul ratei de actualizare, luăm ca exemplu situația în care valoarea întreprinderii va fi estimată prin aplicarea modelului fluxului de numerar actualizat. În cadrul acestui model furnizorii de capital sunt acționarii şi debitorii, iar rata de actualizare utilizată va fi costul mediu ponderat al capitalului.

$V_{cap} = \frac{F}{c}$, unde "*F*" este fluxul viitor anual considerat, iar "*c*" rata de capitalizare.

Atât fluxul viitor anual considerat cât şi rata de capitalizare sunt puternic influențate de diagnosticul financiar contabil.

Rata de capitalizare, "c", este o rată de transformare în valoare actuală, la data evaluării, a unui singur flux de venit viitor, presupus a se obține la perpetuitate, aferent unei investiții generatoare de venituri economice.

Rata de actualizare/capitalizare exprimă de fapt costul capitalului investit într-o întreprindere. Dacă urmărim estimarea valorii întregii

Scanned with OKEN Scanner

întreprinderi, rata de actualizare va reflecta costul mediu ponderat al capitalului investit. Costul mediu ponderat al capitalului este dat de costul aferent fiecărei categorii de capital.

Costul mediu ponderat al capitalului poate fi redat prin relația:

$$c_{MPC} = c_{AO}\frac{C_{AO}}{CI} + c\frac{C_{AP}}{CI} + c_{DF}\frac{DF}{CI}(1-T), \text{ unde:}$$

CI este capitalul investit (capitalul permanent), C_{AO} - capitalul aferent acțiunilor ordinare, C_{AP} - capitalul aferent acțiunilor preferențiale și DF – datorii financiare (capitalul împrumutat pe termen mediu și lung), c_{AO} este costul aferent actiunilor ordinare, c_{AP} este costul aferent actiunilor preferentiale, c_{DF} este costul capitalului împrumutat pe termen mediu și lung prin credit bancare sau obligatar, T este rata impozitului pe profit.

Dacă costul capitalului aferent actiunilor preferentiale poate fi calculat usor ca raport intre dividendul aferent actiunilor preferentiale si pretul actiunilor preferentiale, iar costul capitalului imprumutat este dat de costul creditului bancar sau împrumuturilor obligatare contarctate pe termen lung, estimarea costul capitalului aferent acțiunilor ordinare ridică probleme sensibile.

Potrivit modelului de construcție în trepte, cel mai adecvat pentru piața de capital din România, piață insuficient de lichidă, cu istoric scurt și nerelevant și eficiență scăzută:

c_{AO}=Rata de bază fără risc + Rata care cuantifică riscurile suplimentare

Rata de bază fără risc se ia la nivelul ratei deflatate a titlurilor și obligațiunilor emise de stat (în practică, pentru piața românească de capital se consultă www.bvb.ro).

Rata care cuantifică riscurile suplimentare poate fi estimată astfel:

- Riscul de sector
- Riscul specific, de întreprindere

Riscul de sector se estimează în cadrul analizei mediului extern. Utilitatea diagnosticul financiar-contabil se face remarcată în cadrul estimării riscului specific, de întreprindere.

Un mod de compunere a riscul specific de întreprindere poate fi următorul, apreciat de autori ca fiind unul dintre cele mai complexe și mai potrivite pentru societățile românești:

- Riscul de afacere (economic sau de exploatare) care consideră ca elemente:

Scanned with OKEN Scanner

- ❖ Riscul de previziune (dat de volatilitatea istorica şi previzionată a vânzărilor şi preţurilor de achiziţie cu efecte în volatilitatea rentabilităţilor aşteptate)
- ❖ Levierul operaţional şi pragul de rentabilitate al vânzărilor
- ❖ Riscul de lichiditate al titlurilor întreprinderii
- ❖ Riscul legat de mărimea afacerii
- ❖ Riscul legat de calitatea managemantului, personalului, colaboratorilor
- ❖ Riscul dat de calitatea activelor
- ❖ Alte tipuri relevante de risc de afacere în cazul analizat

▪ Riscul financiar:

- ❖ Efectul de levier financiar
- ❖ Analiza riscului de faliment: prin intermediul calculului levierului general sau prin metoda scorurilor

Bibliografie

1. **Manaţe Daniel,** Diagnosticul şi evaluarea întreprinderilor cotate şi necotate, Biblioteca ANEVAR, 2002
2. **Soffer Leonard, Soffer Robin,** Financial Statement Analysis: a valuation approach, Pearson Education, 2003
3. **Stan V.Sorin,** Evaluarea Întreprinderii, Ediţia a II-a revizută, IROVAL Bucureşti, 2006
4. **Corpul Experţilor Contabili Şi Contabili Autorizaţi Din România, International Accounting Standards Board,** Standardele Internaţionale de Raportare Financiară (IFRSs),încluzând Standardele Internaţionale de Contabilitate (IASs) şi Interpretările lor la 1 ianuarie 2007, pg. 809
5. **Comitetul Pentru Standarde Internaţionale de Evaluare,** Standardele Internaţionala de Evaluare, Ediţia a opta, 2007, pg.238

Scanned with OKEN Scanner

CONSIDERAȚII PRIVIND ACTELE EMISE DE CĂTRE ORGANELE ABILITATE ALE MINISTERULUI FINANȚELOR PUBLICE PE PROBLEMATICA INSPECȚIEI FISCALE

Inspector asistent AIF drd. Popa Nelu

Abstract:
Throughout this article we are presenting, in an enlightening manner, the informations on the documents signed by the authorized bodies regarding the tax inspection's theme, which we consider that the entire mass of economic agents is interested in them.

Cuvinte cheie: *Activitatea de Inspecție Fiscală; Raport de inspecție fiscală; Proces verbal; Proces verbal de constatare și sancționare a contravențiilor*

Sfera Inspecției Fiscale

Inspecția fiscală are ca obiect verificarea legalității și conformității declarațiilor fiscale, corectitudinii și exactității îndeplinirii obligațiilor de către contribuabili, respectării prevederilor legislației fiscale și contabile, verificarea sau stabilirea, după caz, a bazelor de impunere, stabilirea diferențelor obligațiilor de plată și a accesorilor aferente acestora.

Inspecția fiscală are următoarele atribuții:

a) constatarea și investigarea fiscală a tuturor actelor și faptelor rezultând din activitatea contribuabilului supus inspecției sau altor persoane privind legalitatea și conformitatea declarațiilor fiscale, corectitudinea și exactitatea îndeplinirii obligațiilor fiscale, în vederea descoperirii de elemente noi relevante pentru aplicarea legii fiscale;

b) analiza și evaluarea informațiilor fiscale, în vederea confruntării declarațiilor fiscale cu informațiile proprii sau din alte surse;

c) sancționarea potrivit legii a faptelor constatate și dispunerea de măsuri pentru prevenirea și combaterea abaterilor de la prevederile legislației fiscale.

În vederea ducerii la îndeplinire a atribuțiilor prevăzute mai sus organul de inspecție fiscală va proceda la:

a) examinarea documentelor aflate în dosarul fiscal al contribuabilului;

Scanned with OKEN Scanner

b) verificarea concordanței dintre datele din declarațiile fiscale cu cele din evidența contabilă a contribuabilului;

c) discutarea constatărilor şi solicitarea de explicații scrise de la reprezentanții legali ai contribuabililor sau împuterniciți ai acestora după caz;

d) solicitarea de informații de la terți;

e) stabilirea corectă a bazei de impunere, a diferențelor datorate în plus sau în minus, după caz față de creanța fiscală declarată şi/sau stabilită, după caz la momentul începerii inspecției fiscale;

f) stabilirea de diferențe de obligații fiscale de plată, precum şi a obligațiilor fiscale accesorii aferente acestora;

g) verificarea locurilor unde se realizează activități generatoare de venituri impozabile;

h) dispunerea măsurilor asiguratorii în condițiile legii;

i) efectuarea de investigații fiscale potrivit legislației în vigoare;

j) aplicarea de sancțiuni potrivit prevederilor legale;

k) aplicarea de sigilii asupra bunurilor, întocmind în acest sens proces – verbal.

În principal este important să reținem că indiferent de structura verificării întocmirea actelor, prin care se atestă modalitatea concretă de realizare a lor, aceasta intervine ulterior operațiunii în cauză.

Actele încheiate de către organele de inspecție fiscală

Vom trece în revistă, în continuare, actele încheiate de către organele de inspecție fiscală precum şi pe cele prin care se asigură materializarea constatărilor privind efectuarea inspecției fiscale. Prin ce se deosebesc acestea şi care este utilitatea asociată lor în gestiunea organului fiscal competent dar şi în a contribuabilului încercăm să scoatem în evidență în cele ce urmează.

Pentru început ne îndreptăm atenția către acțiunile de verificare ale **organelor de inspecție fiscală** şi, implicit, asupra actelor pe care le emit urmare a efectuării lor.

Urmare a acțiunilor de verificare efectuate organele de inspecție fiscală întocmesc următoarele acte:

I. <u>Raportul de inspecție fiscală</u> se întocmeşte de către echipa de inspecție fiscală în scopul consemnării constatărilor, urmare a verificării, care poate fi generală ori parțială, indiferent daca s-au stabilit sau nu diferențe de obligații fiscale suplimentare. Pentru a facilita accesibilitatea la

Scanned with OKEN Scanner

informația conținută, prin Ordinul Președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală nr. 1181/23.08.2007 privind modelul și conținutul Raportului de inspecție fiscală, publicat în Monitorul Oficial nr. 611/04.09.2007, s-a aprobat structura documentului la care ne referim.

Potrivit dispozițiilor acestuia, în Raportul de inspecție fiscală, informațiile și constatările rezultate se cuprind pe capitole, în funcție de structura lor, astfel: Capitolul I: *Date despre inspecția fiscală;* Capitolul II: *Date despre contribuabil*; Capitolul III: *Constatări fiscale*, unde se prezintă pentru fiecare obligație fiscală verificată informații referitoare la aceasta, obiective minimale avute în vedere, baza de impunere, aspecte privind soluționarea decontului de taxă pe valoarea adăugată cu opțiune de rambursare, după caz; Capitolul IV: *Alte constatări*, secțiune unde se consemnează elementele care se referă la organizarea și conducerea evidenței contabile, inclusiv elemente de utilizare și ținere a registrelor; Capitolul V: *Discuția finală* cu persona verificată (contribuabil), capitol în care se prezintă sinteza punctului de vedere al acesteia, precum și concluziile asupra analizei lui; Capitolul VI: *Sinteza constatărilor inspecției fiscale*; Capitolul VII: *Anexe.*

Raportul de inspecție fiscală se semnează de către membrii echipei de inspecție fiscală, în scop de avizare de șeful de serviciu sau de birou coordonator, fiind ulterior aprobat de către conducătorul Activității de inspecție fiscală.

Pentru a ne convinge de utilitatea atribuită documentului invocat mai sus este suficient să constatăm, faptul că, acesta reprezintă suportul informațional pe baza căruia se emit următoarele acte administrative fiscale: *decizia de impunere privind obligațiile fiscale suplimentare de plată stabilite de către inspecția fiscală; decizia privind nemodificarea bazei de impunere; dispoziția privind măsurile stabilite de către organele de inspecție fiscală*;

Subliniem faptul că Raportul de inspecție fiscală se anexează la actele administrative fiscale enunțate, astfel cum acestea se emit, în funcție de constatările puse în evidență de verificarea efectuată.

În aceeași ordine de idei interesant de reținut este și faptul că Raportul de inspecție fiscală se întocmește în trei exemplare, cu următoarele destinații: contribuabil; organ de inspecție fiscală; structura de administrare competentă, unde persoana verificată este luată în evidență în calitate de plătitor de impozite și taxe (contribuabil).

Un alt aspect demn de luat în seamă este cel potrivit căruia, în situația exercitării dreptului de contestare de către persoana supusă verificării se afirmă rolul și importanța Raportului de inspecție fiscală, atât pentru actorii

Scanned with OKEN Scanner

deja implicați, respectiv: contribuabil, organ de inspecție fiscală, cât și în ceea ce privește analiza acțiunii introduse în calea administrativă de atac, operațiune ce revine structurii competente, potrivit legii. Este evident că, Raportul de inspecție fiscală, neavând calitatea de act administrativ fiscal nu poate fi contestat. Totuși, după cum rezultă și din informațiile reliefate anterior, acesta are propria utilitate, dacă discutăm, de dreptul de contestare dar nu numai.

La acest punct al considerațiilor se impune aprofundarea problematicii luând în considerare și particularitățile Raportului de inspecție fiscală, întocmit urmare a verificărilor efectuate la persoanele fizice care desfășoară activități economice. Aceste elemente definitorii rezultă din prevederile Ordinului președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală nr.1415/11.08.2009, privind aprobarea modelului și conținutului unor documente și formulare utilizate în activitatea de inspecție fiscală la persoane fizice publicat în Monitorul Oficial nr. 591/26.08.2009 cu, modificările ulterioare.

Potrivit acestora, structura raportului de inspecție fiscală diferă de arhitectura redată anterior, specifică persoanelor juridice, numai prin modalitatea de prezentare a aspectelor constatate, impusă de natura informațională a lor, în următoarele secțiuni: Capitolul III:*Constatări privind taxa pe valoare adăugată;* Capitolul IV: *Constatări privind impozitul pe venit;* Capitolul V: *Constatări privind alte obligații fiscale datorate bugetului general consolidat.*

În concluzie, indiferent de structura informațiilor conținute, raportul de inspecție fiscală nu poate fi contestat, potrivit legii. În schimb, actele administrative fiscale care se emit în baza acestuia, astfel cum s-au reținut anterior, pot fi atacate în termenul prevăzut de lege, și anume: 30 de zile de la data comunicării lor. Acțiunea în calea administrativă de atac se depune la organul fiscal emitent al actului atacat iar acesta la rândul său adoptă măsuri în consecință, respectiv înaintează contestația organului abilitat cu instrumentarea sau procedează la soluționare, în limitele de competență conferite prin lege.

În contextul celor relatate devine oportună prezentarea, în mod succint, a actelor administrative fiscale la care s-a făcut trimitere în precedent.

Dacă ne referim la *decizia de impunere privind obligațiile fiscale suplimentare de plată stabilite de inspecția fiscală,* trebuie să reținem că reprezintă actul administrativ fiscal emis de organele de inspecție fiscală în aplicarea prevederilor legale privind stabilirea obligațiilor fiscale supli-

Scanned with OKEN Scanner

mentare de plată, precum şi pentru comunicarea modului de soluționare cu inspecția fiscală anticipată a decontului de taxă pe valoarea adăugată cu sume negative cu opțiune de rambursare. Aşadar, se afirmă un rol aparte al documentului invocat, respectiv decizia de rambursare a taxei pe valoare adăugată, în cazul inspecțiilor fiscale anticipate efectuate pentru soluționarea deconturilor cu sume negative de taxă pe valoare adăugată cu opțiune de rambursare, urmare cărora se stabilesc diferențe în comparație cu suma solicitată.

La rândul său, *decizia privind nemodificarea bazei de impunere,* în calitate de act administrativ fiscal, se întocmeşte de către organul de inspecție fiscală la finalizarea unei inspecții fiscale generale sau parțiale, numai în cazul în care se constată faptul că, obligațiile fiscale supuse verificării au fost corect determinate, în sensul că baza de impunere nu se modifică.

Cu privire la *dispoziția privind măsurile stabilite de organele de inspecție fiscală* este important a se menționa faptul că, în calitate de act administrativ fiscal, se emite de organul abilitat în aplicarea prevederilor legale privind obligativitatea contribuabililor de a îndeplini măsurile stabilite. Documentul în cauză intervine atunci când urmare a finalizării unei inspecții fiscale generale sau parțiale cu „Raport de inspecție fiscală" sau cu „Proces-verbal", organele de inspecție fiscală stabilesc măsuri în sarcina contribuabililor.

II. Procesul-verbal reprezintă actul de control care se întocmeşte de către organele de inspecție fiscală numai în cazul controlului inopinat, încrucişat, în situația efectuării, în condițiile legii, a unei cercetări la fața locului sau pentru consemnarea unor fapte, în timpul inspecției fiscale, care pot întruni elementele constitutive ale unei infracțiuni. În plus, mai reținem că, nu are drept rezultat întocmirea unei decizii de impunere. Cât priveşte dispoziția normativă, trebuie cunoscut că aceasta este dată de Ordinul Ministrului Finanțelor Publice nr. 1304/01.09.2004 privind modelul şi conținutul formularelor şi documentelor utilizate în activitatea de inspecție fiscală, publicat în Monitorul Oficial nr. 828/08.09.2004, cu modificările şi completările ulterioare.

Demn de menționat este faptul că, în procesul-verbal, constatările se prezintă clar şi concis, fără detalieri inutile, astfel încât să rezulte motivul de fapt şi temeiul de drept, pe care acestea se fundamentează. În condițiile în care prin lege se prevede, atunci în procesul-verbal se nominalizează şi persoanele responsabile de faptele constatate. Nu în ultimul rând, se procedează şi la înscrierea măsurilor operative dispuse contribuabilului pentru respectarea prevederilor legale în materie.

Scanned with OKEN Scanner

De asemenea, apreciem că se justifică să amintim că sunt situații în care, în cuprinsului actului la care ne referim, se prezintă în sinteză şi punctul de vedere al reprezentantului legal al contribuabilului sau al persoanei împuternicite, față de constatările organului de inspecție fiscală, numai atunci când aceasta are o opinie contrară şi o aduce la cunoştință în scris în timpul controlului. La rândul lor, organele de inspecție fiscală au obligația de a analiza cu obiectivitate punctul de vedere al contribuabilului şi, în funcție de concluzii, să înscrie în procesul-verbal argumentele, care au rolul de a combate fiecare de aspectele de care a luat act în scris, inclusiv în raport cu prevederile legale în domeniu şi cu fundamentarea bazată pe informațiile identificate, consemnate şi considerate.

În altă ordine de idei, merită să amintim că, în cazul controlului inopinat, încrucişat sau atunci când se realizează o cercetare la fața locului, în procesul-verbal se include şi propunerea de a se programa efectuarea unei inspecții fiscale parțiale sau generale la contribuabilul verificat.

Actul în cauză se încheie în cel puțin trei exemplare distribuite astfel: la organul de inspecție fiscală care a efectuat verificarea; la organul fiscal în a cărui rază teritorială se află domiciliul fiscal al contribuabilului; pentru contribuabil. Atunci când verificarea s-a solicitat de către un organ abilitat al statului, numărul de exemplare ale procesului-verbal se majorează cu încă unul, destinat acestuia.

Dacă ne referim la procesul-verbal de cercetare la fața locului, solicitat de organul competent de soluționare a contestațiilor, este important să reținem că, prin intermediul acestuia, organul de inspecție fiscală are posibilitatea de a lămuri aspectele învederate în acțiunea în calea administrativă de atac, iar prin conexarea lui să se asigure o instrumentare fundamentată a contestației. Într-o atare situație şi contribuabilul trebuie să manifeste interes în lămurirea aspectelor respective, dată fiind natura solicitării sale. Important a se reține este că prin acesta nu se pot stabili obligații fiscale, iar împotriva lui nu se exercită calea administrativă de atac, rolul îndeplinit fiind acela de completare a contestației aflată în procedura de soluționare.

III. O abordare completă a problematicii reclamă aducerea în planul informațional conturat a unui ultim act respectiv **Procesul-verbal de constatare şi sancționare a contravențiilor** utilizat la nivelul inspecției fiscale. Este documentul care se încheie atât de organele de inspecție fiscală cât şi de cele abilitate pe linia controlului financiar, atunci când faptele constatate sunt sancționate contravențional prin lege.

Legat de actul în speță trebuie reținut că, împotriva acestuia se poate face plângere în termen de 15 zile de la data înmânării sau comunicării, în conformitate cu prevederile Ordonanței Guvernului nr.2/12.07.2001 privind

Scanned with OKEN Scanner

regimul juridic al contravenţiilor (M.O. 410/25.07.2001) cu modificările şi completările ulterioare. Plângerea se depune la Judecătoria în a cărei circumscripţii a fost săvârşită contravenţia şi va fi însoţită de o copie a procesului verbal de constatate şi sancţionare a contravenţiilor precum şi de alte acte doveditoare în susţinere.

Actele încheiate de alte organe abilitate ale Ministerului Finanţelor Publice

O dezvoltare echilibrată, amănunţită şi completă a subiectului ne obligă să includem în perimetrul aspectelor de interes şi pe cele privind actele emise de către organele de control financiar cât şi cele privind realizarea supravegherii şi controlului vamal ulterior.

La rândul lor, **organele de control financiar,** urmare a acţiunilor de verificare efectuate, întocmesc următoarele acte: *Proces verbal de control financiar; Proces verbal intermediar; Notă de constatare; Notă unilaterală; Notă de prezentare,* potrivit cadrului legal aplicabil, respectiv Ordinul ministrului finanţelor publice nr. 889/24.06.2005 privind aprobarea normelor metodologice pentru aparatul de control financiar al statului din cadrul Ministerului Finanţelor Publice. (M.O. 604/13.07.2005) cu modificările ulterioare.

În atare scop am identificat faptul că, **organele de control din cadrul direcţiilor regionale pentru accize şi operaţiuni vamale, inclusiv de la nivelul birourilor vamale şi a punctelor vamale** întocmesc, urmare a acţiunilor de verificare efectuate următoarele acte de control: *Proces verbal de control; Proces verbal intermediar; Proces verbal de constatare şi sancţionare a contravenţiilor; Notă de constatare; Notă unilaterală; Notă de prezentare; Decizie pentru regularizarea situaţiei.*

Dat fiind faptul că, informaţiile pe care le conţin actele de control enunţate anterior, prin natura lor sunt cu preponderenţă similare celor reliefate în precedent nu ne oprim în prezentul material pentru a oglindi elementele distinctive care există de la caz la caz.

Concluzie

În contextul acestor consideraţii prin prezentarea şi structurarea informaţiilor reţinute, am încercat să asigurăm o imagine de ansamblu privind problematica actelor emise de organele de inspecţie fiscală atât din perspectiva contribuabililor, cât şi din cea a organelor abilitate, potrivit legii.

Scanned with OKEN Scanner

Nu în ultimul rând, privind contribuabilii, putem afirma că numai printr-o suficientă cunoaştere a actelor nominalizate în precedent, îndeosebi a utilității lor, aceştia sunt în măsură să identifice ce vor întreprinde pe mai departe, dacă avem în vedere faptul că unele dintre ele pot fi atacate, în condițiile legii, iar altele prin conținutul lor informațional asigură fundamentarea pentru adoptarea deciziilor care vor putea fi contestate.

În concluzie, considerăm că nu putem evalua corect ceea ce, în prealabil nu cunoaştem, motiv pentru care am pregătit prezentul material, cu intenția de a selecta şi reliefa aspectele de interes privind principalele acte emise de organele de inspecție fiscală, precum şi a utilității lor la nivelul contribuabililor vizați.

Bibliografie

1. **** OG 92/2003 Codul de procedură fiscală cu normele metodologice, Editura C.H.Beck Bucureşti 2010
2 **** OG 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, M. OF. 410/25.07.2001
3 **** OMFP 1304/2004 privind modelul şi conținutul formularelor şi documentelor utilizate îna Activitatea de Inspecție Fiscală, M.OF 828/08.09.2004
4 **** OMFP 889/2005 – Normele metodologice pentru aparatul de control financiar al statului din cadrul MFP, M.OF 604/13.07.2005
5 **** OPANAF 1415/2009 privind aprobarea modelului şi conținutul unor documente şi formulare utilizate în Activitatea de Inspecție Fiscală la persoane fizice, M. OF 591/26.08.2009
6 **** OPANAF 1881/2007 privind modelul şi conținutul Raportului de Inspecție Fiscală, M. OF 611/04.09.2007

Scanned with OKEN Scanner

MEDIATOR, EXPERT CONTABIL, EXPERTIZA CONTABILA

Ec. Serb Doina Mona

Abstract:
The paper present the mediator role of the accounting professional between different parts involved in the decision making process of any economic system.

***Cuvinte cheie**: mediator, expert contabil, expertiza contabila.*

Ce este un mediator: este o persoana care face un act de mediatie sau de mijlocire, este o terta persoana, adica nu ia parte la incheierea unui act juridic sau la un litigiu nici direct, nici prin reprezentare si fata de care actul juridic ori hotarirea pronuntata in cauza nu produce efecte, astfel mediatori, pe parcursul dezvotarii istoriei umane, au fost identificati ca fiind: medium, conciliator, interlocutor.

Mediatorul si medierea sunt strins legate de comunicare intro era tot mai mult dominata de puterea politica, economica, financiara. Mediatorii prin vechimea in aceasta activitate string o mare practica si o consolideaza ca si o activitate independenta, de sine statatoare cu legi si reguli bine definite.

Mediatorul prin activitatea de mediere ajunge sa controleze relatiile conflictuale de diferite tipuri. Starea conflituala dintre parti reprezinta o neintelegere, ciocnire de interese, dezacord, antagonism,cearta. Mediarea si mediatorul au existat de la inceputul omenirii, de cind oamenii si-au organizat viața in grupuri, care aveau si un lider care la rindul sau era ajutat si de o persoana inteleapta, care avea rolul de a interveni atunci cind aparea o stare conflictuala sau ii era solitata opinia sau sfatul despre o anumita problema.

Atunci cind a apărut si statul ca si organizatie politica a societatii, impartite pe clase sociale prin care sa asigure conducerea unei comunitatii umane aflate pe un teritoriu determinat, rolul de mediator a fost preluat si de stat prin institutii desemnate in acest sens. Actiunea de mediere indeplinita de catre stat se numeste arbitraj. Acesta actiune la rindul sau datorita dezvoltării tot mai accentuata a societatii devine tot mai greoaie, costisitoare, cronofaga, anevoioasa, moment in care rolul mediatorilor este tot mai necesara si se impune tot mai mult în viatța sociala si o putem considera ca si un progres al dezvoltarii societatii.

Scanned with OKEN Scanner

Lumea printro astfel de actiune perimte partilor sa adopte in mod liber, propriile decizii fundamentate pe opinia unei a treia parti care este independenta, neutra, impartiala atunci cind ele insele nu au fost in stare sa-si rezolve propriile conflicte in care sunt implicare si pot transforma conflictul intro intelegere.

Mediarea poate fi în acelasi timp o profesie si o arta.

Mediatorul ajuta partile sa-si evalueze pozitiile in cadrul conflictului, poate genera optiuni, identifica posibile variante de remediere a starii, alegind intre optiunile generate si formulate pornind de la faptul ca fiecare parte implicata are un punct de vedere diferit de al celuilalt, de aici si starea de conflict adincită de lipsa de comunicare coerenta care sa duca la o stare de normalitate.

Punctele de vedere diferite ale partilor, lipsa comunicarii coerente care sa atenueze conflictul, poate duce la un numar extrem de mare de procese juridice ce sunt pe rolul instantelor judecătoresti si finalizate cu hotariri, care mai departe nu pot multumi ce cele mai multe ori partile conflituale.

Rolul mediatorului este de face partile sa ajunga la o intelegere si un acord reciproc avantajos recurgind la pregatirea si experienta profesionala coroborat cu abilitatile şi calitatile sale de comunicare. Astfel sarcina majora a mediatorului este aceea de a intelege si identfica asteptarile fiecarei parti si de a incerca sa le aduca la un punct comun, de convergenta. Sursa conflictului trebuie stabilita in urma unor colectari de informatii cit mai complete despre conflict, partile implicate.

Astfel introducerea medierii si a mediatorului in viata actuala de zi cu zi, la care ne raportăm, reprezinta o schimbare la nivel de cultura si mentalitate.

Ce este un expert: este o persoana care poseda cunostiinte deosebite intr-un anumit domeniu, specialist de inaltă calitate. Domeniile in care poate excela o persoana si care mai apoi poate devi expert, un bun specialist, pot fi: stiințțific, cultural, tehnic, legislativ. Nu este defint criteriul dupa care se poate stabili cine poate fi numit expert si cine nu, dar este acceptata ideea ca un expert a primit o educatie sau are o lungă experienta in domeniul respectiv si in unele cazuri a participat in mod activ la dezvoltarea unui domeniu.

Un expert trebuie sa posede anumite aptitudini, din care enumeram pe cele mai importante: sa aibe cunostiinte temeinice in domeniul sau de specialitate, sa aibe capacitati de judecata si analiza ca sa determine pertinent faptele ce tin de domeniul sau, sa aibe capacitati de comunicare si dezbatere a rezultatelor stabilite de el astfel incit partea interesata sa poat fi trage concluzii.

Scanned with OKEN Scanner

În conluzie, expertul stapineste foarte bine teoria, practica şi capacitatea de rezolvare a problemelor intrun tot, care se compune din: loc, resurse de date, limitate si dispune de un buget de timp si bani care puse in practica trebuie sa conduca la cele mai bune rezolvari în domeniul respectiv.

În legislatia din Rominia s-a stabilit cum poti deveni expert intrun domeniu de activtate si mai departe cine te poate apela pentru efectuare de lucrari finalizate cu concluzii intro cauza.

Astfel cadrul legislativ defineste competentele expertul contabil, (profesia cea mai veche în România), tehnic, consultantul fiscal numit ca expert si experti medico-legali.

Cadrul legislativ aplicabil este alcatuit din: Ordonata nr.2/ 2000 privind organizarea activitatii de expertiza tehnica judiciara si extrajudiciara, modificata si completata cu Legea nr.178/ 2009 si Legea nr.208/2010 pentru modificarea si completarea OG nr.2/2000, OG nr.65/1994, privind organizarea activitatii de expertiza contabila si a contabililor autorizati- republicata, Hot. nr.13/2008 pentru aprobarea realizarii de expertize fiscale la solicitarea instantelor judecătoresti, organelor de cercetare penala, organelor fiscale sau altor parti interesate.

Numirea de experti în diferite cauze juridice se face de catre organele judecatoresti in cauze civile, organe de cercetare penala in cauze penale, sau la solictarea altor parti interesate.

Ce este un expert contabil: conform cadrului legislativ in vigoare în Rominia, expertul contabil poate fi o persoana care a dobindit aceasta calitate si are competente profesionale de a organiza si conduce contabilitatea, de a supraveghea gestiunea societatilor comerciale, de a intocmi situatii financiare si de a efectua expertize contabile. Despe constatarile, concluziile, opiniile si recomandările sale, expertul intocmeste un raport.

Expertul contabil poate executa pentru persoane juridice si fizice următoarele lucrări (art.6 din OG 65/1994 privind organizarea activitatii de expertiza contabila si a contabililor autorizați):

- tine sau supreveaghează contabilitatea si intocmeste sau verifica si semneaza situatiile financiare;
- acorda asistenta privind organizarea si tinerea contabilitatii;
- efectueaza analize economico-financiare si evaluari patrimoniale;
- efectueaza expertize contabile dispuse de organele judiciare sau solicitate de persoane fizice ori juridice in conditiile prevazute de lege;
- executa alte lucrări cu caracter financiar-contabil, de organizare administrativa şi informatica;

Scanned with OKEN Scanner

- indeplineste, potrivit dispozitiilor legale, atributiile prevazute in mandatul de cenzor la societatile comerciale;

- acorda asistenta de specialitate necesara pentru infiintarea si reorganizarea societatilor comerciale,

- efectueaza pentru persoane fizice si juridice servicii profesionale care presupun cunostiinte de contabilitate.

Activitatea profesionala a expertilor contabili contabil este coordonata de catre organismul profesional CECCAR, ce este o persoana juridica de utilitate publica si autonoma.

Corpul acorda si retrage dreptul de exercitare a profesiei de expert contabil si de contabil autorizat şsi are dreptul sa controleze moralitatea membrilor sai, precum si calitatea serviciilor prestate de acestia.

Atributiile Corpului sunt definite in OG nr.65/1994, din care enumeram cele care ar fi apropiate expertului contabil definit ca si mediator, ar fi:

- asigura buna desfasurarea a activtatii experţtilor contabili si a contabililor autorizati,

- elaboreaza si publica norme privind activitatea profesionala si de conduita etică a expertilor contabili şsi a contabililor autorizaţti, ghiduri profesionale in domeniul financiar-contabil,

- editeaza publicatii de specialitate.

Cum poate un expert contabil deveni un mediator si cand

Prin desfasurarea activitatii sale, expertul contabil se poate afla fie îin miezul unui conflict, sau chiar il poate genera cu voie sau fara voia sa. În unul din aceste momente, expertul contabil devine cu stiinta sau fara stiinta sa mediator. Medierea se poate face intre asociaţtii/ actionarii societătilor comerciale pentru care executa diferite servicii profesionale sau intre asociatii/ actionari societatilor si diferite autoritati ale statului si clienti/furnizori.

Expertul contabil are rolul cel mai mare de mediator in realizarea lucrarilor de expertize contabile dispuse de organele judiciare sau solicitate de persoane fizice ori juridice in conditiile prevazute de lege.

Una dintre calităţile de bază ale unui mediator este si capacitatea de comunicare. Comunicarea se defineste ca fiind actiunea de transmitere a unei informati ca rezultat al analizei pentru determinarea pertinenta a faptele ce tin de domeniul sau.

Scanned with OKEN Scanner

Expertiza contabila, prin standardul profesional emis de catre Corp, denumit si Standard profesional nr.35, expertizele contabile, este definita ca fiind o "lucrare personala, cuprinzind nu numai rezultatul examinărilor faptelor din punct de vedere al exactitatii formale si materiale, dar si parerea expertului asupra cauzelor si efectelor in legatura cu obiectul supus cercetarii sale" si in sine constituie ideea de exprimare a punctului de vedere al expertului".

Expertizele contabile pot fi judiciare si extrajudiciare.

Dupa mobilul şi scopul in care sunt dispuse, acestea pot:

- expertizele contabile judiciare, reglementate de Codul de procedura civila, Codul de procedura penala, alte legi speciale,
- expertize contabile extrajudiciare, care se sunt efectuate in afara procedurilor de reglementare privind privind rezolvarea unor cauze supuse verdictului justitiei.

Expertizele contabile judiciare sunt mijloc de proba si sunt dispuse din oficiu sau acceptate, la cererea partilor implicate in procesul judiciar, in toate fazele de desfasurare a acestuia.

Prin mijloc de probă se înțelege totalitatea actiunilor, a masurilor intreprinse pentru a constata daca ceva sau cineva are insusiri dorite, daca indeplinesşte condiția ceruta.

Prin calitatea sa de mijloc de proba, prin aceasta lucrare se aduce contributia la stabilirea adevarului material si justa solutionare a litigiilor sau a cauzelor aflate in faza de cercetare.

Expertiza contabila judiciara fiind o proba individuala administrata de organul judiciar, concluziile acesteia nu pot fi automat insusite de organul ce a dispus efectuarea. Prin caracterul sau stiintific ai a probitatii profesionale si deontologice a expertului contabil, expertiza contabila trebuie sa ofere organului judiciar o proba indeajuns de temeinica si de neinlaturat pentru tragerea la raspundere a persoanelor vinovate de încalcarea, nesocotirea disciplinei financiare si pagubirea patromoniului.

Expertiza contabila are şşi un "caracter stiintific si forta probanta consta in faptul ca aceasta are ca obiect cercetarea unor fapte si situatii de natura economico-financiare... interpreteaza datele din evidenta si furnizeaza opinii cu privire la problemele investigate pe baza legilor si a actelor normative care reglemeteaza domeniul de activitate respectiv", astfel indicarea cadrului legal la care se raporteaza expertul in formularea concluziilor este obligatorie, pentru ca beneficiarii lucrarilor sa poata intelege pe deplin modul de calcul si de determinare a rezultaului expertizei.Totodata caracterul de forta probanta stiintifica care trebuie sa prezinte un inalt grad al indicelui contributiv la solutionarea cauzei.

Scanned with OKEN Scanner

Expertul contabil este un tert în proces, iar prin calitatea sa procesuală contribuie la stabilirea adevarului de catre organele de drept.

Expertul prin poziția sa în cadrul procesului vine din rândul al treilea, nu ia parte la încheierea unui act juridic sau la un litigiu nici direct, nici prin reprezentare și față de care actul juridic ori hotărârea judecătorească nu produce efecte.(Norma 3513.2).

Un proces juridic înseamnă implicit o stare de neînțelegere între persoane fizice sau juridice, adusă spre rezolvare în fața unui organ de jurisdicție, este o stare de conflict.

Daca s-a apelat la profesionalismul unui expert contabil in aceasta cauza, el devine implicit si un mediator, ce trebuie sa inteleaga si sa identifice asteptarile partilor, să le inteleaga si prin concluziile sale sa contribuie la stabilirea adevarului de catre organele de drept.

Bibliografie:

1. Mic dictionar enciclopedic, editura enciclopedica romina, Bucuresti, 1972,
2. Ordonata nr.2/ 2000 privind organizarea activitatii de expertiza tehnica judiciara si extrajudiciara, modificata si completata cu Legea nr.178/ 2009;
3. Legea nr.208/2010 pentru modificarea si completarea OG nr.2/2000;
4. OG nr.65/1994, privind organizarea activitatii de expertiza contabila si a contabililor autorizati - republicata;
5. Hot. nr.13/2008 pentru aprobarea realizarii de expertize fiscale la solicitarea instantelor judecatoresti, organelor de cercetare penala, organelor fiscale sau altor parti interesate;
6. Standardul profesional nr.35, Expertizele contabile; editura CECCAR;

Scanned with OKEN Scanner

În această situație contul 711"Venituri aferente stocurilor de produse" se va închide la sfârșitul lunii în corespondență cu contul 121"Profit sau pierdere.

4. Vânzarea mărfurilor către terți:

5311"Casa în lei"	=	%	21.824
707"Venituri din vânzarea mărfurilor		„	17.600
4427"TVA colectată"			4.224

5. descărcarea gestiunii de mărfuri (a se vedea calculele de la operațiunea 3):

%	=	371" Mărfuri"	21.824
		607"Cheltuieli privind mărfurile"	16.000
		378"Diferențe de preț la mărfuri"	1.600
		4428"TVA neexigibilă"	4.224

Înregistrările în contabilitatea de gestiune:

În contabilitatea de gestiune va trebui să ținem cont de delimitarea cheltuielilor și veniturilor pe cele două categorii de activități. Din datele contabile ale firmei repartizarea cheltuielilor pe cele două categorii de activități se prezintă astfel:

Elemente	**Activitate de producție**	**Activitate de vânzare**
701"Venituri din vânzarea produselor finite" (în cazul aplicării variantei I) sau 711"Venituri aferente stocurilor de produse"(în cazul aplicării variantei a II-a)	16.00	-
707"Venituri din vânzarea mărfurilor"		17.600
601"Chelt cu mat prime"	9000	
602"Chelt. cu mat consumabile"	126	
604"Chelt. Cu mat nestocate"	184	
605"Chelt cu energia și apa"	65	65
607"Chelt privind mărfurile"		5.622

Scanned with OKEN Scanner

627"Chelt cu serv bancare şi asimilate"		15
628" Alte chelt cu serv executate de terţi"	82	
635"Chelt. cu alte impozite taxe şi vărsăminte asimilate"		49
641"Chelt cu remuneraţiile personalului"		2400
645"Chelt privind asigurările şi protecţia socială"		636
6811"Ch cu amortizarea"	500	100
Total cheltuieli	9.957	8.887
Total general cheltuieli	**18.844**	

Sursa: datele financiar contabile ale SC „X" SRL

Deoarece în planul general de conturi nu este făcută o delimitare la conturile din clasa 9"Conturi de gestiune" pe categorii de activităţi societatea studiată a apelat la detalierea în conturilor analitice specifice fiecărei activităţi.

Conturi de gestiune pentru activitatea de producţie	**Conturi de gestiune adaptate la activitatea comercială**
90 „Decontări interne"	**90 „Decontări interne"**
901.01"Decontări interne privind cheltuielile"	901.02 "Decontări interne privind cheltuielile comerciale"
902.01 "Decontări interne privind producţia obţinută"	902.02 "Decontări interne privind activităţile comerciale"
903.01"Decontări interne privind diferenţele de preţ"	903.02"Decontări interne privind rezultatele activităţilor comerciale"
92 „Conturi de calculaţie"	**92** „Conturi de calculaţie"
921 „Cheltuielile activităţii de bază"	-
922 „Cheltuielile activităţilor auxiliare"	-
923.01 „Cheltuieli indirecte de producţie"	923.02"Cheltuieli indirecte ale unităţilor operative"
924.01„Cheltuieli generale de administraţie"	924.02„Cheltuieli generale de administraţie"
925.01 „Cheltuieli de desfacere"	925.02"Cheltuieli directe ale unităţilor operative"
93 „Costul producţiei"	**93"Venituri"**
931.01"Costul producţiei obţinute"	931.02"Venituri din activităţi comerciale"
933"Costul producţiei în curs de execuţie"	-

Sursa: datele financiar contabile ale SC „X" SRL

Scanned with OKEN Scanner

I. Înregistrările în contabilitatea de gestiune aferente activității de producție:

- colectarea cheltuielilor directe aferente activității de producție

921"Cheltuielile activității de bază"	=	901.01"Decontări interne privind cheltuielile de producție"	9.000

- colectarea cheltuielilor indirecte aferente activității de producție:

923.01"Cheltuieli indirecte de producție"	=	901.01"Decontări interne privind cheltuielile de producție"	935

- obținerea producției:

931.01 „Costul producției obținute"	=	902.01"Decontări interne privind producția obținută"	16.000

- decontarea costului efectiv al producției obținute:

902.01"Decontări interne privind producția obținută"	=	%	9.935
921"Chelt. activit. de bază"			9.000
923.01"Chelt indirecte de producție"			935

- determinarea diferențelor de preț între costul efectiv şi cel standard:

903.01"Decontări interne privind diferențele de preț"	=	902.01"Decontări interne privind producția obținută"	6.065

- interfața contului 901.01"Decontări interne privind cheltuielile de producție":

901.01" Decontări interne privind cheltuielile de producție"	=	%	9.935
		903.01"Decontări interne privind diferențele de preț"	6.065
931.01"Costul producției obținute			16.000

Profitul realizat din activitatea de producție este de 6.065 de lei.

II. Înregistrările în contabilitatea de gestiune aferente activității comerciale:

- colectarea cheltuielilor directe aferente activității comerciale:

922"Cheltuielile activităților auxiliare"	=	901.02"Cheltuieli interne privind cheltuielile comerciale"	5.622

- colectarea cheltuielilor indirecte aferente activității comerciale:

923.02"Cheltuieli indirecte aferente unităților operative"	=	901.02"Cheltuieli interne privind cheltuielile comerciale"	3.265

Scanned with OKEN Scanner

- înregistrarea vânzării mărfurilor la preț cu amănuntul:

931.02"Venituri din activități comerciale"	=	902.02"Decontări interne privind activitățile comerciale"	17.600

- decontarea costului efectiv al activității comerciale:

902.02"Decontări interne privind activitățile comerciale"	=	%	8.887
		922" Cheltuielile activităților auxiliare"	5.622
		923.02"Cheltuieli indirecte aferente unităților operative"	3.265

- înregistrarea diferențelor de preț între prețul de vânzare și costul mărfurilor:

903.02"Decontări interne privind rezultatele activităților comerciale"	=	902.02"Decontări interne privind activitățile comerciale"	8.713

- interfața contului 901.02 „Cheltuieli interne privind activitățile comerciale:

901.02" Cheltuieli interne privind activitățile comerciale"	=	%	-8.887
903.02"Decontări interne privind rezultatele activităților comerciale"			-8.713
931.02"Venituri din activități comerciale"			17.600

Se observă că activitatea de vânzare este rentabilă pentru societate și profitul realizat este în valoare de 8.713 de lei.

Din informațiile furnizate de contabilitatea de gestiune și cea financiară rezultă că societatea analizată ce derulează activitate în domeniul alimentației publice a obținut din activitatea de producție un profit de 6.065 de lei iar din activitatea de vânzare un profit de 8.713 lei.

Discuții:

Precizam la începutul lucrăriii că lipsa unei metodologii privind înregistrările contabile în domeniul alimentației publice poate conduce la puncte de vedere diferite. Acest lucru se poate observa în cazul firmei analizate la partea de transfer a produselor finite în gestiunea de marfă.

În cazul aplicării primei variante cea în care se respectă regula de funcționare a contului 711"Venituri aferente stocurilor de produse" cifra de

Scanned with OKEN Scanner

Datele prezentate în situatiile tabelare de mai sus, relevă că dimensiunea sectorului public diferă de la un stat la altul si de la o perioadă la alta, la nivelul fiecărei tări.

Spre exemplu, în Danemarca, Finlanda. Suedia, Franta, Italia, Austria, dimensiunea sectorului, în anul 2009 s-a situat în jurul sau peste media de 50 %, mai mare în raport cu Germania, Spania, Elvetia si Luxemburg, unde se înregistrează variatii între 33 % si 47 %.

Analizând, în aceeasi perioadă, dimensiunea sectorului public în România prin prisma acelorasi indicatori, se constată că în comparatie cu celelalte tări din Europa, acesta înregistrează nivelul cel mai mic.

Astfel, din situatiile prezentate mai sus, observăm cum ponderea cheltuielilor publice din produsul intern brut înregistrează cel mai scăzut nivel de 41,0 %, în conditiile în care si veniturile publice detin tot cea mai mică pondere din produsul intern brut, 32,4 %.

Această situatie a fost consecinta managementului bugetului public care în acea perioadă s-a axat pe politici financiari caracterizate pe reducerea semnificativă a cheltuielilor de personal si a celor de asigurări sociale si nu pe măsuri de crestere a gradului de colectare a veniturilor bugetare, cresterea investitiilor si asigurarea unui cadru stabil financiar, fiscal, monetar, politic, etc.

3. Teorii macroeconomice în legătură cu dimensiunea sectorului public.

Una dintre cele mai cunoscute teorii vizând determinarea, dimensionarea sectorului public au fost abordate de către un colectiv de eminenti profesori universitari din Marea Britanie în lucrarea „Introducere în economia politică modernă". [*1]

Autorii pornesc de la premisa că dimensiunea sectorului public într-o economie mixtă este în strictă corelatie cu necesitatea maximizării bunăstării sociale, care presupune atât atingerea optimului economic, cât si realizarea echitătii economice.

În viziunea lor, pentru a evidentia, în plan teoretic, dimensiunea cea mai echitabilă si cea mai eficientă a sectorului public se impune stabilirea punctului maxim al bunăstării sociale de pe linia posibilitătilor de productie, precum si cuantificarea dimensiunii optime a comunitătii fiscale.

În acelasi context, în conceptia autorilor, identificarea punctului maxim al bunăstării sociale porneste de la ipoteza împărtirii resurselor financiare, existente la un moment dat, între sectorul public si cel privat.

Scanned with OKEN Scanner

Distributia resurselor financiare către sectorul public se bazează pe luarea unor decizii politice, pe când resursele pentru sectorul public se distribuie prin intermediul pietei, pe baza mecanismului preturilor.

Nu în ultimul rând, o altă premisă a acestei teorii vizează necesitatea atingerii unui optim paretian în contextul alocării resurselor, care se realizează atunci când se atinge cea mai îndepărtată curbă de indiferentă a societătii.

Prezentăm mai jos, într-o reprezentare grafică, modul de stabilire a punctului maxim al bunăstării, unde curba AB reprezintă limita posibilităților de producție, C_1 și C_2 sunt curbele de indiferență ale comunității, curba C_2 fiind cea mai îndepărtată curbă trasată pe baza unei distribuții presupuse a veniturilor societății, Mb este maximul bunăstării, iar OD este dimensiunea optimă (eficientă) a sectorului public.

Cu privire la curbele de indiferență, ele reprezintă ca și reprezentare grafică o curbă care reunește toate combinațiile a două bunuri care produc aceeași utilitate consumatorului.

Cu cât această combinație se află pe curba de indiferență cea mai îndepărtată față de origine cu atât mai mult combinația între două bunuri este preferată de către consumatori.

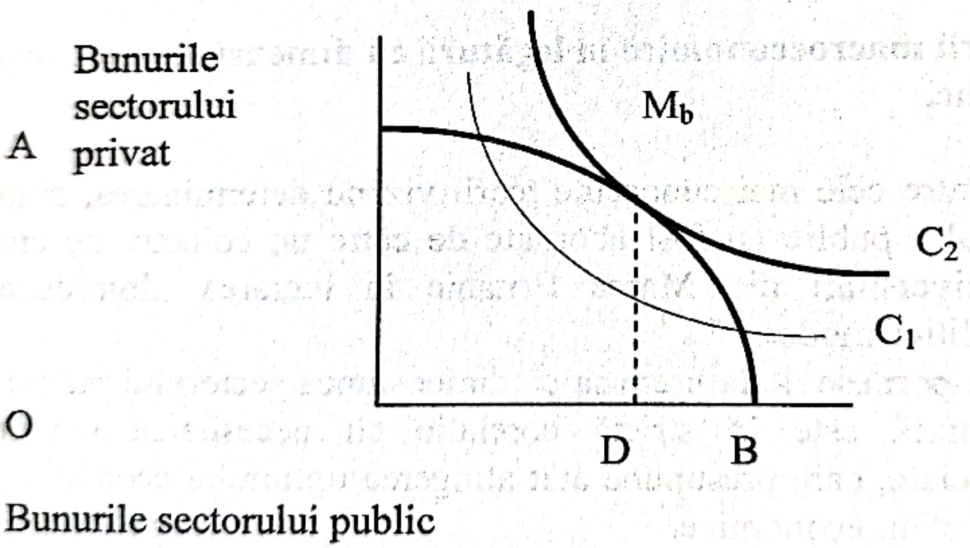

Fig. 1. Alternative între bunurile publice și private; punctul M_b reprezintă maximul de bunăstare socială, unde AB este limita posibilităților de producție, iar C_2 este cea mai îndepărtată curbă de interferențe.

Cea de a doua modalitate de exprimare a dimensiunii unui sector public eficient și echitabil respectiv,"dimensiunea optimă a comunității fiscale se referă la stabilirea acelui nivel al activității statului care din

Scanned with OKEN Scanner

alocarea cheltuielilor publice generează un beneficiu social egal cu costul marginal suportat de comunitate sub formă de impozite şi taxe.

Profitul social marginal reprezintă surplusul de utilitate a societății creat din fiecare unitate monetară cheltuită de către stat. În concordanță cu legea utilității marginale descrescânde, există posibilitatea ca acest profit să scadă pe măsură ce activitatea statului creşte.

În ce priveşte costul social marginal al impozitării, vizând slăbirea şi pierderea controlului asupra puterii de cumpărare precum şi nestimularea muncii şi a economisirii, nivelul acestuia poate să crească pe măsură ce activitatea statului (inclusiv impozitele) creşte.

În figura de mai jos este prezentat graficul beneficiului marginal şi al costului social marginal al activității statului.

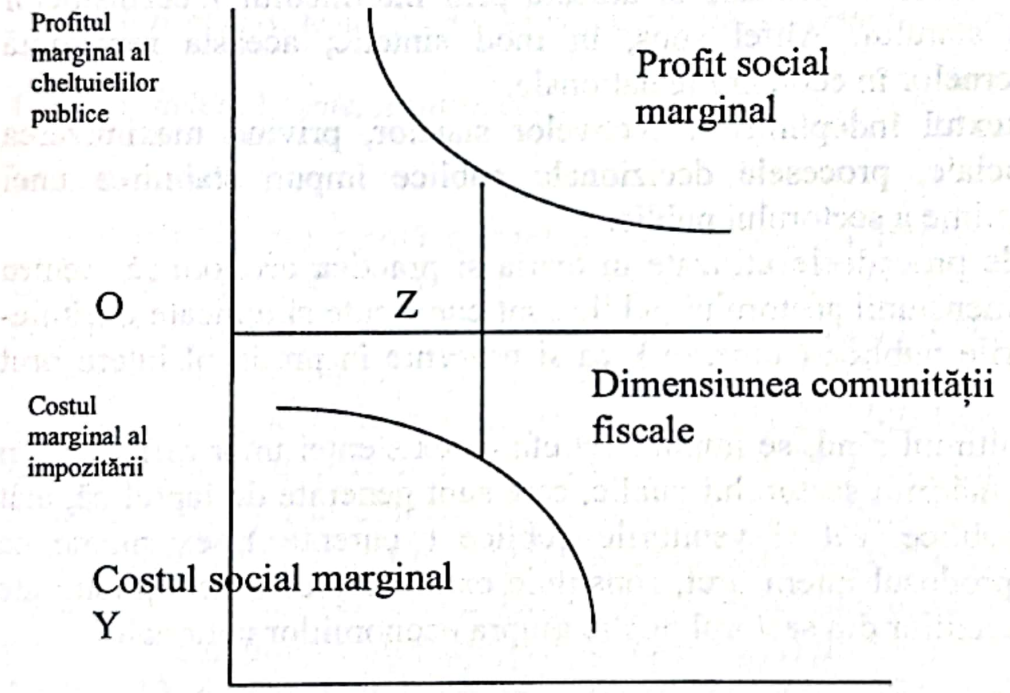

Fig. 2. Beneficiul marginal şi costul marginal al activității statului. La nivelul activității statului beneficiul marginal al cheltuielilor publice este egal cu costul marginal al impozitării.

Prezentarea grafică ilustrează două cadrane, cadranul privind profitul social marginal al cheltuielilor publice şi cadranul inversat, pentru facilitatea comparației, referitor la costul marginal social al impozitării.

Scanned with OKEN Scanner

Nivelul activității statului (sectorului public) exprimat prin segmentul OZ, este optim, deoarece în punctul Z segmentele XZ care exprimă nivelul beneficiului social marginal este egal cu segmentul ZY al costului social marginal rezultând din cheltuielile publice.

O deplasare la stânga față de punctul B, pe axa orizontală semnifică o creştere a activității statului, iar punctele din dreapta acestuia ilustrează o diminuare a activității statului.

4. În loc de concluzii

Situându-ne în perimetrul unor consideratii finale, relevăm în continuare mai multe aspecte esentiale, legate de modul de determinare a diminuării sectorului public.

În primul rând, dimensiunea sectorului public reprezintă ponderea în economie a resurselor produse si alocate prin intermediul mecanismelor specifice ale statului. Altfel spus, în mod sintetic, aceasta reprezintă mărimea guvernelor în economiile nationale.

În contextul îndeplinirii obiectivelor statelor, privind maximizarea bunăstării sociale, procesele decizionale publice impun stabilirea unei dimensiuni optime a sectorului public.

Legat de procedeele utilizate în teoria si practica economică, pentru măsurarea dimensiunii sectorului public sunt cunoscute si aplicate cheltuielile şi veniturile publice (curente), ca si procente în produsul intern brut (PIB).

Nu în ultimul rând, se impune reliefarea existenței unor dificultăti în determinarea mărimii sectorului public, care sunt generate de faptul că, atât cheltuielile publice, cât si veniturile publice (curente), exprimate ca pondere din produsul intern brut, constituie exclusiv efecte nemijlocite ale impactului deciziilor din sectorul public asupra economiilor nationale.

Bibliografice

1. **Philip Hardwick, John Langmead, Banedur Khan** - Introducerea în economia politică modernă, Editura Polirom, Bucureşti, 2002
2. **Ani Matei** - Economie Politică – Analiza economică a deciziilor publice, Editura Economică, Bucuresti, anul 2003
3. **Ioan Alexandru Szabo** - Buget si Trezorerie, Editura Tribuna Economică Bucureşti, 2006.

Scanned with OKEN Scanner

APRECIERI PRIVIND ABSORBȚIA FONDURILOR STRUCTURALE ÎN ECONOMIA ROMÂNIEI

Lector univ. drd. Tilea Doina Maria
Prof. ec. Feier Daniela

Abstract:
The EU structural funds absorption represents an opportunity to sustain economic growth and to reduce the development gap, which under the circumstances of international financial crisis becomes a new challenge for Romania. During the crisis period, the use of European funds could become an important source of financing for the Romanian economy. So far, Romania's absorption rate of European funds was low. The rate of absorption of structural funds for 2007-2010 is of 13.48 percent. A high absorption rate is critical for Romania in supporting a continuous flow of European funds in the coming years, especially now, when the availability of private funds on international markets is much lower.

Cuvinte cheie: *absortie, fonduri, coeziune, financiare, achizitie*

Asistența financiară nerambursabilă în cadrul Politicii de Coeziune Economică și Socială a Uniunii Europene se acorda României prin Fondurile Structurale și de Coeziune în cadrul obiectivelor „Convergență" și „Cooperare teritorială europeană". Suma totală a Fondurilor Structurale și de Coeziune alocate României pentru perioada 2007-2013 este de 19,668 miliarde Euro, din care 12,661 miliarde vor fi alocate prin Fondurile Structurale în cadrul obiectivului „Convergență", 6,552 miliarde Euro sunt alocate prin Fondul de Coeziune, iar 0,455 miliarde vor fi alocate Obiectivului „Cooperare Teritorială Europeană". Alocările proiectate corespund priorităților naționale stabilite prin Cadrul Strategic Național de Referință 2007-2013 (CSNR) elaborat pe baza prevederilor Planului Național de Dezvoltare 2007-2013 (PND). Asistența financiară nerambursabilă complementară în cadrul Politicii Agricole Comune a Uniunii Europene însumează 8,022 miliarde Euro acordându-se României prin Fondul European de Dezvoltare Rurală. Prioritățile au fost stabilite prin Planului Național Strategic pentru Dezvoltare Rurală 2007-2013. Potrivit Perspectivei Financiare 2007-2013 convenită la Consiliul European din Decembrie 2005, Statele Membre al căror PNB (PPS) mediu per capita în perioada 2001-2003 este sub 40% din media UE-25 sunt îndreptățite să primească transferuri de

Scanned with OKEN Scanner

Instrumente Structurale în valoare maximă de 3,7893% din PIB-ul lor. Întregul teritoriu al României este eligibil sub obiectivul „Convergență", având în vedere că PIB-ul (PPS) per capita în fiecare regiune NUTS II este sub 75% din media UE. România primeşte finanțare şi în cadrul obiectivului „Cooperare Teritorială Europeană", pentru acțiuni de cooperare transfrontalieră, transnațional şi interregională. Ca stat membru al cărui PNB (PPS) per capita este sub 90% din media UE, România beneficiază de Fondul de Coeziune. Pentru a reflecta nevoile semnificative ale noilor State Membre cu privire la infrastructura de transport şi de mediu, proporția Fondului de Coeziune va fi stabilită la o treime din alocarea financiară totală (Fonduri Structurale plus Fond de Coeziune) pentru noile State Membre în perioada 2007-2013.

Necesitatea absorbției fondurilor structurale în economia României este iminentă în condițiile accentuării deficitelor macroeconomice şi a creşterii gradului de îndatorare, cu repercusiuni directe asupra circuitului economic în ansamblul său. România se află într-o perioadă dificilă, specifică etapei de început a integrării într-o economie funcțională, competitivă.

Decalajul de dezvoltare față de economia Uniunii Europene este cu atât mai mare cu cât lipsa finanțării pentru investiții în crearea de locuri de muncă se repercutează exponențial în afectarea echilibrului social al forței de muncă, în perimarea unor valori morale ale societății precum interesul pentru educație, familie, religie, comunitate în favoarea unor practici antisociale precum corupția sau discriminarea.

Iată de ce creşterea gradului de absorbție a fondurilor structurale ar capacita societatea românească, instituții şi agenți economici deopotrivă, în accesarea unor resurse financiare cu un cost economic inferior atragerii de la instituțiile financiare internaționale, ori de pe piața de capital internațional.

Ritmul de absorbție este deosebit de scăzut, fiind rezultatul cumulat al mai multor factori de influență, astfel:

- **factori economici:** posibilitatea redusă a autorităților şi a sistemului economic în ansamblul său de a facilita partea de co-finanțare ce revine României;

- **factori instituționali:** felxibilitatea redusă a forței de muncă din administrație în raport cu volumul de muncă şi de informație ce trebuie să o disemineze către grupurile şi factorii de decizie direct interesați de accesarea fondurilor structurale;

- **factori sociali:** motivația redusă a forței de muncă direct implicată în procesul de gestionare a fondurilor structurale, pe de o parte din cauza remunerării scăzute iar, pe de altă parte, din cauza presiunii la care este

Scanned with OKEN Scanner

supusă, din partea unor grupuri de presiune ori a mediatizării excesive sau chiar a neadaptării pregătirii forței de muncă la rigorile și normele europene;

- **factori mediatici:** lipsa accesibilității populației la mijloacele de informare în masă vis-a-vis de importanța fondurilor structurale face ca gradul de accesare să fie scăzut tocmai pentru faptul că mijloacele de producere a dezvoltării durabile (pentru cetățenii din zonele afectate de sărăcie, șomaj, abandon școlar) stau în puterea de decizie a unor cetățeni ce nu percep iminența derulării fondurilor în zonele puternic afectate din punct de vedere social;

- **factori de responsabilitate socială:** accesarea fondurilor europene trebuie să devină o prioritate națională, prin prevalența informării, a deblocării surselor de co-finanțare și a dinamizării procesului de derulare a menagementului proiectelor.

La nivelul întregii Uniuni Europene, până la acest moment, volumul financiar raportat al proiectelor selectate este de 93,4 miliarde euro, reprezentând peste 27 % din resursele disponibile pentru UE. România se plasează pe penultimul loc cu o rată de doar 14,1%, singura țară cu un rezultat mai slab fiind Grecia cu aproximativ 12%. În articolul de față vom încerca să diseminăm cauzele acestor rate scăzute de absorbție.

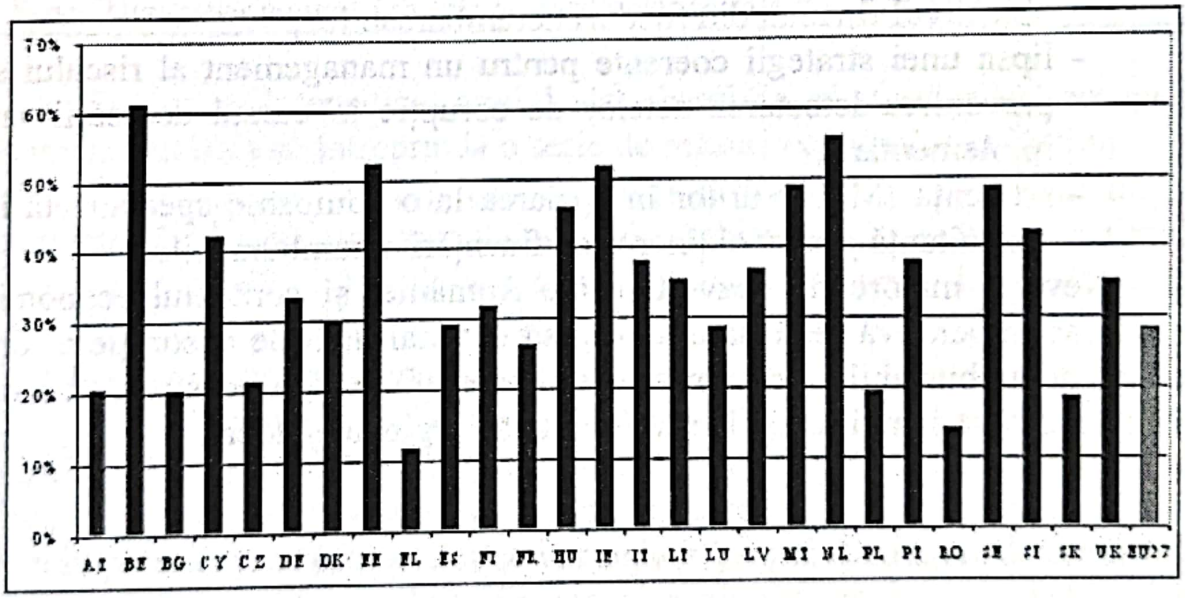

Graficul 1: Rate cumulate raportate de selectare a proiectelor pe state membre

Gradul scăzut de absorbție a fondurilor structurale este o realitate care pune în dificultate atât Guvernul, agenții economici ale căror proiecte de dezvoltare nu pot fi implementate din cauze instituționale și de finanțare, cât și România în ansamblul său, prin accentuarea decalajelor de dezvoltare față

Scanned with OKEN Scanner

de Uniunea Europeană. Printre cauzele identificate în accesarea fondurilor structurale se pot enumera:

- decalajul temporal ridicat dintre momentul depunerii cererii de finanțare și momentul primirii răspunsului;
- durata mare a procedurilor de contractare;
- întârzieri foarte mari în rambursarea tranșelor de bani cheltuiți de către cei care derulează proiecte;
- comunicarea dintre autoritățile de management și organismele intermediare, pe de o parte, și solicitanții de finanțare din instrumente structurale, de cealaltă parte, este deficitară;
- deficitul specialistilor;
- inexistența know-how-ului necesar întocmirii, implementării și urmăririi proiectelor;
- opacitatea informațiilor oferite de Organismele Intermediare abilitate;
- neclaritatea Ghidurilor solicitantului;
- confuzia - prea multe strategii paralele de dezvoltare;
- nivel ridicat de birocrație;
- bugetul limitat disponibil pentru cofinanțare;
- condiții impuse de U.E. - "interdicția de a aduce în garanție obiectivul finanțat din fonduri nerambursabile";
- lipsa unei strategii coerente pentru un management al riscului si prevenirea/detectarea actelor de corupție în cursul accesării sau implementării;
- reticența IMM – urilor în apelarea la o companie specializată în consultanță pentru obținerea de finanțări nerambursabile.

Nevoile majore de dezvoltare ale României și contextul economic actual fac imperativă realizarea unui grad cât mai înalt de absorbție a fondurilor nerambursabile, precum și o utilizare eficientă a acestora, generatoare de impact semnificativ la nivel național, regional și local.

Scanned with OKEN Scanner

Situația proiectelor depuse, aprobate, contractate şi a Plăților efectuate în perioada 2007- 29 octombrie 2010

PROGRAM OPERAȚIONAL	PROIECTE DEPUSE	PROIECTE APROBATE	CONTRACTE/ DECIZII DE FINANȚARE	PLĂȚI CĂTRE BENEFICIARI (total milioane lei)
POS Transport	61	32	25	159,66
POS Mediu	268	154	132	1 007,53
PO Regional	7 379	1 211	881	2 126,52
POS Dezvoltarea Resurselor Umane	7 174	2 146	1 579	1 566,66
POS Creşterea Competitivității Economice	6 927	2 108	1 409	875,41
PO Dezvoltarea Capacității Administrative	1 010	276	237	35,31
PO Asistență Tehnică	71	56	55	29,06
TOTAL	*22 890*	*5 983*	*4 318*	*5 800,15*
Sursa: http://www.gov.ro/absorbtia-fondurilor-structurale-si-de-coeziune				

Pentru a intensifica gradul de absorbție al fondurilor europene, România trebuie să întreprindă o serie de măsuri economice şi instituționale în stare să sprijine agenții economici şi instituțiile publice prin măsuri concrete: facilitarea parteneriatelor public-privat, scutiri şi înlesniri fiscale, accelerarea paşilor de validare a proiectelor, susținerea instituțională şi logistică a proiectelor ce dezvoltă inițiativa privată, încurajarea proliferării formelor de proprietate asociativă.

Criza economică produce în România nevoia de fonduri şi disponibilități băneşti pentru funcționarea economiei. Una dintre sursele de finanțare o constituie fondurile europene cu rol de antrenare în economie: prin implementarea proiectelor se vor reduce parțial decalajele de dezvoltare în sesnul în care fondurile cofinanțează activități de utilitate publică, de reconversie profesională şi ridicarea nivelului de pregătire al forței de muncă, atrag investiții complementare, crează locuri de muncă.

În acest context, Guvernul trebuie să întreprindă acțiuni concrete de spijinire a accesării fondurilor europene, în situația în care rata de absorbție este deosebit de scăzută în raport cu alte țări din Uniunea Europeană:

Scanned with OKEN Scanner

Ungaria a atras, în perioada 2007 - 2008, 25% din fondurile alocate, Republica Cehă şi Slovenia, ambele cu o rata de absorbție a fondurilor structurale de 23%, Estonia 18%, Letonia 17% şi Bulgaria 12%. Măsurile recente întreprinse de Guven arată iminența intensificării procesului de absorbție a fondurilor structurale, ca soluție tampon pentru reluarea creşterii economice: dublarea cotei maxime de prefinanțare de la 15 la 30%, introducerea opțiunii pentru beneficiarii privați de deschidere a conturilor de proiect şi la bănci comerciale, modificarea legislației achizițiilor publice pentru accelerarea procedurilor de licitație pe fondurile europene, flexibilizarea criteriului de eligibilitate a solicitanților privind lipsa datoriilor la bugetele publice, introducerea posibilității de a gaja sau ipoteca activele relevante pentru proiect, utilizarea instrumentului garanțiilor de stat pentru autoritățile publice, pentru universități astfel încât să poată lua împrumuturi de la bănci în vederea asigurării cofinanțării proiectelor europene, posibilitatea suplimentării numărului de posturi pe fonduri europene în vederea diminuării restanțelor şi a întârzierilor.

Problema absorbției fondurilor structurale în România este legată într-o mare măsură de modelul de bună guvernanță promovat la nivel instituțional. În România bunele practici şi buna guvernanță ori etica şi moralitatea actului economic, protejarea resurselor umane şi materiale, promovarea interesului comun al societății, încrederea şi politicile economice coerente nu au ajuns să guverneze, lipsa resurselor financiare constituind un obstacol atât în calea dezvoltării, cât şi în formarea şi manifestarea unui comportament economic rațional.

Bibliografie:

1. Cadrul Stratergic Național de Referință, www.portalmfp.mfinante.ro
2. Planul Național de Dezvoltare 2007-2013, www.portalmfp.mfinante.ro
3. Propuneri pentru Absorbția eficientă a fondurilor comunitare, Asociația Consumatorilor din România pentru accesarea fondurilor structurale, www.acrafe.ro
4. Programul Operațional Regional, www.inforegio.ro

Scanned with OKEN Scanner

SPONSORI:

- S.I.F. BANAT CRISANA
- BIROUL NOTARILOR PUBLICI „VRASTI-ALBU''
- GRIGORIE FLORIN – EXPERT CONTABIL
- SC ASTRA VAGOANE CALATORI SA
- SC AQUA MAGIC SRL – STRANDUL TERMAL CURTICI
- SC BERG COMPUTERS SRL
- SC CATALIN INTERNATIONAL SRL
- SC CONSTRUCT MATERIAL GRUP SRL
- SC DARIMEX INTERNATIONAL SRL
- SC DI BELLO EAST SRL
- SC EKR ELEKTROKONTAKT SRL
- SC FER AGRO SRL
- SC GAMA VEST TRADE SRL
- SC GEKO SOLAR SRL
- SC IAS INDUSTRIES SRL
- SC LAVINAMIX CONSTRUCT SRL
- SC MAXSTILE SRL
- SC NEXANS ROMANIA SRL
- RAIFFEISEN BANK
- SC REMAT M.G. SRL
- SC SIAL CREATIVE FINANCE SRL
- SC SILCO SHOES SRL
- SC SIMCO GROUP SRL
- SC TRADE TRANS LOG SRL
- SC TRADE TRANS TERMINAL SRL
- SC UNIVERSE TRUCKING SERVICE SRL

Scanned with OKEN Scanner